

نظام آموزشی سوئد

۱	چشم انداز اقتصادی - اجتماعی
۱۴	سیاست‌های آموزشی
۱۵	سیستم پیش از اصلاحات
۱۶	سیستم پس از اصلاحات
۱۶	ساختار کلی نظام آموزشی
۱۸	امتیازات آموزشی
۱۹	نهادهای مرکزی آموزشی
۲۱	آموزش رسمی پیش دانشگاهی
۲۲	آمار تحصیلی تعداد دانش‌آموزان و مدارس

۲۴	دوره‌ها، رشته‌ها و تعداد ساعات آموزشی
۲۵	زبان سوئدی به عنوان زبان دوم و زبان مادری
۲۶	مقطع آموزش پایه
۲۶	تاریخچه
۲۷	چارچوب‌های قانونی
۲۷	ساختار آموزشی
۲۹	شرایط پذیرش تحصیلی
۳۰	متدهای آموزشی
۳۰	ارزیابی تحصیلی
۳۱	ارتقاء تحصیلی
۳۱	اعطاء مدارک آموزشی
۳۲	سطوح آموزشی
۳۲	اهداف نهایی آموزشی
۳۳	برنامه‌های آموزشی، دروس و تعداد ساعات آموزشی
۳۴	نهادهای مرکزی آموزش پایه
۳۶	مدارس سامی
۳۷	مقطع آموزش پیش دبستانی
۳۷	تاریخچه
۳۸	سیاست‌های آموزشی
۳۸	چارچوب‌های قانونی
۳۹	اصلاحات آموزشی
۳۹	اهداف آموزشی
۴۰	تعداد ساعات آموزشی
۴۰	برنامه‌های آموزشی
۴۱	ارزیابی تحصیلی
۴۲	ارزیابی پیشرفت تحصیلی
۴۲	ارزیابی در سطح محلی
۴۳	خدمات آموزشی
۴۴	نهادهای مرکزی آموزشی (ECE)
۴۸	آمار تحصیلی
۴۹	برنامه ریزی آموزشی

۵۰	برنامه‌های آموزشی
۵۱	وظایف شهرداریها
۵۲	نظارت آموزشی
۵۳	مشاوره تحصیلی
۵۴	- مراکز مراقبتی روزانه
۵۴	- مراکز مراقبتی نیمه وقت
۵۴	- موسسات پیش دبستانی آزاد
۵۴	- موسسات پس از مدرسه
۵۷	بودجه آموزشی
۵۷	بودجه طرح مراقبت‌های ویژه کودکان
۵۸	مقطع آموزش ابتدایی
۵۹	اهداف آموزشی
۵۹	ارزشیابی تحصیلی
۶۰	مقطع آموزش متوسطه
۶۲	نظام پیش از اصلاحات
۶۳	برنامه های آموزشی
۶۳	ارزیابی و بررسی کیفی
۶۴	نظام پس از اصلاحات
۶۷	برنامه های آموزشی
۶۹	ارزیابی و بررسی کیفی
۶۹	مقاطع آموزش متوسطه
۷۰	مراکز آموزش متوسطه مردمی
۷۱	مقطع آموزش تکمیلی متوسطه
۷۱	تاریخچه
۷۲	چارچوب‌های قانونی
۷۲	توصیف کلی ساختار آموزشی
۷۳	موسسات آموزشی
۷۴	قوانین پذیرش تحصیلی
۷۵	مقاطع و گروه‌های سنی
۷۵	برنامه‌های آموزش ملی
۷۶	برنامه‌های ویژه

۷۶	برنامه‌های شخصی
۷۹	ارزشیابی تحصیلی
۸۰	گواهینامه‌های آموزشی
۸۰	روابط آموزشی - استخدامی
۸۱	ساختارهای سازمانی حوزه آموزش
۸۱	مشارکت آموزشی
۸۴	برنامه ریزی آموزشی
۸۴	پذیرش تحصیلی
۸۶	آموزش عالی
۸۶	تاریخچه
۸۹	سال تحصیلی دانشگاهی
۹۰	توصیف عمومی ساختار آموزشی
۹۰	ارزیابی تحصیلی
۹۰	چهار چوب‌های قانونی
۹۱	مراکز آموزش عالی
۹۲	مراکز آموزش علوم مذهبی
۹۲	دانشگاه‌ها و دانشکده های ایالتی
۹۴	اهداف آموزشی
۹۴	آمار تحصیلی
۹۷	برنامه ریزی آموزشی
۹۷	برنامه‌های آموزشی
۹۸	مشاوره تحصیلی
۹۹	گواهی نامه‌های آموزشی
۹۹	نهادهای مرکزی
۹۹	تبادل نظر داخلی میان مراکز مختلف تحصیلی
۱۰۱	معیارهای انتخابی دانشجویان مقطع کارشناسی
۱۰۲	واحدهای تحصیلی
۱۰۳	پذیرش تحصیلی
۱۰۴	مشارکت آموزشی
۱۰۴	اساتید دانشگاهی
۱۰۵	آموزش بزرگسالان

۱۰۵	تاریخچه
۱۰۶	چارچوب‌های قانونی
۱۰۷	موسسات آموزشی
۱۰۹	سیاست های آموزشی
۱۱۰	ساختار آموزشی
۱۱۱	شرایط پذیرش
۱۱۲	ارزیابی تحصیلی
۱۱۳	آموزش زبان سوئدی به مهاجرین (SFI)
۱۱۳	آژانس ملی آموزش (CFL)
۱۱۳	آموزش‌های همگانی بزرگسالان
۱۱۵	انجمن‌های آموزش بزرگسالان
۱۱۶	آموزش بازار کار
۱۱۶	آموزش پایه بزرگسالان
۱۱۷	آموزش شغلی پیشرفته
۱۱۸	اعتبار بخشی به آموزش بزرگسالان
۱۱۹	آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداری‌ها (KOMVUN)
۱۲۰	برنامه ریزی آموزشی
۱۲۱	آموزش استثنائی
۱۲۱	تاریخچه
۱۲۱	سطوح و گروه‌های سنی
۱۲۱	ساختار آموزشی
۱۲۳	آموزش ویژه دانش‌آموزان مواجه با مشکلات یادگیری
۱۲۴	آموزش ویژه دانش‌آموزان مواجه با نقص کاربردی
۱۲۵	مدارس پایه ویژه دانش‌آموزان استثنائی (سارس کولان)
۱۲۷	مدارس استثنائی
۱۲۹	مقطع تکمیلی متوسطه استثنائی
۱۳۰	متدهای آموزشی
۱۳۰	آمار تحصیلی
۱۳۱	نهادهای برنامه ریز
۱۳۱	ارزیابی تحصیلی
۱۳۲	ارتقاء تحصیلی

۱۳۲	اعطاء مدارک تحصیلی
۱۳۲	چارچوب‌های قانونی
۱۳۳	نهادهای مرکزی
۱۳۴	مشاوره آموزشی
۱۳۵	پذیرش و هدایت تحصیلی
۱۳۵	آموزش معلمان
۱۳۵	تاریخچه
۱۳۶	شرایط خدمتی معلمان
۱۳۶	تاریخچه
۱۳۷	آموزش معلمان مقطع پیش دبستانی
۱۳۸	آموزش معلمان مقطع ابتدایی
۱۳۹	آموزش معلمان مقطع آموزش پایه
۱۴۱	ارزشیابی مدارک تحصیلی
۱۴۱	روابط آموزشی - استخدامی
۱۴۱	چارچوب‌های قانونی
۱۴۱	تصمیم‌گیری در خصوص شرایط کاری معلمان
۱۴۲	دستیابی به اشتغال
۱۴۳	موقعیت شغلی
۱۴۳	پیشرفت تحصیلی
۱۴۵	کادر آموزشی
۱۴۷	اصلاحات آموزشی
۱۴۷	شرایط استخدامی اساتید مراکز آموزش عالی
۱۴۸	انتقالات و جابجائی‌های شغلی
۱۴۸	حقوق و مزایای کادر آموزشی
۱۴۹	ساعات کاری کادر آموزشی
۱۴۹	تعطیلات
۱۵۰	حقوق بازنشستگی
۱۵۰	آموزش ضمن خدمت
۱۵۰	تاریخچه
۱۵۱	هیئت‌های تصمیم‌گیرنده
۱۵۳	شرایط پذیرش تحصیلی

۱۵۳	برنامه‌ها و دوره های آموزشی
۱۵۴	روابطه آموزشی - استخدامی
۱۵۴	کادر آموزشی
۱۵۴	آمار تحصیلی
۱۵۵	نهادهای مرکزی
۱۵۷	آموزش غیر رسمی
۱۵۷	آموزش از راه دور
۱۵۸	دانشگاه اینترنتی سوئد
۱۵۸	آموزش خصوصی
۱۶۱	مؤسسات خصوصی
۱۶۲	اصول و اهداف کلی آموزشی
۱۶۲	اهداف آموزشی
۱۶۳	اصول آموزشی
۱۶۴	قوانین و مقررات آموزشی
۱۶۴	مشارکت‌های آموزشی
۱۶۴	مشارکت‌های بین المللی
۱۶۶	مشارکت سوئد در برنامه‌های آموزشی اتحادیه اروپا
۱۶۷	مشارکت بین المللی
۱۶۸	مشارکت میان کشورهای نرماندی
۱۶۹	اتحادیه اروپا و یونسکو
۱۶۹	مشاوره تحصیلی
۱۶۹	نهادهای مرکزی مشاوره‌ای
۱۷۰	خدمات مشاوره آموزشی
۱۷۱	ارزیابی نظام آموزشی
۱۷۱	تاریخچه
۱۷۳	سیاستهای ارزیابی تحصیلی
۱۷۴	خود ارزیابی مؤسسات آموزشی
۱۷۵	ارزیابی محلی
۱۷۵	نظام ارزشیابی تحصیلی آموزش عالی
۱۷۷	نهادهای مرکزی ارزشیابی آموزش عالی
۱۷۸	نظام جدید ارزیابی کیفیت آموزشی

۱۷۹	مدیریت و برنامه ریزی آموزشی
۱۷۹	سیاست‌های مدیریت آموزشی
۱۷۹	تقسیم مسئولیتها
۱۸۱	ساختار مدیریت آموزشی
۱۸۲	مدیریت آموزش در سطح ملی
۱۸۳	وزارت آموزش و علوم
۱۸۳	آژانس‌های ملی آموزشی
۱۸۴	آژانس ملی آموزش
۱۸۴	مؤسسه ملی آموزش استثنایی سوئد
۱۸۵	آژانس ملی ناشنوایان
۱۸۵	آژانس ملی آموزش عالی
۱۸۶	دفتر ملی پذیرش آموزش عالی
۱۸۶	سازمان ملی حمایت‌های آموزشی
۱۸۶	شورای ملی آموزش بزرگ سالان
۱۸۷	آژانس ملی آموزش غیر رسمی بزرگسالان
۱۸۷	آژانس ملی آموزش فنی پیشرفته
۱۸۸	دایره آمار سوئد
۱۸۸	مدیریت آموزشی
۱۸۸	مدیریت آموزشی در سطح منطقه‌ای
۱۸۹	مدیریت آموزشی در سطح محلی
۱۹۱	برنامه ریزی آموزشی
۱۹۳	نظارت آموزشی
۱۹۵	سیاستها و متدهای نظارتی
۱۹۶	نهادهای نظارتی مقطع آموزش عالی
۱۹۷	فعالیت‌های بین المللی آموزشی
۱۹۷	فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد
۱۹۸	اصلاحات آموزشی
۲۰۱	اصلاحات آموزش عالی
۲۰۲	چهار چوب‌های قانونی
۲۰۳	تحقیقات آموزشی

دفتر اطلاع رسانی و سنجش افکار

۲۰۳	تاریخچه
۲۰۳	نهادهای مرکزی تحقیقاتی
۲۰۴	ابزارهای آموزشی
۲۰۴	فناوری اطلاعات
۲۰۵	مساعدهت‌های آموزشی و کمکهای مالی
۲۰۵	بودجه آموزشی
۲۰۷	نهادهای تأمین کننده بودجه
۲۱۱	کمک هزینه تحصیلی
۲۱۲	شهریه تحصیلی
۲۱۳	هزینه های آموزشی

چشم انداز اقتصادی - اجتماعی

ملاحظات تاریخی

کشور سوئد کشوری با وسعت ۴۵۰ هزار کیلومتر مربع و ۸/۷ میلیون نفر سکنه با زبان ملی سوئدی می‌باشد. کشور سوئد به استثنای جمعیت ساکن ناحیه فنلاندی زبان شمال شرق و اقوام سامی از لحاظ قومی و زبانی کشوری کاملاً یکدست محسوب می‌گردد. امروزه در حدود یک میلیون نفر از تعداد کل جمعیت سوئد مهاجر بوده و یا دست کم یکی از والدین آنان از سایر کشورها به ویژه کشورهای اسکاندیناوی به کشور سوئد مهاجرت نموده اند. کشور سوئد از نوع حکومت مشروطه برخوردار بوده و دولت به شکل پارلمانی اداره می‌گردد. پادشاه تنها وظایف تشریفاتی از قبیل فردیت نخست کشور و برخورداری از قدرت صوری در تصمیم گیریهای دولتی را بر عهده دارد. پارلمان اصلی ترین بدنه تصمیم گیری کشور سوئد محسوب شده و از سال ۱۹۷۱ با تعداد ۳۴۹ عضو به فعالیت مبادرت می‌نماید. از سال ۱۹۹۴ انتخابات مجلس هر ساله صورت می‌گیرد. به جز دوره ۶۰ ساله غیر سوسیالیستی (سالهای ۱۹۳۲ تا ۱۹۹۱) حزب سوسیال دمکرات در راس قدرت قرار داشته است و این در حالی است که طی انتخابات سال ۱۹۹۱ احزاب غیر سوسیالیستی نیز از اکثریت آرا برخوردار گردیده و به مدت ۳ سال حکومت نمودند. گفتنی است در انتخابات سال ۱۹۹۴ سوسیال دمکراتها مجدداً به صحنه قدرت بازگشتند. حکومتهای محلی نیز بصورت ۲۴ انجمن بخشی و ۲۸۶ واحد شهرداری فعالیت داشته و در حدود ۹۵٪ جمعیت به کلیسای رسمی ایالت لوتران وابستگی دارند. جنگ آزادی بخشی سوئد که در آغاز قرن ۱۶ میلادی (۱۵۶۰-۱۵۳۲) توسط گوستاو واسا صورت گرفت، به نقض «اتحاد کالمار» میان ۳ کشور نوردیک - سوئد، دانمارک و نروژ- منجر گردید. از این روی گوستاو واسا اولین نایب السطنه کشور بود که در سال ۱۵۳۲ به عنوان پادشاه دولت

متحد و متمرکز سوئد معرفی گردید. وی هم چنین استحکاماتی بنا نموده و کنترل کلیساهای کشور را در دست گرفت. بعدها این امر منجر به این گردید که کلیساهای کشور که طی قرن ۱۱ شاخه‌ای از کلیسای بین‌المللی کاتولیک محسوب می‌گردید به کلیسای دولتی لوتریسم و پروتستانیزم تغییر وضعیت دهد. پس از گذشت یک قرن کشور سوئد به قدرت اصلی اروپای شمالی مبدل گردید. ملت سوئد در جنگ‌های ۳۰ ساله به سود پروتستان‌های شمالی آلمان مبارزه می‌کردند. موقعیت قلمرو سوئد از لحاظ موفقیت‌های نظامی در میادین نبرد، متفاوت بود. سوئد، در اوج توفق نظامی خود، نه تنها قلمرو کنونی خود، بلکه فنلاند، قسمتی از روسیه، کشورهای بالتیک، لهستان، آلمان و نروژ را نیز شامل می‌گردید. سوئد هم چنین از مستعمره‌ای در کشور سوئد (نوتادلوار) برخوردار می‌بود. فنلاند قسمتی از قلمرو سوئد محسوب می‌گردید، تا این که در سال ۱۸۰۹ مغلوب روسیه گردید. از سال ۱۸۱۴ کشور سوئد در صلح به سر برده و ما بین دو جنگ جهانی از آنجائی که کشوری بی طرف بود مورد حمله واقع نگردید. از لحاظ فرهنگی، کشور سوئد تحت تاثیر اخلاق کاری پروتستان و برخورداری حسی هم بستگی همه جانبه میان گروه‌های مختلف قرار دارد. طی سالهای اخیر، استخدام نیرو، سواد آموزی همگانی، توزیع درآمد و امنیت ملی در سیاست ملی کشور از جایگاهی مهم و اساسی برخوردار بوده است. دولت‌های اجتماعی دموکراتیک بر دوره پس از جنگ مسلط بوده اند. مردان سوئدی در سال ۱۹۰۹ و زنان سوئدی در سال ۱۹۲۱ از حق رأی برخوردار گردیدند. کشور سوئد از اول ژانویه ۱۹۹۵ به عضویت اتحادیه اروپا در آمده است.

مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ)

در زمان سلطنت گوستاو واسا در قرن ۱۶ اولین مجلس ملی سوئد متشکل از نمایندگان از ۴ طبقه اشراف، روحانیون، طبقه متوسط و دهقانان گشایش یافت. طی قرون آتی، قوانین پیچیده تری برای ریکس‌دگ وضع گردیده و به تدریج تعداد دستگاه‌های اجرائی افزایشی یافت. قدرت

مجلس ملی به طور عمده‌ای تغییر یافته و از زمانی به زمان دیگر نسبت به سلطنت از جایگاه بی‌نهایت سستی برخوردار بوده است. این درحالیست که در دوره آزادی طی قرن ۱۸، مجلس ملی جایگاه خود را بهبود بخشیده و نظام منسجمی پایه ریزی گردید. تا پیش از ۱۸۰۹ قدرت سلطنت و مجلس در یکدیگر ادغام بود، تا اینکه پس از سال ۱۸۰۹ دربار و سایر مراجع قدرت، استقلال یافتند. در سال ۱۸۶۵ مجلس دو گانه‌ای جایگزین مجلس قبلی گردید. تا سال ۱۹۱۷ نظام دو گانه‌ای برقرار بود، تا این که سازمانی با ۳۵۰ نماینده و کمیته‌های مختلفی در زمینه‌های گوناگون تأسیس گردید. در سال ۱۹۷۴ دولت سوئد به طراحی قانون اساسی جدیدی مبادرت نمود. پس از گذشت مدت زمان ۲۰ سال دوره نمایندگی به دوره چهار ساله تغییر یافت. کشور سوئد از نظام دموکراتیک انتخابی برخوردار می‌باشد به این معنا که کلیه احزاب سیاسی با بیش از ۴ درصد آراء انتخابات عمومی از کرسی در مجلس برخوردار می‌گردند. شهروندان سوئدی اجازه حضور در انتخابات مجلس را دارند. در حال حاضر تعدادی حزب سیاسی در مجلس ملی سوئد فعالیت دارند.

در دوره نمایندگی ۲۰۰۲-۱۹۹۸، تعداد ۳۴۹ کرسی به قرار زیر توزیع یافته است:

حزب دولتی سوسیال دموکرات با ۱۳۱ کرسی به تشکیل اقلیتی پس از انتخابات ۱۹۹۸

مبادرت نموده و توسط دفتر نخست وزیری رهبری می‌گردد.

حزب چپ با ۴۳ کرسی

حزب دموکرات مسیحی با ۴۲ کرسی

حزب مرکز با ۱۸۷ کرسی

حزب لیبرال با ۱۷ کرسی

حزب سبز با ۱۶ کرسی

آخرین انتخابات عمومی مجلس، شوراها و استانی و شهرداری‌های کشور در سپتامبر ۲۰۰۲ برگزار گردید. حزب ائتلاف میانه رو، حزب دموکرات مسیحی، حزب لیبرال و حزب مرکزی احزاب طبقه متوسط (بورژوازی) یا غیر سوسیالیست کشور را تشکیل می‌دهند. سایر احزاب به استثنای حزب سبز، در زمره احزاب سوسیالیسم می‌باشند.

نهادهای مرکزی اجرائی و قانونگذاری

کشور سوئد از نظام سلطنتی برخوردار بوده و پادشاه کنونی، کارل گوستاو شانزدهم، رهبریت نظام را بر عهده دارد. رهبر نظام، عالیترین نماینده قلمرو پادشاهی و مستقل از نهادهای اجرائی است. وی در جلسات دولت حضور نیافته، اما از مسائل دارای اهمیت ملی کسب اطلاع می‌نماید. مجلس ملی سوئد منطبق با دموکراسی انتخابی و پارلمانی به وضع قوانین و اتخاذ تصمیمات مبادرت نموده و دولت و عوامل دولتی به اجرای آن می‌پردازند.

هر ساله شورای مشترک پادشاهی - دولتی ۴-۳ مرتبه تشکیل می‌یابد. در جلسات شورا، رهبر نظام، رئیس جلسات نیز می‌باشد. وی هم چنین رئیس شورای مشورتی امور خارجی کشور (هیئت مشاور دولت و مجلس در خصوص مسائل سیاست خارجی) محسوب می‌گردد.

مجلس و دولت

مجلس سوئد از تعداد ۳۴۹ نماینده با دوره نمایندگی ۴ساله، متشکل می‌گردد. به هنگام تشکیل دولت جدید، مجلس ملی سوئد از نقش تعیین کننده‌ای برخوردار می‌باشد. وظیفه « سخن‌گو» به عنوان عالیترین نماینده ریکس‌دگ، معرفی نخست وزیر کابینه می‌باشد. « سخن‌گو» با رهبران احزاب سیاسی مجلس به بحث و گفتگو پرداخته و تلاش می‌نماید که مشخص کند چه فردی از بیشترین اقبال جهت تشکیل « دولت » برخوردار می‌باشد. از جمله دیگر وظایف مهم ریکس‌دگ، اطمینان یافتن از اجرای تصمیمات و قوانین مأخوذه توسط دولت و مراجع قدرت

می‌باشد. ریکس‌دگ همچنین به وضع قوانین و تصمیماتی در خصوص ترازها و توزیع درآمد و مخارج نظام مبادرت می‌نماید. این بدان معناست که در کنار مسائل دیگر، دولت ابتدا پیشنهادهایی به صورت لوایح به ریکس‌دگ ارائه نموده و سپس در خصوص قوانینی که برای به اجرا گذاردن تصمیمات ریکس‌دگ لازم می‌باشند، تصمیم‌گیری می‌نماید. به علاوه، دولت در خصوص بودجه مصوب ریکس‌دگ به تخصیص منابع مالی اختصاصی مبادرت نموده، با کشورهای دیگر موافقت‌نامه‌هایی منعقد نموده، فعالیت‌های داخلی را هدایت نموده، فعالیت‌های مراجع مدیریتی را رهبری نموده و در موارد خاصی به استیناف‌های مخالف تصمیمات مراجع رسیدگی می‌نماید. دولت از نخست‌وزیر و هیئت وزیران متشکل می‌گردد. اعضای دولت و نخست‌وزیر نیز در جهت تحقق برنامه‌های ملی سیاسی فعالیت می‌نمایند. اگر اعضای پارلمان به عنوان وزیر انتخاب گردند از جانشینی جهت انجام فعالیت‌های پارلمانی خود برخوردار می‌گردند. اعضای دولت از میان کارمندان دولتی تحت عنوان کابینه دولت انتخاب می‌گردند. این کارمندان بدون احتساب افرادی که در خارج از کشور فعالیت دارند) افرادی در مشاغل وزارتی و اعضای «دفتر نخست‌وزیری» یا «کابینه نخست‌وزیر» بر ۳۰۰۰ نفر بالغ می‌گردد. تعداد کارمندان مشاغل وزارتی و تمرکز فعالیت آنان در طول زمان، عمدتاً بدلیل تغییر اولویت‌های سیاسی، متغیر می‌باشد. از جمله وزارتخانه‌هایی که در خصوص مسائل آموزشی فعالیت می‌نمایند می‌توان به وزارت آموزش و علوم، وزارت صنایع، وزارت استخدام و ارتباطات و وزارت کشاورزی سوئد اشاره نمود. وزارتخانه‌ها در سطح وسیعی، به عنوان هیئت‌های مقدماتی دولت با یکدیگر همکاری می‌نمایند. به اجرا در آوردن تصمیمات مأخوذه بر عهده مراجع قدرت و عوامل مدیریتی اصلی می‌باشد. در این حالت وزارت خارجه سوئد استثناء است، چرا که هم به‌عنوان بخشی از دفتر دولت و هم به‌عنوان مرجع مرکزی نظارت بر سفارت‌خانه و کنسول‌گری‌های

سوئد فعالیت می‌نمایند. کمیته یا کمیسیون‌های دولتی متعددی جهت مشارکت با دولت در جهت اجرای امور مملکتی تشکیل می‌یابد. کمیسیون‌ها ممکن است از متخصصان یا نمایندگان سازمان‌های مختلف، اعضای پارلمان یا مأمورین برخوردار از دانش تخصصی در حیطه مربوطه تشکیل یابد. دولت در خصوص فعالیت کمیسیون‌ها حیطه‌ای را معین نموده، کمیسیون نیز وظیفه خود را انجام داده و سپس طرح‌های پیشنهادی را به دولت ارائه می‌نماید. طبق تخمین‌های به عمل آمده، تعداد ۲۰۰ کمیسیون به طور همزمان تشکیل می‌گردد که اغلب این کمیسیون‌ها تا مدت زمان ۲ سال فعال می‌باشند. دولت نیز گزارشی سالیانه در خصوص نوع فعالیت و درجه پیشرفت فعالیت کمیسیون‌های مذکور به ریکس‌دگ ارائه می‌دهد. این در حالی است که دولت نیز به تشکیل کمیسیون‌هایی مبادرت می‌نماید. کمیسیون‌های مذکور در محدوده زمانی معینی به طور مداوم و سریع فعالیت نموده و طرح‌هایی در خصوص چگونگی حل مسائل مهم ارائه می‌نمایند.

مراجع تصمیم گیرنده

تصمیمات دولت و ریکس‌دگ توسط نهادهای مرکزی مدیریتی که به صورت مستقل از وزارتخانه‌های مختلف فعالیت می‌نمایند، به مرحله اجرا در می‌آید. نهادهای مذکور به اتخاذ تصمیمات منطبق با اصول کلی دولت که نه تنها در دستورات کلی به مراجع اجرائی بلکه در متن بودجه سالانه دولت و نیز در جهت اعطای وظایف معین به مراجع اجرائی مشخص گردیده، مبادرت می‌نمایند.

دادگاه‌ها

آزادی عمل و استقلال دادگاه‌ها در قانون اساسی کشور سوئد تضمین شده است. دادگاه‌ها نیز به اجرای قوانین حقوقی قابل اجراء مبادرت می‌نمایند. مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ)، دولت و هیچ یک از نهادهای دیگر از حق تصمیم‌گیری در خصوص نحوه فعالیت و عملکرد دادگاه‌های کشور

برخوردار نمی باشند. نقش دادگاه‌ها و مراجع اجرائی کشور بی طرفانه و در جهت برخورد قانونی برابر تعیین گردیده است..

شهرداری‌ها و شوراهای استانی

کشور سوئد از ۲۸۹ منطقه شهرداری، ۲۱ استان و ۲۱ شورای استانی، متشکل می‌گردد. شهرداری گاتلند نیز که از شورای استانی برخوردار نمی باشد در تقسیم بندی فوق لحاظ گردیده است. اجرای سیاستهای خود مختاری شهرداری‌ها در کشور سوئد بخشی مهمی از سیستم دموکراتیک کشور را به نمایش می‌گذارد. شهرداری‌ها و شوراهای استانی در جهت اجرای تعهدات خود به وضع مالیات بر ساکنین مناطق مختلف مبادرت می‌نمایند. عالی ترین هیأت‌های تصمیم‌گیری، شهرداری‌ها، شوراهای محلی و هیأت‌های سازمانی شوراهای استانی می‌باشند. کلیه شهرداری‌های کشور از واحد یا منطقه مدیریتی با محدوده جغرافیائی معین برخوردار می‌باشند. از جمله مهم‌ترین حیطه‌های مسئولیتی شهرداری‌های کشور می‌توان به نظارت بر فعالیت مدارس پیش دبستانی، مراکز مراقبتی کودکان دبستانی، ارائه آموزشهای پیش نیاز آموزش مهارت‌های بدنی و آموزش بزرگسالان، فراهم نمودن خدمات اجتماعی اعم از بهداشت کودکان و نوجوانان، اعطای کمک‌های اجتماعی، مراقبت و حمایت از سالمندان، حفاظت از محیط زیست و رعایت بهداشت، رسیدگی بر بهداشت خیابان‌ها، جاده‌ها، پارک‌ها، طراحی و ساخت شهری اشاره نمود. انتخابات شهرداری‌ها هر ۴ سال یکبار و به طور همزمان با انتخابات عمومی برگزار می‌گردد. از جمله افرادی که مجاز به شرکت در انتخابات شهرداری‌ها می‌باشند می‌توان به ساکنین حوزه شهرداری مربوطه من جمله شهروندان خارجی با سابقه سکونت ۳ ساله متوالی در کشور و شهروندان کشورهای عضو اتحادیه اروپا به علاوه شهروندان کشورهای ایسلند و نروژ اشاره نمود. شوراهای استانی حداقل از

یک شهرداری متشکل می‌گردند. از جمله مهم ترین وظایف شوراهای استانی می‌توان به رسیدگی بر امور و مسائل عمومی اعم از بهداشت و سلامت، آموزش، مراقبت‌های اجتماعی و علوم کشاورزی و صنایع اشاره نمود. مشاورین شوراهای استانی هر ۴ سال یکبار و طبق قوانین شهرداری انتخاب می‌گردند.

زبانهای رسمی و اقلیت

زبان سوئدی، زبان رسمی کشور سوئد می‌باشد. در برخی نواحی شمالی کشور، به زبان سامی و زبان فنلاندی نیز تکلم می‌گردد. تعداد ۵ زبان اقلیمی اعم از سامی، فنلاندی، تورندال، رومانی (زبان کولی‌ها) و ییدی (زبان یهودیان) در کشور سوئد تکلم می‌گردد. شهروندان سوئدی تا حدود معینی در تعامل با دستگاه‌های دولتی از حق استفاده از این زبانها برخوردار بوده و هم چنین در خصوص مراقبت‌های کودکان و بزرگسالان از حق استفاده از زبان‌های فنلاندی و سامی نیز برخوردار می‌باشند.

آندسته از کودکانی که به زبان سامی تکلم می‌نمایند نیز از حق استفاده از زبان سامی در مدارس پایه و مدارس فرهنگ بومی (سامی) برخوردار می‌باشند و این در حالی است که آموزش سال ششم به زبان سوئدی و سامی ارائه می‌گردد. آندسته از دانش آموزانی که به زبان فنلاندی تکلم می‌نمایند نیز می‌توانند به زبان مادری خود در مدارس پایه و مدارس مقطع تکمیلی متوسطه آموزش ببینند.

از زمان جنگ جهانی دوم، سیر صعودی مهاجرت به سوئد منجر به پیدایش تعدادی از گروه‌های زبانی اقلیت گردیده که از زبان مادری غیر سوئدی برخوردار می‌باشند. طبق قوانین آموزشی سوئد چنانچه تعداد کودکانی که در خانه به زبانی غیر از زبان سوئدی تکلم می‌نمایند بر ۵

دانش آموز بالغ گردد، آموزش به زبان مادری به آنان ارائه می‌گردد. همچنین کلیه کودکانی که زبان مادری آنان یکی از پنج زبان اقلیت باشد، از حق استفاده از زبان مادری برخوردار می‌باشند.

شاخص‌های جمعیتی

از اواخر قرن ۱۷، کشور سوئد از سیستم منسجمی جهت ثبت جمعیت خود برخوردار بوده و از سال ۱۸۶۰، آمارگیری‌های جمعیتی به طور مرتب در فواصل ۱۰-۵ به عمل می‌آید.

در نتیجه پیگیری چنین آمارهایی، بر آورد تغییرات جمعیتی طی ۳۰۰ سال اخیر به آسانی امکان پذیر است. در فاصله قرن ۱۹ تا سال ۱۹۱۴، تقریباً به ازای هر ۵ شهروند سوئدی حضوراً مهاجر در جمعیت ۵ میلیونی سوئد، مشهود می‌باشد. در آن اثنا، فرآیند انقلاب صنعتی به صورت واقعاً پیگیری با تأثیرات آن بر روی شهرنشینی پی گیری می‌شد. نرخ زاد و ولد در میان کارگران صنعتی کاهش یافته و نرخ مرگ و میر در نتیجه افزایش خدمات بهداشتی از روند نزولی برخوردار گردید.

طی دهه‌های اخیر نرخ مرگ و میر بسیار متغیر بوده است. به نحو یکه در پایان دهه ۱۹۸۰ افزایش میزان تولد و در طول دهه ۱۹۹۰ کاهش نرخ موالید مشهور می‌باشد. روند مهاجرت طی دوره پس از جنگ بسیار متغیر بوده و در برخی سال‌ها از نرخ تولد نیز فراتر رفته است.

در سال ۲۰۰۰ تقریباً از هر ۱۰ شهروند سوئدی ۱ نفر در خارج از قلمرو سوئد تولد یافته است. جمعیت کشور به طور بسیار نا هماهنگی در سرزمین‌های وسیعی در طول مرز شمالی در نتیجه تغییرات عمده و شرایط اکولوژیکی پراکنده شده است. تعداد افراد ساکن مناطق جمعیتی پرتراکم، به طور صعودی در حال افزایش بوده و فرصت‌های شغلی کمی در مناطق مذکور برای افراد در دسترس می‌باشد.

کشور سوئد از قلمرو زمینی در حدود ۴۵۰ هزار کیلومتر مربع با بیش ترین فاصله در نقاط شمالی و جنوبی در حدود ۱۶۰۰ کیلومتر برخوردار می باشد. از لحاظ جغرافیائی ، کشور سوئد از جنگل ها، دریاچه ها و رودخانه های متعددی برخوردار می باشد. مرز این کشور با فنلاند در امتداد رشته کوه ها امتداد یافته است. هزاران جزیره در طول ساحل ۲۷۰۰ کیلومتری وجود داشته و مناطق زیر کشت حدود ۱۰ درصد از سطح خشکی را شامل می گردد. کشور سوئد از ۸/۹ میلیون سکنه برخوردار می باشد که در حدود یک هفدهم از آنان در نورلند (قسمت شمالی) کشور به سر می برند. بالغ بر ۶۰ درصد (اکثریت جمعیت کشور در دو قسمت جنوبی کشور (گوتالند و سویلند) ، پایتخت کشور (استکهلم) و در شهرهای گوتنه برگ و مالمو تمرکز یافته اند

شاخص های اقتصادی

طی دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰، اقتصاد سوئد عمدتاً در اثر افزایش نرخ تقاضای بین المللی از اقتصاد سوئد جهت خرید مواد خام و اولیه از پیشرفت چشمگیری برخوردار گردید. رشد مذکور، شاخص عمومی اقتصاد را افزایش داده و به اعمال تغییرات اجتماعی عمده ای منتهی گردید. این درحالیست که طی دهه ۱۹۷۰ میزان رشد اقتصادی به طور فاحشی کاهش یافته، در نتیجه بحران بین المللی و عدم رشد هماهنگ در تولید، توان اقتصادی سوئد در جهت وفق دادن خود با سایر مجامع تضعیف گردیده، سرمایه گذاری صنعتی کاهش یافته، بازار کرونا دچار رکورد شده و کسر بودجه هنگفتی در تراز پرداختها بوجود آمد. رقابت به طور موقت به واسطه کاهش ارزش پول ، بهبود یافته اما اعمال این سیاست نیز تورم بالا و هزینه های کار بالاتر را به بار آورده است. از نقطه نظر تاریخی، کشور سوئد از نرخ بی کاری پایینی برخوردار بوده است. به عبارت دیگر در طول دوره های زمانی معین، در ابتدای دهه های ۱۹۷۰، ۱۹۸۰ و دهه ۱۹۹۰، بی کاری بر ۱-۲ درصد بالغ

گردید. در نیمه دوم دهه ۱۹۸۰، بازار بورس شناور شده و نرخ بدهی به طور عمده افزایش یافت. بروز معضل افزایش نرخ بیکاری به افزایش تورم اقتصادی و نرخ بهره منجر گردید. در بحران اقتصادی که در ابتدای دهه ۱۹۹۰ بوقوع پیوست، مؤسسات مالی سوئد با کسری اعتبار بالایی مواجه گردیدند. این موضوع اتخاذ سیاست کاهش پرداخت وام دولتی به اشخاص و شرکت‌ها را بدنبال آورده و بر رشد اقتصادی تأثیر منفی گذاشت. بی‌کاری به طور گسترده‌ای افزایش یافته و مصارف خانگی به طور عمده‌ای کاهش یافت مصارف عمومی نیز در نتیجه کاهش مخارج حوزه‌ای شهرداری و کشوری، کاهش یافت. در ابتدای دهه ۱۹۹۰، هدف اصلی سیاست اقتصادی کشور بر مبارزه با تورم و حفظ نرخ ارز ثابت استوار بوده است. در نتیجه اعمال سیاست مذکور نرخ تورم کاهش یافته و در مقابل نرخ بی‌کاری از افزایش برخوردار بود. تلاش‌های به عمل آمده در جهت حفظ نرخ تورم به جایی نرسیده از این روی کشور سوئد از نظام پولی اروپا خارج شد که این خود به طور غیر مستقیم به کاهش شدید ارزش کرونا در سپتامبر ۱۹۹۲ منجر گردید. نرخ ارزش پایین کرونا فرصت مناسبی برای شرکت‌های صادراتی فراهم نموده و نرخ پایین تورم در سوئد و تحرک رو به رشد کشور در اقتصاد جهانی به بهبود تدریجی کشور منتهی گردید. علی‌رغم صعود نسبی توان اقتصادی کشور نرخ بی‌کاری از افزایش نسبی برخوردار بود.

در این راستا دولت سوئد به طراحی اهداف عمده‌ای در جهت کاهش بیکاری و تشویق استخدام تا آغاز سال ۲۰۰۰ مبادرت نمود که این خود به افزایش نرخ استخدام در پایان دهه ۱۹۹۰ منجر گردید. در پایان دهه ۱۹۹۰ نرخ بهره‌های ظاهری و واقعی کاهش یافته و اقتصاد سوئد از رشد و افزایش استخدام در حوزه گسترده‌ای برخوردار گردید. در حال حاضر رشد اقتصادی کشور ثابت بوده، نرخ تورم کاهش یافته و دارائی‌های عمومی و تراز تجاری از افزایش چشمگیری برخوردار

می‌باشد. اقتصاد کشور سوئد اقتصادی کوچک و بازمی‌باشد که در مقایسه با اقتصاد بین‌المللی تضعیف نگردیده و از جایگاه قدرتمندی در نتیجه میانگین بالای رشد اقتصادی در سطحی بالاتر از قبل قرار گرفته است. افزایش دارائی‌های عمومی کشور به برنامه‌ها و تغییرات اجتماعی خاصی در جهت ارتقای رشد اقتصادی کشور منجر گردیده است. طی دهه ۱۹۹۰ سرمایه‌گذاری‌های عمده‌ای در حوزه آموزش، افزایش امکانات آموزشی مقطع آموزشی پیش دبستانی، گسترش آموزش عالی و آموزش بزرگسالان با هدف افزایش قابلیت بزرگسالان با سطح پایین آموزش صورت گرفت. سرمایه‌گذاری‌هایی نیز در حوزه بهداشت و خدمات مراقبتی مراکز آموزشی سراسر کشور صورت گرفته است. در حال حاضر بازارهای مالی کشور سوئد از ثبات برخوردار بوده و به کاهش نرخ حداقل بهره وام مبادرت می‌نمایند. افزایش ثبات اقتصادی و کاهش نرخ بیکاری به افزایش اعتماد کشورهای عضو اتحادیه اروپا به ویژه کشورهای پیرامون سوئد منجر گردیده است. کشور سوئد با وجود اجرای معیارهای الحاق به اتحادیه مالی اروپا، تا کنون، تصمیم به الحاق به آن نگرفته است.

نرخ جمعیت

آمارهای جمعیتی

گروه سنی	نرخ جمعیت بر مبنای درصد
۰-۶	۰/۷
۷-۱۸	۱/۴
۱۹-۲۴	۰/۶
۲۵-۶۴	۴/۷
+۶۵	۱/۵
جمع	۸/۶۹

منبع: دایره آمار سوئد (بین سال‌های ۲۰۰۱-۲۰۰۲)

در سال ۲۰۰۱ تراکم فردی جمعیت ۲۲ نفر در هر کیلومتر مربع بوده است. این رقم از منطقه‌ای به منطقه دیگر متغیر می‌باشد. متراکم ترین منطقه جمعیتی کشور استان استکهلم بر آورد شده است که تعداد ۲۸۱ نفر در هر کیلومتر مربع از آن ساکن می‌باشند. در استان اسکان

۱۰۲ نفر در هر کیلومتر مربع، در حالی که در استان‌های شمالی (یایلند و نورپوتن) تنها ۳ نفر در هر کیلومتر مربع ساکن می‌باشند نرخ تولد در سوئد، پس از سیر صعودی آن در پایان دهه ۱۹۸۰ در آغاز دهه ۱۹۹۰، از کاهش چشمگیری برخوردار بوده است. طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰ به نسبت هر زن یک و نیم تولد وجود داشته است. میانگین امید به زندگی از حدود ۴۰ سال طی دهه ۱۸۵۰ به ۵۵ سال در دهه ۱۹۰۰ و ۷۷ سال برای مردان و ۸۲ سال برای زنان طی دهه ۲۰۰۰ افزایش یافته است.

توسعه اقتصادی

جدول توسعه اقتصادی بر مبنای تولید ناخالص ملی (بین سالهای ۲۰۰۰-۱۹۹۳)

۱۹۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۲۰۰۰
۱۰۰	۱۰۴	۱۰۸	۱۰۹	۱۱۱	۱۱۵	۱۲۰	۱۲۴

سهم بودجه دولتی آموزش و تحقیق در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور طی سال‌های (۲۰۰۰-۱۹۹۵)

۱۹۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۲۰۰۰
۶/۳	۵/۹	۶/۶	۷/۶۶۰	۷/۴۶۰	۷/۷۶۰
برابر با ۳۸/۸۴۹ میلیون سک	برابر با ۳۸/۶۰۹ میلیون سک	برابر با ۴۳/۹۲۰ میلیون سک	برابر با ۵۲/۸۸۶ میلیون سک	برابر با ۵۲/۱۴۸ میلیون سک	برابر با ۵۴/۵۲۰ میلیون سک

داده‌ها و اطلاعات ذیل بر مبنای میانگین‌های سالیانه ارائه گردیده است. در جدول ذیل مجموع تعداد افراد استخدامی، افراد بی کار و افرادی که از توانائی برخوردار بوده و افرادی که به طور فعال در جستجوی کار در بازار کار می‌باشند، محاسبه گردیده است.

نرخ کل استخدام

	۱۹۹۰	۱۹۹۳	۱۹۹۵	۱۹۹۷	۱۹۹۹	۲۰۰۰
نرخ جمعیت رده های سنی ۱۶-۶۴ سال بر مبنای هزار	۵۳۹۷	۵۴۶۱	۵۵۲۳	۵۵۴۹	۵۵۸۱	۵۶۰۲
نرخ جمعیت نیروی کار رده های سنی ۱۶-۶۴ سال بر مبنای هزار	۴۵۶۰	۴۳۲۰	۴۳۱۹	۴۲۶۴	۴۳۰۹	۴۳۶۲
نرخ استخدام بر مبنای درصد جمعیت بر مبنای درصد	۸۳/۱	۷۲/۶	۷۲/۲	۷۰/۷	۷۲/۹	۷۴/۲
مردان	۸۵/۲	۷۳/۰	۷۳/۵	۷۲/۴	۷۴/۸	۷۶/۱
زنان	۸۱/۰	۷۲/۱	۷۰/۸	۶۸/۹	۷۰/۹	۷۲/۲
نرخ بیکاری نسبت به نیروی کار بر مبنای درصد	۱/۶	۸/۲	۷/۷	۸/۰	۵/۶	۴/۷
مردان	۱/۷	۹/۷	۸/۵	۸/۵	۵/۹	۵/۰
زنان	۱/۶	۶/۶	۶/۹	۷/۵	۵/۲	۴/۳

سیاست‌های آموزشی

از جمله اصول بنیادی نظام آموزش سوئد می‌توان به برخورداری کلیه کودکان و نوجوانان سوئدی (بدون در نظر گرفتن جنسیت، محل اقامت و زمینه‌های فردی، اجتماعی و مالی) از فرصت‌ها و امکانات یکسان آموزش اشاره نمود. برنامه‌های درسی و جداول زمانی نیز در سطوح ملی و کشوری اعتبار داشته و مقررات دولتی نظام آموزشی در قالب قوانین آموزشی اعمال می‌گردد. فعالیت‌های پیش دبستانی طی سال ۱۹۹۸ در قالب تمرکز بر قوانین آموزشی و به صورت تدوین آئین نامه‌های آموزشی صورت گرفت. گفتنی است که تا قبل از سال ۱۹۹۸ مقررات فوق بخشی از قوانین خدمات اجتماعی محسوب می‌گردید. در سال ۱۹۹۹ دولت سوئد به بازبینی قوانین آموزشی توسط کمیته‌های پارلمانی مبادرت نمود. هدف از اجرای طرح فوق هر چه ساده و شفاف تر نمودن قوانین آموزشی و اهداف و مسئولیت‌های دولت و شهرداری‌های کشور در این خصوص بود. از جمله دیگر اهداف طرح مذکور مشخص تر نمودن وظایف

شهرداری‌ها در جهت تضمین کیفیت و اعمال سیاست‌های برابری طلبانه در اعطای امکانات آموزشی به افراد می‌بود.

سیستم پیش از اصلاحات

در نظام آموزش پیش از اصلاحات، هدف از آموزش در مدارس پایه آموزش مهارت‌های لازم جهت حضور دانش آموزان در جامعه بوده و کلیه این موارد به عنوان پایه‌ای جهت تحصیل بیشتر در مراکز آموزش متوسطه محسوب می‌گردید. در حال حاضر مدارس پایه کشور سوئد از ۳ سطح ذیل متشکل می‌گردد:

- سطح مقدماتی (سال اول تا سوم)

- سطح متوسطه (سال چهارم تا ششم)

- سطح تکمیلی (سال هفتم تا نهم)

در نظام آموزشی پیش از اصلاحات از آموزش در سطح متوسطه و مقدماتی تحت عنوان آموزش ابتدایی و از آموزش در سطح تکمیلی به عنوان آموزش مقدماتی متوسطه یاد می‌گردد.

مدارس سطح مقدماتی و متوسطه در اغلب مناطق مسکونی وجود داشته، یک یا دو کلاس در سال برگزار نموده و ۱۵۰ تا ۳۰۰ دانش آموز را تحت پوشش قرار می‌دهند. مدارس کوچکتر در نواحی روستایی کم جمعیت واقع شده و دانش آموزان ۲ تا ۳ سال مختلف به تحصیل در آن مراکز مبادرت می‌نمایند.

مدارس سطح تکمیلی بطور معمول بزرگتر بوده و ۶۰۰-۱۵۰ دانش آموز را تحت پوشش قرار می‌دهند. طی سالهای اخیر تعداد مدارس که کلیه سطوح را تحت پوشش قرار می‌دهند از افزایش برخوردار گردیده است. معلمان این سطوح بطور عملی به ارائه کلیه مباحث آموزشی به دانش آموزان مبادرت می‌نمایند. معلمان آموزش دیده نیز به آموزش موسیقی، هنرهای دستی، مطالعات تصویری و تربیت بدنی از سطح متوسطه به بعد مبادرت می‌نمایند.

سیستم پس از اصلاحات

تغییرات اخیر که در چارچوب قوانین نظام آموزشی مدارس کشور رخ داده به کنترل و ساماندهی مدارس و ایجاد شرایط کاری و تغییرات اساسی در مدارس منجر گردیده است. در دسامبر ۱۹۹۳، مجلس ملی سوئد قوانینی بر پایه خط مشی برنامه‌های جدید برای سیستم مدارس کشور طراحی نمود. این قوانین با مدیریت بر پایه نتایج و اهداف سیستم آموزشی مدارس هماهنگی دارد. سیستم جدید از سال تحصیلی ۱۹۹۵-۱۹۹۶ برای پایه‌های ۷-۱ مدارس پایه ویژه دانش‌آموزان ناتوان ذهنی و مدارس ویژه دانش‌آموزان سامی زبان به مورد اجرا گذارده شد. دانش‌آموزانی که هم اکنون در پایه هفتم تا نهم به تحصیل مبادرت می‌نمایند، می‌توانند با توسل به نظام قدیم آموزشی به تحصیلات خود پایان دهند. این در حالی است که نظام جدید آموزشی از سال تحصیلی ۱۹۹۷-۱۹۹۸ به صورت کامل به مورد اجرا گذارده شد.

ساختار کلی نظام آموزشی

نخستین مرحله نظام آموزشی کشور سوئد مقطع آموزشی پیش دبستانی ویژه نظام آموزش کودکان رده‌های سنی زیر ۶ سال می‌باشد. ساختار کلی نظام آموزشی سوئد، مدارس عمومی کودکان و نوجوانان، مدارس پیش دبستانی، مدارس پایه، مدارس استثنایی و مدارس ویژه فرهنگ سامی را شامل می‌گردد. دوره‌های آموزش آزاد بزرگ سالان نیز توسط مدارس عالی مردمی و همچنین نهادهای آموزش بزرگ سالان برگزار می‌گردد. از اول اوت ۱۹۹۸ در برنامه‌های آموزشی کشور تغییرات جزئی اعمال گردید که از آن جمله می‌توان به الحاق مقطع آموزش پیش دبستانی و مراکز تفریحی ویژه کودکان به آموزش در اول اوت پایه کشور اشاره نمود. طی سال ۱۹۹۸ نخستین برنامه آموزشی ملی ویژه مراکز آموزش پیش دبستانی طراحی گردید. بین سالهای ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۵ تغییراتی در ساختار مقطع آموزش تکمیلی متوسطه صورت

گرفته و کلیه برنامه‌های آموزشی در قالب ۱۷ برنامه آموزش ملی سازماندهی گردید. علاوه بر این کلیه برنامه‌های آموزشی حول هشت هسته موضوعی اعم از آموزش زبان سوئدی به عنوان زبان دوم، زبان انگلیسی، مطالعات اجتماعی، مطالعات مذهبی، ریاضیات، علوم، ورزش، بهداشت و فعالیت‌های هنری ارائه گردید. در نظام جدید آموزش عالی که در سال ۹۴-۱۹۹۳ طراحی گردید، کلیه دوره‌های آموزش‌های عالی بصورت ترمی به دانشجویان ارائه می‌گردد. ترم‌های تحصیلی به طور جداگانه اخذ شده یا بطریقی انتخاب می‌گردند. که به اخذ یکی از سه مدرک (درجه) عمومی آموزش دانشگاهی منتهی می‌گردد.

از جمله مدارک مذکور می‌توان به گواهی نامه کارشناسی با حداقل آموزش ۳ ساله و مدرک کارشناسی ارشد که خود بر دو نوع مدرک کارشناسی ارشد آموزشی (حداقل ۱۶۰ واحد درسی با حداقل آموزش (۴ ساله) و مدرک کارشناسی ارشد حرفه‌ای (یک ترم الحاقی با حداقل ۴۰ واحد درسی با حداقل آموزش ۱ ساله) اشاره نمود. تعداد مدارک علمی سوئد بر ۵۵ مدرک حرفه‌ای بالغ می‌گردد که از این تعداد ۱۳ مدرک علمی در دانشگاه علوم کشاورزی سوئد ارائه می‌گردد. شرحی درباره مدارک مختلف علمی و اهداف ارائه چنین مدارکی را می‌توان در آئین نامه آموزش عالی و در آئین نامه دانشگاه علوم کشاورزی سوئد جستجو نمود. تعدادی از گواهی نامه‌های حرفه‌ای نیز برای حرفه‌های در نظر گرفته شده که به ثبت و تایید رسمی نیاز دارند که از آن جمله می‌توان به گواهی نامه‌های علوم حرفه‌ای اشاره نمود.

دوره‌های آموزشی آزاد بزرگ سالان، از طریق دبیرستانهای مردمی و نهادهای آموزش بزرگسالان و هم چنین برخی از مدارس تکمیلی آموزش بزرگ سالان برگزار می‌گردد. بخش عمده‌ای از آموزش عالی کشور سوئد در جهت آموزش عالی بزرگ سالان هدایت شده است.

امتیازات آموزشی

دسترسی جغرافیایی

مطابق قوانین کشور سوئد، کلیه کودکان و نوجوانان سوئدی می‌بایستی به امکانات آموزش پیش دبستانی و مراقبت‌های ویژه کودکان بدون توجه به محل اقامت خود دسترسی داشته باشند علاوه بر این کلیه کودکان و نوجوانان سوئدی می‌بایستی بصورت یکسان به نظام آموزش دولتی دسترسی داشته و کلیه مدارس نیز می‌باید بدون توجه به محل اقامت دانش آموزان به ارائه خدمات آموزشی یکسان مبادرت نمایند از آنجاییکه در کشور سوئد شهرداری‌ها مسئولیت ارائه آموزش پایه ویژه کودکان را عهده دار می‌باشند، از این روی موظف به ارائه خدمات ایاب و ذهاب به دانش آموزان نیز می‌باشد.

دولت سوئد هم چنین به تأمین نیازمندی‌های مدارس سوئدی مستقر در کشورهای خارجی با تعداد متعددی از شهروندان سوئدی مبادرت نموده و بودجه‌های خاصی به اجرای چنین اهدافی تخصیص می‌دهد. از جمله مهم ترین سیاست‌های دولت سوئد در جهت نیل به چنین اهدافی می‌توان به افزایش برگزاری دوره‌های آموزش از راه دور (برنامه‌های آموزشی غیر متمرکز) در جهت گسترش دامنه جغرافیایی برگزاری و ارائه دوره‌های آموزش عالی اشاره نمود.

انتخاب محل تحصیل

مطابق قوانین ملی کشور سوئد کلیه کودکان و نوجوانان سوئدی از حق انتخاب مراکز مدارس مقاطع پیش دبستانی، ابتدایی و آموزش عالی برخوردار می‌باشند و این درحالیست که علاوه بر نظرات دانش آموزان شرایط آموزشی خاصی نیز می‌بایستی در روند پذیرش دانش آموزان یا دانشجویان مد نظر قرار گیرد.

نهادهای مرکزی آموزشی

ملاحظات تاریخی

مدارس کشور سوئد در قرون وسطی اصولاً با کلیساها مرتبط بوده و معلمان مراکز آموزشی کشور نیز کشیشان و راهبان بودند. جوانانی که می‌خواستند آموزش‌های خود را پی‌گیری نمایند، مجبور به ثبت نام در دانشگاه‌های سایر کشورهای اروپایی بودند. اولین دانشگاه سوئد با نام اوسپالا، در سال ۱۴۷۷ و متعاقب آن دومین دانشگاه کشور با نام لوندکی در سال ۱۶۶۸ تأسیس گردید. اولین قانون آموزش که در خصوص مدارس سوئد به تصویب رسید، بخشی از قانون سال ۱۵۷۱ کلیساهای کشور بود. طی قرن ۱۷ میلادی نظام آموزشی کشور دچار تغییراتی گردید که از آن جمله می‌توان به احداث مدارس مقطع تکمیلی متوسطه اشاره نمود. گفتنی است که مدارس مذکور تنها از کودکان خانواده‌های با نفوذ ثبت نام می‌نمود. در دانشگاه‌های کشور نیز فعالیت‌هایی در جهت تربیت افراد متخصص به عمل می‌آمد.

مدارس مقطع آموزش ابتدائی نیز اغلب به ارائه آموزش‌های مذهبی که توسط کلیساها طراحی می‌گردید، مبادرت می‌نمودند. طی قرن ۱۸ تلاشهایی که در جهت آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن صورت گرفت، به احداث مدارس پایه در کشور سوئد طی سال ۱۸۴۲ منجر گردید. در همان اثناء دانشکده‌های تربیت معلم در نواحی مختلف کشور احداث گردید.

در سال ۱۸۴۹، مدارس تحت نظارت کلیساهای کشور به مدارس متمرکز متوسطه که به آموزش زبان لاتین و علوم مبادرت می‌نمودند، تغییر وضعیت داد. ۱۳ سال بعد، آزمون ورودی مراکز آموزش متوسطه جهت اعطای مدرک علمی به فارغ التحصیلان برگزار گردید.

در سال ۱۹۰۵ برای نخستین بار، اساسنامه‌های آموزش متوسطه به تصمیم دوره‌های آموزشی به ۳ سال پیش از آموزش متوسطه و ۳ سال پس از آموزش متوسطه و انتقال از کلاس پنجم پیش از متوسطه

به چهار سال پیش از متوسطه مبادرت نمودند. پس از اعطای گواهینامه آموزش متوسطه، مدارس تحت نظارت شهرداری‌ها و مدارس دولتی با تمرکز عملی بر مقاطع خاصی در تجارت و صنعت گسترش یافتند. در سال ۱۹۷۲ با اجرای اصلاحات آموزشی، ادامه تحصیل از مقطع آموزش ابتدائی به متوسطه میسر گردید. در همان اثناء فرصت‌های آموزشی ویژه‌ای برای دانش آموزان دختر جهت پذیرش در مدارس متوسطه فراهم گردید. در سال ۱۹۶۲ مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) به طراحی آموزش پیش نیاز پیوسته با دوره زمانی ۹ سال و احداث مدارس فنی و حرفه‌ای مبادرت نمود. برگزاری آزمون ورودی در سال ۱۹۶۹ از میان برداشته شد و در عوض نظامی جهت ارزیابی علمی دانش آموزان از طریق برگزاری آزمون سراسری و سنجش نمرات افراد با میانگین ملی طراحی گردید. اعمال اصلاحات دهه ۱۹۷۰ موجب گردید تا مراکز آموزش متوسطه، مدارس فنی - حرفه‌ای و آموزش حرفه‌ای تحت نهاد مدیریتی واحدی قرار گیرند. ساختار آموزشی عالی کشور نیز در سال ۱۹۷۷ با هدف خلق نظام یکپارچه تحصیلات عالی اصلاح گردیده و قانون و دستورات جدیدی به تصویب رسید. در سال ۱۹۹۱ قانون دولتی تعیین معلمان و رؤسای مدارس توسط شهرداری‌های کشور از میان برداشته شد و این نخستین گام در جهت کاهش مسئولیت شهرداری‌ها در کارکرد کلی مدارس کشور بود. در همان اثناء وظیفه و نقش مسئولان اصلی حوزه مدارس از تدارک قوانین جزئی به تمرکز بر ارزشیابی مراکز آموزشی کشور تغییر وضعیت داد. گفتنی است که وظایف مذکور در حال حاضر توسط هیئت دولت و آژانس ملی آموزش اجرا می‌گردد. در سال ۱۹۹۲ قوانین نظام جدید آموزش عالی کشور تصویب گردید. در این نظام رشته‌های آموزشی پیشین با ۱۶ برنامه ملی جایگزین گردیده و آموزش عمومی و آموزش حرفه‌ای با یکدیگر ادغام شد. اصلاح نظام آموزشی عالی کشور طی سال ۱۹۹۳ با قوانین آموزشی عالی جدیدی همراه بود. گفتنی است که در اصلاحات فوق نقش هدایتی کمتر و مسئولیت بیش تری به دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مراکز آموزش عالی کشور تفویض گردید. در همین

راستا دولت و مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) عهده دار مسوولیت ارزیابی و نظارت بر ارتقای پیشرفت کیفیتی آژانس ملی آموزش عالی گردید. مسوولیت نظارت بر آموزش پیش دبستانی و ابتدایی از وزارت بهداشت و امور اجتماعی به وزارت آموزش و علوم منتقل گردید. در اول ژانویه ۱۹۹۸ نیز مسوولیت رسیدگی بر فعالیت‌های مقطع آموزش پیش دبستانی و مراقبت از کودکان در سنین آموزش از انجمن سلامت و رفاه ملی به آژانس ملی آموزش منتقل گردید. در همین اثناء مراکز آموزش جدیدی با عنوان مراکز آموزش پیش دبستانی جهت آموزش کودکان رده‌های سن ۳-۶ سال توسط شهرداری‌های مناطق مختلف کشور احداث گردید. لازم به ذکر است که حضور در مراکز آموزش پیش دبستانی اختیاری است. این درحالیست که در برنامه درسی مدارس پایه، اصلاحات جزئی در جهت گنجاندن آموزش پیش دبستانی و مراکز تفریحی در برنامه آموزش ملی صورت گرفته است. تقریباً کلیه آموزش‌های پیش دبستانی، آموزش پایه، آموزش‌های فرهنگ بومی، آموزش افراد با ناتوانی‌های جسمانی، آموزش افراد ناشنوا، آموزش مهارت‌های جسمانی، آموزش بزرگسالان و آموزش علوم تکمیلی و تحقیقات مورد حمایت وزارت آموزش و علوم سوئد قرار می‌گیرند. رسیدگی و نظارت بر امور دانشگاه‌های علوم کشاورزی سوئد و تربیت نیروی بازار کار نیز به ترتیب توسط وزارت کشاورزی، وزارت صنایع، استخدام و ارتباطات صورت می‌گیرد. به علاوه، وزارت دفاع سوئد مسوولیت تربیت نظامیان و وزارت دادگستری نیز مسوولیت تربیت نیروی پلیس کشور را بر عهده دارند.

آموزش رسمی پیش دانشگاهی

از آن جایی که اصل اساسی در ساختار آموزشی کشور سوئد بر فراهم آوردن امکانات آموزشی برای کلیه شهروندان سوئدی بدون توجه به پیشینه قومی و اجتماعی و تابعیت فردی آنان استوار می‌باشد، از

این روی کلیه مدارسی که از قوانین آموزشی پایه تبعیت می‌نمایند (مدارس ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه) به صورت فراگیر طراحی شده‌اند تا کلیه نسل جوان را تحت پوشش قرار دهند.

علاوه بر مواد درسی، کتب آموزشی مدارس ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه مراکز آموزشی سراسر کشور یکسان است. قوانین کشوری خاصی نیز در خصوص ساختار آموزشی کشور در قوانین آموزشی کشور توسط مجلس ملی به تصویب رسیده است. تحصیلات ویژه بزرگسالان نیز در کشور سوئد از سابقه تاریخی طولانی برخوردار بوده و گزینه‌های گوناگونی در سراسر کشور جهت ادامه تحصیلات وجود دارد. تحصیلات ویژه بزرگسالان به صورت یکسان با آنچه در مدارس، از ابتدایی تا متوسطه، ارائه می‌گردد، بخشی از ساختار مدارس عمومی محسوب می‌گردد. این امتیاز خود به هر فرد این امکان را میدهد که به تکمیل تحصیلات خود تا مقطع متوسطه مبادرت نموده و مجدداً به ساختار رسمی مدارک آموزشی بپیوندد. بنابراین آموزش در سوئد از نظر ساختاری به صورت دوره‌های آموزشی یکسان از سطح ابتدایی تا آموزش متوسطه و آموزش بزرگسالان برای کلیه شهروندان سوئدی فراهم می‌باشد. علاوه بر این طرح‌های مالی گوناگونی نیز اتخاذ گردیده که به دانش‌آموزان و دانشجویان اجازه می‌دهد تا در طول سنوات آموزشی خود (آموزش متوسطه و آموزش بزرگسالان) و همچنین تحصیلات عالی منابع مالی مورد نیاز خود را فراهم نمایند.

آمار تحصیلی تعداد دانش‌آموزان و مدارس

طبق آخرین آمار بدست آمده تعداد ۳۰۵۳۰۰ دانش‌آموز سوئدی در مراکز تکمیلی آموزش متوسطه آموزش می‌بینند. گفتنی است از ۴/۷٪ از این تعداد (۱۴۳۰۰) در مراکز تکمیلی متوسطه مستقل (خصوصی) ثبت‌نام به عمل می‌آید. سهم مذکور طی سال‌های اخیر به‌طور چشم‌گیری افزایش یافته و این در حالی است که طی سال ۱۹۹۶ تنها از ۱/۸٪ دانش‌آموزان در مدارس مستقل ثبت‌نام به عمل می‌آمد.

طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۶ تعداد ۶۵۴ مدرسه فعالیت داشته که ۱۵٪ از این مدارس، مستقل بوده و توسط نهادها و مؤسسات خصوصی اداره شده و ۵ درصد نیز توسط شوراهای استانی اداره می‌گردند. طبق آمار مذکور میانگین دانش‌آموزان هر مدرسه به ۴۶۷ دانش‌آموز بالغ می‌گردد.

تعداد دانش‌آموزان مقاطع آموزش پیش دانشگاهی (۱۵ اکتبر ۲۰۰۰)

تعداد	برنامه	تعداد	برنامه
۴/۸۰۰	برنامه صنایع	۱۴/۶۰۰	برنامه‌های هنری . . . . .
۱۲/۳۰۰	برنامه رسانه‌ها	۱۲/۱۰۰	برنامه تجارت و مدیریت . . . . .
۶/۶۰۰	برنامه بهره‌برداری منابع طبیعی	۱۲/۱۰۰	برنامه‌های تفریحی . . . . .
۵۱/۱۰۰	برنامه علوم طبیعی	۷/۰۰۰	برنامه ساختمان . . . . .
۷۲/۴۰۰	برنامه علوم اجتماعی	۱۲/۰۰۶	برنامه مهندسی الکترونیک . . . . .
۶/۹۰۰	برنامه فنی	۲/۰۰۰	برنامه انرژی . . . . .
۱۰/۲۰۰	برنامه مهندسی خودرو	۱/۵۰۰	برنامه غذا . . . . .
۲۱/۴۰۰	برنامه‌های شخصی	۴/۲۰۰	برنامه صنایع دستی . . . . .
۲۴/۸۰۰	برنامه‌های آموزشی	۹/۸۰۰	برنامه بهداشتی . . . . .
۲۳۰۵/۰۰۰	سایر برنامه‌ها	۱۳/۷۰۰	برنامه هتل‌داری، رستوران و تغذیه
۳۰۵/۳۰۰			کل

طبق آخرین آمار بدست آمده تقریباً کلیه آندسته از دانش‌آموزانی که به اتمام مدارس پایه در بهار ۲۰۰۰ نائل آمده‌اند (۹۵ درصد) در اکتبر همان سال به مراکز تکمیلی آموزش متوسطه وارد شده‌اند. طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۹۶-۹۷ همچنین حدود سه چهارم دانش‌آموزانی که وارد مراکز تکمیلی متوسطه شدند، (۷۳ درصد) چهارسال بعد این دوره را به پایان رساندند و این در حالی است که حدود ۳۸ درصد از دانش‌آموزانی که در بهار سال ۹۷ به اتمام مقطع تکمیلی متوسطه نائل آمده‌اند به تحصیل در مراکز آموزش عالی طی سال بعد تحصیلی مبادرت نموده‌اند که در مقایسه با آمار ۱۰ سال گذشته، که رقم تخمینی ۲۰ درصد را نشان می‌دهد از افزایش چشمگیری برخوردار بوده است.

دوره‌ها، رشته‌ها و تعداد ساعات آموزشی

کلیه دوره‌های آموزشی از برنامه درسی خاصی برخوردار می‌باشند. برنامه‌های درسی ملی توسط «آژانس ملی آموزش» تعیین می‌گردد و این درحالیست که تدوینگران برنامه‌های آموزش محلی رؤسای مدارس می‌باشند. «قوانین آموزشی» کشور نیز شامل جدول واحدهای آموزشی می‌باشد که تعداد واحدهای آموزش تکمیلی متوسطه و چگونگی تقسیم‌بندی این واحدها در هسته‌های موضوعی و موضوعات خاص آموزشی در آن ارائه گردیده است.

جدول واحدهای آموزشی

واحدهای مقطع تکمیلی متوسطه	هسته‌های موضوعی
۲۰۰	زبان سوئدی / زبان سوئدی به عنوان زبان دوم و ریاضیات
۱۰۰	زبان انگلیسی
۱۰۰	علوم اجتماعی
۱۰۰	علوم
۵۰	علوم مذهبی
۵۰	علوم هنری
۵۰	تربیت بدنی و بهداشت
۳۰۰	واحدهای اختیاری انفرادی
۲۵۰۰	جمع کل واحدهای آموزشی

واحدهای مقطع تکمیلی آموزش متوسطه دامنه و فعالیت مورد نظر دوره‌های آموزشی را در بر می‌گیرند دوره‌های آموزش مقطع تکمیلی متوسطه با گذراندن تعداد واحدهای درسی لازم به اتمام می‌رسند. دوره معمول آموزش مذکور مدت زمان ۳ سال به طول انجامیده و این درحالیست که در نظام ترمی - واحدی، دانش‌آموزان قادر به گذراندن دوره آموزش در کمتر یا بیشتر از ۳ سال می‌باشند

ساعات آموزشی

از سال ۲۰۰۰ دانش‌آموزان دروس هنر، علوم طبیعی و علوم اجتماعی از حق برخورداری از حداقل ۲۱۸۰ ساعت آموزش ۶۰ دقیقه‌ای و دانش‌آموزان دروس فنی و حرفه‌ای نیز از حق برخورداری از حداقل ۲۴۰۰ ساعت آموزش ۶۰ دقیقه‌ای برخوردار می‌باشند.

زبان سوئدی به عنوان زبان دوم و زبان مادری

زبان سوئدی به عنوان زبان دوم در کلیه مقاطع به عنوان یک موضوع تخصصی آموزشی به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. دانش‌آموزان مهاجر از حق انتخاب زبان سوئدی به عنوان زبان دوم به عنوان واحد درس عمومی برخوردار می‌باشند. گفتنی است آن دسته از مهاجرینی که علاقمند مطالعه زبان سوئدی به عنوان هسته موضوعی باشند می‌توانند به مطالعه زبان در قالبهای آموزش شخصی و تکمیلی مبادرت نمایند. آشنایی اولیه دانش‌آموزان و برخورداری از دانش قبلی آنان با این زبان در مدارس پایه می‌باشد. آندسته از دانش‌آموزانی نیز که اخیراً وارد سوئد شده و از دانش پایه در زبان سوئدی برخوردار نمی‌باشند از سن ۱۶ سالگی از حق استفاده از آموزش زبان سوئدی ویژه افراد مهاجر برخوردار می‌گردند.

هدف از آموزش زبان سوئدی به عنوان زبان مادری قادر ساختن کودکان سوئدی به حفظ و کاربرد از زبان مادری خود و فراهم نمودن فرصت دوزبانگی و آشنایی غیر بومی با زمینه‌های فرهنگی کشور به عنوان زبان دوم می‌باشد. برخورداری از حق آموزش زبان مادری (زبان سوئدی) در مدارس کشور سوئد به ۷ سال اولیه آموزش محدود می‌گردد.

مقطع آموزش پایه

تاریخچه

در سال ۱۸۴۲ همزمان با حکمرانی کارل چهاردهم مدارس ابتدائی در کشور سوئد احداث گردید. در مورخه ۱۸ ژوئن همان سال، فرمان حکومتی مبنی بر احداث مدارس پیش دبستانی توسط کلیساها صادر گردید. مدارس ابتدائی برای مدت زمان مدیری مختص خانواده‌های کم درآمد می‌بود که هیچ راهی به آموزش عالی نداشتند. گفتنی است که عمده مدارس مذکور در قالب مدارس دولتی دستور زبان احداث گردید. در بدو تاسیس، دوره‌های آموزش ابتدائی به صورت مختلط برگزار شده و مدارس گرامر و مراکز مقدماتی متوسطه مختص دانش‌آموزان پسر بوده و دانش‌آموزان دختر روانه مدارس جداگانه‌ای می‌گردیدند. این در حالی بود که مدارس مقدماتی متوسطه از آغاز قرن ۲۰ آغاز به فعالیت نمود. اگر چه در آن زمان مدارس دخترانه زیادی وجود داشت اما با این وجود، مدارس دخترانه با سیستم ۹ ساله آموزشی از میان برداشته شد. در سال ۱۹۶۲، مقطع آموزش پایه با آموزش ۱۱ ساله (ترکیبی از دوره ابتدائی ۷ ساله و دوره مقدماتی ۴ ساله) سازماندهی گردید. در همان اثناء نخستین برنامه پیشرفته آموزشی مدارس طراحی گردید. برنامه‌های آموزشی نیز طی سالهای ۱۹۶۹ و ۱۹۸۰ و ۱۹۹۴ تغییر یافت.

مطابق جدیدترین قوانین آموزشی کشور، کلیه کودکان و نوجوانان سوئدی می‌بایستی به طور یکسان و بدون توجه به جنسیت، محل سکونت و شرایط اقتصادی و اجتماعی از سیستم آموزشی یکسان برخوردار گردند. در اول ژانویه ۱۹۹۸، نوع جدیدی از آموزش پیش دبستانی به ساختار سیستم آموزشی کشور اضافه گردید. مقطع مذکور جانشین فعالیت‌های ویژه آموزشی مختص کودکان رده سنی ۶ سال که در چارچوب آموزش پیش دبستانی به آنان ارائه می‌گردید شد. هدف از اعمال چنین اصلاحاتی مراقبت از کودکان سوئدی بود. مطابق چنین اصلاحاتی، شهرداری‌های کشور ملزم به احداث مراکز آموزش پیش

دبستانی برای کلیه کودکان رده سنی ۶ سال می‌باشند و این در حالی است که حضور در کلاس‌ها اختیاری است. از حدود ۸ درصد از افراد رده سنی ۶ سال در مدارس پایه و از مابقی در مدارس پیش دبستانی ثبت نام به عمل می‌آید.

چارچوب‌های قانونی

سیستم ملی آموزشی کشور سوئد تحت قوانین آموزشی مصوب مجلس ملی سوئد (ریکسدک) اداره می‌گردد. از سال ۱۹۹۵، برنامه درسی مشترکی برای سیستم آموزشی پایه کشور اتخاذ گردیده است. از اول آگوست ۱۹۹۸، برنامه آموزشی مشترک با اعمال تعدیلات مختصری، برای مدارس پایه و مراکز آموزش پیش دبستانی طراحی گردید. در سال ۱۹۹۹ دولت سوئد به بازنگری قوانین آموزشی کشور توسط کمیته پارلمانی مبادرت نمود. بازبینی برنامه‌های آموزشی به کمیته مذکور تفویض گردیده و کمیته نیز به ارائه گزارش کار خود در اکتبر ۲۰۰۱ به وزارت آموزش ملی مبادرت نمود.

ساختار آموزش پایه

شهرداری‌های مناطق مختلف کشور موظف به برگزاری کلاس‌های پیش دبستانی برای کلیه کودکان سوئدی رده سنی ۶ سال می‌باشند. با وجودیکه فعالیت‌های آموزشی پیش دبستانی اختیاری است، با این حال اکثریت قریب به اتفاق کودکان رده سنی شش سال سوئدی در این کلاس‌ها حضور می‌یابند. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد گذراندن دوره آموزشی ۹ ساله برای کلیه کودکان رده‌های سنی ۷ تا ۱۶ سال اجباری است. قوانین مذکور هم چنین به بهره مندی کودکان و نوجوانان سوئدی از سیستم مدارس ملی تأکید دارد. آغاز سنوات آموزشی کودکان سوئدی متغیر بوده اما به‌طور کلی از سن ۶ سالگی آغاز می‌گردد.

این در حالی است که می توان حضور در آموزش پایه را تا سن ۸ سالگی به تعویق انداخت. حضور در آموزش پایه ۹ ساله بدون احتساب سن آغازین مدرسه رفتن کودک، الزامی است.

گفتنی است طی سال تحصیلی ۹۷-۹۸ این فرصت در کلیه شهرها فراهم آمد. طی سال تحصیلی ۹۲-۹۳ در ۷۰٪ از شهرها فرصت بهره مندی کودکان رده سنی ۶ سال از حضور در مدارس پایه فراهم آمد. در اکتبر ۱۹۹۳، ۵،۳٪ از دانش آموزان مدرسه ای ۶ ساله یا کوچکتر بودند. دولت نیز در قالب کمیسیون ویژه ای به تحقیق در خصوص نتایج افزایش سنوات تحصیلی مدارس پایه به مدت زمان ۱۰ سال مبادرت نموده است. گزارش نهایی کمیسیون در جهت بازنگری به آژانس های ملی و منطقه ای ارسال می گردد. مدارس ابتدایی سوئد نخستین بار در سال ۱۸۲۴ معرفی گردید. در سال ۱۹۶۲ مجلس ملی سوئد دوره ۹ ساله مدارس پایه فراگیر را تصویب نمود. در سال تحصیلی ۱۹۷۳-۱۹۷۲ این طرح به طور کامل به مرحله اجرا در آمد. در حال حاضر این طرح بر اساس قوانین تحصیلی مصوب سال ۱۹۸۵ به فعالیت خود ادامه داده و طی سالهای ۱۹۹۴-۱۹۹۱ نیز اصلاحاتی در آن اعمال گردید. سیستم آموزش پایه بر آموزش پایه GRUNDSKOLAN، آموزش پایه SAMI ویژه کودکان سامی زبان، مدارس استثنایی ویژه کودکان مواجه با معلولیت های خاص و مدارس پایه ویژه کودکان مواجه با عقب ماندگی ذهنی تقسیم می گردد.

کل دوره آموزش پایه بصورت آموزش مختلط و رایگان ارائه شده و هر سال تحصیلی از ۲ ترم تحصیلی (۴۰ هفته معادل ۱۷۸ روز تحصیلی و ۱۲ روز تعطیل) متشکل می گردد. ترم تحصیلی پاییز از پایان آگوست تا پایان دسامبر و ترم تحصیلی بهار نیز از ابتدای ژانویه تا ابتدای ژوئن بطول می انجامد. حضور در مدارس پایه برای حداکثر ۹۰ روز در سال و ۸ ساعت در روز اجباری است و این درحالیست که در شرایط خاص، دانش آموزان از گذراندن برخی آموزشهای پایه معاف می گردند. به عنوان مثال دانش آموزانی که از مذاهب دیگری برخوردار می باشند می بایستی به مطالعه دروس مذهبی مربوطه مبادرت نمایند.

مطابق قوانین اول ژانویه سال ۲۰۰۲، آندسته از کودکانی که تحت عنوان پناهنده یا به دلایل مشابه در کشور سوئد اقامت دارند نیز مشمول قوانین آموزش پایه (اجباری) می‌گردند. مطابق چنین قوانین کودکان مذکور نیز می‌بایستی از فعالیت‌های پیش دبستانی، امکانات مراقبتی کودکان و آموزش در نظام آموزشی عمومی برخوردار گردند. نرخ جمعیتی مدارس پایه متغیر می‌باشد، به نحوی که ۱/۳ درصد مدارس تحت نظارت شهرداری‌ها و ۲/۳ درصد مدارس خصوصی از کمتر از ۱۰۰ دانش‌آموز برخوردار می‌باشند.

شرایط پذیرش تحصیلی

طبق قوانین آموزشی کشور سوئد امکان حضور در مدارس پایه برای کلیه کودکان مقیم کشور فراهم آمده است. قوانین مذکور با قوانین آموزشی ویژه کودکان رده‌های سنی ۱۶-۷ سال جهت برخورداری از تحصیل در مدارس دولتی همسو می‌باشد. دوره آموزشی مدارس پایه در انتهای فصل بهار هنگامی که افراد به رده سنی ۱۶ سال و چنانچه در کلاس پیش دبستانی حاضر شده باشد به رده سنی ۱۷ سال می‌رسند، به انتها می‌رسد. تا قبل از سال ۱۹۹۱ سن آموزش جهت ورود به مدارس پایه رده سنی ۷ سال می‌بود و این در حالی است که در پی تصمیم سال ۱۹۹۱ مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) والدینی که مایل باشند می‌توانند به ثبت نام کودکان خود ۱ سال زودتر از موعد مقرر مبادرت نمایند. شهرداری‌ها موظف به تحت پوشش قرار دادن کلیه کودکان سوئدی رده سنی ۶ سال در مدارس پایه کشور می‌باشند. گفتنی است که تحت شرایط خاصی می‌توان حضور کودکان در مدارس پایه را تا سن ۸ سالگی به تعویق انداخت. از کودکان سوئدی معمولاً در نزدیکترین مدارس به محل زتدگی آنان ثبت نام به عمل می‌آید.

این در حالی است که والدین ممکن است به ثبت نام کودکان در مدارس دیگر اعم از مدارس شهرداری یا خصوصی مبادرت نمایند. شهرداری‌های محلی نیز به تقبل هزینه تحصیلی دانش‌آموزان بدون

توجه به نوع مدارس انتخابی والدین مبادرت می‌نمایند. چگونگی اتخاذ این تصمیمات در شهرداری‌ها متفاوت بوده و میزان قدرت انتخاب والدین به شهرداری محل سکونت آنان بستگی دارد. در برخی از شهرداری‌ها نیز والدین به انتخاب مدارس قبل از مبادرت کودکان به تحصیل اقدام می‌نمایند.

در سایر شهرداری‌ها، کودکان ابتدا توسط شهرداری به مدارس منتقل شده و سپس والدین از حق انتخاب سایر مدارس برخوردار می‌گردند. کودکان سوئدی با والدین شاغل از حق مراقبت ویژه از کودکان مدارس پایه برخوردار می‌باشند.

متدهای آموزشی

در مقطع آموزش پایه، مدارس پایه از امکان اتخاذ تصمیماتی در خصوص نحوه اداره مدارس، تدوین دروس، ابعاد کلاس‌های آموزشی و تعداد دانش‌آموزان و ... از آزادی عمل برخوردار می‌باشند. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد، ایده و نظرات دانش‌آموزان نیز در تنظیم دروس آموزشی لحاظ گردیده و با بالاتر رفتن سنوات آموزشی مسئولیت‌های بیشتری به دانش‌آموزان واگذار می‌گردد. ارزیابی‌های ملی نشان می‌دهد که شیوه تدریس در مدارس سوئد بخصوص طی سال‌های پایانی آموزش، نسبت به رده سنی دانش‌آموزان متفاوت می‌باشد. به عبارت دیگر برنامه‌های درسی بر طبق متد پژوهشی ارائه شده و تدریس موضوعی و میان موضوعی دروس آموزشی رواج یافته است. ساختار برنامه‌های درسی ثابت بوده و این در حالی است که اهداف و خطوط کلی آن تغییر یافته است.

ارزیابی تحصیلی

در طول مدت تحصیل دانش‌آموزان در مدارس پایه، روسای مدارس می‌بایستی مداوماً دانش‌آموزان و والدین آنان را در جریان پیشرفت تحصیلی کودکان قرار دهند. شکل اصلی ارتباط میان اولیاء و مربیان به صورت مشاوره‌های شفاهی در خصوص پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در مدارس و تلاش در جهت افزایش

دانش و مهارت دانش‌آموزان می‌باشد. این گونه مشاورات همچنین در صورت درخواست والدین به صورت مشاورات کتبی نیز صورت می‌گیرد. از سوی دیگر، معلمین پیوسته به ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از طریق برگزاری امتحانات پیاپی مبادرت می‌نمایند. از ترم تحصیلی پاییز ۱۹۹۵، سیستم نمره‌ای جایگزین سیستم نمره‌گذاری نسبی سابق گردید. گفتنی است که سیستم مذکور بر اساس سیستم نمرات سه تایی محاسبه می‌گردد. حضور در آزمون دروس مذکور طی سال ۹ آموزش اجباری است. آزمون‌های ملی زبان سوئدی، انگلیسی و ریاضیات در سال ۵ آموزش و همزمان با ارائه نتایج تحقیقاتی برگزار می‌گردد. طی سال‌های اولیه آموزش، آزمون‌های گزینشی ویژه زبان سوئدی و ریاضیات به صورت اختیاری برگزار می‌گردد.

ارتقاء تحصیلی

ارتقاء تحصیلی دانش‌آموزان به رده‌های بالاتر آموزشی به طور خودکار صورت می‌گیرد. با این حال امکان تکرار مجدد یک سال تحصیلی برای دانش‌آموزان وجود دارد. به عبارت دیگر پس از مشاوره با والدین، مدیران مدارس به تصمیم‌گیری در خصوص ارتقاء یا عدم ارتقاء تحصیلی دانش‌آموزان به کلاس‌های بالاتر مبادرت می‌نمایند. مدیران مدارس نیز ممکن است که در طول سال تحصیلی به انتقال دانش‌آموزان به کلاس‌های بالاتر مبادرت نمایند. لازم به ذکر است که ارتقاء تحصیلی منحصر در صورت توانایی دانش‌آموزان در سازگاری با کلاس‌های بالاتر و رضایت والدین با اجرای آن میسر می‌باشد.

اعطاء مدارک آموزشی

گواهینامه اتمام دوره آموزشی پایه پس از پایان دوره آموزش پایه به دانش‌آموزان اعطا می‌گردد.

مدرک پایان دوره آموزش پایه بر جزئیاتی از وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان سال آخرو نمرات پایانی دروس اجباری و اختیاری دانش‌آموزان مشتمل می‌گردد. گفتنی است که مدرک پایانی توسط مدیران مدارس پایه تایید می‌گردد.

سطوح آموزشی

از سال ۱۹۹۵ تقسیم‌بندی مدارس پایه به سطوح ابتدائی، متوسطه و تکمیلی منسوخ گردید. سهم عمده‌ای از کودکان سوئدی به گذراندن تحصیلات خود در یک مدرسه مبادرت می‌نمایند. پس از گذراندن سال‌های اولیه آموزشی، کودکان سوئدی معمولاً تحت تعلیم معلم جدید قرار می‌گیرند. طی سال‌های اولیه آموزش پایه، کودکان معمولاً تحت تعلیم معلمینی آموزش می‌بینند که در دو یا سه رشته متخصص می‌باشند. قانون خاصی جهت گروه‌بندی دانش‌آموزان در مراکز اوقات فراغت وجود ندارد. گفتنی است که مراکز مذکور به فراهم آوردن فعالیت‌های خارج از ساعات آموزشی مدارس برای دانش‌آموزان کلاس‌های مختلف در سنین مختلف مبادرت می‌نمایند. طی سال‌های اخیر، به طور روزافزونی در مراکز خصوصی اوقات فراغت برای کلیه دانش‌آموزان کلاس‌های ۴-۶ تدارک دیده شده است.

اهداف نهایی آموزشی

اهداف نهایی مدارس پایه در فصل اول قوانین آموزشی کشور لحاظ گردیده است. کلیه مدارس پایه بی‌توجه به جنسیت، محل سکونت و شرایط اجتماعی و اقتصادی دانش‌آموزان ملزم به ارائه امکانات آموزشی یکسان به آنان می‌باشند. لازم به ذکر است که برنامه‌های درسی و جدول زمانبندی آموزشی به صورت ملی طراحی می‌گردد. کلیه فعالیت‌های آموزشی مدارس می‌بایستی با ارزش‌های بنیادی محلی منطبق باشد. کادر آموزشی کشور سوئد ملزم به احترام گزاردن به ارزش‌های درونی و محیطی کودکان بویژه اجرای سیاست‌های برابری جنسی و مبارزه با نژادپرستی می‌باشند.

برنامه‌های آموزشی مدارس پایه توسط عالی‌ترین مقام تصمیم‌گیرنده شهرداری‌ها تدوین و تبیین می‌گردد. کمیته‌های محلی شهرداری‌های سراسر کشور به تعیین معیارهای لازم جهت حصول اهداف آموزش ملی در مدارس پایه کشور مبادرت می‌نمایند. برنامه‌های محلی، بیانگر چگونگی اجرا و اداره فعالیت‌ها می‌باشد. برنامه‌های درسی مدارس پایه از سال ۱۹۹۸/۹ اصلاح گردیده و کلاس‌های آموزش پیش دبستانی و مراکز اوقات فراغت را نیز در بر می‌گیرد. این درحالی است که برای کلاس‌های آموزش پیش دبستانی، سیلاب آموزشی خاصی وجود ندارد. طی سال ۱۹۹۹ در سوئد اولویت به اجرای ارزش‌های بنیادی آموزشی در مدارس معطوف شده و از این سال به عنوان سال ارزش‌های بنیادی یاد می‌گردد.

برنامه‌های آموزشی، دروس و تعداد ساعات آموزشی

از اول آگوست ۱۹۹۸ برنامه آموزش مشترکی ویژه مدارس پایه، مدارس پیش دبستانی و مراکز اوقات فراغت طراحی گردید. برنامه مذکور بر اساس برنامه پیشین آموزش مدارس پایه طراحی شده و ساختار اصلی و نقطه تمرکز آن ثابت باقی مانده است. تنها برخی از اهداف در جهت نیل به دیدگاه یکسانی از رشد و یادگیری کودکان تدوین یا تغییر یافته است. برای کلیه دروس پایه، سیلابس آموزشی واحدی توسط دولت تدوین می‌گردد. تصمیم‌گیری در خصوص تعیین نوع و شیوه تدریس موضوعات آموزشی بر عهده شخص معلمین می‌باشد. جدول زمانبندی که بخشی از قوانین آموزشی کشور را تشکیل می‌دهد، بیانگر تعداد ساعات آموزش لازم در طول ۹ سال آموزش پایه به مدت (ساعت ۶۶۵/۶) می‌باشد.

جدول زمانبندی هم‌چنین به تبیین دامنه انتخاب دانش‌آموزان و مدارس مبادرت می‌نماید. این در حالی است که تصمیم‌گیری در خصوص چگونگی تقسیم ساعات آموزشی میان دروس و گردهمایی آموزشی و انتخاب زبان آموزشی توسط هیئت امنای مدارس و بر اساس پیشنهادات

مدیران مدارس و مراکز آموزشی کشور صورت می‌گیرد. گفتنی است که تصمیم‌گیری در خصوص تنظیم جدول زمانبندی نیز بر عهده مدیران مدارس می‌باشد. این درحالیست که مدارس کشور خود قادر به تصمیم‌گیری در خصوص زمان‌های اختصاص یافته در جدول زمانبندی جهت سال تحصیلی می‌باشند. علاوه بر این ارزیابی مقایسه‌ای از نتایج بدست آمده توسط دانش‌آموزان و در رابطه با اهداف برنامه‌های درسی و سیلاب‌های آموزشی در سال پنجم آموزشی صورت می‌گیرد. زبان سوئدی نیز به عنوان زبان دوم به خودی خود در کلیه سطوح آموزشی به عنوان یک درس در نظر گرفته شده و دانش‌آموزان مهاجر از حق آموختن زبان سوئدی به عنوان زبان دوم برخوردار می‌باشند.

نهادهای مرکزی آموزش پایه

دوره‌های آموزش پایه، دوره تکمیلی آموزش متوسطه و آموزش بزرگسالان در کشور سوئد توسط شهرداری‌ها و شوراهای استانی سازماندهی می‌گردد. از ریاست مدارس آموزش در سوئد تحت عنوان رکتور (rektor) یاد می‌گردد که عهده دار مسوولیت مدیریت سیاستهای آموزشی مدارس کشور می‌باشند. وزارت آموزش و علوم سوئد به تشکیل گروهی از کارشناسان آموزشی در جهت تبادل نظر در خصوص نقش رؤسای مدارس در نظام آموزشی، تمرکز بر عملکرد کارشناسان آموزشی در جهت شناسایی وظایف و قدرت اجرایی روسای مدارس و خلق شرایط بهتر جهت مدیریت موثرتر و برقراری ارتباطات میان دولت، شهرداری‌ها و رؤسای مدارس مبادرت می‌نماید. گفتنی است که برای آخرین بار، طی سالهای اخیر کارشناسان مذکور در اوت سال ۲۰۰۱ به ارائه گزارشی از عملکرد خود به وزارت آموزش و علوم سوئد مبادرت نمودند. شهرداری‌های سوئد همچنین مسوولیت عضوگیری و انتصاب رؤسای مدارس را بر عهده دارند. پیش شرط انتخاب افراد به سمت ریاست مدارس، برخورداری از اطلاعات آموزشی مناسب و تجارب

قبلی می‌باشد. رؤسای مدارس و مراکز آموزشی سوئد، مسوولیت نظارت بر عملکرد پرسنل مدارس کشور را بر عهده دارند. رؤسای مدارس همچنین مسوولیت ترسیم طرح کاری شامل انتشار جزئیاتی در خصوص چگونگی عملکرد و سازماندهی فعالیت‌ها به منظور دستیابی به اهداف ملی و محلی آموزشی را بر عهده دارند. رؤسای مدارس همچنین مسوولیت پی‌گیری دستاوردهای آموزشی و ارزشیابی چنین دستاوردهایی در ارتباط با اهداف ملی و کسب اطمینان از اعطای حقوق آموزشی مساوی به دانش‌آموزان و حمایت از دانش‌آموزان نیازمند را بر عهده دارند. والدین آندسته از کودکان سوئدی که در مدارس پایه حضور می‌یابند از حق انتخاب مدارس کودکان خود برخوردار می‌باشند. به عبارت دیگر والدین و دانش‌آموزان سوئدی از حق انتخاب آزاد تحت نظارت شهرداریها برخوردار می‌باشند. گفتنی است که شهرداری‌ها نیز ملزم به پرداخت و تقبل هزینه‌های آموزشی دانش‌آموزان می‌باشند. گفتنی است مورد فوق حتی در صورتی که دانش‌آموزان تمایل به انتقال از یک مدرسه شهرداری به مدرسه دیگر و شهرداری یا حضور در مدارس مستقل داشته باشند مصداق می‌یابد. لازم به ذکر است که بر خور داری حق انتخاب مدارس توسط کودکان و والدین، تضمینی در جهت وجود ظرفیت باز مدارس منتخب نمی‌باشد، چراکه امکان تکمیل ظرفیت مدارس و یا بروز محدودیت‌های دیگری نظیر اعطای اولویت ثبت نام به دانش‌آموزان مستقر در محل نزدیکتر به مدارس و یا بروز مشکلات عمده مالی و سازمانی برای شهرداری‌ها وجود دارد. در مقاطع آموزش پایه و آموزش پیش دبستانی، علاوه بر مساعدت‌های آموزشی و کمک‌های مالی، شهریه‌ای از دانش‌آموزان دریافت نمی‌گردد. علاوه بر این دانش‌آموزان از وعده‌های غذایی رایگان و کتاب‌ها و ابزارآلات آموزشی رایگان در طول دوران تحصیل خود برخوردار می‌باشند. شهرداری‌ها نیز موظف‌اند که امکان ایاب و ذهاب رایگان را برای دانش‌آموزان فراهم آورند. گفتنی است که مورد اخیر منحصراً به آن دسته از دانش‌آموزانی تعلق می‌گیرد

که در مدارس تعیین شده توسط شهرداری‌ها آموزش می‌بینند. علاوه بر این کلیه کودکان سوئدی رده‌های سنی ۳ ماهه تا ۱۶ سال از کمک‌های تحصیلی فوق‌العاده برخوردار می‌باشند.

مدارس سامی

از سال ۱۹۶۲، تعداد ۶ مدرسه پایه سامی در سطح کشور فعالیت داشته و دولت سوئد نیز به تقبل هزینه اداره مدارس مذکور اعم از حقوق معلمین، هزینه اقامت شبانه روزی دانش‌آموزان، هزینه ایاب و ذهاب و سایر امکانات مبادرت می‌نماید. آژانس ملی آموزش مسوولیت نظارت بر عملکرد مدارس مذکور را برعهده دارد. برنامه‌های آموزشی مدارس سامی تا سال ششم با برنامه‌های آموزشی مدارس آموزش پایه مشترک می‌باشد، با این تفاوت که در مدارس سامی، دروس زبان سامی و فرهنگ و تاریخ سامی نیز تدریس می‌گردد. آموزش در مدارس سامی به زبان سوئدی و سامی ارائه شده و زبان سامی در تمامی سال‌های تحصیل به عنوان رشته‌ای جداگانه تدریس می‌گردد. دانش‌آموزان مدارس سامی پس از پایان آموزش ۶ ساله در مدارس، به تحصیل (طی سال‌های ۷ تا ۹) در مدارس پایه ادامه می‌دهند.

علاوه بر این، نوع دیگری از آموزش ادغام شده سامی در تعدادی از مدارس پایه شمال سوئد ارائه می‌گردد. آموزش ادغام شده سامی طی ۹ سال آموزش پایه به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد.

تعداد دانش‌آموزان مدارس سامی بر ۱۶۳ و تعداد دانش‌آموزان مدارس ادغام شده سامی در مدارس پایه بر ۱۵۰ دانش‌آموز بالغ می‌گردد. تعداد ۵۱۰۰ مدرسه در کشور فعالیت دارند که از جولای ۱۹۹۲ به میزان ۱۰ درصد افزایش یافته و با تغییر شرایط مدارس مستقل تعداد این مدارس به بیش از دو برابر بالغ گردیده است.

مقطع آموزش پیش دبستانی

تاریخچه

با وجودیکه مراکز آموزش پیش دبستانی (کودکستان‌ها و مهدهای کودک) از اوایل قرن ۱۹ در سراسر کشور سوئد فعالیت داشته‌اند، آموزش فراگیر آن طی دهه ۱۹۷۰ به وقوع پیوست. در ابتدا، طی سال ۱۹۷۵ قانون ویژه مقطع آموزش پیش دبستانی در پی قبول پیشنهادات ارائه شده از سوی کمیته تحقیق، به تصویب رسید. متعاقب تصویب قانون مراقبت از کودکان طی سال ۱۹۷۷، قانون قبلی لغو گردیده و بعدها در سال ۱۹۸۰ با قانون تامین اجتماعی ادغام گردید.

در سال ۱۹۹۵، قانون تضمین مراقبت از کودکان در زمره قوانین تامین اجتماعی کشور به تصویب رسید. از این روی شهرداری‌های مناطق مختلف کشور مسوولیت فراهم نمودن امکانات لازم در جهت مراقبت از کودکان رده‌های سنی ۱-۱۲ سال را عهده‌دار گردیدند. طبق قانون، کلیه کودکان سوئدی برخوردار از والدین شاغل حتی کودکان رده‌های سنی ۳-۴ ماه نیز در مراکز آموزش پیش دبستانی پذیرش می‌گردند. از سال ۱۹۹۶ مسوولیت رسیدگی بر کلیه فعالیت‌های مراکز پیش دبستانی به وزارت آموزش و علوم تفویض گردید. این در حالی است که از اول ژانویه ۱۹۹۸ آژانس ملی آموزش مسوولیت رسیدگی و نظارت بر فعالیت‌های مراکز آموزش پیش دبستانی و کودکان دبستانی را عهده دار گردیده است.

طی سال‌های اخیر، در نتیجه ادغام روز افزون مراکز آموزش پیش دبستانی و مراکز ویژه مراقبتی کودکان، امکانات آموزشی و غیرآموزشی مورد نیاز مراکز مذکور بازبینی شده و به اعمال تغییراتی در قوانین آموزشی ویژه مقطع آموزش پیش دبستانی منجر گردیده است.

سیاست‌های مقطع آموزش پیش دبستانی

حضور نمایندگانی از والدین دانش آموزان در مراکز آموزش پیش دبستانی در قوانین آموزشی کشور منظور نگردیده است. این درحالیست که برنامه‌های آموزشی مقطع آموزش پیش دبستانی فرصت تاثیر گذاری بر فعالیت‌های آموزشی به ویژه درخصوص برنامه ریزی آموزشی برای والدین را فراهم آمده است. ارتباط روزانه والدین با مراکز آموزش پیش دبستانی از اهمیت استراتژیک برخوردار می‌باشد. لازم به ذکر است که جلسات رسمی اولیا- مربیان در جهت برقراری ارتباط هر چه نزدیکتر میان والدین و مسوولان مراکز آموزش پیش دبستانی سالانه ۳ مرتبه برگزار می‌گردد

چارچوبهای قانونی

از سال ۱۹۹۸، به علت ادغام روز افزون مراکز آموزش پیش دبستانی و مراکز ویژه مراقبتی کودکان، فعالیت‌های آموزشی مراکز مذکور تحت نظارت قوانین آموزشی کشور قرار گرفت. مطابق قوانین آموزشی، کلیه شهرداری‌های کشور موظف به ارائه فعالیت‌های پیش دبستانی به کودکان رده‌های سنی ۵-۱ سال که از والدین شاغل یا دانشجو برخوردار می‌باشند، گردیده‌اند. گفتنی است که امکانات آموزشی فوق حداقل ۳ ساعت در روز یا ۱۵ ساعت در هفته به کودکان ارائه می‌گردد. کلیه شهرداری‌های کشور مسوولیت شناسائی کودکان نیازمند دوره‌های آموزشی پیش دبستانی را بر عهده دارند. تا اواخر سال ۱۹۹۷ انجمن رفاه ملی و انجمن‌های ایالتی عهده‌دار مسوولیت نظارت و ارزیابی بر کیفیت و دامنه عملکرد مراکز آموزش پیش دبستانی و مراکز ویژه مراقبتی کودکان در سطح ملی، ایالتی و شهرداری‌ها بودند. این در حالی است که از اول ژانویه ۱۹۹۸ آژانس ملی آموزش عهده‌دار مسوولیت فوق گردیده است. در سال ۱۹۹۹ دولت سوئد تصمیمی مبنی بر بازنگری قوانین آموزشی کشور توسط کمیته پارلمانی اتخاذ نمود.

اصلاحات آموزشی

بنا بر تصمیمات اتخاذ شده توسط مجلسی ملی سوئد در کلیه مراکز آموزشی پیش دبستانی ملزم به ارائه خدمات آموزشی و تفریحی کودکان رده‌های سنی ۱ سال تا ۴ سال می‌باشد. طبق اصلاحات به عمل آمده موازی پیش دبستانی به ویژه مدارس بین‌المللی رایگان بوده و حداقل ۵۲۵ ساعت آموزش در سال برابر با ۳ ساعت در روز مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که مدارس پیش دبستانی بین‌المللی از اول ژانویه ۲۰۰۳ آغاز به فعالیت نموده‌اند. بنابر قوانین اصلاحی مصوب مجلس ملی سوئد کودکان والدین فاقد شغل از اول ژانویه ۲۰۰۱ و کودکان بی‌سرپرست از ژانویه سال ۲۰۰۲ از آموزشهای پیش دبستانی مدت حداقل ۳ ساعت در روز و یا ۱۵ ساعت در هفته برخوردار می‌گردند

اهداف آموزشی

از جمله مهم‌ترین اهداف مراکز آموزش پیش دبستانی و مراکز ویژه مراقبتی کودکان سوئدی می‌توان به رشد ذهنی کودکان از طریق تشویق و تهییج آنان در گرایش به فعالیت‌های گروهی آموزشی و ایجاد شرایط مناسب جهت رشد سطح یادگیری کودکان اشاره نمود. از اول آگوست سال ۱۹۹۸، اهداف و وظایف مراکز آموزش پیش دبستانی در قالب برنامه‌های آموزشی ویژه، جایگزین برنامه‌های آموزشی پیشین گردید. دولت سوئد نیز به تعیین اهداف و خطوط کلی مقطع آموزش پیش دبستانی به موازات ساختارها و سیاستهای معین مقطع آموزش پایه مبادرت نمود. از این روی در سال ۱۹۹۸ برنامه آموزش مدارس پایه در جهت هماهنگی با برنامه‌های آموزشی مراکز پیش دبستانی و مراکز مراقبتی - تفریحی ویژه کودکان تغییر یافت. گفتنی است که شهرداریها مسئولیت تضمین شرایط لازم ویژه مراکز پیش دبستانی جهت نیل به اهداف تعیین شده فوق را بر عهده دار می‌باشند. از جمله اصلی‌ترین اهداف مقطع آموزش پیش دبستانی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود :

۱. شناساندن نرم‌ها و ارزش‌های اجتماعی به کودکان و تمرکز بر رشد ذهنی کودکان به واسطه

تاثیرگذاری آموزشی بر کودکان

۲. برقراری همکاری میان اولیاء و مربیان مراکز پیش دبستانی

گفتنی است که طراحی اهداف مذکور به افزایش تمرکز دولت به مراکز آموزش پیش دبستانی و نیل

به هدف غائی (رشد فردی و آموزشی کودکان) منتهی گردیده است.

آژانس ملی آموزش، نهاد ملی است که به تبیین خطوط کلی و اهداف مراکز ویژه مراقبتی کودکان،

مراکز تفریحی و مراکز پیش دبستانی مبادرت می‌نماید.

تعداد ساعات آموزشی

مراکز آموزش پیش دبستانی کشور سوئد از سیلابس تحصیلی و مقررات ویژه‌ای جهت

چگونگی اختصاص وقت به فعالیت‌های مختلف آموزشی برخوردار نمی‌باشند. مراکز آموزش پیش

دبستانی ملزم به فراهم نمودن فعالیت‌ها آموزشی و برقراری هماهنگی میان آموزش و پرورش

کودکان جامعه می‌باشند. مسئولیت تربیت کودکان با مشارکت والدین و مراکز آموزش پیش

دبستانی و مربیان متعهد صورت می‌پذیرد. برنامه‌های آموزشی مقطع آموزش پیش دبستانی بر

رشد زبان‌آموزی کودکان سوئدی تاکید عمده‌ای دارند. برنامه‌های آموزشی مقطع آموزش پیش

دبستانی به طرق مختلفی اعم از آموزش از طریق عکس، آواز و موزیک، نمایش ریتیمیک، رقص و

هم‌چنین آموزش گفتاری و نوشتاری به کودکان ارائه می‌گردد.

برنامه‌های آموزشی

روند رشد و یادگیری کودکان به صورت فردی می‌بایستی با حمایت و برقراری همکاری‌های

نزدیک میان خانه و مدرسه بر این پیش فرض استوار باشد که کودکان مقطع پیش دبستانی

بیش‌تر از طریق فعالیت در محیط‌های طبیعی به آموزش علوم مبادرت می‌نمایند. با استفاده از

روش‌های موضوعی، فرصت کنکاش، جستجو و کسب تجارب شخصی از طریق پرداختن به بازی، گفتگو، آواز، موزیک، نمایش، هنر، کاردستی و غیره برای کودکان فراهم می‌آید. ارائه بازی‌های مختلف در اشکال مختلف آن، هدف اصلی مقطع آموزش پیش دبستانی در جهت آموزش صحیح و رشد ذهنی کودکان می‌باشد. مطابق فرایند یادگیری در مراکز آموزش پیش دبستانی، حداکثر بازی‌های گروهی می‌بایستی در محیط‌های طبیعی صورت پذیرد. ارائه بازیها به صورت گروهی، خود عامل مهمی در جهت یادگیری متقابل کودکان و پرورش حس مسئولیت پذیری آنان محسوب می‌گردد. در مقطع آموزش پیش دبستانی، کودکان به کشف و یادگیری موضوعات خاص به طرق گوناگون مبادرت می‌نمایند که از آن جمله می‌توان به بازیهای گروهی، مطالعه کتاب و گوش دادن به داستانها اشاره نمود. تعداد محدودی از مراکز پیش دبستانی کشور سوئد نیز از روش‌های آموزشی خاص خود بهره می‌گیرند که از آن جمله می‌توان به مدارس Montessor و waidorf با افراد متخصص و برنامه‌های آموزشی گوناگون نظیر ورزش، هنر، کاردستی، کامپیوتر و اردوهای تفریحی اشاره نمود.

ارزیابی تحصیلی مقطع آموزش پیش دبستانی

عملکرد مدارس پیش دبستانی و سایر مراکز مراقبتی کودکان در دو سطح ایالتی و محلی توسط شهرداری‌ها و مدارس ارزیابی می‌گردد. مدارس پیش دبستانی به‌طور منظم مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. ارزیابی‌ها همچنین ممکن است توسط بازرسین مستقل و یا توسط اولیاء کودکان و یاپرسنل و مدیریت مدارس صورت پذیرد. مشارکت کودکان و والدین از جمله اهداف اساسی مراقبت از کودکان می‌باشد. ارزیابی مربوطه با اهداف و چگونگی اداره مراکز آموزش پیش دبستانی مرتبط می‌باشد. تکنیک‌های ارزیابی بسته به نوع شاخص‌های تعیین شده توسط شهرداری‌ها و یا مدارس انتخاب می‌گردد.

دولت سوئد مسئولیت پی گیری و ارزیابی عملکرد مدارس پیش دبستانی در سطوح ملی و محلی را عهده دار می باشد و این در حالی است که آژانس ملی آموزش عهده دار مسئولیت پی گیری و ارزیابی میزان موفقیت شهرداری ها در اجرای اهداف قانون گذاران آموزشی و تخصیص صحیح بودجه آموزشی می باشد. پی گیری و ارزیابی های تحصیلی بصورت پیوسته و سالانه صورت می گیرد. گفتنی است که ارزیابی ها با دو هدف اعطای فرصت به دولت در جهت کسب اطمینان از شهرداری ها و انجام تعهدات آن در مقطع آموزش پیش دبستانی صورت می گیرد.

ارزیابی پیشرفت تحصیلی

با وجودیکه عملکرد کودکان در مراکز آموزش پیش دبستانی و مهد های کودک مورد ارزیابی واقع می گردد، نمرات و نتایج آزمون ها اعلان نمی گردد. مراکز آموزش پیش دبستانی می بایستی متضمن برقراری روابط منظم و دائمی میان خانه و مدرسه در خصوص رفاه، رشد ذهنی و آموزش کودکان باشند. علاوه بر ارتباطات روزانه میان کادر آموزشی و والدین به طور معمول، ۲ بار در سال گفتگو هایی میان کادر مراکز فوق و والدین جهت بحث در خصوص رشد و پیشرفت تحصیلی کودکان پیش دبستانی برگزار می گردد.

ارزیابی در سطح محلی

نهاد های اداره کننده آموزش، عهده دار مسئولیت ارزیابی در سطح محلی می باشند. شهرداری ها مسئولیت طرح ریزی و اجرای فعالیت های پیش دبستانی را عهده دار می باشند. علاوه بر این پی گیری و ارزیابی فعالیت های آموزشی به صورت پیوسته بواسطه معیار های ارزیابی سالانه از جمله دیگر مسئولیت های شهرداری ها می باشد. ارزیابی های مذکور برچگونگی تخصیص و استفاده از منابع مالی و ارزیابی کیفیت تحصیلی مدارس مشتمل می گردد. عمده شهرداری ها از مشارکت والدین به عنوان بخشی از ارزیابی استقبال می نمایند که از آن جمله می توان به انتشار

پرسش نامه‌ها اشاره نمود. فعالیت‌های پیش دبستانی می‌بایستی براساس اهداف تعیین شده در برنامه طرح ریزی، اجراء شده و ارزیابی و توسعه یابد. در این مرحله، برنامه با اهمیت پیشرفت روش‌های ارزیابی تاکید دارد.

خدمات پیش دبستانی

۱- مراکز پیش دبستانی که به ثبت نام از کودکان رده های سنی ۱ تا ۵ سال مبادرت نموده و فعالیت‌های آموزشی خود را به آنان عرضه می‌نمایند. به طور کلی این مراکز در تمام طول سال و کلیه ایام هفته فعال بوده و زمان کاری آنها با ساعات کاری و مطالعه والدین و همچنین با نیاز کودکان مطابقت دارد.

۲- مراقبت از کودکان در منازل - پرستاران کودک در طول مدت زمان اشتغال والدین به فعالیت یا تحصیل به مراقبت از کودکان در منازل مبادرت می‌نمایند. به طور کلی در چنین شرایطی کودکان می‌بایستی از خدماتی که در مراکز پیش دبستانی ارائه می‌شود برخوردار گردند.

۳- روش موسوم به نظام سه خانواده‌ای - این شیوه نیز به عنوان یکی از روشهای مراقبت روزانه از کودکان به حساب می‌آید، به نحوی که یک پرستار واجد شرایط از دو یا سه کودک در منزل یکی از آنها مراقبت می‌نماید.

۴- مراکز پیش دبستانی آزاد - در این مراکز، به پرستاران و یا والدین کودکان که در منازل هستند این امکان داده می‌شود تا با کمک کارکنان آن مرکز، فعالیت‌های آموزش گروهی کودکان را پرورش و توسعه دهند. جهت برخورداری از این شرایط، ثبت نام لازم نیست. در بسیاری از شهرداریها، مراکز پیش دبستانی آزاد با بهره مندی از خدمات شهری و یا خدمات ارائه شده در زمینه های بهداشت و سلامت کودکان و مادران، با یکدیگر همکاری می‌نمایند.

نهادهای مرکزی آموزش پیش دبستانی (ECE)

در سال ۱۹۶۸ هیأت ملی مراقبت از کودکان به نمایندگی از دولت عهده‌دار مسولیت ارائه پیشنهادهای در خصوص چگونگی ارتقاء عوامل آموزشی، اجتماعی و نظارتی در کشور سوئد گردید.

در آن اثناء درخواست گسترش طرح‌های مراقبتی کودکان همزمان با مطالبات زنان جهت کسب برابری و دمکراسی از راه مشارکت در زندگی اجتماعی با شرایط یکسان با مردان به طور گسترده‌ای مطرح گردید. در همان اثناء هیأت ملی مراقبت از کودکان با ارسال گزارشی به دولت به بررسی دیدگاه‌های قدیمی مراقبتی کودکان من جمله برطرف نمودن فقر و ارائه فعالیت‌های آموزشی به کودکان کلیه شهروندان سوئدی مبادرت نمود. بر همین اساس قانون آموزش ملی پیش دبستانی بر پایه گسترش اختیارات محلی، گسترش قاعده‌مند مراقبت همگانی کودکان و تهیه گزارش رسمی از برنامه‌های آموزشی مراکز مراقبتی کودکان به تصویب رسید. علاوه بر این دولتهای محلی به فراهم آوری حداقل ۵۲۵ ساعت آموزش پیش دبستانی برای کلیه کودکان رده سنی ۶ سال سوئدی ملزم گردیدند. این در حالی بود که کودکان نیازمند حمایت‌های ویژه از اولویت مشارکت در فعالیتهای پیش دبستانی برخوردار بودند.

به طور کلی می‌توان گفت که مقطع آموزش پیش دبستان با وجود اختیاری بودن، از مراحل آغازین فعالیت خود کلیه کودکان رده سنی ۶ سال سوئدی را تحت پوشش قرار داده است. راهبرد ملی آموزش پیش دبستانی به صورت یک سیاست در اوایل دهه ۷۰ تعریف و مشخص گردید. برنامه‌های آموزشی مقطع مذکور با برخی تغییرات تدریجی طی سه دهه گذشته پی‌گیری و به اجرا در آمده است. حمایت گسترده مجلس ملی سوئد از پیشنهادهای دولت در خصوص مراقبت از کودکان و پشتیبانی خانواده‌های سوئدی به تحقق اهداف گنجانده شده در راهبرد ملی فوق منتهی گردیده است. در ژانویه ۱۹۹۵ طرح جدیدی به تصویب مجلس رسید که برخلاف روش‌های پیشین به تعیین وظایف حکومت‌های محلی در خصوص

فراهم‌آوری فعالیتهای پیش دبستانی و اجرای طرح‌های مراقبتی کودکان تأکید می‌نمود. طی قوانین قبلی حکومت‌های محلی موظف به اجرای طرح‌های توسعه مراقبتی کودکان بوده اما در حال حاضر آنها موظف به عهده‌داری مسئولیت مراقبت از کلیه کودکان رده های سنی ۱۲-۱ سال سوئدی برخوردار از والدین شاغل یا محصل می‌باشند. به تدریج دوره‌های پیش دبستانی، دوره های آموزش رسمی و دوره‌های مراقبتی ویژه کودکان مدرسه‌ای ارتباط نزدیک‌تری با یکدیگر یافته اند. مسئولیت آموزش پیش دبستانی در سال ۱۹۹۶ از وزارت امور اجتماعی به وزارت آموزش و علوم تفویض شده و در سال ۱۹۹۸ نیز سازمان ملی آموزش عهده‌دار مسئولیت رسیدگی و نظارت بر فعالیتهای پیش دبستانی در سطح ملی گردید. به دنبال آن در پژوهشی‌های به عمل آمده توسط سازمان ملی آموزش طی سال ۱۹۹۸ بیش از ۹۵٪ از حکومت‌های محلی به تدارک مراکز جهت مراقبت از کودکان مبادرت نمودند. طرح همگانی مراقبت از کودکان به عنوان بخشی از ساختار آموزشی کشور مطرح شده و در آگوست ۱۹۹۸ نخستین دروس آموزشی ویژه مقطع آموزش پیش دبستانی به مورد اجرا در آمد.

در صد کودکان مقطع آموزش پیش دبستانی (بر مبنای رده‌های سنی ۵-۱ سال طی سال‌های ۱۹۹۴-۱۹۹۸)

۱۹۹۸	۱۹۹۶	۱۹۹۴	رده های سنی کودکان
٪۲۴	٪۳۴	٪۲۵	۱
٪۶۰	٪۵۴	٪۴۵	۲
٪۶۴	٪۵۹	٪۵۱	۳
٪۶۹	٪۶۳	٪۵۷	۴
٪۷۳	٪۶۵	٪۵۹	۵

مسئولیت مدیریت روزانه آموزش پیش دبستانی معمولاً برعهده بازرسین (معلمین کاملاً کار آزموده پیش دبستانی) می‌باشد که مسئولیت نظارت بر فعالیت دیگر پرسنل مدارس را نیز بر عهده دارد. مقطع آموزشی پیش دبستانی در نظام آموزشی دولتی کشور سوئد اختیاری بوده و از اول ژانویه ۱۹۹۸ مسئولیت ارائه چنین دوره‌هایی به شهرداری‌ها تفویض گردید. حداقل زمان لازم جهت حضور

کودکان د ر کلاسهای دوره پیش دبستانی، ۵۲۵ ساعت آموزشی در سال است. کلاس‌های پیش دبستانی بخشی از نظام آموزشی دولتی است که نظیر دوره‌های آموزش رسمی مورد توجه قرار می‌گیرد. مسئولیت اداره کلاس‌های مذکور بر عهده افرادی تحت عنوان معلمین سرگروه می‌باشد که این امر، خود بخشی از طرح مدارس تحت نظارت شهرداری های کشور محسوب می‌گردد. در قوانین آموزشی و پرورشی کشور کلیه کودکان سوئدی از حق دسترسی به فرصتهای آموزش دولتی یکسان برخوردار بوده و بدون توجه به نژاد، محل سکونت و یا شرایط اجتماعی و اقتصادی از این حق بهره مندمی‌گردند. مهم‌ترین رسالت مقطع آموزشی پیش دبستانی تربیت دانش آموزان جهت کسب دانش و مهارتهای لازم، انجام فعالیتهای گروهی در منازل، رشد موزون کودکان در جهت تربیت انسانهای مسئول و اعضای موثر در اجتماع می‌باشد. دوره‌های آموزشی مراکز آموزش پیش دبستانی به رشد و برانگیختن حسن یادگیری کودکان منجر شده و زمینه‌های لازم جهت تحصیل در دوره‌های بالاتر را فراهم مینماید. از پائیز سال ۱۹۹۸، مقرر گردید که کلاسهای پیش دبستانی و مدارس آموزش پایه از برنامه‌های درسی جدید در سطح ملی برخوردار گردند. دوره‌های آموزشی پیش دبستانی می‌بایستی به فراهم آوردن یکپارچگی لازم در سطح کلاس‌های پیش دبستانی، آموزش پایه و مراکز پس از مدرسه منتهی گردد. این کلاسها، بخشی از نظام آموزشی و اولین گام در جهت تحقیق اهداف برنامه‌های آموزشی محسوب می‌گردد. بر اساس برنامه‌های آموزشی فوق شهرداریها موظف به تدارک طرح آموزشی مناسب و ارائه آن به معلمین، معلمین سرگروه و دانش آموزان مراکز خصوصی می‌باشند. مراکز آموزش پیش دبستانی، می‌بایستی حتی الامکان به منازل کودکان نزدیک باشد. به علاوه، می‌بایستی توجه لازم جهت حداکثر استفاده از شرایط و دیگر منابع موجود مبذول شده و خواسته‌های مراقبین نیز مورد توجه قرار گیرد. شهرداریها همچنین به تأیید عملکرد مراکز آموزش پیش دبستانی خصوصی مبادرت می‌نمایند. تأییدیه مذکور ممکن است در مدت زمان محدود و یا در قبال رعایت

شرایط لازم از اعتبار برخوردار باشد. اگر چنانچه در برقراری کلاسها اشکالاتی به وجود آید، شهرداریها از حق ابلاغ دستورات لازم و در صورت عدم توجه به موارد فوق، از حق لغو تاییدیه مراکز آموزشی برخوردار می‌باشند. آندسته از کودکانی که در بیمارستانها و یا موسسات دیگر تحت مراقبت قرار دارند، می‌بایستی از فعالیتهای آموزشی مشابه آنچه که در مراکز پیش دبستانی ارائه می‌گردد، برخوردار شوند. مسئولین موسسات در قبال ارائه چنین خدماتی به کودکان مسئول می‌باشند. از کودکان رده سنی ۶ سال که در مراکز آموزشی پیش دبستانی حضور یافته و زمان حضور آنها در کلاسهای آموزش از ۱۵ ساعت در هفته و یا ۵۲۵ ساعت در سال تجاوز ننماید، شهریه‌ای دریافت نمی‌گردد. اکثریت قریب به اتفاق کودکان سوئدی رده سنی ۶ سال در کلاسهای پیش دبستانی ثبت نام می‌نمایند.

دوره‌های آموزشی پیش دبستانی از سن یک سالگی تا زمان آموزش رسمی به کودکان سوئدی ارائه می‌گردد. شهرداریها موظف به ارائه خدمات پیش دبستانی به کودکان می‌باشند که والدینشان در حال تحصیل بوده و یا به کار اشتغال دارند. به علاوه، این خدمات در برخی موارد به کودکانی ارائه می‌گردد که از شرایط خاصی برخوردار می‌باشند. در چنین مواردی مراکز مناسب آموزشی بدون هیچ گونه تأخیر و معمولاً ظرف مدت ۳-۴ ماه پس از ثبت نام متقاضیان معرفی می‌گردد.

انواع خدمات پیش دبستانی در کشور سوئد به گونه‌های ذیل ارائه می‌گردد:

مراکز آموزشی پیش دبستانی که با ثبت نام از کودکان رده‌های سنی ۱ تا ۵ سال، فعالیتهای آموزشی خود را به آنان عرضه می‌نمایند. به طور کلی این مراکز در تمام طول سال تقریباً در کلیه روزها فعالیت داشته و زمان فعالیت آنها با ساعات کار و مطالعه والدین و همچنین با نیاز کودکان انطباق دارد.

مراقبت از کودکان در منازل - پرستاران کودک در طول مدت زمان فعالیت یا تحصیل والدین به مراقبت از کودکان در منازل خود مبادرت می‌نمایند. به طور کلی در چنین شرایطی کودکان از حداقل

خدماتی که در مراکز پیش دبستانی ارائه می‌گردد برخوردار می‌گردند. روش موسوم به نظام سه خانواده‌ای نیز به عنوان یکی از روشهای مراقبت روزانه از کودکان محسوب می‌گردد به نحوی که پرستاران واجد شرایط از ۲-۳ کودک در منزل مراقبت می‌نمایند.

خدمات پیش دبستانی آزاد - در مراکز مذکور، به پرستاران کودک و یا والدین خانه دار این امکان داده می‌شود تا با کمک کارکنان مراکز مذکور به توسعه و پرورش فعالیتهای آموزش گروهی کودکان مبادرت نمایند. در اغلب شهرداریها، مراکز پیش دبستانی آزاد با بهره مندی از خدمات شهری و یا خدمات بهداشتی و سلامت کودکان و مادران، به همکاری با یکدیگر مبادرت می‌نمایند.

آمار تحصیلی

طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰ از تعداد ۷۰۵۰۰۰ کودک در مراکز ویژه مراقبتی کودکان ثبت نام به عمل آمد که از این تعداد، ۳۱۵ هزار کودک به مراکز پیش دبستانی و ۳۳۲ هزار کودک به مراکز تفریحی تعلق داشت. اکثریت عمده مراکز پیش دبستانی و مهدهای کودک کشور سوئد توسط شهرداریها اداره و نظارت می‌گردند. علاوه بر این، طی سالهای اخیر میزان مشارکت بخش خصوصی نیز به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته و در سال ۲۰۰۰ بر ۱۵٪ فعالیت‌های مقطع آموزش پیش دبستانی شامل گردید. از حدود ۴۸۷۰۰ کودک نیز در مدارس پیش دبستانی خصوصی و ۲۳/۴۰۰ کودک در مراکز تفریحی خصوصی ثبت نام به عمل آمد. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، در مراکز آموزش پیش دبستانی، نسبت کودکان به کادر آموزشی و تربیتی مراکز پیش دبستانی به ۵/۴ بالغ گردیده و از افزایش ۲۵ درصدی نسبت به سال ۱۹۹۰ برخوردار می‌باشد. در مراکز ویژه مراقبتی کودکان نیز نسبت کودکان به کادر آموزشی و تربیتی بر ۱۷/۵ بالغ گردیده و از افزایش ۵۰ درصدی نسبت به سال ۱۹۹۰ برخوردار می‌باشد. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، میانگین تعداد کودکان مقطع آموزش

پیش دبستانی بر ۱۷ کودک بالغ می‌گردد. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، بالغ بر ۳/۴ از کلیه کودکان رده‌های سنی ۵-۱ سال در فعالیتهای پیش دبستانی و ۲/۳ درصد از کودکان رده‌های سنی ۶-۹ سال نیز در فعالیتهای ویژه مراقبتی کودکان مشارکت داشته‌اند.

برنامه ریزی آموزشی مقطع آموزش پیش دبستانی

طبق توافقات به عمل آمده میان انجمن اولیا و شهرداری‌های کشور، مسئولیت مراقبت از کودکان طی طول معینی از روز برعهده دو مرکز فوق قرارداد. گفتنی است که توافق نامه‌های مذکور توسط شهرداری ثبت می‌گردد. ساعات فعالیت مراکز آموزش پیش دبستانی کشور سوئد معمولاً ساعات ۶:۳۰ تا ۱۸:۳۰ و از دوشنبه تا جمعه را شامل می‌گردد. چگونگی توزیع فعالیت روزانه به طور محلی نیز توسط هر یک از مراکز پیش دبستانی مشخص می‌گردد. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد، آموزش در کلاسهای پیش دبستانی می‌بایستی موجب رشد و برانگیزش حس یادگیری کودکان و فراهم آوردن زمینه و امکانات تحصیل در مقاطع بالاتر تحصیلی گردد. از پاییز سال ۱۹۹۸، مقرر گردید کلاسهای پیش دبستانی و مدارس آموزش پایه، از برنامه‌های درسی جدیدتری با کاربری در سطح ملی برخوردار گردند. برنامه‌های آموزشی می‌بایستی به ایجاد یکپارچگی لازم در سطح کلاسهای پیش دبستانی، آموزش پایه و مراکز پس از مدرسه منتهی گردد. این کلاس‌ها، بخشی از نظام آموزشی و اولین گام در جهت تحقق اهداف آموزشی محسوب می‌گردد. اهداف مذکور در حقیقت به تعریف هر آنچه بخش‌های مختلف آموزشی باید مورد توجه قرار داده و کودکان و جوانان باید کسب نمایند، مبادرت می‌نماید. بر اساس این برنامه، هر شهرداری موظف به تدارک طرح آموزشی مناسب و ارائه آن به معلمین، معلمان سرگروه و دانش‌آموزان مراکز خصوصی می‌باشد، تا انعطاف لازم در محتوا و سازماندهی و روشهای کار با توجه به شرایط

محلی اعمال گردد. کلاسهای پیش دبستانی، حتی الامکان می‌بایستی نزدیک به منازل کودکان بوده و به توجه لازم به حداکثر استفاده از شرایط و دیگر منابع موجود مبذول داشته و خواسته‌های مراقبین را نیز مورد توجه قرار دهد. شهرداریها همچنین قادرند کلاسهای پیش دبستانی خصوصی را مورد تایید قرار دهند. تاییدیه ممکن است در مدت زمان محدود و یا در قبال رعایت شرایط لازم صادر گردد. کلاسهای پیش دبستانی تحت نظارت شهرداریهایی که در آن حوزه فعالیت دارند، نظارت می‌گردد. اگر چنانچه در برپایی کلاسها اشکالی به وجود آید، شهرداریها حق دارند دستورات لازم را ابلاغ نموده و در صورت عدم توجه به آن موارد، به لغو تاییدیه مبادرت نمایند.

کودکانی که در بیمارستانها و یا موسسات دیگر تحت مراقبت می‌باشند، از فعالیتهای آموزشی مشابه آنچه که در مراکز پیش دبستانی ارائه می‌گردد، برخوردار می‌گردند. به آندسته از کودکان رده سنی ۶ سال که در کلاسهای پیش دبستانی حضور داشته و مدت زمان حضور آنها در کلاس به بیش از ۱۵ ساعت در هفته و یا ۵۲۵ ساعت در سال بالغ نمی‌گردد، هزینه‌ای تعلق نمی‌گیرد. اکثریت قریب به اتفاق کودکان رده سنی ۶ سال سوئدی در کلاسهای پیش دبستانی ثبت نام نموده و در آنها حضور پیدا می‌کنند.

برنامه‌های آموزشی دوره آموزش پیش دبستانی

از پائیز سال ۱۹۹۸ برنامه‌های آموزشی ویژه دوره آموزشی پیش دبستانی در چهارچوب رهنمودهای ارائه شده به کودکان سوئدی ارائه می‌گردد. این موضوع به اهمیت دوره پیش دبستانی به عنوان اولین مرحله از مراحل آموزش مادام العمر تأکید دارد. در مقطع آموزشی مذکور برنامه‌های آموزشی و رهنمودهای لازم جهت مراقبت از کودکان در کانون خانواده ارائه گردیده است. مجلس ملی سوئد نیز موسسات ملی آموزش را موظف نموده تا به ترسیم ساختار کلی فعالیتهای مراقبت

از کودکان در منازل و در مدارس پیش دبستانی آزاد مبادرت نمایند. اصول آموزشی مندرج در برنامه‌های آموزشی مراکز پیش دبستانی، مبتنی بر این عقیده است که رفاه و آموزش به هم مرتبطاند. رفاه مطلوب، زمینه رشد و یادگیری را فراهم نموده و از این روی این امر به عنوان یک ضرورت در آموزش ملی مورد توجه عمده قرار گرفته است. اهمیت بازی‌های گروهی در روند یادگیری و رشد کودکان نیز از دیگر اصول مورد نظر می‌باشد.

وظایف شهرداریها

شهرداریها، مسئولیت فراهم آوردن خدمات رفاهی مراکز آموزش پیش دبستانی را عهده دار بوده و همچنین به نظارت بر ارائه واقعی خدمات مذکور مبادرت می‌نمایند. مسئولیت نظارت بر کیفیت ارائه خدمات شهری برعهده شهرداریهای سوئد بوده و در این زمینه از کارکنانی بهره گرفته می‌شود که از آموزش و تجربه کافی در جهت تامین امکانات رفاهی مورد نیاز کودکان برخوردار بوده و خدمات آموزشی خود را به نحو صحیحی ارائه نمایند. کودکان نیز می‌بایستی به گروه‌های مناسب تقسیم گردند، به نحوی که بین شرایط و اندازه گروه با اهداف مورد نظر تناسب لازم برقرار گردد. ارائه خدمات مذکور می‌بایستی مبتنی بر نیاز هر یک از کودکان بوده و در خصوص کودکانی که جهت رشد و پرورش خود نیاز به حمایت ویژه دارند، مسئولیت خاصی به شهرداریها تفویض گردیده است. کودکان سوئدی نه تنها از حق آموزش در یک مرکز اختصاصی برخوردار می‌باشند، بلکه خدمات ارائه شده به آنان می‌بایستی از چنان استانداردی برخوردار باشد که به برطرف نمودن نیازمندی خاص کودکان منتهی گردد. شهرداریها همچنین می‌بایستی به واسطه پیگیریهای خود، از حضور کودکان در مراکز مذکور اطمینان حاصل نموده و والدین آنها نیز از خدمت ارائه شده به کودکان خود مطلع گردند.

شهرداری‌ها به اخذ شهریه قابل قبول جهت ثبت نام کودکان در مراکز پیش دبستانی و مراقبت از کودکان در منازل مبادرت می‌نمایند. شهریه های مذکور نمی‌بایستی بیشتر از هزینه‌های واقعی شهرداری‌ها بوده و نبایستی آن قدر زیاد باشد که باعث شود والدین از شرایط و مکان متناسب با وضعیت فرزندان خود صرفه نظر نمایند. مراکز پیش دبستانی خصوصی نیز تحت نظارت شهرداریها فعالیت داشته و در صورت کسب تأیید شهرداریها در خصوص برخورداری از شرایط، امنیت و کیفیت مناسب و اخذ شهریه منطقی از مجوز فعالیت برخوردار می‌گردند. آندسته از کودکان سوئدی بالاتر از رده سنی ۱ سال که از حضور در مراکز مذکور محروم بوده و یا کودکانی که در بیمارستانها و یا موسسات دیگر تحت مراقبت می‌باشند، می‌بایستی از حق حضور در فعالیتهای آموزشی مشابه آنچه در مراکز پیش دبستانی ارائه می‌گردد برخوردار گردند. افراد مسئول در موسسات موظف به ارائه چنین فرصتهایی به کودکان تحت پوشش خود می‌باشند. طبق آخرین آمار بدست آمده ، بالغ بر ۷۰ درصد کودکان رده های سنی ۵-۱ سال سوئدی در مراکز پیش دبستانی و یا در برنامه‌های مراقبت از کودکان در منازل ثبت نام نموده‌اند.

نظارت آموزشی مقطع پیش دبستانی

نهادهای نظارتی خاصی جهت نظارت بر عمل کرد مراکز آموزش پیش دبستانی در کشور سوئد وجود ندارد و این در حالی است که کادر مراکز پیش دبستانی ملزم به نظارت بر چگونگی پیشرفت فعالیت‌های فردی و گروهی دانش آموزان می‌باشند. برخی از شهرداری‌های کشور از طریق اخذ پرسش نامه‌های ویژه از والدین به نظارت و ارزش یابی کیفیت آموزشی مراکز آموزش پیش دبستانی مبادرت می‌نمایند. در حال حاضر مسئولیت نظارت بر عملکرد مراکز آموزش پیش دبستانی در حیطه وظایف شهرداری‌های قرار دارد. این در حالیست که تا قبل از این، مسئولیت نظارت بر مراکز آموزش

پیش دبستانی در سطح منطقه‌ای در حوزه هیئت‌های مدیریتی استانی و انجمنی سلامت و رفاه ملی قرارداد شد. در سال ۱۹۹۸ آژانس ملی آموزش، مسئولیت نظارت بر مراکز آموزش پیش دبستانی در سطح ملی را بر عهده گرفته و مسئولیت نظارتی از سطح منطقه‌ای سلب گردید.

مشاوره تحصیلی در مقطع آموزش پیش دبستانی

در کشور سوئد آموزش پیش دبستانی بر مراقبت عمومی کودکان تاکید داشته و از قوانین خدمات اجتماعی پیروی می‌نماید. اهداف و ظرفیت مراقبت عمومی کودکان توسط مجلس ملی سوئد تعیین می‌گردد و این در حالی است که وزیر بهداشت و خدمات اجتماعی عهده دار مسئولیت ارائه قوانین و پیشنهادات ویژه مراقبتی کودکان می‌باشد. انجمن سلامت و رفاه ملی نیز با همکاری روسای محلی عهده‌دار مسئولیت نظارت بر موسسات پیش دبستانی و مراکز مراقبتی کودکان در سطح کشور می‌باشند. هدف اصلی مقطع آموزشی مذکور فراهم آوردن امکان مراقبت عمومی از کلیه کودکانی است که والدینشان طالب چنین مراقبت‌هایی می‌باشند. از سال ۱۹۷۵ کلیه کودکان رده های سنی ۶ سال به بالا و کودکان معلول رده های سنی ۴ سال به بالا مشمول گذراندن دوره آموزش پیش دبستانی با حداقل مدت زمان ۱ سال گردیدند. حضور در این کلاسها اختیاری بوده اما مسئولین شهرداریها به نظارت بر آن موظف می‌باشند. طرح های مراقبت عمومی از کودکان نیز عمدتاً از محل بودجه شهرداری ها و شهریه های پرداختی والدین تامین اعتبار می‌گردند. کلیه برنامه های مراقبتی کودکان به صورت رایگان و آموزشهای مختلط ارائه می‌گردد. در سال ۱۹۸۵ با مصوبه مجلس ملی سوئد برنامه های عمومی مراقبتی کودکان توسعه یافته و طی سال ۱۹۹۱ کلیه کودکان پیش دبستانی بالای رده سنی ۱۸ ماه تحت پوشش برنامه های مذکور قرار گرفتند. در دسامبر سال ۱۹۹۳ مطابق مصوبه مجلس، قانون خدمات اجتماعی اصلاح گردیده و بدین ترتیب شهرداریها به ارائه خدمات مراقبت عمومی به کودکان رده های سنی ۱۲-۱۳ سال با

والدین شاغل یا محصل موظف گردیدند. گفتنی است که طرح مذکور از ژانویه سال ۱۹۹۵ به مرحله اجرا در آمد. بالغ بر ۵۰٪ از کودکان رده های سنی ۶-۰ سال و حدود ۳۰٪ از کودکان رده های سنی ۱۲-۷ سال از خدمات مراقبتی عمومی ویژه کودکان بهره مند می گردند. خدمات مراقبتی کودکان به اشکال متنوعی ارائه می گردد که از آن جمله می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- مراکز مراقبتی روزانه

در مراکز مراقبت روزانه از کودکان رده های سنی ۶-۱ سال که از والدین شاغل و یا محصل برخوردار می باشند معمولاً از ساعات ۶/۳۰ صبح تا ۶ بعد از ظهر (دوشنبه تا جمعه) در تمام طول سال ثبت نام به عمل می آید.

- مراکز مراقبتی نیمه وقت

در مراکز مراقبتی نیمه وقت از کودکان رده های سنی ۶-۴ سال در طول سال تحصیلی جهت آموزش ۳ ساعت در روز ثبت نام به عمل می آید.

- موسسات پیش دبستانی آزاد

از کودکان رده سنی پیش دبستانی جهت ارائه آموزش و مراقبت چند ساعت در هفته به همراه والدین و یا پرستاران خانوادگی خود در موسسات پیش دبستانی آزاد ثبت نام به عمل می آید.

- موسسات پس از مدرسه

از کودکان رده های سنی ۶ تا ۱۲ سال در مراکز پس از مدرسه ثبت نام به عمل می آید. گفتنی است که مدارس مذکور حتی در ایام تعطیلی CENTERS فعال می باشند.

اصطلاح موسسات پیش دبستان به مجموع خدمات مراقبتی روزانه ، گروه های نیمه وقت و موسسات پیش دبستانی آزاد اطلاق می گردد. در مراکز مراقبت روزانه، کودکان معمولاً به گروه های سنی مختلط تقسیم بندی می گردند که از آن جمله می توان به نوزادان، خردسالان و کودکان اشاره

نمود. مراکز مراقبت روزانه معمولاً ۴ گروه سنی را در خود جای داده و هر بخش از تعداد ۱۵-۱۸ کودک مراقبت می‌نماید. فعالیتهای پس از مدرسه اغلب جزء لاینفک فعالیتهای مدارس محسوب شده و هم اکنون بر مجاورت مراکز مراقبتی روزانه و مدارس در یک مکان واحد تاکید می‌گردد. بعلاوه راه های گوناگونی جهت تسهیل روند گذار از موسسات پیش دبستانی به مدارس در حال بررسی است. به عنوان نمونه می‌توان از بر نامه های ویژه کودکان رده سنی ۶ سال نام برد . فعالیتهای ویژه مراقبتی کودکان عموماً توسط شهرداری ها صورت گرفته و به عنوان مکملی برای فعالیتهای شهرداری ها محسوب می‌گردد. شهرداری ها همچنین به استخدام پرستاران کودک مبادرت می‌نمایند تا از کودکان رده های سنی ۱۲-۱۳ سال در منازل پرستاری نمایند. اهداف و مسئولیتهای موسسات پیش دبستانی و مراکز پس از مدرسه در برنامه های آموزش معلمان که توسط انجمن رفاه و سلامت ملی تنظیم شده، لحاظ گردیده است. از جمله وظایف موسسات پیش دبستانی با همکاری والدین، ترغیب کودکان به مشارکت در اجتماع می‌باشد. گفتنی است که نوع فعالیتهای کودکان از طریق مشورت و همکاری نزدیک با والدین وی تعیین می‌گردد. از جمله مهمترین برنامه های آموزشی و غیر آموزشی موسسات پیش دبستانی می‌توان به فعالیتهای فرهنگی من جمله آموزش زبان، موسیقی، نقاشی، سفالگری، نمایش و مطالعات زیست محیطی اشاره نمود. برنامه های مذکور در قالب بازیهای کودکانه، فعالیتهای خلاقه، فعالیت های روزمره و. به کودکان ارائه می‌گردد. همچنین در طول سال فعالیتهای روزانه خارج از خانه نیز در نظر گرفته شده است. مراکز آموزش پیش دبستانی به تنهایی مسوولیت آموزش کودکان را بر عهده نداشته ، بلکه منحصرأ به آمادگی آموزشی کودکان مبادرت می‌نمایند. کلیه کادر موسسات مراقبتی کودکان، افراد بومی می‌باشند که توسط شهرداریها استخدام می‌گردند. کادر موسسات پیش دبستانی از معلمان

وپرستاران کودک متشکل می‌گردد. در مراکز پس از مدرسه نیز مربیان فعالیت‌های تفریحی و پرستاران کودک به فعالیت می‌پردازند. عملکرد معلمان پیش دبستانی از طرق گوناگون با معلمان سطوح ابتدایی هماهنگ می‌گردد. مسؤولین نظارتی موسسات پیش دبستانی عهده دار مسوولیت طرح ریزی و برنامه ریزی فعالیت‌های مراکز پیش دبستانی می‌باشند. مسوولین مذکور بصورت تیمی فعالیت نموده و در هر تیم از اطلاعات و علایق فردی بهره برداری می‌گردد. والدین نیز تشویق می‌شوند تا در صورت امکان در این فعالیتها مشارکت نمایند. آموزش معلمان پیش دبستانی و مربیان امور تفریحی در دانشگاه ها و کالجهای دانشگاهی صورت می‌گیرد. طول دوره برنامه های مطالعاتی بین ۲,۵ تا ۳ سال متغیر می‌باشد. اغلب پرستاران کودک خانواده ملزم به گذراندن دوره آموزش مقدماتی ۱۰۰-۹۰ ساعته و یا آموزش طولانی مدت در مراکز مراقبتی کودکان می‌باشند.

تعداد کودکان تحت پوشش و کادر آموزشی - تربیتی مراکز پیش دبستانی طی سال ۱۹۹۲

۱۳۹۴۹	موسسات	۵۰۳۵۸۹	تعداد کودکان
۷۳۵۹	مراکز مراقبت روزانه	۳۱۵۵۵۰	مراکز مراقبت روزانه
۳۱۰۳	مراکز پس از دبستان	۱۲۷۱۴۶	مراکز پس از مدرسه
۲۴۸۸	گروه های نیمه وقت	۶۰۸۹۳	گروه های نیمه وقت
۹۶۶۴۲	تعداد کارکنان	۳۳/۳	نسبت کارکنان
۴۴۴۳۵	معلمان پیش دبستانی	۴,۹	مراکز مراقبت روزانه
۸۷۹۱	مربیان امور تفریحی	۱۱,۵	مراکز پس از مدرسه
۳۹۶۸	پرستاران مراقبتی کودکان	۱۶,۹	گروه های نیمه وقت

مسئولیت رسیدگی و نظارت بر امور مراکز آموزش ضمن خدمت بر عهده شهرداری ها بوده اما

اجباری نمی باشد. متد و محتوای چنین دوره‌های آموزشی از یک منطقه به منطقه دیگر کاملاً متفاوت می‌باشد.

بودجه مقطع آموزش پیش دبستانی

مراکز مختلف آموزش پیش دبستانی از محل بودجه‌های دولتی، بودجه‌های شهرداری و اخذ شهریه‌های تحصیلی تامین اعتبار می‌گردند. مبالغ شهریه‌های آموزشی مقطع آموزش پیش دبستانی در شهرداری‌های مختلف متفاوت بوده، معمولاً به درآمد خانواده‌ها بستگی داشته و برحسب تعداد کودکان خانواده‌ها محاسبه می‌گردد. گفتنی است که بودجه دولتی اعطائی به شهرداری‌ها برحسب منابع مالی مورد نیاز کودکان محاسبه می‌گردد. بودجه آموزش دانش آموزان مقطع ابتدایی نیز همانند مقطع آموزش پیش دبستانی از محل بودجه دولتی، بودجه شهرداری‌ها و اخذ شهریه‌های تحصیلی تامین می‌گردد.

بودجه طرح مراقبت‌های ویژه کودکان

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، هزینه ناخالص کل (دولت و شهرداری‌ها به احتساب شهریه‌های تحصیلی) ویژه طرح‌های مراقبت از کودکان بر ۳۶ / ۸ میلیارد سک بالغ می‌گردد که از این میزان، ۴/۲۶ میلیارد سک به مراکز آموزش پیش دبستانی، ۴ میلیارد سک به مراکز مراقبتی روزانه خانواده، ۳ میلیارد سک به مراکز اوقات فراغت و تفریحی و ۴ میلیارد سک به مراکز پیش دبستانی و تفریحی خصوصی ویژه کودکان اختصاص می‌یابد.

نرخ هزینه‌های آموزشی کودکان ثبت‌نامی در مراکز ویژه مراقبتی کودکان (بر مبنای هزار سک)

۸۳۰۰۰	مراکز پیش دبستانی
۶۲۶۰۰	مراکز مراقبتی روزانه خانواده
۲۷۳۰۰	مراکز اوقات فراغت و تفریحی

هزینه مراقبت از کودکان توسط والدین در حدود ۱۹ درصد از هزینه کل طرح‌های مراقبتی کودکان و کمک هزینه‌های پرداختی به والدین در حدود ۱۰ درصد از هزینه کل طرح‌های مذکور را شامل می‌گردد. حضور در مراکز آموزش پیش دبستانی برای کلیه کودکان سوئدی رده سنی ۶ سال

رایگان می‌باشد. این در حالی است که نظامی با حداکثر شهریه برای کودکان مقطع پیش دبستانی از اول ژانویه ۲۰۰۲ به اجرا در آمده است. اصل حاکم بر نظام فوق، بر تعیین حداکثر مجاز شهریه تحصیلی با توجه به سطح درآمد خانواده‌ها و مقادیر هزینه شده به این امر تاکید دارد.

مقطع آموزش ابتدایی

دوره آموزش ابتدایی طی آموزش فراگیر ۹ ساله به کودکان رده های سنی ۷ تا ۱۶ سال ارائه می‌گردد. این در حالی است که در صورت توافق والدین، کودکان از حق آموزش در سن ۶ سالگی برخوردار می‌گردند. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۱۹۹۸ بالغ بر ۷٪ از دانش آموزان مقطع آموزش ابتدایی کشور سوئد در رده سنی ۶ سال قرار داشته اند. علاوه بر این در شرایط خاص می‌توان دوره آموزش کودکان سوئد را تا رده سنی ۸ سال به تعویق انداخت. دوره های آموزش پایه ابتدایی به طور رسمی از سال ۱۸۲۴ در سوئد برگزار گردید. تا مدت‌ها دوره‌های آموزش ابتدایی به افراد طبقه کم در آمد جامعه تعلق داشته، هیچ ارتباطی با تحصیلات عالی نداشت. به نحوی که اغلب مدارس متوسطه دولتی در شهرهای کشور فعالیت داشتند. دختران از مجوز ورود به مدارس متوسطه دولتی و مقدماتی متوسطه برخوردار نبوده و در عوض در مدارس ویژه دختران ثبت نام می‌نمودند. این در حالی بود که از آغاز قرن ۲۰ مدارس مقدماتی متوسطه مختلط در کنار تعداد زیادی مدارس دخترانه آغاز به فعالیت نمود. در دهه ۱۹۴۰ اصلاحات دراز مدتی با هدف گسترش آموزش پایه اعمال گردید. در سال ۱۹۶۲ آموزش پایه فراگیر به تصویب مجلس رسیده و طی سال تحصیلی ۱۹۷۲-۱۹۷۳ به طور کامل به مرحله اجرا درآمد. این اقدام خود به یکپارچگی مدارس ابتدایی با دوره آموزش ۷ ساله و مدارس مقدماتی متوسطه با دوره آموزش ۴ ساله منجر گردید در همان اثناء مدارس ویژه دختران منحل شده و نخستین مواد درسی پیشرفته آموزشی در مدارس تدریس گردید.

ساختار آموزش پایه برمدارس ابتدایی، مقدماتی متوسطه محلی، مدارس سامی زبان ویژه کودکان سوئدی ساکن شمال کشور و مدارس ویژه کودکان مواجه با معلولیت‌های جسمانی و ذهنی مشتمل می‌گردد.

تعداد دانش آموزان ، آموزگاران و هزینه کل آموزشی

سال تحصیلی	تعداد دانش آموزان	تعداد آموزگاران	نسبت آموزگاران به ۱۰۰ دانش آموز	هزینه کل (بر مبنای میلیارد کرون)
۱۹۹۴	۸۹,۷۰۳	۷۳۵۲۴	۸,۳	۴۴,۲
۱۹۹۵	۹۰۸,۸۸۲	۷۳۳۸۰	۸,۱	۴۶,۶
۱۹۹۶	۹۲۷,۰۰۴	۷۲۶۶۹	۴,۸	۴۹,۰
۱۹۹۷	۹۴۶,۴۴۴	۷۱۸۹۴	۴,۶	۴۹,۴
۱۹۹۸	۹۸۶,۲۲۹	۷۳۰۰۶	۷,۵	۵۱,۶

اهداف آموزش ابتدایی

از جمله مهمترین اهداف آموزشی مقطع آموزش ابتدایی میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. گسترش معیارها و ارزشهای اخلاقی معمول در میان کودکان
۲. تلاش در جهت رشد ذهنی و یادگیری هرچه بیشتر کودکان سوئدی
۳. نفوذ در کودکان
۴. برقراری هماهنگی میان مراکز آموزش پیش دبستانی و مدارس ابتدایی
۵. تلاش در جهت رشد فکری کودکان در زمینه روشن بینی و احترام به حقوق دیگران
۶. فراهم نمودن فرصتهای مناسب در جهت کشف مطالب از طریق پرداختن به بازی ، گفتگو ، آواز ، موسیقی ، نمایش ، هنر، کارهای دستی و ورزش
۷. یادگیری مطالب از طریق پرداختن به فعالیتهای روزمره در قالب موقعیتهای طبیعی و معنی دار

ارزشیابی تحصیلی

مسئولیت ارزشیابی تحصیلی مراکز آموزش ابتدایی بر عهده مؤسسه ملی آموزش می‌باشد. موسسه مذکور به جمع آوری مقادیر معتنابهی از اطلاعات، پردازش اطلاعاتی و ارائه گزارشات سالیانه از عملکرد

مراکز آموزش ابتدایی مبادرت می‌نماید. در ارزشیابیهای مذکور علاوه بر بررسی وضعیت موجود مراکز و مدارس ابتدایی، فعالیتهای سالیانه مدارس نیز مدنظر قرار می‌گیرد. علاوه بر این سه نظام اطلاعاتی اساسی در جهت ارزشیابی برنامه های آموزشی مقطع آموزش ابتدایی اعم از برنامه مستمر ملی، برنامه توصیف وضعیت مدارس و برنامه آزمونهای کشوری به مورد اجرا گذارده می‌شود.

مقطع آموزش متوسطه

ظرف ۲۵ سال گذشته آموزش مقطع متوسطه دستخوش اصلاحات و پیشرفتهای گوناگونی شده است. طی سال ۱۹۷۰ انواع مختلفی از مدارس که عهده دار مسوولیت برگزاری دوره های آموزش حرفه‌ای و دانشگاهی بوده و در سطوح متوسطه فعالیت داشتند بصورت یک مدرسه واحد در آمده اند. مدارس مذکور کلیه جوانان را تحت پوشش خود قراردادند. آزمون نهایی سابق که دانش‌آموزان را برای مطالعات دانشگاهی آماده می‌نمود ۲ سال پیش از سال ۱۹۷۰ لغو گردید. طی دهه های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ اصلاحاتی در راستای بهبود نظام آموزش متوسطه صورت گرفته و به برقراری تطبیق میان نیازهای بازار کار و تحصیلات عالی و اهداف و نیازمندیهای جوانان منتهی گردید. در پایان دهه ۱۹۸۰ روند اصلاحاتی بنیادین در ساختار مراکز آموزش متوسطه آغاز گردید، به نحوی که ساختار نظام آموزش متوسطه طی ۱۹۹۱ نسبت به قوانین آموزشی سال ۱۹۸۵ دچار تحولات و تغییر عمده‌ای گردید. سیستم جدید آموزش متوسطه طی سال تحصیلی ۱۹۹۲-۱۹۹۳ معرفی گردید. نظام مذکور طی سال تحصیلی ۱۹۹۵/۱۹۹۶ بطور کامل به مورد اجرا درآمد. از اول جولای ۱۹۹۲ طبق قوانین آموزشی کلیه مناطق موظف به فراهم آوردن شرایط ورود به مراکز آموزش متوسطه برای کلیه دانش‌آموزان فارغ التحصیل آموزش پایه شده اند. تسهیلات فوق به کلیه دانش‌آموزان زیر رده سنی ۲۰ سال و آن دسته از افرادی که در ۶ ماه اول بیستمین سال زندگی خود بسر می‌برند اعطا می‌گردد. عمده فعالیتهای مطالعاتی مراکز آموزش متوسطه در مدارس مناطق

کشور صورت می‌پذیرد. این در حالی است که مطالعات و تحصیل در رشته های کشاورزی، جنگلداری، باغبانی و برخی مشاغل مرتبط در مدارس شوراها شهر صورت می‌گیرد. کلیه مراکز متوسطه سوئد مختلط و رایگان می‌باشند و این در حالی است که مراکز مستقل نیز فعالیت دارند. مراکز آموزشی متوسطه عموماً در مناطق بزرگتر واقع شده و دانش آموزان مناطق مختلف در این مدارس حضور می‌یابند. اغلب مدارس متوسطه بزرگ، برنامه های مطالعاتی گوناگونی را ارائه می‌دهند. برنامه های ویژه‌ای از قبیل تربیت بدنی نیز به کلیه دانش آموزان سراسر کشور ارائه می‌شود. تعداد دانش آموزان مراکز متوسطه از ۳۰۰ تا ۱۵۰۰ متغیر می‌باشد. در مناطق کم جمعیت، مراکز متوسطه‌ای فعالیت دارند که در سطح بالای مدارس پایه و متوسطه در مناطق بزرگتر همکاری می‌نمایند. تعداد دانش آموزان یک کلاس در واحدها و برنامه های مطالعاتی دانشگاهی تئوریک بر ۳۰ نفر و در واحدهای حرفه‌ای / عملی بر ۱۰ نفر بالغ می‌گردد. اغلب مراکز آموزش متوسطه مستقل در مناطق شهری بزرگ واقع شده و از لحاظ برنامه های ارائه شده از تفاوت‌های گسترده‌ای برخوردار می‌باشند. میانگین تعداد دانش آموزان مراکز متوسطه مستقل بر ۱۰۰ نفر بالغ می‌گردد و این درحالیست که در مدارس دولتی این میزان به ۷۰۰ نفر بالغ می‌گردد.

نرخ دانش آموزان مقطع متوسطه و هزینه‌های تحصیلی (طی سالهای ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۸)

سال	تعداد دانش آموزان	هزینه (بر مبنای میلیارد کرون)
۱۹۹۳	۳۱۳۶۶۲	۱۵,۵۶۰
۱۹۹۴	۳۰۹۹۵۲	۱۷,۷۶۶
۱۹۹۵	۳۱۲۳۷۵	۱۹,۱۰۰
۱۹۹۶	۳۰۹۶۶۱	۲۰,۴۵۲
۱۹۹۷	۳۱۲۹۳۶	۲۰,۷۲۸
۱۹۹۸	۳۰۹۱۱۸	۲۱,۲۸۹

نظام پیش از اصلاحات

نظام آموزش متوسطه پیش از اعمال اصلاحات از آموزش های ۲، ۳، یا ۴ ساله و ۵۰۰ واحد

آموزش اختصاصی متشکل می گردید که از آن جمله می توان در به گروه بندی های ذیل اشاره نمود :

- زبان ، علوم اجتماعی و فعالیتهای هنری - دوره های ۲ تا ۳ ساله

- مهارتهای بهداری (پرستاری) و خدمات اجتماعی - دوره های ۲ ساله

- علوم اقتصاد و تجارت - دوره های ۲ و ۳ ساله

- علوم صنایع و هنرهای دستی - دوره های ۳ ساله

- علوم طبیعی و تکنولوژی - دوره های ۲، ۳، و ۴ ساله

- علوم کشاورزی ، جنگلداری و باغداری - دوره های ۲ ساله

اغلب دوره ها ، دوره های حرفه ای / عملی با دوره ۲ ساله می بودند. در اصل دوره های ۳ ساله به

آمادگی دانش آموزان دوره ها جهت مطالعه درمقاطع آموزش عالی منتهی می گردید.

دوره های ۴ ساله نیز به تشویق دانش آموزان به پرداختن مطالعات تکنیکی پیشرفته تر منتهی

می گردید. این دوره ها خود به شاخه ها و انواع گوناگونی تقسیم می شدند. طول مدت واحدهای تخصصی

از یک هفته تا ۲ سال متفاوت بوده و طی این واحدها به دانش آموزان در زمینه های بسیار متنوعی

آموزش حرفه ای ارائه می گردید. مراکز آموزش متوسطه دولتی از طریق دریافت مقادیر مشخصی از

شهریه های تحصیلی موظف به ارائه آموزش های حرفه ای در مراکز فعالیتی خارج از مدرسه می باشند.

بخش اعظم این آموزشها در کارگاه های خارج از نظام آموزشی مدارس ارائه می گردید. در سال ۱۹۹۲ -

۱۹۹۱ قریب به ۵۰٪ از افرادی که به اتمام تحصیلات خود در یکی از دوره های آموزش متوسطه نائل

آمدند ، به ادامه برنامه تئوری ۳ ساله مبادرت نموده و تقریباً ۴۰٪ از آنان به انتخاب برنامه حرفه ای ۲ ساله

مبادرت نمودند. بطور کلی توزیع جنسی دانش آموزان در مراکز آموزش متوسطه تقریباً یکسان بوده و اما در واحدها و دوره‌های مختلف آموزشی تفاوت‌های چشم‌گیری مشاهده می‌گردید.

برنامه های آموزشی

برنامه آموزشی عمومی مراکز آموزشی متوسطه در سال ۱۹۷۰ طراحی گردید. در سال ۱۹۹۲ اهداف و خط مشی برنامه‌های مذکور مورد بازبینی قرار گرفته و سیستم مدیریتی جدیدی برای مدارس طراحی گردید. تا ارائه برنامه آموزشی جدید، اهداف و خط مشی های پیشین در کلیه مراکز آموزشی متوسطه به اجرا در می‌آمد. در قوانین جدید، هر دوره و هر واحد اختصاصی از ساعات هفتگی و بخش‌های مربوط به خود برخوردار می‌باشد. گذراندن کلیه برنامه های مطالعاتی اعم از زبان سوئدی، زبان انگلیسی، علوم تربیت بدنی و علوم مدنی اجباری می‌باشد. زبانهای خارجی در کلیه دوره های دانشگاهی و تعدادی دوره‌های حرفه‌ای به صورت موضوعات اختیاری ارائه می‌گردد. دوره‌های حرفه ای ۲ساله بر تعداد محدودی واحد های عمومی مشتمل می‌گردد که دانش‌آموزانی که به انتخاب این دوره ها مبادرت می‌نمایند، از مجوز انتخاب یک یا چند موضوع عمومی برخوردار بوده و در عوض از آموزشهای حرفه‌ای خود می‌کاهند. زبان انگلیسی و ریاضیات در زمره پرطرفدارترین واحدهای اختیاری بشمار می‌روند. دانش آموزان دوره‌های ۳ و ۴ ساله ملزم به اجرای پروژه های ویژه آموزش برای برخی دروس خود می‌باشند. در برخی برنامه ها برای اهداف خارج از برنامه نیز زمانی در نظر گرفته شده است.

ارزیابی و بررسی کیفی

در مراکز آموزش متوسطه نیز همچون مدارس پایه هیچ نوع آزمون خاصی برگزار نمی‌گردد. نمرات آموزش نیز بر اساس اصول یکسانی اعطا می‌گردد. در حال حاضر این بدان معناست که نیازی جهت اعطای نمرات مختلف به دانش‌آموزان وجود نداشته و اطلاعات و دانش دانش آموزان بصورت

کشوری با سایر دانش آموزان سنجیده و مقایسه می‌گردد. معلمین از آزمونهای متمرکز که در جهت سنجش دانش آموزان تهیه شده اند، استفاده می‌نمایند تا حتی الامکان درجه یکپارچگی سیستم نمره دهی را ارتقاء دهند. از جمله مهم‌ترین اشکال دیگر ارزیابی تحصیلی در کشور سوئد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

آزمونهای کتبی ، فعالیت های کلاسی دانش آموزان و کنفرانسهای کلاسی در اعطای نمرات نهایی موثر می‌باشند. به کلیه دانش آموزانی که حداقل یک دوره برنامه مطالعاتی ۲ ساله مشتمل بر زبان انگلیسی و سوئدی را گذرانده اند مدرک پایان دوره مقطع متوسطه اعطا می‌گردد . مدرک مذکور صلاحیت‌ها عمومی داوطلبین جهت ورود به دوره های تحصیلی بالاتر را تضمین می‌نماید.

نظام پس از اصلاحات

در نظام جدید آموزش متوسطه، کلیه برنامه های آموزش و پرورشی در قالب برنامه های ۳ ساله تنظیم می‌گردد. علاوه بر این برنامه های شغلی جدید نیز بگونه‌ای طراحی شده اند که نسبت به مطالعات حرفه‌ای پیش از اصلاحات ، اطلاعات عمیق تر و وسیعتری را در دسترس دانش آموزان قرار می‌دهند. در خصوص محتوای تحصیلی قدرت انتخاب بیشتری به دانش آموزان اعطا شده و روشهای تدریس و ارزیابی نیز در قالب چنین سیاستی اعمال می‌گردد. تعداد ۱۶ برنامه پیشرفته ملی اعم از ۱۴ برنامه شغل محور و ۲ برنامه آمادگی اولیه جهت پرداختن به مطالعات دانشگاهی طراحی گردیده است. علاوه بر برنامه‌های ملی که به صورت متمرکز تعیین می‌گردند، مناطق مختلف نیز ممکن است برحسب نیاز و شرایط منطقه‌ای به الحاق یکسری برنامه‌های موضعی مبادرت نمایند.

از جمله مهم‌ترین برنامه های آموزش ملی کشور سوئد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

برنامه هنری که طی آموزش پایه به استخدام افراد در مشاغل هنری منتهی می‌گردد.

برنامه مدیریتی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در حوزه های تجاری و مدیریتی اعم از تجارت خصوصی و یامدیریت های دولتی منتهی می گردد .

برنامه ساختمانی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در صنایع ساختمان سازی و مهندسی عمران منتهی می گردد.

برنامه تفریحی کودکان که طی آموزش پایه به استخدام افراد در بخش پرستاری کودکان ، فعالیت های تفریحی و پس از مدرسه، مراقبت بهداشتی ، اداره کتابخانه ها و ورزشگاه ها منتهی می گردد .

برنامه مهندسی برق که طی آموزش پایه به استخدام افراد در نصب ، تعمیر و نگهداری ابزارهای الکترونیکی، مخابراتی و الکتریکی منتهی می گردد .

برنامه انرژی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در نیروگاه ها ، تأسیسات تهویه و فاضلاب منتهی می گردد .

برنامه غذایی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در صنایع پردازش، فروش و توزیع مواد غذایی منتهی می گردد.

برنامه صنایع دستی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در مشاغل تجاری و صنایع دستی منتهی می گردد.گفتنی است که بخش اعظم آموزش های مذکور در کارگاه های عملی ارائه می گردد.

برنامه مراقبت های بهداشتی که طی آموزش پایه به استخدام افراد در بخش خدمات بهداشتی، دندانپزشکی و خدمات پشتیبانی منتهی می گردد.

برنامه هتل داری که طی آموزش پایه به استخدام افراد به عنوان مسئول پذیرش هتل و ترتیب دهنده کنفرانس ها ، خدمتکار و یا سر آشپز منتهی می گردد.

برنامه علوم طبیعی که به کسب دانش بیشتر افراد در زمینه ریاضیات، موضوعات علمی و تکنولوژی منتهی می‌گردد.

برنامه علوم اجتماعی که به مطالعه بیشتر افراد در زمینه‌های علوم اجتماعی، اقتصاد و زبان منتهی می‌گردد .

برنامه مهندسی وسایل نقلیه که به استخدام افراد در بخش تعمیر و نگهداری اتومبیل و ماشین آلات منتهی می‌گردد. برنامه رسانه‌ها که به استخدام افراد در حوزه تبلیغات، طراحی و تولید رسانه‌های تصویری منتهی می‌گردد. اهداف آموزشی برنامه‌های ملی در اهداف هر برنامه ذکر شده است. در هر برنامه آموزش پایه‌ای وسیعی در زمینه شغلی به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. همچنین دانش‌آموزان باید بتوانند از طریق این برنامه‌ها پایه لازم برای مطالعات بیشتر و تکمیل تحصیلات مقطع متوسطه خود کسب نمایند. گفتنی است که برنامه مذکور با همکاری مدارس و دانش‌آموزان برای کل مدت تحصیلات افراد طراحی می‌گردد. دانش‌آموزانی که به تصمیم در خصوص رشته تحصیلی خود مبادرت نمودند، می‌توانند از برنامه‌های فردی بهره‌برداری نمایند. پس از گذراندن برنامه‌های مذکور، دانش‌آموزان می‌توانند تحت یکی از برنامه‌های ملی، برنامه‌های ویژه و یا آموزش‌های حرفه‌ای آموزش ببینند. دانش‌آموزان می‌توانند در عوض گذراندن سال سوم آموزشی به گذراندن یک واحد تکمیلی مبادرت نمایند. در این واحد مهارتهایی به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود که با برنامه‌های انتخابی وی در ابتدا تفاوت دارد. برنامه آموزشی کار ورزی شامل آموزش‌های حرفه‌ای که توسط صاحبان مشاغل ارائه می‌گردد و نیز تحصیل در مراکز آموزشی متوسطه عمدتاً در زمره مباحث پایه محسوب می‌گردند.

کلیه دانش‌آموزانی که به تحصیل در یک برنامه ملی مبادرت می‌نمایند، از حق گذراندن تحصیل در کلیه مدارس داخل کشور برخوردار می‌باشند. مسئولین مناطق نیز موظف به فراهم آوردن انتخاب یک

برنامه ملی برای کلیه دانش آموزان و تعیین ظرفیت برنامه های گوناگون با توجه به علائق و سلیقه دانش آموزان می باشد. اگر یک منطقه نتواند شرایط را برای تحصیل دانش آموزان در کلیه برنامه ها فراهم آورد، مسئولین منطقه ای می توانند همکاری با سایر مناطق را به بحث بگذارند. دو یا چند منطقه ای که با هم کاری یکدیگر به آموزش یک برنامه ملی مبادرت می نمایند، در واقع به پدید آوردن زمینه همکاری برنامه های آموزشی مبادرت می نمایند. برنامه های ملی - محلی از واحدهای درسی مختلفی تشکیل یافته اند. اهداف واحدهای درسی در هر بخش تعیین می گردد که این اهداف برای کلیه مراکز آموزش متوسطه و آموزش بزرگسالان یکسان است.

برنامه های آموزشی

مباحث اصلی ذیل برای کلیه برنامه های آموزشی مشترک است:

مباحث آموزشی	حداقل زمان تدریس به ازاء کل ساعات برنامه ۳ ساله
زبان سوئدی	۲۰۰
زبان انگلیسی	۱۱۰
علوم اجتماعی	۹۰
علوم دینی	۳۰
علوم ریاضی	۱۱۰
علوم طبیعی	۳۰
علوم ورزشی و بهداشتی	۸۰
علوم هنری	۳۰

دانش آموزان علاوه بر پرداختن به مباحث اصلی، به مطالعه مباحث ویژه آموزشی نیز مبادرت می نمایند. کلیه دانش آموزان موظفاند طی دوره های مطالعاتی خود پروژه های آموزشی نیز تحویل نمایند. زمانی نیز جهت پرداختن به فعالیت های عملی و تکمیلی مربوط به مباحث درسی و همچنین زمانی جهت گذراندن واحد های انتخابی دانش آموزان در نظر گرفته شده است، تا بدین ترتیب دانش آموزان بتوانند در قالب برنامه های ملی واحدهای آموزشی بصورت انتخابی بگذرانند

در برنامه هفتگی که به قوانین آموزش و پرورش ضمیمه شده است واحد های آموزشی ۶۰ دقیقه‌ای نیز در نظر گرفته شده است. در برنامه های حرفه‌ای محور ظرف مدت زمان ۳ سال ۲۴۰۰ ساعت و در برنامه های دانشگاه محور ۲۱۸۰ ساعت آموزشی لحاظ گردیده است. مسئولین آموزش منطقه‌ای و مدارس از حق تصمیم‌گیری در خصوص مباحث مختلف آموزشی و نیز تعیین مدت زمان تدریس دروس آموزشی برخوردار می‌باشند. در برنامه های حرفه‌ای محور حداقل ۱۵٪ از کل توان دانش‌آموزان به آموزش در کارگاه‌ها اختصاص می‌یابد. مدارس نیز موظف‌اند امکانات لازم برای یک چنین آموزشی را فراهم آورده و در حین آموزش به نظارت عملکرد کلیه دانش‌آموزان مبادرت نمایند. یکسری ارزشهای پایه‌ای نیز که فعالیتهای مدارس و نیازهای دانش‌آموزان و کارکنان مدارس را تحت تأثیر قرار می‌دهد در ۶ بخش مختلف به شرح ذیل تعیین گردیده است :

ارزیابی، میانگین و مقادیر آموزشی ، مسئولیت دانش‌آموزان ، انتخاب رشته های تحصیلی ، فعالیت اجتماعی ، ارزیابی تحصیلی و دسته بندی ها ، مسئولیت های مدیریتی

به عنوان شاخصی جهت پایان یافتن برنامه های تحصیلی، سیستم امتیازی جدیدی معرفی گردید. در این سیستم دانش‌آموزان پس از اتمام یک واحد درسی (کسب دانش و مهارتهای لازم تعیین شده در یک واحد درسی) از امتیازات خاصی برخوردار می‌گردند. این امتیازات براساس تعداد ساعات آموزشی که در برنامه های هفتگی به هر واحد درسی اختصاص می‌یابد به دانش‌آموزان اعطا می‌گردد. اما با تعداد ساعات آموزش لازم جهت نیل به اهداف تعیین شده ارتباطی ندارد در برنامه درسی اهداف هر واحد و نیز دانش و مهارتهای مطلوب دانش‌آموزان تعیین گردیده است. برنامه درسی بگونه‌ای طراحی گردیده که تداوم و یکپارچگی با مدارس پایه حفظ شده و بر تدریس دروس زبان سوئدی و انگلیسی و آموزش دو زبانی تاکید شده است. اصول اولیه مراکز آموزش

متوسطه مسئولین را موظف می‌نماید بطور کلی به دانش آموزان راهنمایی های تحصیلی ارائه نمایند. مسئولین نیز باید اطمینان یابند که دانش آموزان در زمینه انتخاب رشته های تحصیلی خود در مدارس کاملاً راهنمایی و هدایت شده باشند. راهنماییهای شغلی نیز به حوزه بازار کار و به بخش خصوصی مربوط می‌گردد.

ارزیابی و بررسی کیفی

در سیستم جدید نمره دهی مقطع آموزش متوسطه پس از اتمام هر واحد درسی نمرات درسی اعطا می‌گردد. به دروس هر ترم تحصیلی، مباحث جداگانه آموزشی و به برخی از فعالیتهای پروژه‌ای نیز نمره‌ای تعلق می‌گیرد. نمرات اعطای از مقیاس مردود، قبول، قبول مشروط و قبول با شرایط ویژه متشکل می‌گردد. در برنامه های درسی مختلف شاخصهای نمره دهی متفاوتی اعمال گردیده و در برخی مباحث آزمونهای متمرکز برگزار می‌گردد. در مدارک پایان مقطع متوسطه، تمامی نمرات واحد های مربوط به این دوره ثبت می‌گردد.

مقاطع آموزش متوسطه

دو نوع مدرسه مستقل در مقطع آموزش متوسطه فعالیت دارند که از آن جمله می‌توان به مدارس مستقل مقدماتی و تکمیلی متوسطه اشاره نمود. مطابق لایحه اعطای دولت به پارلمان سوئد در جهت اعمال تغییراتی در شرایط مدارس مقطع آموزش متوسطه، کلیه مدارس مستقل مقطع آموزش متوسطه به اخذ شهریه مساوی با مدارس تحت نظارت شهرداری مبادرت نموده و همانند مدارس شهرداری موظف به استخدام معلمان کار آزموده می‌باشند. دولت سوئد هم چنین به ارائه پیشنهاداتی جهت تشکیل هیئت ویژه آژانس ملی آموزش در جهت تصمیم گیری در خصوص احداث مدارس مستقل و اعطای مسوولیت

بازرسی مدارس مستقل به آژانس ملی آموزش مبادرت نموده است. شهرداری‌ها نیز به دقت نظر در فعالیت‌های مدارس و پی‌گیری و ارزشیابی فعالیتهای مذکور مبادرت می‌نمایند.

مراکز آموزش متوسطه مردمی

از تعداد ۱۴۷ مرکز آموزش متوسطه مردمی که در کشور وجود دارد، تعداد ۴۹ مرکز متوسطه تحت مالکیت شهرداری‌ها و شوراهای استانی فعالیت می‌نمایند. تعداد ۹۸ مرکز آموزش متوسطه مردمی نیز توسط انجمن‌های مختلف مردمی، سازمان‌ها و انجمن‌های مختلف حمایتی اداره می‌گردند. مراکز آموزش متوسطه مردمی به دوره‌های آموزش ملی وابسته نبوده و هر یک از آنها به تعیین فعالیت خود براساس یادگیری‌ها و تخصص‌های ایدئولوژیک حوزه‌های ویژه آموزشی مبادرت می‌نمایند. کلیه مراکز آموزش متوسطه مردمی از یک هیئت حاکم برخوردار بوده و کلیه آموزش‌های مذکور به صورت رایگان ارائه می‌گردد. مراکز آموزشی مذکور ملزم به ارائه گزارش سالیانه از حداقل ۱۵٪ کل فعالیت‌های خود می‌باشند. در کشور سوئد بالغ بر ۱۴۷ دبیرستان مردمی فعالیت دارند که تعداد ۴۰ دبیرستان تحت مالکیت شهرداریها و شوراهای استانی و ۹۸ دبیرستان دیگر توسط جنبش‌های مختلف مردمی و سازمان‌ها و انجمن‌های حمایتی اداره می‌گردند. طبق آخرین آمار بدست آمده در بهار سال ۲۰۰۰ بالغ بر ۱۱۲۰۰۰ نفر و در پاییز همان سال بالغ بر ۱۲۰ هزار نفر در دوره‌های آموزش بزرگسالان مراکز آموزش متوسطه مردمی شرکت کردند که از این تعداد بالغ بر ۲۵٪ افراد در دوره‌های آموزشی دراز مدت حضور داشتند.

مقطع آموزش تکمیلی متوسطه

تاریخچه

در کشور سوئد، آموزش پایه در برگیرنده آموزش مقدماتی و تکمیلی متوسطه می باشد.

نخستین مدارس مقطع تکمیلی آموزش متوسطه کشور سوئد با تصویب قوانین جدید آموزشی طی سال ۱۶۴۹ آغاز به فعالیت نمودند. دانش آموزان دختر نیز به گذراندن مقطع آموزشی مذکور در مدارس خصوصی ویژه دختران که طی قرن ۱۸ تاسیس یافت، نایل آمدند. در طول قرن نوزدهم، مدارس مقطع تکمیلی آموزش متوسطه، با مدارسی که بیش تر جهت گیری عملی داشتند، ادغام شده و مراکز آموزش متوسطه شکل گرفت. در آغاز قرن بیستم، مقطع آموزش متوسطه خود به ۲ مقطع مقدماتی متوسطه و تکمیلی تقسیم گردید. در مراکز مقدماتی متوسطه زبان لاتین تدریس نشده و بر آموزش عمومی تاکید می گردد. این در حالی است که در مراکز تکمیلی آموزش متوسطه، دانش آموزان جهت ادامه تحصیل در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی مهیا می شوند. مقطع آموزش مقدماتی متوسطه با اخذ گواهینامه پایان دوره به پایان می رسد. در بسیاری از شهرهای کشور سوئد مدارس مختلط مقدماتی متوسطه ویژه دانش آموزان پسر و دختر تشکیل یافته است. در نتیجه اعمال اصلاحات آموزشی طی سال ۱۹۲۷ دانش آموزان دختر از امکان ورود به مراکز آموزش متوسطه عمومی برخوردار گردیدند.

مراکز آموزش فنی و مدارس فنی و حرفه ای نیز به واسطه حمایت های دولت و شهرداری ها در پایان قرن ۱۹ احداث گردید. گفتنی است، دوره های آموزش حرفه ای در دانشکده های بازرگانی و دانشکده های اقتصاد گسترش یافت. در این اثنا حمایت های دولتی نسبتا محدود بوده و انواع متعددی از مدارس محلی فعالیت داشتند. آموزش مقطع تکمیلی متوسطه در طول ۲۵ سال گذشته شاهد تغییرات زیادی بوده است.

طبق اصلاحات ۱۹۷۰، مدارس قبلی تحت عنوان «ژیمنازیوم»، مدارس فنی و حرفه‌ای و آموزش حرفه‌ای در قالب یک واحد مدیریتی گردآوری شده و تمامی انواع آموزش‌های آکادمیک و حرفه‌ای ادغام گردید که بعدها از آن تحت عنوان مقطع تکمیلی متوسطه یاد گردید. در طول دهه ۷۰ این نوع آموزش، طبق نیروی بازار کار مورد اصلاحات مجدد قرار گرفت. از پایان دهه ۹۰، مدارس در فرایند گسترده تغییرات قرار گرفته و مدارس تکمیلی متوسطه نیز همانند سایر مقاطع نظام آموزشی، بتدریج از حیطه هدایت های دولتی خارج گردید. در اواخر دهه ۸۰، ساختار مدارس تکمیلی متوسطه مجدداً تغییر یافت. بسیاری از رشته‌های آموزشی مقطع تکمیلی متوسطه، ادغام شده و در سال ۱۹۹۴ در قالب ۱۶ برنامه آموزش ملی طی مدت زمان آموزش ۳ ساله ارائه گردید. لازم به ذکر است که طی سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۰ برنامه آموزشی تحت عنوان برنامه فن‌آوری طراحی گردید.

چهارچوب‌های قانونی

نظام آموزش ملی به واسطه قوانین آموزشی مصوب مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) طراحی می‌گردد. مدارس تکمیلی متوسطه نیز از طریق آئین نامه‌های آموزشی مصوب دولت اداره می‌گردند. طی سال ۱۹۹۹ دولت سوئد به بازبینی قوانین آموزشی کشور توسط یک کمیته پارلمانی مبادرت نمود.

توصیف کلی ساختار مقطع تکمیلی آموزش متوسطه

برنامه‌های آموزشی مقطع تکمیلی متوسطه در قالب ۱۷ برنامه ملی سازماندهی شده و بر ۸ هسته موضوعی اعم از زبان سوئدی به عنوان زبان دوم، زبان انگلیسی، علوم اجتماعی، علوم مذهبی، ریاضیات، تربیت بدنی، علوم بهداشتی و علوم هنری مشتمل می‌گردد. علاوه بر این هر رشته تحصیلی به یک یا دو ترم آموزشی تقسیم شده و ترم‌های تحصیلی نیز خود از ۵۰، ۱۰۰، ۱۵۰ و ۲۰۰ واحد درسی متشکل می‌گردند. دانش‌آموزان همچنین قادر به انتخاب یک یا چند ترم تحصیلی

خارج از برنامه‌های آموزشی تحت عنوان برنامه گسترده می‌باشند. آندسته از دانش‌آموزانی که با مشکلات جدی در خصوص تحصیلات خود مواجه بوده به حذف یک یا چند ترم تحصیلی تحت عنوان برنامه کاهش مبادرت می‌نمایند. آنها هم‌چنین از فرصت انتخاب مجدد یک یا چند ترم تحصیلی مشروط برخوردار می‌باشند. علاوه بر این ممکن است که کلیه برنامه‌های آموزشی مجدداً انتخاب گردد. در تمامی موارد فوق مسؤولیت تصمیم‌گیری برعهده مدارس می‌باشد. کمیسیون پارلمانی (کمیسیون ۲۰۰۰) مقطع تکمیلی متوسطه، وظیفه بررسی ارائه طرح زمانبندی ترم‌ها و رشته‌های تحصیلی را برعهده داشته و هم‌چنین به ارائه طرح‌هایی در خصوص تعیین نمرات مقطع تکمیلی متوسطه و بازبینی هسته‌های موضوعی مبادرت می‌نماید. کمیسیون مذکور هم‌چنین به برگزاری آزمونهای مقطع تکمیلی متوسطه و ارائه توصیه‌هایی در خصوص چگونگی برنامه‌های آموزشی رشته‌های حرفه‌ای مبادرت می‌نماید. گفتنی است که کمیسیون مذکور به ارائه گزارش خود در پایان سال ۲۰۰۲ مبادرت نمود.

موسسات آموزشی

مراکز تکمیلی آموزش متوسطه توسط شهرداری‌ها، شوراهای استانی و یا هیئت‌های خصوصی اداره می‌گردند در شهرداری‌ها و شوراهای استانی تعداد یک یا چند کمیته، مسؤلیت اداره و نظارت برمدارس محلی را عهده‌دار می‌باشند. علاوه بر این، کلیه شهرداری‌ها از حق احداث مراکز آموزش تکمیلی متوسطه برخوردار می‌باشند. در طول دهه ۹۰، تعداد مراکز تکمیلی متوسطه تحت نظارت شهرداریها افزایش یافت. در حال حاضر مراکز تکمیلی متوسطه در تعداد ۲۰۰ شهرداری از میان ۲۸۰ شهرداری کشور دایر می‌باشند.

اخیرا بنیاد جدیدی در جهت گسترش همکاری‌های گسترده میان شهرداری‌ها در حوزه‌های آموزشی تاسیس یافته است.

قوانین پذیرش تحصیلی

کلیه شهرداری‌ها موظف اند به واسطه قوانین آموزشی به برگزاری کلاس‌های آموزش تکمیلی متوسطه مبادرت نمایند. به عبارت دیگر کلیه شهروندان سوئدی که موفق به پایان مقطع آموزش پایه گردند، از حق حضور در مراکز تکمیلی متوسطه برخوردار می‌گردند. از سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ جهت پذیرش دانش‌آموزان در برنامه ملی، دانش‌آموزان ملزم به گذراندن حداقل دوره‌های زبان سوئدی، زبان انگلیسی و ریاضیات در مدارس پایه می‌باشند. نمرات مدارس پایه بر اساس مقیاس ۳ گانه، قبولی عادی (G) قبولی با امتیاز متوسط (VG) قبولی با امتیاز عالی (MVG) به دانش‌آموزان اعطاء می‌گردد. در جهت اعطای نمرات قبولی با امتیاز متوسط و قبولی با امتیاز عالی معیارهای خاص وجود دارد که توسط آژانس ملی آموزش تعیین می‌گردد. گفتنی است که اگر چنانچه دانش‌آموزان به احراز نمره قبولی عادی نایل نگردند، در آن رشته نمره‌ای به آنها تعلق نمی‌گیرد.

از جمله تقسیم‌بندی نمرات آموزشی می‌توان به ارزش‌های عددی $G=10$, $VG=15$, $MVG=20$ اشاره نمود. گفتنی است که ارزش‌های عددی مذکور جهت پذیرش در تحصیلات عالی نیز به عنوان نمرات معیار مدنظر قرار می‌گیرد. جهت پذیرش در رشته‌های هنری، علاوه بر آزمونهای تخصصی، گواهینامه مهارت‌های ویژه نیز به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد. به طور مثال در رشته موسیقی، علاوه بر نمرات اصلی نمره واحدهای عملی نیز به دانش‌آموزان اعطا می‌گردد. به علاوه، هیئت اداره کننده مراکز آموزش تکمیلی متوسطه ممکن است به ارائه ترم‌های آموزشی مشخص و پیش‌نیاز مبادرت نمایند.

تقریباً تمامی دانش آموزان سوئدی از مجوز حضور در مراکز آموزش تکمیلی متوسطه برخوردار می‌باشند. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، ۹۷/۵٪ از دانش‌آموزانی که به گذراندن دوره‌های آموزش پایه در بهار مبادرت نمودند، در پاییز همان سال جذب دوره‌های آموزش تکمیلی متوسطه شدند. آموزش تکمیلی متوسطه ویژه بزرگسالان (افراد بالای رده سنی ۲۰ سال) در نظام آموزشی عمومی بزرگسالان و مراکز آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها ارائه می‌گردد.

مقاطع و گروه‌های سنی

برنامه‌های آموزشی مقطع تکمیلی متوسطه ظرف مدت زمان ۳ سال و به صورت ترم‌های سالیانه نامشخص آموزشی ارائه می‌گردد. نظام مبتنی بر ترم‌های آموزشی و عدم وجود تقویم زمانی ملی، آزادی عمل زیادی در جهت سازمان‌بندی دوره‌های آموزشی مقطع تکمیلی متوسطه فراهم آورده است، به نحویکه ترم‌های تحصیلی را می‌توان بصورت فشرده با اخذ چندین واحد درسی به طور هم‌زمان یا تقسیم واحدها در کل آموزش مقطع تکمیلی متوسطه مطالعه نمود.

برنامه‌های آموزش ملی

از برنامه‌های آموزش ملی که ۲۵۰۰ واحد درسی مقطع تکمیلی آموزش متوسطه را تحت پوشش قرار می‌دهند، می‌توان تحت عنوان برنامه‌هایی یاد نمود که در آن دانش‌آموزان از فرصت انتخاب تخصص‌های متنوع و متعدد برخوردار می‌گردند. ۸ هسته موضوعی در کلیه برنامه‌های آموزش ملی وجود دارد. با انتخاب دوره‌ها و ترم‌های آموزش اختیاری، امکان تخصص‌گرایی در کلیه برنامه‌ها وجود دارد. هیئت آموزش مسؤولیت تصمیم‌گیری در خصوص فراهم نمودن دوره‌ها و ترم‌های آموزش اختیاری را عهده‌دار می‌باشد. در کلیه برنامه‌های آموزشی، دانش‌آموزان از انتخاب‌های شخصی خود بالغ بر ۳۰۰ واحد آموزشی برخوردار می‌باشند. به عنوان مثال آنها ممکن است به انتخاب زبان خارجی دیگری مبادرت نموده و یا به حذف دوره‌هایی در برنامه‌های دیگر

مبادرت نمایند. کلیه برنامه‌های ملی به عنوان پایه‌ای برای مطالعات بیشتر و مجوز اساسی جهت پرداختن به تحصیلات عالی مطرح می‌باشند.

برنامه‌های ویژه

آندسته از دانش‌آموزانی که به برنامه‌های آموزشی غیر از برنامه‌های ملی فوق علاقه‌مند باشند، گزینه دیگری نیز در اختیار دارند که از آن تحت عنوان برنامه‌های آموزشی ویژه یاد می‌گردد. برنامه مذکور نیز قاعدتاً مدت زمان ۳ سال به طول انجامیده و با برنامه‌های آموزش ملی برابر است. برنامه آموزشی مذکور شامل ۲۵۰۰ واحد آموزشی ویژه مقطع آموزش تکمیلی متوسطه بوده و دانش‌آموزان از حق یکسان برخوردار از زمان آموزش تضمینی نظیر برنامه‌های آموزش ملی برخوردار می‌باشند. برنامه‌های آموزشی ویژه مشتمل بر ۸ هسته موضوعی مشابه به علاوه فعالیت‌های تحقیقاتی می‌باشد. برنامه‌های آموزشی ویژه شامل ترم‌های تحصیلی ارائه شده مشابه برنامه‌های ملی یا ترم‌های آموزش محلی می‌باشند.

برنامه‌های آموزشی ویژه، اغلب توسط شهرداری‌ها و با همکاری نهادهای محلی ارائه می‌گردد. مدارس کشور با همکاری دانش‌آموزان به تدوین برنامه‌های آموزشی برای دوره آموزش مذکور مبادرت می‌نماید. هدف اصلی برنامه مذکور اعطای اختیار عمل و انعطاف پذیری بیشتر به دانش‌آموزان و شهرداری‌ها علاوه بر برنامه‌های ملی می‌باشد. از اواخر دهه ۹۰ تمایل به ارائه برنامه‌های مذکور افزایش یافته است.

برنامه‌های شخصی

ارائه برنامه‌های آموزشی شخصی عمدتاً در جهت حمایت از آندسته از دانش‌آموزانی است که از مجوز انتخاب برنامه‌های ملی یا برنامه‌های آموزشی ویژه برخوردار نمی‌باشند. برنامه آموزشی مذکور بر مبنای نیازهای آموزشی دانش‌آموزان تعیین و تدوین می‌گردد. شهرداری‌ها نیز به ارائه

برنامه‌های شخصی مبادرت نموده و دانش‌آموزان به انتخاب آن می‌پردازند. هدف از برگزاری چنین دوره‌هایی برخورداری دانش‌آموزان از فرصت حضور در آموزش دوره‌های آموزش ملی و برخورداری از فرصت مطالعه یک یا چند موضوع آموزش پایه می‌باشد. با حضور در چنین دوره‌های آموزشی دانش‌آموزان از پذیرش در برنامه‌های ملی یا برنامه‌های آموزشی ویژه بهره‌مند می‌گردند. برنامه‌های شخصی را می‌توان به منظور تطبیق با نیازهای آموزش افرادی که اخیراً وارد کشور سوئد شده‌اند، تعدیل نمود که از آن جمله می‌توان به دوره‌های آموزش مقدماتی زبان سوئدی به عنوان زبان دوم و آموزش علوم اجتماعی اشاره نمود. در برنامه‌های شخصی همچنین دوره‌های آموزش حرفه‌ای با هدف فراهم آوردن فرصت استخدام برای افراد علاوه بر موضوعات خاص آموزشی مقطع تکمیلی آموزش متوسطه به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. از جمله دیگر دوره‌های تحصیلی که می‌توان آن‌ها را در چهارچوب برنامه‌های شخصی گنجانند می‌توان به برنامه‌های آموزش ویژه دانش‌آموزان با نیازهای خاص (افرادی با ناتوانی‌های یادگیری) اشاره نمود. طرح آزمایشی جدید و مدرن دیگری در خصوص تعلیم و تربیت دانش‌آموزان سوئدی اجرا می‌گردد که از آن تحت عنوان «تربیت در حوزه زندگی کاری دانش‌آموزان» یاد می‌گردد. گفتنی است که حدود یک سوم زمان آموزش، در مراکز شغلی صرف می‌گردد. طرح مذکور راه دیگری جهت دستیابی به اهداف و برنامه‌های آموزشی و همچنین دستیابی به قابلیت و توانایی لازم در آموزش عادی در قالب اجرای برنامه ملی یا برنامه آموزشی ویژه می‌باشد که به واسطه ارائه موضوعات آموزش فنی در مدارس و تربیت دانش‌آموزان در محیط‌های کاری (APU) به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. به جز برنامه‌های عملی دانش‌آموزان در حوزه زندگی کاری که طبق برنامه‌های آموزشی خاصی به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد، آنان همچنین ملزم به فراگیری موضوعات خاص و برنامه‌های موضوعی می‌گردند. هدف این‌گونه تعلیم و

تربیت برآورده نمودن نیازهای متغیر زندگی کاری دانش‌آموزان جهت برخورداری از حداقل بازار کار می‌باشد که به ارائه فرصت اجرای نقش مهم‌تر آموزشی در برنامه ملی در محیط کار منتهی می‌گردد. محتوای برنامه‌های آموزشی طرح تربیت در زندگی کاری طبق توافقات به عمل آمده میان دانش‌آموزان، مدارس و مراکز کاری تعیین می‌گردد. شهرداری‌ها و مراکز آموزش تکمیلی متوسطه در زمره سازماندهندگان آموزشی طرح مذکور محسوب می‌گردند. پس از گذراندن دوره آموزشی ۹ ساله آموزش پایه، دانش‌آموزان به انتخاب برنامه آموزشی که مایل به آموختن آن در مراکز تکمیلی متوسطه می‌باشند مبادرت می‌نمایند. اگر شهرداری‌های محلی به ارائه برنامه‌های آموزشی مورد نظر مبادرت ننمایند، دانش‌آموزان از حقوق مساوی جهت درخواست پذیرش در برنامه‌های آموزشی سایر دوایر شهرداری‌ها برخوردار می‌گردند. گفتنی است که شهرداری‌ها موظف به تأمین بودجه آموزشی دانش‌آموزان می‌باشند. اگر دانش‌آموزان مقطع تکمیلی متوسطه دوره‌های آموزشی نظیر برنامه‌های آموزش ملی یا برنامه‌های تخصصی آموزشی را بر برنامه‌های ارائه شده در مراکز تکمیلی متوسطه تحت نظارت شهرداری‌ها ارجحیت دهند، شهرداری‌ها موظف به تقبل هزینه ثبت نام دانش‌آموزان در چنین دوره‌هایی می‌باشند. دوره‌های آموزشی مقطع آموزش متوسطه مدارس مستقل کشور می‌بایستی با سیاست‌های شهرداری‌های کشور مطابقت داشته باشد. به علاوه، مدارس مذکور همچنین می‌بایستی به تامین ارزش‌های بنیادی نظام آموزش عمومی مبادرت نموده و در دسترس کلیه دانش‌آموزانی که از حق برخورداری از آموزش یکسان در نظام آموزش عمومی برخوردار می‌باشند، قرار گیرد. مدارس مستقل می‌بایستی از شروط دیگر مصوب دولت تبعیت نمایند. مراکز آموزش تکمیلی متوسطه و شهرداری‌های متبوع می‌بایستی در خصوص مقادیر بودجه به توافق نائل آیند که در غیر این صورت شهرداری‌ها ملزم به پرداخت بودجه مصوب دولت می‌گردند. طی

سال‌های اخیر تعداد مراکز متوسطه تکمیلی مستقل به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. طبق آخرین آمار به دست آمده طی سال تحصیلی ۲۰۰۰-۲۰۰۱ مقطع تکمیلی متوسطه بر ۴/۷ در صد تعداد کل مراکز آموزش متوسطه کشور و تعداد دانش آموزان آن بر ۱۵ در صد بالغ می‌گردد. برگزاری هر گونه دوره آموزشی در مدارس تکمیلی می‌بایستی تحت نظارت دولتی قرار گیرد. اگر چنانچه برنامه‌های آموزشی به طور ویژه‌ای مهم ارزیابی گردد، مدارس تکمیلی از بودجه‌های دولتی برخوردار می‌گردند. از سری آموزش‌هایی که از محل بودجه حمایتی دولت به داوطلبین ارائه می‌شود، تحت عنوان *Kompletterande utbildning* یاد می‌گردد. دوره‌های آموزش تکمیلی، تحت بازرسی آژانس ملی آموزش عالی و اتخاذ تصمیم‌گیری در خصوص نظارت بر مدارس مذکور، توسط آژانس ملی آموزش صورت می‌گیرد.

ارزشیابی تحصیلی

معیارهای نمره گذاری خاصی جهت تعیین نمرات در مقطع آموزش تکمیلی متوسطه وجود دارد که از آن جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

قبولی با امتیاز عالی (MVG)

قبولی با امتیاز متوسط (VG)

قبولی (G)

عدم قبولی (مردودی) (IG)

به دانش‌آموزان دوره آموزش تکمیلی متوسطه در ازای گذراندن دوره‌های آموزشی نمراتی اعطا می‌گردد. از لحاظ نظری، نقطه زمانی خاص جهت درج نمرات تحصیلی دانش‌آموزان وجود ندارد و این در حالی است که در صورت لزوم، دانش‌آموزان از حق دریافت کارنامه نمرات خود طی ترم‌های

آموزشی برخوردار می‌گردند. نمرات تحصیلی در اسناد جداگانه درج گردیده و معلمین از مجوز اعطای نمرات قبولی به آندسته از دانش‌آموزانی که مدت کافی در کلاسهای درسی حضور نیافته‌اند، برخوردار نمی‌باشند. جهت اعطای نمرات در دروس سوئدی به عنوان زبان دوم، زبان انگلیسی و ریاضیات، معلمین می‌بایستی به برگزاری آزمونهای ملی مبادرت نمایند. برگزاری آزمونهای مذکور در مدارس، اختیاری بوده اما از جولای ۲۰۰۱ به صورت اجباری درآمده است.

کلیه دانش‌آموزان پس از تکمیل مقطع تکمیلی متوسطه مجاز به حضور مجدد در آزمونها جهت ارتقاء بهبود نمرات خود می‌باشند. شهرداری‌ها از حق تعیین و دریافت مبالغی تا سقف ۵۰۰ سک جهت حضور مجدد افراد در هر آزمون برخوردار می‌باشند.

گواهینامه‌های آموزشی

در مقطع تکمیلی متوسطه هیچ‌گونه آزمون خاصی برگزار نمی‌گردد. اما هر یک از دانش‌آموزان از گواهینامه پایانی حاوی خلاصه‌ای از دوره‌های آموزشی گذرانده و نمرات دریافتی دوره‌های مذکور برخوردار می‌گردند. گفتنی است که جهت دریافت گواهینامه پایان دوره تحصیلات فوق دانش‌آموزان می‌بایستی برنامه ملی یا برنامه آموزشی ویژه را گذرانده، در کلیه دوره‌ها نمره قبولی کسب نموده و به مشارکت در فعالیتهای پروژه‌ای مبادرت نمایند.

روابط آموزشی - استخدامی

تقریباً کلیه برنامه‌های آموزشی کشور سوئد مشتمل بر آموزش در محیط کار می‌باشد. به عبارت دیگر دروس کارگاهی خارج از مدارس با عنوان (APU) به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. طرح APU دانش‌آموزان را قادر می‌سازد که دانشی را که در مدارس آموخته‌اند به طور عملی به کار گرفته و آموخته‌های خود را گسترش دهند. در برنامه‌های مربوطه، حداقل ۱۵ هفته از کل زمان

دوره‌های آموزشی به آموزش در محیط‌های کاری اختصاص می‌یابد. اگرچه ممکن است که برخی مراکز کاری به اخذ شهریه از دانش‌آموزان مبادرت نمایند، اما معمولاً از دانش‌آموزان در طول APU شهریه‌ای دریافت نمی‌گردد.

ساختارهای سازمانی حوزه آموزش

آموزش و تحصیل در مراکز مستقل تکمیلی متوسطه می‌بایستی به کسب دانش و مهارت‌های آموزشی توسط دانش‌آموزان در مراکز آموزش تکمیلی متوسطه تحت نظارت شهرداری‌ها منجر گردد. کلیه مدارس که واجد شرایط باشند توسط آژانس ملی آموزش مستحق دریافت کمک‌های دولتی تشخیص داده می‌شوند. اگر آژانس ملی آموزش مدارس مذکور را مستحق دریافت بودجه دولتی اعلام نماید، شهرداری‌های محل اقامت دانش‌آموزان، مسئولیت پرداخت بودجه به مدارس مستقل را عهده‌دار شده و در این صورت دانش‌آموزان از کمک تحصیلی برخوردار می‌گردند. طی سالهای اخیر مراکز تکمیلی آموزش متوسطه افزایش یافته است و این در حالی است که مدارس از ابعاد نسبتاً کوچکی برخوردار می‌باشند. طبق آخرین آمار بدست آمده در حدود ۱۱۰۰۰ دانش‌آموز سوئدی در مراکز تکمیلی آموزش متوسطه مستقل، ثبت نام نموده‌اند که حدود ۴ درصد از تعداد کل دانش‌آموزان کشور را شامل می‌گردد.

مشارکت آموزشی

مشارکت فعالان آموزشی عمدتاً از طریق شیوه‌های مختلف مشاوره با والدین دانش‌آموزان صورت می‌پذیرد. طی سال‌های اخیر، دولت سوئد به افزایش میزان تاثیرگذاری والدین دانش‌آموزان در سیاست مدارس پایه و مقطع تکمیلی متوسطه مبادرت نموده است. گفتنی است که این چنین فرصتهایی در سطح آموزش عالی برای دانش‌جویان و کادر حوزه صنایع و دوایر دولتی در جهت تاثیرگذاری بر فعالیتهای آموزشی فراهم آمده است. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد کلیه

دانش آموزان مدارس پایه و تکمیلی متوسطه از حق تاثیر گذاری بر طرح و محتوای دروسی آموزشی خود برخوردار می‌باشند. طبق چنین قوانینی توانایی و اشتیاق کودکان در جهت تاثیر گذاری و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی، فرهنگی و سازمانی مدارس مورد حمایت واقع می‌گردد. معلمین نیز از حق تاثیر گذاری اجتماعی، فرهنگی و سازمانی، متدهای آموزشی و تعیین و طراحی محتوی دروس آموزشی برخوردار می‌باشند. رؤسای مدارس نیز از مسئولیت ویژه‌ای در جهت گسترش مکانیزم‌های افزایش دهنده میزان تاثیر گذاری دانش آموزان بر ساختار آموزشی مدارس و گزارش پیشرفت تحصیلی کودکان به والدین برخوردار می‌باشند. گفتنی است که سالیانه حداقل یکبار، معلمین، دانش آموزان و والدین کودکان رده سنی ۶ سال به گفتگو در خصوص گسترش بعد شخصیتی، متدهای آموزشی و برآورد پیشرفت‌های اجتماعی، فرهنگی و آموزشی کودکان سوئدی مبادرت می‌نمایند. والدین کودکان نیز از تشکلهایی در انجمن‌های اولیا مربیان برخوردار بوده و از این طریق به تاثیر گذاری بر فعالیت مدارس مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که انجمن‌های اولیا - مربیان در کلیه سطوح محلی و مرکزی فعالیت دارند. از جمله دیگر نهادهای دست اندرکار که تحت نظارت دولت تشکیل می‌یابد می‌توان به انجمن ملی خانه و مدرسه اشاره نمود که در سطوح محلی و ملی فعالیت می‌نماید. گفتنی است که انجمن مذکور نیز به ارائه پیشنهادهای در خصوص ساماندهی و سازماندهی امور مدارس کشور مبادرت می‌نماید. اغلب شهرداری‌های کشور سوئد نیز از انجمن‌های مشاوره‌ای برخوردار می‌باشند که والدین دانش آموزان نیز در آن حضور دارند. مطابق قوانین مصوب مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) مسئولیت اتخاذ تصمیمات جدید در حوزه آموزش، از شهرداری‌های کشوری دوره آزمایشی (تاجولای ۲۰۰۳) به هیئت‌های محلی متشکل از سهم عمده‌ای از والدین دانش آموزان تفویض گردیده است. گفتنی است که طرح آزمایشی مذکور، مدارس پایه و آموزش

کودکان استثنایی رانیز شامل می‌گردد. لازم به ذکر است که نمایندگان ازدانش آموزان نیز به عنوان اعضای گروه از حق ارائه نظر، پیشنهاد و رأی در طرح مذکور برخوردار می‌باشند. از آنجایی که انجمن اولیاء از مسئولیت‌های تخصصی در خصوص اتخاذ روش‌های آموزشی و تعیین محتوای دروس آموزشی و مسئولیت رسیدگی بر عملکرد مراجع رسمی و رسیدگی به مواردی که به نقض حقوق فردی دانش آموزان منجر می‌گردد، برخوردار نمی‌باشند، از این روی این گونه مسئولیت‌ها به انجمن شهرداری‌های سراسر کشور تفویض می‌گردد. طرح آزمایشی دیگری نیز در انجمن‌های محلی اولیا- مربیان مدارس سوئد به مدت ۴ سال تا ۳۰ ژوئن ۲۰۰۳ به اجرا در آمد. انجمن شهرداریها بر مبنای پیشنهادات دانش آموزان، به انتخاب نمایندگان دانش آموزی برای انجمن محلی مدارس مبادرت می‌نمایند. نمایندگان سازمان‌ها و صنایع نیز به اتفاق یکدیگر جهت بررسی برنامه‌های ملی آموزش فنی و آموزش تکمیلی متوسطه در جلسات آژانس ملی آموزش حضور می‌یابند. دولت سوئد در بهار ۱۹۹۹ به تشکیل گروهی متشکل از نمایندگان حوزه صنایع، نهادهای محلی سوئد، فدارسیون شوراهای استانی، آژانس ملی آموزش، وزارت آموزش و علوم، وزارت صنایع و استخدام و ارتباطات مبادرت نمود. وظیفه این گروه، ارائه طرح‌هایی در خصوص چگونگی گسترش همکاری‌های میان مدارس و اجتماع می‌باشد. این گروه به طراحی برنامه‌های فنی مقطع تکمیلی آموزش متوسطه در جهت برآورده نمودن تقاضاهای آتی مراکز آموزشی مذکور مبادرت می‌نماید. در نوامبر سال ۲۰۰۰، گروه مذکور به ارائه پیشنهاداتی به وزیر آموزش و پرورش و نهاد آموزش بزرگسالان مبادرت نمود. گفتنی است که این گزارش به منظور ارائه اظهار نظر رسمی به مراجع، سازمانها و شهرداری‌ها و کمیسیون مقطع تکمیلی آموزش متوسطه تنظیم و تدوین گردید.

برنامه ریزی آموزشی

شهرداری‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های سراسر کشور سوئد عهده دار مسئولیت تنظیم ساعات آموزشی و برنامه های سال تحصیلی به صورت جداول زمان بندی شده روزانه و هفتگی می‌باشند. در مدارس پایه و مقطع متوسطه، سال تحصیلی از ۲ ترم بهاری و پاییزی بالغ بر ۱۷۸ روز متشکل می‌گردد. تاریخ دقیق آغاز و پایان ترم‌های آموزشی بهاری و پاییزی توسط کمیته ملی آموزش سوئد مستقر در شهرداری‌های کشور تعیین می‌گردد. سال تحصیلی در مدارس پایه و آموزش متوسطه در اواخر ماه اوت آغاز شده و در ماه ژوئن به پایان می‌رسد. تعطیلات اروزه در طول هر دو ترم تحصیلی، ۲ تعطیلی یک هفته‌ای در ترم بهاری، تعطیل ورزشی در فوریه یا مارس، تعطیلی ایستر (Easter) (عید مذهبی مسیحیان) در ترم پاییزی و تعطیلی یک هفته‌ای به مناسبت روز قدیسین از جمله مهمترین ایام تعطیلات مراکز آموزش پایه و متوسطه کشور سوئد محسوب می‌گردد. گفتنی است که تحت شرایط خاص و در صورت درخواست والدین یا قیمین دانش آموزان، با معافیت تحصیلی مقطعی دانش آموزان در مدارس پایه موافقت می‌گردد. دوره‌های آموزش مدارس پایه و متوسطه ظرف مدت ۵ روز از دوشنبه تا جمعه برای دانش آموزان سوئدی برگزار می‌گردد. مسئولیت تصمیم گیری در خصوص تعیین طول مدت آموزش روزانه و ساعات آغاز و پایان آموزش بر عهده خود مدارس می‌باشد و این در حالی است که این مدت زمانی نباید از ۸ ساعت آموزشی برای دانش آموزان مقاطع بالا و ۶ ساعت برای دانش آموزان مقاطع پایین (۲ سال اول) تجاوز نماید.

پذیرش تحصیلی

در کشور سوئد دانش آموزان زمانی از مجوز ورود به دوره‌های آموزش عالی برخوردار می‌گردند که ابتدا از کلیه شرایط عمومی و سپس شرایط اختصاصی جهت ورود به دانشگاه‌ها یا کالج‌های دانشگاهی برخوردار باشند. از جمله مهم‌ترین شرایط عمومی ورود دانشجویان به مقطع آموزش

کارشناسی می‌توان به پایان موفقیت آمیز برنامه ملی ۳ ساله مقطع متوسطه و با دوره های آموزش زبان خارجی و سوئدی اشاره نمود. گفتنی است آن دسته از متقاضیانی که از زبان مادری غیر از زبان اسکاندیناوی برخوردار باشند، باید از اطلاعات کافی در خصوص زبان سوئدی برخوردار باشند. به عنوان مثال از طریق یک دوره یک ساله آمادگی این آشنایی را کسب کرده باشند. مسئولیت پذیرش و گزینش دانشجویان برعهده خود مؤسسات می‌باشد. در چارچوب‌های تعیین شده، مؤسسات مذکور از حق تصمیم‌گیری در خصوص شاخص‌های پذیرش دانشجو برخوردار می‌باشند. فرایند پذیرش یا بصورت منطقه‌ای و یا از طریق سرویس مرکزی آژانس ملی آموزش عالی صورت می‌پذیرد. جهت گزینش دانشجویان نیز یک یا چند شاخص اصلی من جمله نمرات آموزشی، نتایج آزمون صلاحیت دانشگاهی، نتایج آزمون ویژه و میزان تجربیات کاری و تحصیلات قبلی دانشجویان مد نظر قرار می‌گیرد. طی دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ علیرغم نیاز روز افزون، ظرفیت سیستم آموزش عالی سوئد تقریباً ثابت بوده و تعداد پذیرفته‌شدگان این سیستم بر تعداد ۴۰ تا ۴۵ هزار نفر در سال بالغ می‌گردید. از سال ۱۹۹۱ بر تعداد مراکز دانشگاهی ارائه کننده دوره‌های آموزش کارشناسی افزوده شده و در اواسط دهه ۱۹۹۰ تعداد دانشجویان دوره‌های مذکور بر ۳۰٪ بالغ گردید. تقریباً ۳۰٪ از جوانان سوئدی پس از اتمام دوره آموزش پایه و تکمیلی متوسطه به تحصیلات خود در مراکز آموزش عالی ادامه می‌دهند غیر از دانش آموزانی که مستقیماً از مدارس تکمیلی متوسطه وارد دوره‌های تحصیلات تکمیلی می‌شوند، سهم نسبتاً عمده‌ای از دانشجویان این دوره‌ها به خیل دانش‌آموزان بالغ تعلق دارد.

آموزش عالی

تاریخچه

قدیمی ترین دانشگاه سوئد و کشورهای اسکاندیناوی (دانشگاه اوپسالا Uppsala) طی سال ۱۴۷۷ تأسیس شد. گفتنی است در آن اثنا دانشگاه مذکور بر دانشکده های فلسفه، حقوق و الهیات مشتمل بوده و مختص دانش جویانی بود که قادر به ادامه تحصیل در سایر دانشگاه های اروپائی نبودند. طی قرن هفدهم دانشگاه لاند شروع به فعالیت نموده و آموزش عالی برخی از رشته های علوم طبیعی را نیز شامل می گردید. علوم طبیعی در قرن هجدهم گسترش عمده ای یافت. طی قرن نوزدهم آزمون ورودی تحت عنوان معیار پذیرش دانش آموزان برگزار گردیده و طی دهه ۸۰ به مدارس گرامر آن زمان تعمیم یافته اما دانشگاه ها کنترل زیادی بر آن داشتند. تخصص و علاقه به تحقیق موجب گردید تامهارت های علمی به عنوان یکی از مهمترین معیارهای انتصاب اساتید تعیین گردد. در اواخر قرن ۱۹، تعدادی از مؤسسات آموزش عالی تخصصی نیز آغاز به فعالیت نمودند که بعداً به دانشکده ها تغییر وضعیت دادند. دانشگاه های "آزاد" نیز طی سال ۱۸۹۱ در گوتنبرگ و طی سال ۱۸۷۸ در استکهلم آغاز به فعالیت نمودند. دانشگاه های مذکور بر علوم طبیعی تمرکز داشته و در جهت برآورده ساختن نیازمندیهای ساختار آموزشی هماهنگ با جامعه و محیط اطراف فعالیت می نمودند. در سال ۱۸۸۹ دانشکده ها نیز به دانشگاه ها تغییر وضعیت دادند. از آغاز قرن ۱۹، مؤسسه کارولینسکا و مؤسسه سلطنتی فن آوری در حوزه های پزشکی و فن آوری آغاز به فعالیت نمودند. در سال ۱۹۹۷ دولت سوئد تصمیم به تغییر وضعیت دانشکده های دولتی به دانشگاه ها گرفت. توسعه اساسی آموزش عالی در دهه ۱۹۶۰ اتفاق افتاد یعنی هنگامی که دانشکده ها در اکثر نقاط دایر شدند. رشته های آموزشی با برنامه های درسی ویژه تعیین شده و در سال ۱۹۶۹ تصویب گردید. طی سال ۱۹۷۷ آموزش عالی دچار تحولات اساسی گردید. تقریباً کلیه دوره های آموزش عالی در قالب سیستم

واحدی ادغام شده و به واسطه قوانین یکسان اداره می‌گردید. ویژگی بارز اصلاحات، تأکید عمده بر آموزش عالی به عنوان گامی در زندگی کاری و برآورده نمودن نیازهای منطبق با آن بود. جهت نیل به هدف مذکور، برنامه‌های آموزشی عمدتاً در قالب سیستمی واحد ادغام گردید. در همین اثنا آموزش رایگان، توسط مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) کنار گذاشته شد. گفتنی است که ریکس‌دگ هر ساله در خصوص ابعاد و اصول کلی آموزش رایگان به اتخاذ تصمیم مبادرت می‌نمود. پذیرش دانش‌جو عمدتاً بصورت متمرکز انجام می‌گرفت. این در حالی است که پذیرش رایگان عمدتاً توسط دانشکده‌ها صورت می‌گرفت. علاوه بر این، آژانس دولتی عهده‌دار مسئولیت پذیرش و تعهد برنامه‌های آموزشی بود. آژانس مذکور هم‌چنین عهده‌دار مسئولیت تعیین برنامه‌های آموزش عمومی در جهت تعیین خطوط کلی آموزش ملی بود. دانش‌جویان نسبت به این نظام معترض بودند زیرا باعث محدودیت در انتخاب رشته‌های تحصیلی می‌گردید. از این‌روی در اوایل دهه ۹۰ اصلاحاتی صورت گرفت که منجر به تنظیم قوانین جدید آموزش عالی طی سال ۱۹۹۳ گردید. نتیجه براین شد که ریکس‌دگ و دولت سوئد به تصمیم‌گیری در خصوص خطوط آموزشی مبادرت ننموده و تنها به تصمیم‌گیری در خصوص نحوه و شرایط اعطای مدارک اعطایی و دامنه و اهداف آن مبادرت می‌نمودند. آژانس ملی کنار گذاشته شده و در نتیجه دانش‌جویان از آزادی عمل بیشتری برخوردار گردیدند. حضور در مراکز آموزش عالی به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت.

در سال ۱۹۷۷، کلیه آموزش‌های پس از مقطع آموزش متوسطه (کلیه آموزش‌های دانشگاهی و کالج‌های غیر دانشگاهی و انواع مختلف آموزش‌های حرفه‌ای) بصورت یک سیستم واحد درآمد.

برای سیستم مذکور، برنامه ریزی و قوانین ملی معتبری طراحی گردیده و اهداف و طول دوره‌ها و مسائلی مالی توسط مجلس ملی سوئد تعیین گردید. تا سال ۱۹۸۹ دولت سوئد به طراحی برنامه‌های آموزشی مبادرت می‌نمود، این در حالی است که پس از تغییر حکومت در پاییز سال ۱۹۹۱ اصلاحات کلی با

هدف حذف قوانین مذکور از سیستم واحد آموزشی عالی و اعطای اختیارات بیشتر به موسسات آموزش عالی صورت گرفت. این اصلاحات در سال ۱۹۹۲ توسط مجلس تصویب شده و در اول جولای سال ۱۹۹۳ قوانین جدید آموزش عالی ارائه گردید. سازماندهی تحصیلی و تعیین تعداد واحدهای پیشنهادی آموزشی بطور محلی صورت می‌گیرد. با توجه به قوانین تحصیلات تکمیلی مصوب سال ۱۹۹۳ هدف موسسات آموزش عالی ارائه آموزش های تکمیلی و انجام تحقیقات و نیز توسعه فرهنگ و هنر سوئدی می‌باشد. تأکید اصلی بر کیفیت و استفاده بهینه از منابع آموزشی در دسترس می‌باشد. در آموزش عالی از کلیه جهات میان زنان و مردان تساوی وجود داشته و دانشگاهها و کالجهای دانشگاهی به توسعه ارتباطات بین المللی با سایر کشورها مبادرت می‌نمایند. در اوایل دهه ۴۰ حدود ۸۰٪ شهروندان سوئدی از تحصیلات پایه برخوردار بوده و کمتر از ۱۰ درصد از آنان نیز به گذراندن مقطع آموزش متوسطه نائل آمدند. این در حالی است که تنها ۲ درصد از افراد از مدارک آموزش عالی برخوردار بودند. تقریباً پس از گذشت ۶۰ سال تغییرات زیادی در ساختار آموزش عالی اعمال گردیده است. به نحوی که در آغاز سال ۲۰۰۰ بیش از ۷۵ درصد از جمعیت ۲۵ تا ۶۴ ساله، از تحصیلات مقطع تکمیلی متوسطه برخوردار بوده و نسبت جمعیت برخوردار از تحصیلات عالی بر ۲۹ درصد بالغ گردید. در آغاز دهه ۳۰ بالغ بر ۲۵۰۰ نفر در آزمون پذیرش حضور یافته و حدود نیمی از آنان به آموزش عالی راه یافتند. طی دهه ۱۹۶۰ تعداد دانش‌جویان جدید به میزان سه برابر افزایش یافت. به عبارت دیگر از تعداد ۷۸۰۰ نفر به ۲۶۴۰۰ نفر در اواخر دهه بالغ گردید. با گذشت زمان افزایشی پیوسته و ممتدی در تعداد دانش‌جویان رخ داده و آموزش عالی بویژه طی دهه ۹۰ از گسترش چشم‌گیری برخوردار گردید. برنامه‌های نوین آموزش معلمان نیز بر اهمیت مقاطع آموزش تخصصی تأکید داشته که به قادر ساختن معلمان در جهت تشخیص مشکلات آموزشی مدارس و حمایت از دانش‌آموزان منجر می‌گردد. در برنامه‌های نوین آموزشی، کلیه معلمان، در

هر رشته‌ای که به تحصیل مبادرت می‌نمایند، به توانائی‌های آموزش پایه در دوره تعلیمات عمومی و تعمیق دانش خود با مطالعه در گرایش‌های اختصاصی رشته‌های مختلف آموزشی نائل می‌آیند. جهت اخذ دریافت مدرک معلمی فوق، دانش‌جویان آموزش معلمان می‌بایستی از دانش و مهارت‌های لازم جهت درک اهداف دوره‌های آموزش پیش دبستانی، مدارس ابتدایی و مراکز آموزشی برخوردار بوده و هم چنین در فعالیت‌های منطبق بر ساختارهای آموزشی مشارکت نمایند. از جمله دیگر شرایط لازم می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- انتقال مطالب و دانش مربوط به موضوع یا موضوعات مورد نظر به دانش‌آموزان
- ارزشیابی و تصدیق پیشرفت دانش‌آموزان و برقراری ارتباط با والدین
- آشنایی، تجزیه و تحلیل و تعیین دیدگاه‌های دانش‌آموزان در خصوص موضوعات علوم انسانی، زیست محیطی و اعمال تغییرات در محیط اطراف
- تمیز دادن و وقوف بر اهمیت تفاوت‌های میان جنسیت‌های مختلف به هنگام تدریس و ارائه مطالب آموزشی
- مشارکت در طرح ریزی، اجراء و ارزشیابی طرح‌های آموزشی و مدیریت طرح‌های مذکور
- بهره‌گیری از TO (تکنولوژی اطلاعات) در جهت توسعه برنامه‌های آموزشی و وقوف بر اهمیت نقش علوم چندرسانه‌ای در آن.

سال تحصیلی دانشگاهی

سال دانشگاهی در کشور سوئد بر ۴۰ هفته آموزشی متشکل از ۲ ترم تحصیلی (ترم پاییزه از اواسط یا اواخر اگوست تا اواسط ژانویه و ترم بهاره از اواسط ژانویه تا ابتدای ژوئن) مشتمل می‌گردد.

توصیف عمومی ساختار آموزش عالی

دوره‌های آموزش عالی و مطالعات و تحقیقات آموزش تکمیلی در تعداد ۱۳ دانشگاه و ۲۳ دانشکده کشور برگزار می‌گردد. گفتنی است که مسئولیت رسیدگی و نظارت بر امور دانشگاه‌های مذکور بر عهده نهادهای ایالتی آموزشی قرار دارد. تعداد ۳ موسسه غیر رسمی آموزشی (دانشگاه تکنولوژی (chalmers)، دانشکده (jonkoing) و دانشکده علوم اقتصاد استکهلم در استکهلم) نیز به ارائه مدارک آموزشی مبادرت می‌نمایند. بالغ بر ۲۰ موسسه آموزشی عالی کشور، از مجوز اعطای مدرک علمی در مقطع کارشناسی برخوردار می‌باشند. آموزش عالی در کشور سوئد به مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد تقسیم می‌گردد. دوره‌های آموزش کارشناسی، آموزش‌های ضمن خدمت و آموزش تکمیلی را نیز تحت پوشش قرار می‌دهد.

ارزیابی تحصیلی مراکز آموزش عالی

در کشور سوئد هیات اعضای علمی مراکز آموزش عالی که مستقل از دولت و سایر موسسات فعالیت می‌نماید به ارزشیابی عملکرد مراکز آموزش عالی مبادرت می‌نماید. هیات مذکور با جمع آوری اطلاعات در خصوص عملکرد نظام آموزشی به طور منظم و تجزیه و تحلیل آنها، به پیشنهاد تغییرات و اقدامات اصلاحی ضروری مبادرت می‌نماید. برنامه ارزشیابی هیات مذکور در خصوص برنامه‌های آموزشی به منظور ارتقاء کیفیت آموزشی مراکز آموزش عالی مد نظر قرار می‌گیرد. روش هیات امنای ملی بر پایه خود ارزیابی با استفاده از هم‌تایان ملی و بین‌المللی است. همچنین هیات امنای در گسترش روشهای کنترل کیفیت و فراهم آوردن مسائلی جهت ارتقاء کیفی موسسات مشارکت دارد.

چار چوب‌های قانونی

قانون جدید حاکم بر ساختار آموزشی عالی کشور سوئد که از اول جولای سال ۱۹۹۳ به اجرا در آمد، به کاهش تاثیر نظارتی ایالات کشور بر عملکرد روزمره دانشگاهها و دانشکده‌های کشور منتهی گردید.

آژانس ملی آموزش عالی سوئد از اول جولای ۱۹۹۵ عهده دار بررسی و ارائه مدارک دانشگاهی دانشجویان کشور بوده است. این در حالی است که مدارک علمی دانشگاه‌های علوم کشاورزی توسط دانشگاه ملی سوئد و بررسی مدارک دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای بر عهده دیپارتمان آموزش گذارده شده است.

مراکز آموزش عالی

دوره‌های آموزش عالی در مقاطع بالاتر از کارشناسی در ۱۳ دانشگاه دولتی و ۲۳ دانشکده ارائه می‌گردد. علاوه بر این، ۸ دانشکده مربوط به علوم بهداشتی و موسسات خصوصی آموزش عالی، همچون موسسه فن آوری بنیاد Chalmers و دانشکده بنیاد Ionkoping نیز فعالیت دارند.

از جمله مهمترین موسسات آموزش عالی دولتی کشور سوئد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱۵ کالج دانشگاهی در نقاط مختلف کشور

موسسات تک دانشکده‌ای از قبیل موسسه دندانپزشکی و پزشکی، موسسه سلطنتی تکنولوژی، موسسه آموزشی استهکلم و کالج دانشگاهی تربیت بدنی

۷ کالج دانشگاهی علوم هنری در استکهلم

۲۶ کالج علوم پزشکی ویژه کسب مهارت‌های پیراپزشکی که تحت نظارت شوراهای شهری فعالیت می‌نمایند. گفتنی است دانشگاهها و کالجهای دولتی سوئد در زمره آژانس های مرکزی دولت بوده و کادر آنها در زمره کارمندان دولت بشمار می‌روند. تعداد ۱۰ موسسه آموزش عالی دیگر نیز فعالیت دارند که به ارائه مدارک علمی کارشناسی و پایین تر مبادرت می‌نمایند. در کشور سوئد آموزش عالی به دو بخش آموزش کارشناسی و پایین تر و آموزش بالاتر از کارشناسی تقسیم می‌گردد. آموزش کارشناسی و پایین تر، آموزش پیوسته را نیز شامل می‌گردد. کلیه دوره‌های آموزش عالی در دانشگاهها و دانشکدهها ارائه می‌گردد. هیچ‌گونه برنامه آموزش عالی غیر دانشگاهی بخصوصی در کشور سوئد وجود ندارد. آموزش عالی

رایگان می‌باشد. از سال ۱۹۹۰ تعداد دانشجویان به میزان ۶۰٪ افزایش یافته و هم اکنون بالغ بر ۳۰۰ هزار دانشجو در مقطع کارشناسی و پایین‌تر به تحصیل مبادرت می‌نمایند. هزینه کل آموزش عالی طی سالهای ۱۹۹۶، ۱۹۹۷، ۱۹۹۸ به ترتیب بر ۲۹ میلیون، ۳۰/۴ میلیون و ۳۱/۹ میلیون کرون سوئد بالغ گردید.

مراکز آموزش علوم مذهبی

آموزش علوم مذهبی در دانشکده‌های الهیات دانشگاه‌های آپسالا و لوند سوئد به علاقه‌مندان ارائه می‌گردد. علاوه بر این دوره‌های آموزش علوم الهیات در دانشگاه‌های گوتنبرگ، لیندکوپینگ، کاراشتاد و اومه‌آ نیز به علاقه‌مندان ارائه می‌گردد. کشیشان آینده، پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه‌های مذکور، در مؤسسات تربیت کشیش در کلیساهای شهرهای آپسالا یا لوند تحت تعلیم علوم ویژه مذهبی قرار می‌گیرند. برخی کلیساهای آزاد در کالج‌های مذهبی نیز به ارائه تعالیم الهی ویژه روحانیون مورد تأیید دولت سوئد مبادرت می‌نمایند. مهمترین هدف آموزش علوم مذهبی در نظام آموزشی سوئد ارائه دیدگاه عینی از مذاهب گوناگون جهان به علاقه‌مندان تحصیل در رشته‌های آموزشی علوم مذهبی می‌باشد.

دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی

آموزش عالی در کشور سوئد در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی ارائه می‌گردد. آموزش مقطع کارشناسی از لحاظ سطح در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور معادل سازی می‌گردد. در دوره‌های آموزشی دانشگاه‌ها، دوره‌های گسترده‌تر علمی ارائه گردیده و برنامه‌های آموزشی در قالب یک یا چند حوزه علمی تدریس می‌گردد. این در حالی است که دانشگاه‌ها تنها به تعیین و معرفی یک حوزه علمی خاص مبادرت نموده و منحصرأ از حق ارائه برنامه‌های آموزشی در محدوده همان حوزه علمی برخوردار می‌باشند.

از جمله مهمترین دانشگاه‌های ایالتی کشور سوئد می‌توان به دانشگاه uppsala، دانشگاه lund، دانشگاه gatebory، دانشگاه stockholm، دانشگاه umea، دانشگاه linkoping، دانشگاه تکنولوژی lulea، موسسه kayolinska، موسسه تکنولوژی royal، دانشگاه karlstad، دانشگاه orebro، دانشگاه vaxjo و دانشگاه علوم کشاورزی سوئد اشاره نمود. از جمله مهمترین دانشگاه‌های ملی کشور سوئد نیز می‌توان به تعداد ۷ دانشکده استکهلم اشاره نمود که در جهت برگزاری دوره‌های آموزشی حوزه‌های گوناگون هنری، ورزشی و آموزشی و پرورشی (تربیت معلم) فعالیت می‌نمایند. از پائیز سال ۱۹۹۷ قوانین ملی متحد الشکل ترو مشخص تری در خصوص پذیرش دانشجویان در دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی به اجرا در آمد. طبق قوانین مصوب دسامبر ۲۰۰۱، (قوانین اصلاحات آموزشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی) تلاش‌هایی در جهت افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان مراکز آموزشی عالی به عمل می‌آید. لازم به ذکر است که طی سالهای ۲۰۰۲-۲۰۰۴ بالغ بر ۱۲۰ میلیون کرون سوئدی در حوزه آموزش عالی جهت افزایش ظرفیت دانشجویان هزینه می‌گردد. در جهت نیل به چنین هدفی، قوانین گزینش دانشجویان در مراکز آموزش عالی کشور سوئد با سیستم جدید آموزش عالی منطبق گردیده و حداقل ۹۰ درصد دانشجویان کالج‌های ایالتی را تحت پوشش قرار می‌دهد. متقاضیان ساکن کشورهای دانمارک، فنلاند و نروژ علاوه بر برخورداری از مجوز حضور در دوره‌های آموزش عالی در کشورهای خود مجاز به انتخاب رشته‌های آموزش عالی در کشور سوئد می‌باشند. با این تفاوت که آن دسته از متقاضیانی که زبان ملی آنان زبان غیر سوئدی است می‌بایستی از تسلط کافی بر زبان سوئدی برخوردار باشند. از جمله دیگر ویژگی‌های ضروری جهت حضور در مراکز آموزش عالی کشور سوئد می‌توان به برخورداری از رده‌های سنی ۲۵-۲۰ سال تمام، حداقل ۴ سال سابقه استخدامی و تسلط کافی بر زبانهای سوئدی یا انگلیسی اشاره نمود.

اهداف آموزشی

از جمله مهمترین اهداف دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی کشور سوئد می‌توان به موارد ذیل اشاره

نمود:

ارائه دوره‌های تخصصی تئوریک و عملی

اجرای فعالیتهای تحقیقاتی در جهت توسعه نظام آموزش عالی کشور

درموسسات آموزش عالی کشور سوئد رابطه نزدیکی میان فعالیتهای تحقیقاتی و آموزش علمی برقرار می‌باشد. از جمله دیگر اهداف عالی موسسات و مراکز آموزش عالی کشور سوئد می‌توان به مشارکت فعال دانش جویان در جهت توسعه هر چه بیشتر آموزش عالی اشاره نمود. علاوه بر این، همچنین مراکز آموزش عالی در جهت ترویج سیاست برقراری حقوق مساوی برای کلیه دانش جویان سوئدی بدون توجه به جنسیت، نژاد قومی و عدم توانایی جسمانی و ذهنی دانشجویان فعالیت می‌نمایند. از جمله مهمترین اهداف مقطع آموزش کارشناسی در کشور سوئد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. پرورش توانایی ارزیابی تحصیلی دانشجویان

۲. تبادل دانش با افراد برخوردار از مهارتهای تخصصی

آمار تحصیلی

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰ بالغ بر ۳۱۹۰۰۰ دانش جو در مقطع آموزشی کارشناسی

کشور آموزش می‌بینند که از این تعداد، ۵۹ درصد از دانش جویان را زنان تشکیل می‌دهند.

تعداد دانش جویانی که در رشته‌های تخصصی به تحصیل مبادرت می‌نمایند نیز بر ۴۰۰۰۰ دانشجوی

بالغ می‌گردد که ۶۰ درصد از آن به جمعیت زنان کشور تعلق دارد. لازم به ذکر است که حداقل دوره‌های

آموزش مقطع آموزشی کارشناسی در نظام آموزشی عالی سوئد ۳ سال می‌باشد.

گفتنی است که در حدود $\frac{1}{4}$ دوره‌های آموزشی در زمینه علوم اجتماعی، حدود $\frac{1}{5}$ زمینه رشته‌های آموزشی و حدود $\frac{1}{4}$ در زمینه علوم فنی و طبیعی برگزار می‌گردد. بالاترین نرخ حضور زنان سوئدی در رشته دبیری (۸۰ درصد) و پایین‌ترین آن در رشته‌های علوم طبیعی و علوم فنی (۳۰ درصد) بوده است. قریب به ۵۰ درصد از دانش‌جویان مقطع آموزش کارشناسی در سوئد به رده سنی زیر ۲۵ سال تعلق دارد. نظام آموزشی عالی سوئد به گونه‌ای طراحی گردیده که حداقل یکی از والدین سوئدی از تحصیلات دانشگاهی یا دانشکده‌ای برخوردار می‌باشد. تعداد کل کادر آموزشی و غیر آموزشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مشهور سوئد طی سال ۲۰۰۰ بر ۴۸۹۰۰ نفر بالغ گردید. از هر ۳ نفر، ۱ نفر به کادر دانشگاهی اداری یا فنی تعلق دارد. تعداد اساتید مراکز آموزش عالی بر ۲۲۸۰۰ نفر بالغ گردیده که درصد عمده‌ای از آن از مدرک آموزشی دکتری برخوردار می‌باشند.

گفتنی است که در حدود $\frac{1}{2}$ از شهروندان سوئدی رده‌های سنی ۶۴-۲۵ سال از تحصیلات عالی برخوردار بوده و بالغ بر ۱۳ درصد از آنها به اتمام دوره آموزشی ظرف مدت ۳ سال نائل آمده‌اند. طی سال‌های اخیر تعداد دانش‌جویان مراکز آموزش عالی کشور سوئد تا ۶۰ درصد افزایش یافته و منابع مالی بیشتری به مقطع آموزشی کارشناسی جهت توسعه این مقطع آموزشی در آینده اختصاص یافته است. طی سال تحصیلی ۲۰۰۰-۱۹۹۹، بالغ بر ۷۰۱۰۰ دانش‌جوی جدید وارد مراکز آموزش عالی شدند. گفتنی است که تعداد کل دانش‌جویان مقطع آموزش کارشناسی بر ۳۲ هزار دانش‌جو بالغ می‌گردد. طی سال‌های ۲۰۰۲-۲۰۰۱، تعداد ۱۰۵۰۰ مرکز آموزش عالی جدید احداث گردید. طی سال ۲۰۰۳ بالغ بر ۵۰۰ میلیون کرون سوئدی جهت توسعه برنامه‌های آموزش صرف خواهد شد. توسعه دانشگاهی کشور سوئد در سال‌های اخیر نه تنها به افزایش تعداد دانش‌جویان بلکه به احداث دانشکده‌های جدید آموزش عالی منجر گردیده و

تعداد ۳ دانشکده به دانشگاه تغییر وضعیت داده اند. طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸ هر استان سوئد از حداقل یک دانشکده برخوردار می باشد. دانشکده های علوم بهداشت نیز که توسط شوراهای استانی اداره می گردید، ادغام شده و توسط دانشگاهها و دانشکده ها اداره و نظارت می گردند. طی سال تحصیلی ۱۹۹۹/۲۰۰۰، حدود ۲۷۵۰۰ دانش جوی سوئدی در مراکز علمی خارج از کشور به تحصیل مبادرت نمودند که از این میان حدود ۶۰۰۰ نفر به طرح مبادله دانش جو تعلق داشت. طبق آخرین آمار بدست آمده، تعداد دانش جویان خارجی سوئد بر ۸۰۰۰ نفر بالغ می گردد. کشورهای آمریکا و انگلستان، به ترتیب در حدود ۲۰٪، از دانشجویان سوئدی را تحت پوشش قرار داده اند. کشورهای فرانسه و اسپانیا نیز به پذیرش تعداد زیادی از دانش جویان سوئدی مبادرت می نمایند. بیشترین تعداد مبادله دانش جو در برنامه ارasmus بر ۲۷۰۰ دانش جو طی سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ بالغ می گردد. گفتنی است که تعداد دانش جویان طرح ارasmus مستقر در کشور سوئد طی سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ بر ۴۹۰۰ نفر بالغ گردید. لازم به ذکر است که عمده دانش جویان مشمول طرح مذکور به تحصیل در کشورهای انگلستان (۶۶۸ نفر)، آلمان (۵۵۷ نفر)، فرانسه (۴۴۴ نفر) و اسپانیا (۲۸۰ نفر) مبادرت می نمایند. طرح ارasmus شامل تبادل معملین نیز می گردد به نحوی که طی سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ بالغ بر ۳۹۱ معلم سوئدی در این تبادل مشارکت داشته اند. گفتنی است که اکثریت این معلمین در مراکز آموزشی کشورهای انگلستان، آلمان و اسپانیا حضور می یابند.

آمار تحصیلی مراکز دانشگاهی (طی سال ۱۹۹۲)

۲۵۷۰۰۰	تعداد کل دانش جویان
۱۵۸۰۰	دانشجویان مقطع کارشناسی
۲۳۰۵۰۰	فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی
۱۰۷۰۰	دانشجویان مقطع آموزش عالی از راه دور

درصد فارغ التحصیلان زن مراکز آموزشی عالی سوئد

۱۹۹۵-۱۹۹۶		۱۹۹۲-۱۹۹۳		۱۹۸۹-۱۹۹۰		۱۹۸۶-۱۹۸۷		رشته آموزشی
درصد زنان	تعداد کل	درصد زنان	تعداد کل	درصد زنان	تعداد کل	درصد زنان	تعداد کل	
۴۰	۳۱۰۰	۳۵	۳۴۷۰	۳۴	۲۴۵۰	۳۲	۲,۲۶۰	تعداد کل
۵۳	۳۴۰	۴۸	۴۱۰	۴۵	۲۷۰	۴۳	۲۸۰	علوم انسانی
۴۶	۴۷۰	۴۱	۵۶۰	۳۴	۳۷۰	۳۸	۳۴۰	علوم اجتماعی
۴۸	۷۸۰	۴۱	۷۶۰	۳۸	۵۶۰	۳۷	۴۶۰	علوم پزشکی
۳۹	۳۱۰	۳۸	۳۹۰	۳۵	۳۰۰	۲۷	۲۲۰	علوم ریاضی
۲۴	۷۶۰	۲۴	۷۸۰	۲۰	۵۷۰	۲۱	۵۷۰	علوم فنی
۳۲	۱۵۰	۳۲	۱۶۰	۲۶	۱۲۰	۲۸	۱۲۰	علوم طبیعی

برنامه ریزی آموزشی

ترم آموزشی قبل از فراغت از تحصیل به عنوان نظام واحدی سنجیده میشود که طی آن هر واحد آموزشی معادل یک هفته تحصیل تمام وقت محسوب می‌گردد. سال تحصیلی دانشگاهی در کشور سوئد معمولاً به دو ترم آموزشی متشکل از ۲۰ واحد درسی تقسیم میگردد. ترم پاییزی از اواسط یا اواخر ماه اوت آغاز گردیده و در اواسط یا اواخر ماه ژانویه پایان می‌پذیرد. ترم بهاری نیز از اواسط ماه ژانویه آغاز شده و در اوایل ماه ژوئن پایان می‌پذیرد. در طول تعطیلات کریسمس معمولاً برنامه آموزشی ارائه نمی‌گردد و این در حالی است که هفته‌های تعطیلی نیز بخشی از ترم تحصیلی محاسبه می‌گردد.

برنامه‌های آموزشی

کلیه رشته‌های تحصیلی مقطع آموزش کارشناسی در نظام آموزشی عالی کشور سوئد از سیلابس تخصصی رشته‌ها و برنامه‌های عمومی آموزشی برخوردار می‌باشند. علاوه بر این در سیلابس رشته‌های آموزشی شرایط پذیرش، ارزیابی نمرات تحصیلی و زیر شاخه‌های آموزشی عنوان می‌گردد. برنامه‌های

آموزشی مقطع کارشناسی در قالب دوره‌های آموزشی تمام وقت ارائه می‌گردد. همانگونه که قبلاً نیز بدان اشاره گردید، هر دوره آموزشی معادل یک هفته آموزش تمام وقت است. سال آکادمیک در نظام آموزش عالی سوئد از ۴۰ دوره آموزشی متشکل گردیده که از این تعداد ۲۰ دوره آموزشی مختص آموزشهای تئوریک (از نیمه دوم آگوست تا اواسط ژانویه) و ۲۰ دوره آموزشهای علمی و مهارتی (از اواسط ژانویه تا اول ماه ژوئن) متشکل می‌گردد. هر یک از موسسات آموزش عالی کشور سوئد عهده دار مسئولیت تعیین و تدوین برنامه های آموزشی در قالب سمینارهای آموزشی با تعداد ۳۰ دانش‌جو می‌باشند. زبان آموزشی در غالب موارد زبان سوئدی است و این در حالیکه بخش عمده‌ای از ادبیات رشته انگلیسی نیز مورد نقد و ارزیابی قرار می‌گیرد. از این روی برخورداری از تسلط کافی بر زبانهای سوئدی و انگلیسی برای کلیه دانش‌جویان ضروری است. گفتنی است که حضور در دوره‌های آموزشی تئوریک و عملی و حضور در سمینارهای آموزشی برای کلیه دانش‌جویان الزامی است.

مشاوره تحصیلی

در مقطع آموزش کارشناسی، از سیلابس‌های آموزشی که بیانگر تعداد واحدهای آموزشی، رشته‌های تحصیلی و تعیین‌کننده سطح رشته‌های آموزشی است، تحت عنوان مشاوره تحصیلی یاد می‌گردد. سیلابس‌های آموزشی هم‌چنین در جهت معرفی نیازمندیهای آموزشی دوره‌های مختلف رشته‌های تحصیلی مراکز آموزش عالی کشور، تحت عنوان مشاوره تحصیلی عمل می‌نماید. بر اساس قوانین ویژه آموزش عالی کشور سوئد، کلیه دانش‌جویان سوئدی می‌بایستی از مشاورین آموزشی برخوردار باشند. دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی نیز می‌بایستی به ارائه اطلاعاتی در خصوص وضعیت و راندمان دانشگاه‌ها و دانشکده‌های آموزش عالی مبادرت نمایند.

گواهینامه‌های آموزشی

اهداف و شرایط اعطای مدارک آموزش مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی سوئد و با استناد به مصوبات آموزش عالی تعیین و تدوین می‌گردد. مسئولیت اعطای مدارک آموزش عالی (مدارک کارشناسی تا دکتری) در زمینه‌های علمی مختلف برعهده دانشگاه‌های ایالتی می‌باشد. لازم به ذکر است که آژانس ملی آموزش عالی مسئولیت نظارت بر فرآیند اعطای مدارک آموزش عالی توسط دانشگاه‌ها و دانشکده‌های مختلف کشور را بر عهده دارد.

نهادهای مرکزی مقطع آموزش عالی

در کنار دانشگاه‌ها و دانشکده‌های دولتی کشور سوئد، تعداد محدودی از موسسات آموزش عالی خصوصی نیز فعالیت دارند. برقراری ارتباط میان دانشکده‌های دولتی و مستقل که به اعطای مدارک آموزش عالی مبادرت می‌نمایند. طبق توافقات به عمل آمده، اعطای مجوز مدرک کارآزمودگی به اجرای قوانین آموزش عالی و شرایط خاص اعلام شده توسط دولت بستگی دارد. مؤسسات خصوصی ممکن است از بودجه دولتی برخوردار گردند. اگر مؤسسات آموزش خصوصی از مجوز اعطای مدرک کارآزمودگی برخوردار باشند، دانش آموزان نیز از حمایت‌های مالی آموزشی دولت برخوردار می‌گردند. از جمله مهم ترین نهادهای سازمان دهی آموزش عالی خصوصی که از حق اعطای گواهینامه‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد برخوردار می‌باشند می‌توان به موسسه تکنولوژی چالمرز، بنیاد دانشکده یونکوپینگ و مدرسه اقتصاد استکهلم اشاره نمود.

تبادل نظر داخلی میان مراکز مختلف تحصیلی

مدارس پایه کشور سوئد به همکاری با مدارس پیش دبستانی جهت تسهیل انتقال دانش آموزان مقطع آموزش پیش دبستانی به مدارس ابتدایی مبادرت می‌نمایند. مدارس پیش دبستانی و

ابتدایی نیز در جهت ارتقای سطح کیفی آموزش درازمدت و پیشرفت دانش آموزان به همکاری با یکدیگر مبادرت می نمایند. رؤسای مدارس طبق برنامه های آموزشی، از مسئولیت ویژه ای در جهت گسترش همکاری های میان مراکز آموزش پیش دبستانی، ابتدایی و مراکز تفریحی برخوردار می باشند. مدارس پایه همچنین ملزم به ارائه آموزش ابتدایی با کیفیت بالا به دانش آموزان در جهت موفقیت در ورود به مقطع تکمیلی آموزش متوسطه می باشند. در مدارس خصوصی، رؤسای مدارس به طور ویژه ای مسئولیت کسب اطمینان از برقراری چنین همکاری های را بر عهده دارند. طبق قوانین آموزشی کشور، کلیه کادر آموزشی ملزم به گسترش ارتباطات در زندگی کاری، فرهنگی و سازمانی و همچنین در فعالیتهای خارج از مدارس می باشند. معلمان نیز در گسترش ارتباط میان مدارس و سازمانها، شرکتها و سایر اماکن از مسئولیت برخوردار می باشند. مدارس پایه و مقطع متوسطه نیز ملزم به برقراری همکاری نزدیک با دانشگاه ها و دانشکده ها و به طور کلی با اجتماع می باشند. این امر در جهت ارائه آموزش های با کیفیت بالا به دانش آموزان و هم چنین به عنوان پایه ای جهت انتخاب ترم ها و دوره های آموزش عالی و فعالیتهای حرفه ای ضروری می باشد. برقراری همکاری میان مدارس و زندگی کاری افراد در خصوص آموزش حرفه ای از اهمیت بسیاری برخوردار می باشد. در اول ژانویه ۱۹۹۸ نوع جدیدی از مدارس آموزشی تحت عنوان کلاسهای آمادگی، جایگزین فعالیتهای آموزشی ۶ ساله تحت عنوان آموزش پیش دبستانی گردید. شهرداری ها موظف به تشکیل کلاس های پیش دبستانی برای کلیه کودکان سوئدی رده سنی ۶ سال می باشند. این در حالی است که حضور در این گونه کلاس ها برای کودکان اجباری نمی باشد. از سال تحصیلی ۹۹-۱۹۹۸ برنامه آموزش منسجمی برای کلاس های آمادگی مراکز آموزش پایه و مراکز تفریحی کشور سوئد تعیین و تدوین گردیده است. هدف از اعمال چنین اصلاحاتی

مطابقت فعالیت‌های آموزشی دراز مدت مقاطع آموزش آمادگی آموزش پایه با نیازمندیهای کودکان و متدهای دلخواه آموزشی آنان می‌باشد. دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور نیز ملزم به برقراری همکاری یا اجتماع اطراف و ارائه اطلاعاتی در خصوص فعالیت‌های خود می‌باشند.

معیارهای انتخابی دانشجویان مقطع کارشناسی

درانتخاب دانش جویان مقطع کارشناسی، معیارهایی نظیر ریز نمرات دروس عمومی و اختصاصی آزمون تخصصی کالج و تجربه کاری مورد ارزیابی و بررسی قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر معیار گزینش دانشجویان مقطع کارشناسی در کشور سوئد، نمرات کالج و نتایج آزمون استعداد دانشگاهی همراه با تجارب کاری می‌باشد. گفتنی است که گزینش دانشجویان در $\frac{1}{3}$ مراکز آموزشی عالی کشور سوئد بر مبنای ارزیابی نمرات کالج و در $\frac{1}{3}$ دیگر براساس بررسی نتایج آزمون استعداد همراه با تجارب کاری دانشجویان صورت می‌گیرد. از سال ۱۹۹۷ مطابق حکم دولتی ویژه آموزش عالی و مراکز دانشگاهی ریز نمرات آموزشی دانشجویان در مقطع کالج می‌بایستی مورد ارزیابی قرار گیرد. علاوه بر این بر طبق قانون مذکور مسئولیت رتبه بندی و تعیین صلاحیت علمی داوطلبین ورود به مراکز آموزش عالی به آژانس ملی آموزش عالی سوئد تفویض گردید. لازم به ذکر است که جهت ورود به کلیه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور سوئد آزمون سراسری استعداد دانشگاهی برگزار می‌گردد که آژانس ملی آموزش عالی سوئد مسئولیت اداره و نظارت بر برگزاری آزمون را برعهده دارد. هزینه شرکت در آزمون مذکور بر ۳۰۰ کرون سوئدی بالغ گردیده و از اعتبار ۵ ساله برخوردار می‌باشد. گفتنی است که آزمون فوق ۲ بار در سال برگزار می‌گردد. مطابق قانون مصوب دسامبر ۲۰۰۱ ویژه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های آموزش عالی، تصمیم‌گیری بر نحوه گزینش دانش جویان در درصدی از مراکز آموزشی عالی توسط هیات مدیره دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور صورت می‌گیرد. کلیه دوره‌های آموزشی مقطع کارشناسی در کشور سوئد در قالب دوره‌های آموزشی تمام

وقت برگزار می‌گردد. مسئولیت سازماندهی و نظارت بر برگزاری دوره‌های آموزشی مقطع کارشناسی بر عهده دانشگاه‌ها و دانشکده‌های آموزش عالی است. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد ۳ مدرک عمومی و ۴۲ مدرک تخصصی به علاوه ۱۳ مدرک تحصیلی در دانشگاه علوم کشاورزی سوئد به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد. گفتنی است که اتخاذ تعلیمات لازم در خصوص ارائه واحدهای آموزشی یا رشته خاص آموزشی به هر یک از دانشگاه‌های کشور، توسط آژانس ملی آموزش عالی سوئد صورت می‌گیرد.

واحدهای تحصیلی

در ساختار نوین آموزش عالی کشور سوئد دانشجویان از حق انتخاب آزادانه مسیر آموزشی خود برخوردار می‌باشند. شرایط لازم رشته‌های گوناگون آموزشی در دستورالعمل‌های آموزشی ویژه اخذ مدارک تحصیلی مشخص شده‌است. کلیه واحدها و برنامه‌های آموزشی مطابق با مواد درسی دانشگاه‌ها یا دانشکده‌های مربوطه دنبال می‌گردد. آموزش کارشناسی به صورت برنامه‌های آموزشی و یا رشته‌های تک موضوعی در دسترس می‌باشند دوره کارشناسی معمولاً بین ۲ تا ۵,۵ سال به طول می‌انجامد. گذراندن رشته‌های تک موضوعی نیز به طور متفاوت بین ۵ هفته تا یک و نیم سال به طول می‌انجامد. در تحصیلات تمام وقت تعداد ساعات دروس آموزشی بطور متوسط بر ۴۰ ساعت در هفته بالغ می‌گردد که شامل مطالعات فردی و گروهی است. زمان آموزش به صورت دوره‌ای سنجیده می‌شود. یک هفته آموزش تمام وقت معادل یک دوره است و یک ترم آموزشی تمام وقت از ۲۰ دوره آموزشی متشکل می‌گردد. دروس آموزشی به صورت سخنرانی و سمینارهای آموزشی به تعداد ۳۰ دانشجو ارائه می‌گردد. زبان تدریس معمولاً سوئدی بوده و این درحالیست که سهم عمده‌ای از جزوات مکمل آموزشی به زبان انگلیسی تدریس می‌گردد. در بسیاری از برنامه‌های آموزشی بخش عمده‌ای از پایان ترم به فعالیت در خصوص پروژه ویا تز دانشگاهی اختصاص می‌یابد. گفتنی است که دانشجویان به صورت فردی یا گروهی به انجام این پروژه‌ها

مبادرت می‌نمایند. ۲ نوع دوره کارشناسی در کشور سوئد وجود دارد که از آنها تحت عنوان دوره های عمومی و تخصصی یاد می‌گردد. آموزش تخصصی به تکمیل دوره‌های آموزشی طولانی مدت و کسب تخصص ویژه منتهی می‌گردد که از آن جمله می‌توان به گواهینامه علمی دانشگاهی در رشته‌های پزشکی و یا آموزش اشاره نمود. از جمله مهم‌ترین مدارک آموزش عمومی نیز می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

مدرک دیپلم: پس از گذراندن حداقل ۸۰ دوره آموزشی

مدرک کارشناسی: پس از تکمیل حداقل ۱۲۰ دوره مشتمل بر ۶۰ دوره ویژه موضوعات اصلی و ۱۰

دوره ویژه ارائه تز تحقیقاتی

مدرک کارشناسی ارشد: پس از گذراندن حداقل ۱۶۰ دوره آموزش مشتمل بر ۸۰ دوره ویژه موضوعات

اصلی و ۲۰ دوره ویژه ارائه یک تز یا دو تز تحقیقاتی

گذراندن حداقل ۴۰ واحد با یک جهت گیری تخصصی به میزان حداقل ۱۲۰ واحد آموزشی (معادل

۳ سال آموزش تمام وقت) الزامی است. علاوه بر این ارائه مقاله تخصصی در قالب ۱۰ واحد آموزش الزامی

است. لازم به ذکر است که مدارک تخصصی مقاطع بالاتر آموزش عالی اعم از کارشناسی ارشد و دکتری

در صورت گذراندن ۲۲۰-۶۰ واحد آموزشی به فارغ التحصیلان اعطا می‌گردد.

پذیرش تحصیلی

متقاضیان پذیرش در آموزش‌های زیرمقطع کارشناسی ارشد می‌بایستی از شرایط مناسبی جهت

پذیرش در دانشگاه‌ها یا دانشکده‌ها برخوردار باشند. گفتنی است که اگرچنانچه تعداد متقاضیان بیشتر از

ظرفیت موجود دانشگاه‌ها باشد، گزینش آموزشی از آنان به عمل می‌آید. تقاضاهای آموزشی به دفتر ملی

پذیرش آموزش عالی (VHS) یا مستقیماً به دانشگاه یا دانشکده مربوطه ارسال می‌گردد. اطلاعیه پذیرش

نیز تنها از جانب دفتر ملی پذیرش آموزش عالی (VHS) صادر می‌گردد.

مشارکت آموزشی مقطع آموزش عالی

علاوه بر ارائه آموزش‌ها، تحقیقات اجرایی و تحقیقات آموزشی، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور سوئد، طبق قوانین آموزش عالی کشور، ملزم به برقراری همکاری با حوزه صنایع و سطوح مختلف جامعه می‌باشند. از جمله چنین هماهنگی‌هایی می‌توان به تعیین طرح آموزش و چگونگی اجرای آن در اماکن آموزشی، بازدید از مراکز آموزشی و برقراری هماهنگی میان فعالیت‌های تحقیقاتی و انتشار نتایج آن اشاره نمود. والدین دانشجویان نیز به عنوان بخشی از سطوح اجتماع در نقش مشاورین آموزشی در طرح‌های آموزش عالی مشارکت نموده و با اعضای هیئت‌های علمی دانشگاه‌های حوزه صنایع و شهرداری‌ها همکاری می‌نمایند.

اساتید دانشگاهی

از سال تحصیلی ۱۹۹۳/۱۹۹۴، کلیه دانشگاه‌ها و کالج‌های دانشگاهی کشور سوئد از حق تصمیم‌گیری در خصوص استخدام کادر آموزش و تأمین کرسی‌های دانشگاهی برخوردار گردیدند. از جمله مهم‌ترین اعضای آموزشی مراکز آموزشی کشور سوئد می‌توان به پروفسورها، مدرسین ارشد و مدرسین اشاره نمود. پروفسورها تدریس نیز می‌نمایند اما در اصل به فعالیت‌های تحقیقاتی مبادرت می‌نمایند. مدرسین ارشد نیز از مدرک دکتری برخوردار بوده و در زمینه تحقیق و تدریس فعال می‌باشند. این درحالیست که مدرسین نیازی به برخورداری از مدرک دکتری نداشته و تنها می‌بایستی از مهارت‌های لازم در تدریس دانشجویان دوره کارشناسی برخوردار باشند، تا مورد گزینش واقع گردند.

آموزش بزرگسالان

تاریخچه

دبیرستانهای مردمی و انجمن‌های آموزش بزرگسالان در زمره قدیمی‌ترین مراکز سازمان یافته ارائه کننده دوره‌های آموزش بزرگسالان در کشور سوئد محسوب می‌گردند. با اعمال تغییرات ساختاری در حوزه آموزش سوئد طی قرن ۱۹، روند توسعه آموزش بزرگسالان تسهیل یافت. افتتاح نخستین مراکز آموزش متوسطه مردمی ویژه آموزش بزرگسالان در سال ۱۸۶۸ خود مبین این مطلب است. گفتنی است که سایر مراکز آموزش متوسطه مردمی کشور سوئد در آغاز قرن ۲۰ پدیدار شدند. انجمن‌های آموزش بزرگسالان در کشور سوئد به واسطه توسعه جنبش‌های مردمی تشکیل گردید. از جمله توسعه جنبش‌های مردمی نظیر جنبش‌های مذهبی و جنبش‌های سیاسی می‌توان به نیاز اعضای جنبش به برخورداری از اطلاعات و بالابردن سطح آگاهی افراد از نیروی بالقوه خود اشاره نمود. گفتنی است که جامعه علمی این نیازها را تامین نموده، جنبش‌های مردمی نظارت بر حوزه آموزش را به دست گرفته و نخستین گروه‌های آموزش بزرگسالان کشور طی سال ۱۹۰۲ شکل گرفت. علی‌رغم ارائه دوره‌های معمول آموزش بزرگسالان در مدارس ایالتی، طرح توسعه مدارس ویژه آموزش بزرگسالان کشور سوئد طی دهه‌های ۶۰-۱۹۵۰ به اجرا در آمد. مدارس شبانه اباتلی ویژه بزرگسالان نیز در آوریل سال ۱۹۳۸ تأسیس گردید. طی دهه ۱۹۵۰ نیز افراد بزرگسال کشور سوئد از امکان حضور در دوره‌های آموزش تکمیلی برخوردار گردیدند.

لازم به ذکر است که مدارس شبانه اباتلی ویژه بزرگسالان، ابتدا توسط انجمن‌های آموزش بزرگسالان اداره می‌گردید، تا اینکه در سال ۱۹۶۳ مدارس مذکور از امتیازات ایالتی برخوردار گردید.

در این اثنا و با گذر از دوره گذار، توسعه کلیه مدارس شبانه اباتلی ویژه بزرگسالان تحت نظارت شهرداری‌های کشور در آمد. علاوه بر این دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای بزرگسالان به صورت دوره‌های

آموزشی پاره وقت و توسط مدارس فنی و حرفه‌ای ارائه گردید. در سال ۱۹۶۷ اقداماتی در خصوص اعمال اصلاحات تدریجی در حوزه آموزش بزرگسالان سوئدی به عمل آمد که از آن جمله می‌توان به پذیرش دانش‌جویان در دوره‌های آموزش ایالتی، ملی و شهری (منطقه‌ای) اشاره نمود. در نتیجه اعمال چنین اصلاحاتی، مدارس شبانه متوسطه و تکمیلی ایالتی از فعالیت بازمانده و از سال ۱۹۶۸ تحت نظارت شهرداری‌های کشور فعالیت می‌نمایند. در سال ۱۹۹۷ گذراندن دوره‌های آموزش پایه برای افراد بزرگسال کشور الزامی گردیده و با آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداری‌های کشور ادغام گردید. لازم به ذکر است که دوره‌های آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداری‌های کشور بخشی از سیستم آموزش ایالتی کشور سوئد محسوب می‌گردد. از سال ۱۹۸۶ مسئولیت برگزاری و نظارت بر دوره‌های آموزش زبان سوئدی ویژه مهاجرین به شهرداری‌های مناطق مختلف کشور تفویض گردیده است.

چارچوب‌های قانونی

طبق قانون مصوب ۱۹۷۵ ویژه آموزش بزرگسالان کلیه شهروندان شاغل سوئدی از حق مرخصی بدون حقوق، جهت حضور در دوره‌های آموزشی برخوردار می‌باشند. لازم به ذکر است که محدودیت قانون مذکور مشروط بر این است که افراد شاغل بزرگسال سوئدی به همکاری با یک کارفرما طی ۱۲-۶ ماه گذشته مبادرت نموده باشند. کلیه افراد شاغل سوئدی هم چنین بدون احتساب موقیت شغلی از حق حضور در دوره‌های آموزشی که توسط اتحادیه‌های تجاری ترتیب داده شده است، برخوردار می‌باشند. علاوه بر این نه کارفرما و نه اتحادیه‌های تجاری از حق اولویت بندی برخوردار نبوده و به عبارت دیگر هیچ گونه محدودیتی بر حضور شاغلین در دوره‌های آموزشی بزرگسالان وجود ندارد. دوره‌های آموزش بزرگسالان در سطح ایالتی و منطقه‌ای کشور سوئد رایگان است. علاوه بر این کمک هزینه‌های بلاعوض تحصیلی و وام‌های آموزشی نیز به داوطلبین اعطا می‌گردد. گفتنی است که از اول جولای ۲۰۰۱ کلیه

دانشجویان دوره‌های آموزش بزرگسالان در کلیه مقاطع آموزشی تحت پوشش چنین کمک هزینه‌ها و وام‌های آموزشی قرار گرفته اند. سیستم کمک هزینه تحصیلی دوره آموزش بزرگسالان به صورت کمک هزینه‌های بلاعوض ۳۴/۵ درصد و ۸۲ درصدی به دانشجویان ارائه می‌گردد. کمک هزینه‌های بلاعوض تحصیلی (UBS) نوع دیگری از کمک هزینه‌های تحصیلی است که به اشخاص غیر شاغل بین رده‌های سنی ۲۵-۵۵ سال اعطا می‌گردد.

موسسات آموزش بزرگسالان

نظام آموزش بزرگسالان کشور سوئد از دوره‌های آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها (komvux)، آموزش تکمیلی متوسطه، آموزش استثنایی ویژه بزرگسالان (sarvux) و آموزش زبان سوئدی به مهاجرین و افراد غیر بومی (sfi) متشکل می‌گردد. لازم به ذکر است که مسئولیت برگزاری، نظارت و تامین بودجه کلیه دوره‌های آموزش ویژه افراد بزرگسال بر عهده شهرداریهای مناطق مختلف کشور می‌باشد. دوره‌های آموزش تکمیلی شغلی بزرگسالان نیز در اشکال مختلف آموزش شغلی پیشرفته (ky) و آموزش بازار کار به افراد بزرگسال سوئدی ارائه می‌گردد. دوره‌های آموزش پیشرفته شغلی بزرگسالان در کشور سوئد توسط دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی، شهرداریها، شوراهای استانی و سازمان دهندگان آموزش فردی برگزار می‌گردد. در سال ۱۹۹۷ طرح آموزش اولیه بزرگسالان با عنوان (kunskaplyfter) در جهت اجرای بهینه طرح مذکور اتخاذ گردیده و طی دوره آموزشی ۵ ساله تا سال ۲۰۰۲ توسط آژانس ملی آموزش به اجراء در آمد. طی طرح مذکور تعداد ۴۷۰۰۰ مرکز آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها و تعداد ۷۰۰۰ مرکز آموزش آزاد بزرگسالان آغاز به فعالیت نمود.

گفتنی است که مسئولیت اجرای طرح مذکور تا سال ۲۰۰۶ به شهرداریها و مراکز آزاد آموزش بزرگسالان تفویض گردیده است. از جمله دیگر دوره‌های آموزش بزرگسالان در کشور سوئد می‌توان به

آموزش آزاد سالمندان (folkbidning) تحت نظارت انجمن‌های آموزشی بزرگسالان و دبیرستانهای مردمی (follchogiscdor) اشاره نمود. لازم به ذکر است که بودجه آموزش آزاد بزرگسالان توسط شوراهای ایالتی و شهرداریهای مناطق مختلف کشور تامین می‌گردد. دوره‌های آموزش تکمیلی شغلی بزرگسالان نیز در اشکال مختلف آموزش شغلی پیشرفته (ky) و آموزش بازار کار به افراد بزرگسال سوئدی ارائه می‌گردد. دوره‌های آموزش پیشرفته شغلی بزرگسالان در کشور سوئد توسط دانشگاهها و دانشکده‌های ایالتی، شهرداریها، شوراهای استان و سازمان‌دهندگان آموزش فردی برگزار می‌گردد. در سال ۱۹۹۷ طرح آموزش اولیه بزرگسالان با عنوان (kunskaplyfter) طی دوره آموزش ۵ ساله تا سال ۲۰۰۲ به اجرا درآمد. آژانس ملی آموزش، مسؤولیت اجرای طرح مذکور را برعهده دارد. طی طرح مذکور تعداد ۴۷۰۰۰ مرکز آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها و تعداد ۷۰۰۰ مرکز آموزش آزاد بزرگسالان آغاز به فعالیت نمود. گفتنی است که مسؤولیت اجرای طرح مذکور تا سال ۲۰۰۶ به شهرداریها و مراکز آزاد آموزش بزرگسالان تفویض گردیده است. لازم به ذکر است که آموزش عمومی بزرگسالان (kumvux)، آموزش بزرگسالان فاقد توانایی یادگیری (sarvux) و آموزش ویژه مهاجرین (sfi) تحت نظارت شهرداریها ارائه می‌گردد. از جمله مهمترین نهادها و مراکز ارائه کننده آموزشهای بزرگسالان می‌توان به آژانس ملی آموزش (cfl) با دو واحد عملیاتی در مناطق harnosand و norrkoping و اداره مرکزی در hossalholm، تعداد ۷ انجمن آموزشی ویژه بزرگسالان و تعداد ۱۴۷ دبیرستان مردمی برخوردار از امتیازات ایالتی اشاره نمود. دوره‌های آموزش بازارکار در کلیه شهرداریهای مناطق مختلف کشور برگزار می‌گردد. انجمنهای آموزش بزرگسالان و دبیرستانهای مردمی از پایه قوی در اتحادیه‌های تجاری برخوردار بوده و با اجتماعات مذهبی، احزاب سیاسی و برخی جنبش‌های مردمی همکاری

می‌نمایند. گفتنی است که دوره‌های آموزش بزرگسالان توسط شهرداری‌ها و دبیرستان‌های مردمی تامین اعتبار می‌گردد.

سیاست های آموزش بزرگسالان

دوره‌های آموزش بزرگسالان در سوئد تحت نظارت شهرداریها (komnvn) برگزار می‌گردد، آموزش مقدماتی بزرگسالان (kamskapslypt) آموزش ویژه بزرگسالان فاقد توانایی یادگیری (sanran)، آموزش سوئدی ویژه مهاجرین (sfi) و آموزش تکمیلی شغلی بزرگسالان را شامل می‌گردد. آموزش بزرگسالان در سوئد توسط دبیرستانهای مردمی (folkhogskolor)؛ انجمن‌های آموزشی بزرگسالان (studieforbund) و برخی از مدارس تکمیلی (kompletterande utbildning) برگزار می‌گردد. علاوه بر این دوره‌های آموزش کار ویژه افراد فاقد شغل و نیازمند آموزش مجدد نیز ارائه می‌گردد. هدف از برگزاری دوره‌های آموزش بزرگسالان فراهم نمودن فرصتهای ویژه برای بزرگسالان بر پایه آرزوهای فردی و در جهت تکمیل آموزش و تقویت وضعیت فردی، حیات اجتماعی و کاری آنان می‌باشد. مطابق بیانیه دولت در خصوص آموزش بزرگسالان و توسعه برنامه‌های آموزشی بزرگسالان در سال ۲۰۰۱، استراتژیهای ویژه‌ای در جهت شکل دهی آموزش سالمندان همگام با آموزش عالی طراحی گردیده است. طبق چنین استراتژیهای، آموزش پایه، نهایتاً به کلیه افراد بزرگسال ارائه می‌گردد. چنین آموزش‌هایی از آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها، آموزش بزرگسالان ویژه افراد فاقد توانایی یادگیری و آموزش سوئدی ویژه مهاجرین که توسط آژانس ملی آموزش و انجمنهای آموزش بزرگسالان برگزار می‌گردد، متشکل گردیده است.

ساختار آموزش بزرگسالان

علاوه بر فرصت‌های آموزشی که توسط مدارس ویژه جوانان فراهم آمده است، طی دهه‌های ۶۰ و ۵۰ افزایش مدارس ویژه بزرگسالان نیز مشهود بوده است. مدارس مقدماتی و تکمیلی متوسطه شبانه دولتی ویژه بزرگسالان طی سال ۱۹۳۸ تأسیس یافت. در مدارس شبانه فشرده که طی دهه ۵۰ به تدریج گسترش یافت، بزرگسالان از قدرت انتخاب بیشتری در جهت ادامه تحصیلات خود در مقاطع مقدماتی و تکمیلی متوسطه برخوردار گردیدند. در ابتداء مدارس شبانه توسط برخی از سازمانهای آموزشی راه اندازی شده و این در حالی است که طی سال ۱۹۶۳ برنده بورس دولتی شدند. سپس آنها دوره توسعه سریع را طی نموده و تحت کنترل دولتهای محلی در آمدند. آموزش بزرگسالان توسط مدارس فنی نیز به صورت دوره‌های نیمه وقت برگزار گردیده و دوره‌های فنی تمام وقت نیز به دوره‌های نیمه وقت فنی شبانه تغییر وضعیت داد. دولتهای محلی مکلف به ارائه ۵۳۵ ساعت آموزش پایه زبان سوئدی به مهاجرین می‌باشند. هدف از ارائه آموزش زبان سوئدی ایجاد دانش پایه و مهارت در زبان سوئدی برای مهاجرین بزرگسال و شناخت جامعه سوئد بود. در سال ۱۹۶۷ مجلس ملی سوئد تصمیم به اعمال تحولاتی اصولی در ساختار آموزش بزرگسالان گرفت. از این روی آموزش بزرگسالان به صورت آموزش دولتی بزرگسالان در سطح ملی و آموزش بزرگسالان در سطح محلی، سازمان دهی گردید. در نتیجه این تحولات، مدارس متوسطه شبانه و مدارس مکمل منحل گردید. در اول جولای ۱۹۶۸ ساختار آموزش بزرگسالان توسط دولتهای محلی تغییر یافت. سال بعد در سال ۱۹۷۷ آئین نامه دایره آموزش پایه بزرگسالان ابلاغ گردید. از اول جولای ۱۹۹۶ دولتهای محلی، عهده‌دار مسئولیت فراهم سازی دوره‌های آموزش زبان سوئدی ویژه مهاجران گردیدند.

تعداد دانش آموزان طی سالهای تحصیلی ۱۹۹۴ تا سال ۱۹۹۸ (درصد زنان در سال ۱۹۹۷-۱۹۹۸)

سال تحصیلی	تعداد دانش آموزان مقطع آموزش پایه	مقطع آموزش متوسطه	تحصیلات تکمیلی	آموزش زبان ویژه مهاجرین
۱۹۹۴-۱۹۹۵	۴۸۴۶۰	۱۴۰۸۶۸	۶۵۶۳	۶۱۰۱۷
۱۹۹۵-۱۹۹۶	۴۷۶۴۳	۱۵۷۵۹۹	۵۷۹۸	۵۱۴۸۶
۱۹۹۶-۱۹۹۷	۴۷۴۲۲	۱۷۷۷۳۲	۱۹۷۴	۴۱۱۳۴
۱۹۹۷-۱۹۹۸	۴۷۷۰۵	۲۶۰۶۱۲	۸۳۸۱	۳۵۷۴۶

طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۱۹۹۸، هزینه کلی آموزش بزرگسالان که توسط دولتهای محلی تأمین اعتبار می‌گردد به ۵ هزارمیلیون کرون سوئدی و برای آموزش زبان مهاجران نیز بر ۶۱۰ میلیون کرون سوئدی بالغ می‌گردد.

شرایط پذیرش

کلیه شهروندان سوئدی رده‌های سنی ۲۰ سال و بالاتر به شرط عدم برخورداری از تخصص‌های آموزشی پایه در مدارس پایه کشور از حق حضور در دوره‌های آموزش عمومی و آموزش تکمیلی بزرگسالان که توسط شهرداریهای مناطق مختلف کشور برگزار می‌گردد، برخوردار می‌باشند.

از جمله مهم ترین شاخص‌های پذیرش داوطلبین دوره‌های آموزش بزرگسالان می‌توان به موارد ذیل

اشاره نمود:

- عدم برخورداری متقاضیان از تحصیلات کافی
- عدم برخورداری متقاضیان از شغل مناسب
- نیل به اهداف آموزش همگانی

هدف اصلی سیستم آموزش بزرگسالان کشور سوئد فراهم نمودن فرصت‌های آموزشی برای افراد در جهت تکمیل تحصیلات مطابق با نیازهای فردی آنان می‌باشد. از جمله دیگر اهداف دوره‌های آموزشی فوق می‌توان به تقویت وضعیت بازار کار و حیات فرهنگی و سیاسی شهروندان بزرگسال سوئدی اشاره نمود. از جمله مهم ترین مشخصه‌های آموزش بزرگسالان می‌توان به همسویی فعالیت‌های سیستم آموزش بزرگسالان با ارزش‌های اساسی مردمی، توجه بر ارزش‌های فردی بزرگسالان، اتخاذ گام‌هایی در جهت افزایش برابری جنسی و جلوگیری از اعمال سیاست‌های نژاد پرستانه در حوزه آموزش و دریافت شهریه‌های یکسان از افراد مختلف اشاره نمود. از جمله مهم ترین اهداف دولت سوئد در حمایت از دوره‌های آموزش بزرگسالان می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- بر طرف نمودن شکاف‌های تحصیلی و برقراری برابری بیشتر و عدالت اجتماعی در حوزه آموزش
  - افزایش سطح درک فرهنگی، اجتماعی و سیاسی سطوح مختلف افراد جامعه به ویژه بزرگسالان
  - تغییر روند زندگی کاری، دستیابی به فرصت‌های شغلی مناسب و ارضای تمایلات فردی
- بزرگسالان از طریق فراهم نمودن فرصت‌های آموزشی برای آنان

ارزیابی تحصیلی

در سیستم ارزیابی تحصیلی آموزش عالی بزرگسالان که تحت نظارت شهرداری‌های مناطق مختلف صورت می‌گیرد (TG) تحت عنوان نمره قبول (G) قبول با تبصره و (VG) و (MVA) قبول با تبصره خاص ارزیابی می‌گردد. در سیستم ارزیابی تحصیلی آموزش پایه و تحصیلات تکمیلی بزرگسالان نیز (TG) قبول و (G) قبول با تبصره می‌باشد.

آموزش زبان سوئدی به مهاجرین (SFI)

دوره‌های آموزش سوئدی ویژه مهاجرین (sfi) به تأمین دانش و تخصص اساسی زبان سوئدی مهاجرین و برخورداری دانش در خصوص جامعه سوئدی مبادرت می‌نماید. کلیه شهرداری‌های مناطق مختلف کشور می‌بایستی تا حداکثر ظرف سه ماه از ارائه آموزش زبان سوئدی به افراد رده‌های سنی ۱۶ سال و بالاتر اطمینان حاصل نمایند. آموزش‌های فوق به صورت رایگان ارائه گردیده و از ارزشهای اساسی دوره‌های آموزش ملی مدارس غیر اجباری پیروی می‌نماید. آموزش‌های مذکور می‌بایستی با نیازهای دانشجویان و شرایط و تجارب آموزشی آنان مطابقت داشته باشد. شهرداری‌های مناطق مختلف کشور ملزم به همکاری با آژانس محلی استخدام می‌باشند تا مطمئن گردند که دوره‌های آموزشی می‌تواند تا حد امکان به کسب تجارب کاری و استخدامی سودمند و فراهم آوردن فرصت مناسب جهت حضور در کلاسهای مکالمه سوئدی منجر گردد. گفتنی است که دوره‌های آموزش سوئدی ویژه مهاجرین (SFI) همچنین به دانش آموزان مهاجر رده‌های سنی پایین همزمان با تحصیلات عمومی ارائه می‌گردد.

آژانس ملی آموزش (CFL)

زمانیکه آژانس ملی آموزش CFL در اول ژانویه ۲۰۰۲ تشکیل یافت، آژانس آموزش از راه دور که مسئولیت رسیدگی بر امور آموزش بزرگسالان را بر عهده داشت با (CFL) ادغام گردید. آژانس مذکور از دو واحد عملیاتی در harnosand و norrkoping با اداره مرکزی در hossalholm برخورداری می‌باشد.

آموزش‌های همگانی بزرگسالان

آموزش جوانان (folkbidning)، انجمن‌های آموزشی جوانان (studieforbund) و دبیرستانهای مردمی (folkhogskolor)، خود به تعیین اهداف فعالیت‌های خود مبادرت می‌نمایند. آموزش همگانی بزرگسالان به بالا بردن دموکراسی، برابری جنسی و درک و توسعه بین‌المللی فرهنگ

سوئدی منجر می‌گردد. هدف ارائه دوره‌های آموزش بزرگسالان افزایش فرصت شهروندان سوئدی در جهت تاثیر گذاری بر شرایط زندگی شخصی خود می‌باشد.

انجمنهای آموزش بزرگسالان عامل کمک کننده در ایجاد فرهنگ مردمی و مطالعات مبتنی بر توسعه ایده‌ها در سازمان‌ها و انجمنهای مردمی محسوب می‌گردند. انجمن‌های مذکور درصدد ارائه آموزشهای اساسی به افراد، به ویژه افرادی با تحصیلات محدود می‌باشند. در انجمنهای آموزش بزرگسالان و دبیرستان‌های مردمی دوره‌های آموزش کوتاه مدت، بلند مدت و فعالیت‌های فرهنگی برگزار می‌گردد. انجمن‌های آموزش بزرگسالان و مراکز آموزش متوسطه مردمی به برقراری همکاریهای نزدیک با انجمن‌های مردمی و دیگر سازمانها مبادرت می‌نمایند. فرهنگ مذاکره دموکراتیک در آموزش همگانی بزرگسالان تقویت شده و به عنوان اصلی جهت فعالیت درونی دواير ومراکز آموزش بزرگسالان در آمده است. آموزش همگانی بزرگسالان اغلب توسط شوراهای استانی و شهرداریها تأمین اعتبار می‌گردد. انجمنهای آموزش بزرگسالان و مراکز آموزش متوسطه مردمی که تحت نظارت شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئدی فعالیت می‌نمایند، توسط شوراهای استانی حمایت می‌گردند. مسئولیت اصلی انجمن‌های آموزش بزرگسالان و مراکز آموزش متوسطه مردمی اجرای سیاستهای طراحی شده توسط شهرداریها در چهارچوب آموزش اولیه بزرگسالان می‌باشد. هدف اصلی دولت از تشکیل چنین انجمن‌هایی اعطای امکانات به مردم جهت تاثیر گذاری بر زندگی شخصی خود و سهیم شدن و مشارکت در توسعه جامعه می‌باشد. به علاوه کمک‌های بلاعوض ایالتی به تقویت و توسعه دموکراسی، گسترش علاقه فرهنگی در جامعه و توسعه مشارکت همگانی در حیات فرهنگی منجر می‌گردد. در این راستا فعالیت‌هایی که در جهت بر طرف نمودن شکافهای آموزشی و بالا بردن سطح آموزش در جامعه اجرایی گردد، از اولویت اجرایی برخوردار می‌باشند.

مهاجرین، افراد فاقد توانایی‌های یادگیری و افراد فاقد شغل از اولویت حضور در دوره‌های آموزش بزرگسالان برخوردار می‌باشند. علی‌رغم محدودیت‌هایی که در ارتباط با کمک‌های اهدایی دولت اعمال گردیده، شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئد مسئولیت تخصیص کمک‌های بلاعوض دولتی و اداره، سازمان دهی و ارزیابی فعالیت‌ها را بر عهده دارد. شورای ملی آموزش بزرگسالان شامل فدراسیون انجمن‌های آموزش ملی سوئد، مراکز آموزش متوسطه مردمی و فدراسیون شوراهای استانی کشور سوئد می‌باشد. همه ساله شوراهای ملی آموزش بزرگسالان سوئدی به ارائه گزارش‌اتی در خصوص بودجه ۲ سالانه و ارزیابی فعالیت‌های سالانه به دولت مبادرت می‌نمایند. شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئدی مسئولیت ارزیابی فعالیت آموزش بزرگسالان از لحاظ بررسی وجوه ایالتی را عهده دار می‌باشد.

انجمن‌های آموزش بزرگسالان

در حال حاضر تعداد ۷ انجمن آموزش بزرگسالان با عنوان (stadieforband) در کشور سوئد فعالیت داشته و از محل وجوه تخصصی ایالتی تأمین اعتبار می‌گردند. کلیه انجمن‌های آموزش بزرگسالان از پروفایل ویژه خود برخوردار بوده و به انعکاس علایق جنبش‌های مردمی بزرگسالان و دیگر سازمان‌های مربوطه مبادرت می‌نمایند. به طور کلی می‌توان گفت که تعداد ۷ انجمن مذکور با بیش از ۲۷۰ سازمان عضو همکاری داشته، توافقات همکاری با بیش از ۶۰ سازمان متفرقه منعقد نموده و به طور محلی با انجمن‌های گوناگون همکاری می‌نمایند. هر یک از مراکز آموزش بزرگسالان از تعدادی واحدهای محلی (بخش‌های محلی) و ادارات محلی بالغ بر ۹۰۰ واحد متشکل گردیده است. شرط اساسی اعطای کمک‌های بلاعوض آموزشی به انجمن‌های آموزش بزرگسالان، تشکیل دوایر آموزشی به طور منظم می‌باشد. کلیه دوایر آموزشی می‌بایستی از گروه مدیریتی منسجمی که

توسط انجمن‌های محلی آموزش بزرگسالان انتخاب می‌گردند، برخوردار باشند. طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰، تعداد انجمن‌های آموزش بزرگسالان در سوئد بر ۳۳۴ هزار نفر و تعداد شرکت کنندگان بین ۵-۱ میلیون نفر برآورد گردیده است. گفتنی است که از این تعداد، حدود ۵۷٪ شرکت کنندگان زن بودند و این درحالیست که تا قبل از سال ۲۰۰۰ این تعداد بر ۲۱۱۰۰۰ زن با حدود ۱۶۸۲۵۰۰۰ تعداد شرکت کننده بالغ می‌گردید.

آموزش بازار کار

آموزش بازار کار شکلی از آموزش بزرگسالان است که در آن اولویت به زمینه‌های سیاست بازار کار و مبارزه با بیکاری معطوف می‌گردد. به عبارت دیگر آموزشهای فوق شکلی از بازآموزی افرادی است که به روز نمودن دانش و مهارتهای پایه خود جهت ادامه کار درحوزه های تخصصی نیاز داشته و یا نیازمند آموزش مشاغل جدید می‌باشند. تصمیمات پیرامون آموزش بازار کار توسط آژانس ملی استخدام سوئد اتخاذ می‌گردد. در طول دوره آموزش بازارکار، شرکت کنندگان از حمایت‌هایی به صورت کمک‌های بلاعوض آموزشی برخوردار می‌گردند. هدف اصلی دوره‌های آموزش بازارکار تسهیل در فرآیند یافتن شغل مناسب برای افراد بزرگسال می‌باشد. این در حالی است که آموزشهای فوق همچنین به عنوان وسیله‌ای جهت برخورداری از آموزشهای بیشتر و تحت پوشش قرار دادن دامنه وسیعی از زمینه‌های شغلی و برآورده نمودن نیازهای بازار کار، به افراد بزرگسال ارائه می‌گردد.

آموزش پایه بزرگسالان

اجرای طرح جامع آموزش پایه بزرگسالان (Kunskapstyflet) در کشور سوئد از سال ۱۹۹۷ آغاز گردیده و تا سال ۲۰۰۲ به طول انجامید. آموزش پایه بزرگسالان نوع خاصی از آموزش نبوده بلکه بخشی از آموزش بزرگسالان می‌باشد. هدف برگزاری چنین دوره‌های آموزشی، تحت پوشش

قرار دادن افراد فاقد شغل و کارکنانی است که از صلاحیت آموزش عالی ۳ساله برخوردار نمی باشند. همچنین دوره‌های مذکور بر نیازهای کارکنان با آموزش محدود و فراهم نمودن فرصت‌های آموزشی افراد جهت ارتقاء صلاحیت بازار کار متمرکز می‌باشد. دولت سوئد سالانه ۳/۴ میلیون SEK جهت احداث ۱۰۰ هزار مرکز آموزشی تحت نظارت شهرداریها سرمایه گذاری می‌نماید. گفتنی است که مسئولیت نظارت و رسیدگی بر عملکرد مراکز آموزش بزرگسالان از سوی دولت به شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئدی تفویض گردیده است.

طی سالهای اخیر به واسطه بهبود وضعیت بازار کار و روند نزولی متقاضیان ، تعداد مراکز ارائه کننده آموزشهای پایه بزرگسالان کاهش یافته است. شهرداریها از درجه بالایی از آزادی در تصمیم گیری در خصوص آموزش بزرگسالان برخوردار می‌باشند. تغییر نیازهای بازار کار و تعیین اولویت‌های خاص در جهت توزیع وجوه دولتی میان مراکز آموزش بزرگسالان توسط کمیسیون آموزش بزرگسالان سوئد صورت می‌گیرد. در آوریل سال ۲۰۰۰، کمیسیون مذکور به ارائه گزارش نهایی خود در خصوص نوسامانی آموزش بزرگسالان در سوئد مبادرت نمود که پس از اعمال ارزیابی‌های همه جانبه، لایحه آموزش و توسعه سیاستهای آتی آموزش بزرگسالان در فوریه سال ۲۰۰۱ تقدیم مجلس ملی سوئد گردید. در همان اثناء دولت سوئد به ارائه کمکهای بلاعوض تحصیلی به افراد فاقد شغل رده‌های سنی ۲۵-۵۵ سال جهت برخورداری از حضور در دوره‌های آموزش بزرگسالان و برخورداری از حقوق و مزایای بیکاری مبادرت نمود.

آموزش شغلی پیشرفته

از اول ژانویه سال ۲۰۰۲ آموزش شغلی پیشرفته افراد بزرگسال (KY) به عنوان شکل منظمی از آموزش عالی در کشور سوئد سازماندهی گردید. این در حالی است که طرح (KY) قبلا به

عنوان یک طرح راهنما از پاییز سال ۱۹۹۶ به اجرا در آمده بود. هدف (KY) برآورده نمودن نیازهای بازار کار کارگران ماهر برخوردار از صلاحیت کافی در تولید کالاها و خدمات تکنولوژی مدرن میباشد. گفتنی است که آموزشهای فوق در کارگاههای صنعتی و در قالب ۲۷۰ برنامه آموزشی که عمده صنایع را تحت پوشش قرار می دهد، به دانشجویان ارائه می گردد. از پاییز سال ۱۹۹۹ در جهت اجرای برنامه فوق تعداد ۱۲۰ هزار مرکز، با هدف تمرکز بر زمینه های شغلی افراد بزرگسال در سراسر کشور سوئد احداث گردیده است. لازم به ذکر است که دوره آموزشی فوق معمولاً ظرف مدت ۲ سال معادل با آموزشهای تمام وقت ۸۰ هفته ای به افراد بزرگسال ارائه گردیده و دیپلم آموزش پیشرفته شغلی به آنان اعطا می گردد.

اعتبار بخشی به آموزش بزرگسالان

از آنجاییکه اعتبار بخشی به دانشی که افراد بزرگسال در کار و زندگی اجتماعی خود کسب نموده اند زمینه مهم توسعه آموزش بزرگسالان محسوب می گردد ، بر این اساس دولت سوئد به اعتبار بخشی آموزش بزرگسالان از طریق ارزیابی ساختاری شامل ارزیابی و بررسی صلاحیت آموزشی افراد در داخل و خارج سیستم آموزشی رسمی مبادرت نموده است. اجرای قوانین اعتبار بخشی همچنین به تأیید صلاحیت شغلی و کاری افراد منجر می گردد.

مطابق قوانین اعتبار بخشی، از مهاجرین و سایر اشخاصی که از تحصیلات و تجارت آموزشی در خارج از کشور و از دانش شغلی و تجارب کاری برخوردار می باشند به بهترین نحو بهره برداری می گردد. در نوامبر سال ۱۹۹۹ دولت سوئد به تشکیل کمیسیونی در جهت قانونی نمودن دوره های آموزش مهارت ها و صلاحیت های تخصصی ویژه بزرگسالان مبادرت نمود. نماینده کمیسیون با اخذ التزام تعهد از شهرداریها مسئولیت قانونی حمایت و نظارت بر آموزش بزرگسالان را به سطوح محلی

و شهرداریهای مناطق مختلف کشور تفویض نموده و به تشکیل انجمن ملی تایید نمرات و مدارک تحصیلی آموزشی بزرگسالان مبادرت نمود.

آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها (KOMVUN)

آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها (KOMVUN)، آموزش مقدماتی و آموزش تکمیلی بزرگسالان را در برمی گیرد. کلیه شهرداریهای مناطق مختلف کشور مسئولیت نظارت بر چهار چوب آموزش اولیه بزرگسالان را برعهده دارند. آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها رایگان بوده و امکاناتی نظیر کتابهای درسی و ابزار آموزشی و لوازم التحریر را در اختیار افراد بزرگسال قرار می دهد. دوره های آموزش اولیه بزرگسالان از سال ۱۹۹۷ به علاقه مندان ارائه می گردد. عمده برنامه های آموزش اولیه در شهرداریهای مناطق کم جمعیت و شهرداریهای مناطق با نرخ بیکاری بالا ارائه می گردد. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۰ بالغ بر ۳۱۷۲۰۶ دانشجو در دوره های آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداریها حضور یافته اند. گفتنی است که اکثریت دانشجویان (بالغ بر ۲۷۱۶۱۸ نفر) در دوره های آموزشی بالاتر و حدود ۳۷۳۱۸ نفر در آموزش های پایه بزرگسالان ثبت نام نمودند. این درحالیست که تنها تعداد ۸۲۷۰ نفر در تحصیلات تکمیلی ثبت نام نمودند. از جمله عمومی ترین دوره های آموزشی میتوان به دروس کامپیوتر (دو دوره با ۱۳۸۰۷۶ شرکت کننده) ریاضیات (دو دوره با ۸۲۰۲۸ شرکت کننده) زبان سوئدی (۶۰۱۲۵ شرکت کننده) و زبان انگلیسی (۶۹۴۹۳ شرکت کننده) اشاره نمود. گفتنی است که تقریباً $\frac{2}{3}$ دانشجویان را زنان و حدود $\frac{1}{4}$ آنان را دانشجویان غیر بومی تشکیل می دهند. به عبارت دیگر کشور سوئد در زمره کشورهایی است که از بالاترین میزان دانشجویان غیر بومی بزرگسال حدود (۶/۶۸ درصد) برخوردار می باشد.

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ تعداد اساتید آموزش بزرگسالان (اعضای پرسنل تمام وقت) بر ۷۰۰۰ نفر یعنی معادل ۴/۵ استاد برای هر ۱۰۰ دانشجو بالغ می‌گردد. تا قبل از سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۰ تعداد ۱۶۴۷ دانشجو که تقریباً اکثریت آنان در سطوح بالای آموزشی قرار داشتند تحت تعلیم دوره‌های آموزش سوئدی ویژه مهاجرین قرار گرفتند. این در حالی است که طی سال تحصیلی ۲۰۰۱-۲۰۰۰ بالغ بر ۳۷۳۲۲ دانشجو متشکل از پناهندگان (۳۳ درصد)، متقاضیان مجوز اقامت (۱/۵ درصد) و بالغ بر ۶/۶ درصد مهاجر با میانگین حضور ۶۰ درصدی زنان در دوره‌های آموزش سوئدی حضور یافتند.

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰، در آموزش بزرگسالان فاقد توانایی یادگیری تعداد ۴۳۳۵ دانشجو در سطوح آموزشی پایه، تعداد ۱۵۱۶ نفر در مدارس فنی و حرفه‌ای و ۷۸۳ دانشجو نیز در سطوح بالاتر آموزشی به تحصیل مبادرت می‌نمایند. تعداد اساتید اعضای پرسنل تمام وقت ۲۳۰ نفر، میانگین تعداد دانشجویان در گروه دونفر و ساعات آموزشی به طور متوسط بر ۲/۴ ساعت در هفته بالغ می‌گردید. گفتنی است که بالغ بر ۵۰ درصد از دانشجویان به دانشجویان زن با میانگین سنی ۳۵ سال تعلق دارد.

برنامه ریزی آموزشی آموزش بزرگ سالان

در اغلب شهرداری‌های کشور سوئد آموزش بزرگسالان (Komvux) در فواصل خاص زمانی به علاوه ترم‌های معمول آموزشی ارائه می‌گردد. گفتنی است که چگونگی تقسیم فعالیت روزانه توسط مدارس و به صورت محلی تعیین می‌گردد. در اغلب شهرداری‌های کشور سوئد آموزش بزرگسالان (Komvux) در فواصل زمانی غیر از ترم‌های معمول (ماه‌های تابستان) نیز ارائه می‌گردد. گفتنی است که چگونگی تقسیم فعالیت روزانه توسط هر یک از مدارس و به صورت کاملاً انحصاری تعیین

می‌گردد. در مراکز آموزش عالی بزرگسالان، ساعات آموزشی مندرج در جداول زمانی بر حسب ترم‌های آموزشی متفاوت می‌باشد. شیوه سازماندهی و برنامه ریزی مقطع آموزش عالی بصورت محلی و توسط دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور صورت می‌گیرد.

آموزش استثنائی

تاریخچه

تاریخچه آموزش کودکان استثنایی در کشور سوئد به قرن ۱۹ میلادی باز می‌گردد. امروزه برخی از کودکان مواجه با نواقص فیزیکی در مدارس پایه عادی آموزش می‌بینند و این در حالی است که کودکان مواجه با مشکلات یادگیری تحت آموزش‌های خاص دانش‌آموزان استثنائی قرار می‌گیرند.

سطوح و گروه‌های سنی

مدارس پایه ویژه دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری به آموزش کودکان رده‌های سنی ۶-۷ سال مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که آموزش در مراکز آموزش پایه استثنایی مدت زمان ۱۰ سال به طول انجامیده و گذراندن سال ۱۰ برای دانش‌آموزان استثنایی اختیاری است. لازم به ذکر است که مدارس پایه استثنایی تنها موظف به ثبت نام از دانش‌آموزان برخوردار از حداکثر رده سنی ۲۰ سال می‌باشند.

ساختار آموزش کودکان استثنائی

طبق تمهیدات مندرج در «قوانین آموزشی» و آئین‌نامه‌های مقطع تکمیلی آموزش متوسطه مسئولیت فراهم نمودن امکانات آموزش ویژه دانش‌آموزانی که نیازمند کمک و حمایت می‌باشند بر عهده مدارس کشور می‌باشد. حمایت‌های مذکور از دانش‌آموزان مواجه با نواقص جسمانی و بینایی به عمل آمده

و از طریق ارائه آموزش‌های خاص توسط معلمان آموزش‌یافته و برگزاری آموزش‌های مداوم به آنان ارائه می‌گردد. دولت معین نمی‌کند که این حمایت‌ها به چه شکلی باید باشند، بلکه تنها فراهم‌آوری این حمایتها را لازم می‌داند. مدیران مدارس نیز مسئولیت اطمینان یافتن از سازماندهی صحیح آموزش و رفاه در جهت برخورداری دانش‌آموزان از حمایت‌های مورد نیاز را عهده‌دار می‌باشد.

این درحالی است که مسؤلیت ترسیم خطوط کلی آموزش کودکان استثنائی و اجرای سیاست‌های حمایتی در قبال آن بر عهده شهرداری‌های مناطق مختلف کشوری باشد. مراکز آموزش پیش دبستانی از مسوولیت خاصی در قبال کودکان استثنائی برخوردار می‌باشند. طبق قوانین آموزشی کشور، کودکان استثنائی از حق حضور در مدارس پیش دبستانی و مشارکت و مشاوره با کودکان عادی برخوردار می‌باشند. از جمله مهمترین وظایف شهرداری‌ها در قبال کودکان استثنائی می‌توان به حمایت‌هایی چون فراهم آوردن امکان مشاوره کودکان استثنائی با روانشناسان، تشکیل کلاسهای گفتار درمانی، تشکیل کلاسهای آموزشی خاص، نظارت آموزشی و تشکیل دوره‌های آموزشی ضمن خدمت اشاره نمود.

شهرداری‌ها همچنین مسوولیت تضمین برخورداری کودکان استثنائی از امکانات مشابه مراکز عادی آموزش پیش دبستانی و مراکز تفریحی را بر عهده دارند. مطابق قانون حمایت از افراد معلول (LLS)، کودکان مواجه با معلولیت از حق برخورداری از دستیاران خصوصی برخوردار می‌باشند. کانونهای مراقبتی کودکان متشکل از پرستاران کودکی است که از کودکان رده‌های سنی ۱-۱۲ سال مراقبت می‌نمایند. از آنجائی که کانونهای مراقبتی کودکان تحت مقررات مهدهای کودک مورد نظارت و ارزیابی واقع نمی‌گردند، در نتیجه برنامه مهدهای کودک در خصوص آنها صادق نمی‌باشد. اما با این حال قادر به فراهم‌آوری زمینه‌های لازم برای فعالیت کودکان می‌باشند. خطوط کلی فعالیتی کانونهای مذکور توسط آژانس ملی آموزش اعلام می‌گردد. در اکثر شهرداری‌ها، مراکز مراقبتی کودکان از هماهنگی نزدیکی با فعالیت‌های

مراکز پیش دبستانی برخوردار می‌باشند. طی دهه های اخیر، مراکز پیش دبستانی آزاد برای آندسته از کودکانی که در سایر اشکال فعالیت‌های پیش دبستانی مشارکت نمی‌نمایند، ایجاد گردید. در کانون‌های مذکور مشارکت در فعالیت‌های آموزشی فردی و گروهی، اغلب تحت نظر یک مربی پیش دبستانی به کودکان ارائه می‌گردد. اهداف مراکز پیش دبستانی آزاد با مراکز دولتی متفاوت بوده و به عنوان زمینه‌ای در جهت‌دهی به شخصیت اجتماعی کودکان نگرینسته می‌شود. طی دهه‌های ۸۰ و ۹۰ تعداد کودکان مهاجر در مراکز آموزش پیش دبستانی بسرعت افزایش یافته و سهم عمده‌ای از شهرداری‌ها نیز به ارائه خدمات آموزشی زبان مادری به کودکان غیر بومی مبادرت می‌نمودند. در حال حاضر نیز هدف اصلی مراکز پیش دبستانی تقویت دوزبانگی و شخصیت فرهنگی دوگانه کودکان غیر بومی ساکن کشور سوئد می‌باشد. گفتنی است که مدارس پیش دبستانی دانمارکی و اسلونیایی نیز در کشور سوئد فعالیت دارند.

آموزش ویژه دانش آموزان مواجه با مشکلات یادگیری

آموزش کودکان مواجه با مشکلات یادگیری طی سال ۱۸۶۰ بصورت فعالیتی ضد انسانی آغاز گردید. گفتنی است که مدارس مذکور با دخالت هیئت‌های ایالتی اداره می‌گردید. در آغاز، مدارس مذکور به صورت شبانه روزی اداره شده و امکاناتی جهت ایاب و ذهاب کودکان از خانه به مدرسه و بالعکس وجود نداشت. مدارس شبانه روی تا اواسط قرن بیست در کشور سوئد فعالیت داشتند. در سال ۱۹۵۰ مجلس ملی تصمیم به اجرای برنامه راهنما تحت دوره آموزشی جامع ۹ ساله مدارس (مقطع تکمیلی متوسطه امروزی) گرفت. طی سال ۱۹۶۷ قانون فراهم آوری مقدمات آموزش عقب ماندگان ذهنی به تصویب رسیده و تحصیل برای کودکان مواجه با عقب ماندگی ذهنی شدید اجباری گردید اجباری بودن آموزش، در خصوص افراد رده های سنی ۲۳- ۲۱ سال مصداق نمی‌یافت. در اواسط دهه ۸۰ مقطع آموزشی پایه به ۱۰

سال تغییر یافته تا از این طریق دانش‌آموزان تحت تعلیم دوره چهار ساله آموزش مهارت حرفه‌ای که امروزه از آن تحت عنوان (مقطع تکمیلی متوسطه استثنائی) یاد می‌گردد، قرار گیرند.

مطابق قانون مصوب ۱۹۶۷ تعداد دانش‌آموزان استثنائی قادر به ادامه تحصیل به میزان دوبرابر افزایش یافته و میزان همکاری مدارس مذکور با مدارس عادی جهت رفع این معضل و کمبود ابزار آموزشی گسترش یافت. در حال حاضر عمده کلاس‌های آموزشی مدارس مذکور در اماکن عمومی تشکیل می‌گردد که به مدارس پایه و تکمیلی متوسطه تحت نظارت شهرداری‌ها تعلق دارد. در اول جولای ۱۹۸۵ مسئولیت رسیدگی و نظارت بر مدارس مذکور از سطح ملی به وزارت رفاه اجتماعی و وزارت آموزش و علوم تفویض گردید. از اول جولای ۱۹۸۶ با اصلاح قوانین آموزشی تدارکات لازمه برای مدارس مذکور پیش بینی گردید. مسئولیت آموزش افراد جوان و بزرگسالان مواجه با ناتوانی‌های یادگیری در اول جولای ۱۹۹۶ از هیات‌های ایالتی به شهرداری‌ها تفویض گردید. در حال حاضر، مدارس مذکور با مدارس پایه عادی ادغام شده و از ساختمان‌های اداری مشترک بهره برداری می‌نمایند.

آموزش ویژه دانش‌آموزان مواجه با نقص کاربردی

در حال حاضر مدارس ویژه کودکان و نوجوانان مواجه با نقایص شنوایی و افرادی که از حضور در مدارس عادی محروم می‌باشند فعالیت دارند. در کشور سوئد مراکز خاصی برای دانش‌آموزان مواجه با نقص بینایی، دانش‌آموزان ناشنوا یا مواجه با نقص شنوایی و ناتوانی‌های یادگیری، دانش‌آموزانی که از بدو تولد ناشنوا و نابینا بوده و دانش‌آموزانی که از نقائص گفتاری رنج می‌برند، دایر می‌باشد. در سال ۱۸۸۹ قانونی به تصویب رسید که براساس آن هیئت‌های استانی مسئولیت آموزش کودکان ناشنوا (کرولال) را عهده دار گردیدند. دوره‌های آموزشی در موسسه توم توبدا (Tom tebody) واقع در سولنا (Solna) برگزار شده و دانش‌آموزان استثنایی به همراه دانش‌آموزان

عادی هم سن خود در مدارس ابتدائی و با کتب آموزشی یکسان تحت تعلیم قرار گرفتند. آموزش ناشنویان و افراد مواجه با نقائص شنوائی طی سال ۱۹۳۸ تغییر نموده و آموزش‌های مذکور در ۴ منطقه از کشور و در مدارس ویژه‌ای ارائه گردید. مدارس مذکور در استکهلم، سوئد و هارنوساند تاسیس شده و دانش‌آموزان کرولال به گذراندن آموزش پایه در آن مبادرت می‌نمودند. طی سال ۱۹۹۸ دولت سوئد به اعطای کمک هزینه تحصیلی به والدین کودکان ناشنوا که به آموزش زبان اشاره مبادرت می‌نمایند مبادرت نمود. در حال حاضر تعداد ۵ مدرسه ویژه کودکان ناشنوا یا مواجه با نقص شنوائی و یک مدرسه ملی ویژه دانش‌آموزان ناشنوا یا مواجه با نقص شنوائی و نقص شناختی و دانش‌آموزان کور مادرزاد در کشور سوئد فعالیت دارند. این مدارس در سطح ایالتی برای دانش‌آموزان مواجه با نقص شنوائی طراحی گردیده اند. طی سال ۱۹۵۰ آموزش افراد نابینا یا مواجه با نقص بینائی، تا حد زیادی با سیستم مدارس عادی هم‌سان گردید.

مدارس پایه ویژه دانش‌آموزان استثنائی (سارس کولان)

مدارس مذکور مختص کودکان و نوجوانان مواجه با اختلالات یادگیری می‌باشد. آموزش در مدارس مذکور تا حد ممکن با آموزش در مدارس پایه و تکمیلی متوسطه عادی یکسان بوده و دانش‌آموزان از آموزشی متناسب با محیط آموزشی برخوردار می‌گردند. طبیعتاً، در هر حال، تفاوت در محتوی، خصوصیات و سطوح آموزشی غیرقابل اجتناب است. این در حالی است که در اکثر موارد، این نوع آموزش از نظر اداری و ساختاری با مدارس پایه عادی مشترک بوده و اغلب از مدیریت آموزشی یکسان برخوردار می‌باشد. گفتنی است که دانش‌آموزان ممکن است به عنوان عضوی از مدارس پایه بوده و درعین حال به گذراندن سیلابس‌های آموزشی دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری نیز مبادرت نمایند. آموزش ویژه دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری به دودسته مدارس پایه

و تربیتی تقسیم می‌گردد. مدارس نخست ویژه آن دسته از دانش‌آموزانی است که از قدرت خواندن و نوشتن برخوردار بوده و با بهره‌گیری از مهارت‌های مذکور به کسب علم مبادرت می‌نمایند. مدارس تربیتی نیز ویژه آن دسته از دانش‌آموزانی است که از توانایی یادگیری دروس پایه مدارس عادی برخوردار نبوده و در مدارس استثنایی تحصیل می‌نمایند. آن دسته از دانش‌آموزانی که در مدارس پایه ویژه افراد مواجه با اختلالات یادگیری ثبت نام می‌نمایند به گذراندن دوره آموزشی اجباری ۹ ساله با گذراندن آموزش اختیاری طی سال دهم مبادرت می‌نمایند. پس از گذراندن دوره آموزشی ۹ ساله در مدارس پایه، دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری از مجوز حضور در دوره چهار ساله آموزش تکمیلی متوسطه برخوردار می‌گردند. هدف عمده مدارس پایه استثنایی فراهم آوردن زمینه تحصیلی کودکان و نوجوانان مواجه با اختلالات یادگیری با توجه به شرایط فردی آنهاست. با توجه به متدهای آموزشی مدارس مذکور فرصت‌های مناسبی جهت نیل به این هدف به وجود آمده که از آن جمله می‌توان به تنظیم دوره‌های آموزشی متناسب با تواناییهای فردی دانش‌آموزان، تعیین محتوای سیلابسهای آموزشی و اتخاذ روش‌های تدریس مناسب اشاره نمود. از جمله مهم‌ترین وظایف مدارس مذکور فراهم نمودن زمینه مناسب جهت پرداختن به زندگی فعال اجتماعی و آمادگی دانش‌آموزان در دوره بزرگسالی است. مجلس ملی سوئد (ریدستاک) به طراحی برنامه‌های درسی مشترک ویژه مدارس پایه و مدارس متوسطه تکمیلی استثنایی مبادرت می‌نماید. در برنامه‌های درسی جدید تعیین و تبیین اهداف کلی و اصول عمومی نظام آموزش استثنایی لحاظ گردیده است. برنامه‌های درسی، جداول زمانبندی و سیلابس‌های آموزشی به طور کامل توسط مجلس ملی ارائه می‌گردد. در برنامه‌ها و جداول زمانبندی مذکور، حداقل ساعت درسی مدارس مختلف مشخص گردیده است. معلمین، دانش‌آموزان و والدین سوئدی از آزادی عمل

بسیارزядی جهت انتخاب روش‌ها و دروس آموزشی مناسب برخوردار می‌باشند. برنامه‌های آموزشی مقطع تکمیلی متوسطه ویژه دانش‌آموزان مواجهه با اختلالات یادگیری بر ۸ برنامه ملی اعم از علوم هنری، مکانیک خودرو، تجارت، مدیریت، صنایع دستی، هتل‌داری، صنایع، رسانه‌های گروهی علوم زیست محیطی مشتمل می‌گردد. این درحالی است که برخی از موضوعات هسته‌ای درکلیه برنامه‌های آموزشی مشترک می‌باشند که از آن جمله می‌توان به زبان سوئدی / سوئدی به عنوان زبان خارجی، زبان انگلیسی، ریاضیات، علوم اجتماعی، علوم دینی، علوم طبیعی، ورزش و علوم هنری اشاره نمود. آن دسته از دانش‌آموزانی که از علایق خاصی غیر از برنامه‌های ملی برخوردار باشند، برنامه‌های خاص آموزش آنان توسط انجمن ملی آموزش طراحی می‌گردد. گفتنی است که این برنامه مشتمل بر دروس اصلی برنامه ملی به علاوه آموزش‌های حرفه‌ای و ترکیبی از دروس و برنامه‌های محلی می‌باشد. ارائه برنامه‌های فردی در جهت هدایت دانش‌آموزان به برنامه ملی به تحت پوشش قرار دادن نیازهای آموزشی و شغلی آنان منتهی می‌گردد. از جمله موارد درسی آن دسته از دانش‌آموزانی که به آموزش حرفه‌ای مبادرت می‌نمایند می‌توان به زبان سوئدی، ریاضیات، علوم اجتماعی، ورزش، علوم هنری و آموزش حرفه‌ای اشاره نمود. از جمله مواد درسی آن دسته از دانش‌آموزانی که به آموزش شغلی مبادرت می‌نمایند نیز می‌توان به دروس ارتباطی و تعاملی، درک واقعیت و مهارت‌های دنیای اطراف، هنرهای عملی، ورزش و فعالیت‌های روزانه اشاره نمود.

مدارس استثنائی

آن دسته از کودکان و نوجوانانی که به واسطه مواجهه با اختلالات یادگیری از ثبت نام در مدارس پایه عادی محروم می‌گردند، به مدارس استثنائی ویژه افراد مواجهه با اختلالات یادگیری معرفی می‌گردند. این مطالب شامل افراد مواجهه با نقائص حرکتی دائمی نیز می‌گردد.

اداره کنندگان مدارس پایه استثنائی به اتخاذ تصمیماتی درخصوص پذیرش یا عدم پذیرش کودکان جهت تحصیل درمدارس استثنایی مبادرت می نمایند. اکثریت دانش آموزان مواجه با نوعی اختلالات کاربردی به گراند اسکولایا (مدارس پایه استثنایی) رفته و از حمایت های لازمه برخوردار می گردند. مدارس ویژه تاجای ممکن به ارائه برنامه های آموزشی معادل مدارس پایه عادی (سارس اسکولا) مبادرت می نمایند. درکشور سوئد تعداد ۶ مدرسه استثنایی ویژه ناشنوایان یا دانش آموزان مواجه با نقص شنوایی فعالیت دارد که از این تعداد ۵ مدرسه منطقه ای و ۱ مدرسه ملی است که به پذیرش دانش آموزان از سراسر کشور مبادرت می نماید. مدارس منطقه ای در هارنوسند (مدرسه کریستین)، استکهلم (مدرسه مانیلا)، اوربرو (مدرسه برژیت) و نورس یورک (مدرسه ونر) و لاند (مدرسه اوستروانگس) واقع گردیده اند. مدرسه ملی نیز در منطقه گنستا (مدرسه آسباکا) و برای دانش آموزان ناشنوا یا مواجه با نقص شنوایی و اختلالات یادگیری بر پا گردیده است. آن دسته از دانش آموزانی که درمدارس استثنائی آموزش می بینید ملزم به گذراندن دوره آموزشی ۱۰ ساله آموزش مدارس پایه می باشند. دولت سوئد ملزم به تأمین کلیه هزینه های دانش آموزان مدراس استثنائی شامل مخارج اقامت شبانه روزی، امکانات آموزشی، هزینه سفرهای آموزشی و ایاب و ذهاب می باشد. شهرداری های محلی نیز ملزم به پرداخت مالیات های معینی به دولت در جهت ثبت نام دانش آموزان می باشند. طبق آمار بدست آمده طی دسامبر ۲۰۰۰ شهریه آموزشی سالیانه هر دانش آموز بر SEK ۷۵۰۰۰ بالغ می گردد که توسط شهرداری های محلی به دولت پرداخت می شود. این درحالیست که طبق آخرین آمار بدست آمده طی ژانویه ۲۰۰۲ شهریه مذکور بر SEK ۱۸۲۰۰۰ بالغ گردیده است. مدارس استثنائی توسط آژانس ملی مدارس استثنائی اداره می گردند. گفتنی است که آژانس دیگری با عنوان I.P.M در جهت رسیدگی به امور ناشنوایان و افراد مواجه با نقص

شنوایی فعالیت دارد. از جمله مهم‌ترین مراکز مددیاری کشور سوئد می‌توان به مرکز مددیاری ناشنوایان مواجه با نقص شنوایی و مرکز مددیاری واقع در Gnesta ویژه ناشنوایان مواجه با نقص شنوایی و اختلالات یادگیری، مرکز مددیاری گفتار و زبان سیگ تونا-Sigtuna ویژه دانش‌آموزان مواجه با لکنت زبان، مرکز مددیاری بینایی اوربر Orebro ویژه دانش‌آموزان نابینای مواجه با ناتوانی‌های دیگر و مرکز مددیاری بینایی استکهلم ویژه دانش‌آموزان مواجه با نقص بینایی اشاره نمود. از اول جولای ۲۰۰۱، آژانس جدیدی با عنوان انیستیتو آموزش استثنایی سوئد در جهت تأمین بودجه لازم آموزش استثنایی آغاز به فعالیت نمود. گفتنی است که مراکز مددیاری فوق تحت نظارت آژانس مذکور به مشارکت بایکدیگر مبادرت می‌نمایند. تعداد دانش‌آموزان مدارس استثنایی سوئد بر ۸۰۰ نفر بالغ می‌گردد. اکثریت قریب به اتفاق دانش‌آموزان (حدود ۴/۵ درصد) ناشنوا بوده و یا از نقص شنوایی رنج می‌برند. تعداد معلمان (کادر تمام وقت) نیز بر ۳۴۰ نفر بالغ می‌گردد. گفتنی است که ۸۵٪ درصد معلمان مدارس استثنایی از گواهی‌نامه آموزشی و ۶ نفر از هر ده نفر معلم از گواهی‌نامه ویژه آموزش استثنایی برخوردار می‌باشند.

مقطع تکمیلی متوسطه استثنایی

اهداف مدارس عادی تکمیلی متوسطه در خصوص مدارس متوسطه استثنایی نیز صادق می‌باشد. با این تفاوت که در عوض ارائه دروس عادی زبان سوئدی و انگلیسی، به افراد ناشنوا یا مواجه با نقص شنوایی متدهای خاصی اعمال می‌گردد. مدارس مذکور وظیفه تضمین دو زبانگی دانش‌آموزان پس از اتمام تحصیلات را عهده‌دار می‌باشد. به عبارت دیگر به تقویت توانایی درک زبان اشاره سوئدی و خواندن آن و توانایی بیان افکار و عقاید به زبان اشاره و زبان نوشتاری انگلیسی در دانش‌آموزان منتهی می‌گردد.

متدهای آموزشی

متدهای آموزشی مدارس پایه استثنائی به طور جداگانه‌ای تعیین و طراحی می‌گردد. ابعاد کلاس‌ها بسیار کوچکتر بوده اما تعداد معلمین و دستیاران از مدارس پایه عادی یا مدارس تکمیلی متوسطه بیشتر است. در برنامه‌های آموزشی هر سیلابس درسی اهداف آموزشی دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری مشخص گردیده و این درحالی است که از شیوه تدریس سخنی به میان نیامده است. از این روی مدیران مدارس، معلمین، دانش‌آموزان و والدین از آزادی عمل بسیار زیادی جهت طراحی دروس و انتخاب متدها و مواد درسی برخوردار می‌باشند اغلب آموزش‌ها به صورت فردی به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد.

برنامه‌های آموزشی، جداول زمانی و سیلابس‌های آموزشی انواع مختلف مدارس و اهداف برنامه‌های آموزشی ویژه دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری به طور کامل طراحی گردیده است. دولت سوئد به تعیین برنامه زمانبندی شده‌ای برای مدارس پایه و تکمیلی متوسطه استثنایی مبادرت نموده است. آژانس ملی آموزش مسئولیت طراحی سیلابس‌های آموزش استثنایی اعم از زبان خارجی دوم و سوم، زبان انگلیسی، رقص، نمایشنامه، زبان سوئدی و زبان اشاره ویژه دانش‌آموزان ناشنوا را عهده دار می‌باشد. سایر دروس و سیلابس‌های آموزشی مدارس پایه توسط دولت تعیین می‌گردد. آژانس ملی آموزش هم‌چنین به طراحی سیلابس آموزش ویژه مدارس پایه استثنائی مبادرت می‌نماید.

آمار تحصیلی

طی آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ تعداد دانش‌آموزان استثنایی مقاطع آموزش پایه و تکمیلی متوسطه بر ۶۰۰/۱۸ نفر بالغ می‌گردد. گفتنی است که تعداد ۱۳۵۰۰ نفر در مدارس پایه استثنائی و تعداد ۵۱۰۰ نفر نیز در مراکز تکمیلی متوسطه استثنائی به تحصیل مبادرت می‌نمایند. تعداد معلمین (کادر تمام وقت) نیز بر ۴/۲۰۰ نفر در مدارس پایه و ۱/۷۰۰

نفر در مراکز تکمیلی متوسطه استثنائی بالغ می‌گردد. گفتنی است که بالغ بر ۸۷٪ معلمان مدارس پایه استثنائی و ۸۲٪ معلمان مراکز تکمیلی متوسطه از گواهینامه آموزشی برخوردار می‌باشند. به عبارت دیگر تعداد معلمان (کادر تمام وقت) بر ۲۵/۴ نفر به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز در مدارس پایه و ۲۴/۹ به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز در مراکز تکمیلی متوسطه بالغ می‌گردد. لازم به ذکر است که بالغ بر ۱۳٪ دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری (۱۶۰۰ نفر) نیز در مدارس پایه و مراکز تکمیلی متوسطه عادی آموزشی می‌بینند.

نهادهای برنامه ریز مدارس استثنائی

آژانس ملی آموزش به طراحی سیلابس آموزشی ویژه مدارس استثنائی که از هیچ همانندی درسیستم آموزشی کشور برخوردار نمی‌باشد، مبادرت نموده است. زبان اشاره در این مدارس از سیلابسی خاصی برخوردار می‌باشد. هر ساله دولت سوئد به مشخص نمودن جداول زمانبندی مدارس استثنائی مبادرت می‌نماید. جداول زمانبندی که سال‌های تحصیلی ۱۰-۱ را شامل می‌گردد از نظر شکلی نظیر جداول زمانبندی مدارس پایه می‌باشد. تعیین تعداد ساعات مشخص درسی، امکان انتخاب‌های فردی دانش‌آموزان و انتخاب مدارس تکمیلی بر عهده آژانس ملی آموزش سوئد می‌باشد.

ارزیابی تحصیلی

دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری به دریافت مدارک علمی مشخص متناسب با نوع برنامه‌های آموزشی نائل می‌آیند. دانش‌آموزان هم‌چنین در صورت درخواست والدین، مورد ارزیابی تحصیلی قرار می‌گیرند. به دانش‌آموزان مدارس پایه استثنائی نیز در صورت درخواست والدین نمراتی تعلق می‌گیرد. از سیستم ارزیابی تحصیلی دو نمره‌ای با عناوین قبولی عادی (G) و قبولی متوسط (VG) جهت ارزیابی دانش‌آموزان مقاطع پایه و تکمیلی متوسطه استثنائی استفاده می‌شود.

گفتنی است که آن دسته از دانش‌آموزانی که به اخذ نمره قبولی عادی (G) نائل نیابند تنها مدرکی دال بر حضور آنان در دوره و رشته آموزشی مربوطه اعطا می‌گردد. دانش‌آموزان مدارس استثنائی از سیستم ارزیابی تحصیلی مشابهی همچون مدارس پایه عادی برخوردار بوده و از سیستم ۳ نمره‌ای با عناوین قبولی عادی (G)، قبولی متوسط (V G) و قبولی ممتاز (MVC) بهره می‌برند.

ارتقاء تحصیلی

قوانین مدارس پایه در خصوص مدارس استثنائی نیز مصداق می‌یابد. مسوولیت اتخاذ تصمیم در خصوص ارتقای تحصیلی دانش‌آموزان مدارس پایه به کلاس‌های بالاتر بر عهده هیئت امنای مدارس می‌باشد. مدیران مدارس نیز از مسوولیت سازماندهی دروس و فعالیت‌های حرفه‌ای به دانش‌آموزان و ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی جهت انتخاب از میان گزینه‌های مختلف ارائه شده توسط مدارس برخوردار می‌باشند.

اعطاء مدارک آموزشی

آن دسته از دانش‌آموزانی که به تحصیل در مدارس پایه استثنائی مبادرت می‌نمایند، در پایان به دريسافت گواهی‌نامه آموزشی نائل می‌آیند. علاوه بر این، نمرات ارزشیابی تحصیلی نیز به آنان ارائه می‌گردد. گفتنی است که دانش‌آموزان مدارس استثنائی نیز از سیستم نمره دهی مشترک با مدارس عادی برخوردار می‌باشد.

چارچوب‌های قانونی

قوانین آموزشی مصوب ۱۹۸۵ بر کل سیستم آموزشی کشور مشتمل بر مدارس پایه، مدارس تکمیلی متوسطه، آموزش پایه و تکمیلی متوسطه استثنائی آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداری و آموزش بزرگسالان مواجه با نقائص یادگیری مصداق می‌یابد. قوانین آموزشی به واسطه بخشنامه‌های صادره

دولت به مدارس سراسر کشور به مورد اجرا گذارده می‌شود. بخشنامه‌های مذکور بخشنامه‌های مدارس ویژه و بخشنامه مدارس متوسطه تکمیلی دانش‌آموزان مواجه با ناتوانی‌های یادگیری را شامل می‌گردد. از اول ژانویه ۱۹۹۸ قوانین جدیدی درخصوص مقاطع آموزش پیش دبستانی و آمادگی در قوانین آموزشی کشور لحاظ گردیده است. طی سال ۱۹۹۵ کلیه مدارس پایه کشور به اجرای برنامه‌های آموزشی یکسان که توسط دولت تنظیم می‌گردد، مبادرت می‌نمایند. طی سال ۱۹۹۹ دولت سوئد تصمیم به بازنگری قوانین آموزشی کشور توسط کمیته پارلمانی گرفت. دولت نیز به تشکیل کمیته پارلمانی جهت بازنگری آموزش کودکان، نوجوانان و بزرگسالان مواجه با ناتوانی‌های جسمانی و ذهنی مبادرت نمود.

نهادهای مرکزی آموزش استثنایی

مسئولیت اتخاذ تصمیم مبنی بر پذیرش یا عدم پذیرش کودکان در مدارس پایه استثنائی بر عهده هیئت امناء مدارس پایه استثنائی سوئد می‌باشد. شکایات وارده بر تصمیمات هیئت مذکور تنها از سوی والدین و یا قیم کودکان به انجمن شکایات آموزشی تسلیم می‌گردد. هیئت مدیره دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی کشور سوئد پاسخ‌گوی نیازهای خاص آندسته از دانشجویانی است که به واسطه اختلالات جسمانی یا سایر مشکلات از روند طبیعی تحصیلات خود بازمانده‌اند. بنابر مصوبات آموزش عالی، هیئت‌های مدیره مراکز آموزش عالی ملزم به تخصیص حداقل ۱۵ درصد از بودجه آموزشی به دانش‌جویان مواجه با اختلالات جسمانی می‌باشند. لازم به ذکر است چنانچه بودجه ۱۵ درصدی اختصاص یافته به این امر کافی نباشد، دانشگاه ملی استکهلم عهده دار مسئولیت تامین بودجه مازاد می‌گردد. طی سال ۲۰۰۱ بالغ بر ۲۲۰۰ دانشجوی سوئدی با اختلالات کارکردی مواجه بودند که از این تعداد، ۱۵۰۰ دانشجو از کمک‌های مالی آموزشی برخوردار گردیدند.

از پائیز سال ۱۹۹۹ آزمون استعداد تحصیلی دانشجویان استثنایی جهت ورود به مقطع آموزش لیسانس در قالب دو آزمون ویژه دانش آموزان مواجه با اختلالات بینایی از طریق خط بریل (braille) و آزمون ویژه دانش آموزان ناشنوا به واسطه نوار کاست برگزار می‌گردد.

مشاوره آموزشی

اکثریت دانش‌آموزان کلاس‌های ۹ و ۱۰ مدارس پایه استثنایی از خدمات مشاوره آموزشی و شغلی درجهت آمادگی برای ورود به مراکز تکمیلی متوسطه و آشنایی با زندگی اجتماعی بهره‌مند می‌گردند. آن دسته از دانش‌آموزانی که تحت آموزش حرفه‌ای ویژه دانش‌آموزان مواجه با اختلالات یادگیری قرار می‌گیرند، ملزم به گذراندن حداقل ۲۲ هفته آموزشی می‌باشند. در جدول زمانبندی ارائه تعدادی از ساعات آموزشی به انتخاب مدارس بوده و عمدتاً به آموزش عملی اختصاص می‌یابد. مشاورین شغلی مدارس استثنایی به نمایندگی از آژانس استخدامی از وظایف مشخصی برخوردار بوده و به همین منظور آموزش می‌بینند. از جمله مهم‌ترین وظایف مشاورین می‌توان به یافتن مکانی جهت آموزش زندگی کاری و ایجاد اشتغال از طریق ارائه آموزش‌های خاص به دانش‌آموزان سال آخر آموزش اشاره نمود. آن دسته از دانش‌آموزان استثنایی که به تحصیل در مدارس پایه یا مدارس استثنایی مبادرت می‌نمایند، توسط هیئت امناء مدارس از مجوز ادامه تحصیلات خود به طریقی غیر از آنچه که در قوانین آموزشی لحاظ گردیده برخوردار می‌گردند که از آن جمله می‌توان به آموزش در خانه اشاره نمود. گفتنی است که تحت چنین شرایطی روند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مورد نظارت قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است اگرچنانچه شرایط مذکور وجود نداشته و یا شرایطی که تحت آن اجازه صادر گردیده برقرار نباشد، مجوز مذکور در هر زمان ابطال می‌گردد.

اکثر کلاس‌های آموزشی کودکان استثنایی در ساختمان مدارس پایه و مراکز تکمیلی متوسطه عادی تشکیل می‌گردد. علاوه بر این، تعدادی از دانش‌آموزان مواجهه با اختلالات یادگیری نیز در کلاس‌های مدارس پایه و مراکز تکمیلی متوسطه عادی آموزش می‌بینند. از این روی غیرمعمول نیست که معلمین مدارس عادی پایه و تکمیلی متوسطه به تدریس موضوعات هنری به دانش‌آموزان مدارس استثنایی نیز مبادرت می‌نمایند. دانش‌آموزان مواجهه با نواقص حرکتی در مدارس پایه عادی حاضر گردیده و تنها از کمک‌های ویژه‌ای برخوردار می‌گردند. در سطوح محلی و ملی، مراکز مددیاری مختلفی در جهت ارتقاء پیشرفت تحصیلی کودکان و نوجوانان ناشنوا، نابینا و یا مواجهه با لکنت زبان برپا می‌باشد. فعالیت عمده مراکز مذکور بر انجام تحقیقات آموزشی و تربیتی در خصوص دانش‌آموزان مواجهه با اختلالات یادگیری در سیستم آموزش دولتی متمرکز گردیده است.

پذیرش و هدایت تحصیلی

اداره کنندگان مدارس پایه و انجمن مدارس استثنایی به اتخاذ تصمیمات در خصوص پذیرش یا عدم پذیرش کودکان در مدارس استثنایی مبادرت می‌نمایند.

آموزش معلمان

تاریخچه

ساختار اولیه مراکز آموزش مقدماتی معلمان کشور سوئد در سال ۱۸۴۲ توسط نهادهای آموزشی ایالتی بنا نهاده شد. این درحالیست که آموزش معلمان در کشور سوئد به طور جدی پس از وضع مقررات ویژه آموزشی طی سالهای ۱۸۶۵-۱۸۶۲ در تعداد ۹ مرکز آموزش معلمان (۶ مرکز ویژه آموزش معلمان مرد و ۳ مرکز ویژه معلمان زن) ارائه گردید. تا سال ۱۹۶۸ مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزش معلمان بر

عهدہ کلیساها به ویژه کلیسای جامع سوئد قرار داشت. گفتنی است که در ابتدا دوره‌های آموزش معلمان در مراکز غیر آکادمیک معلمان برگزار می‌گردید و این درحالیست که از سال ۱۹۶۸ برخی از مراکز فوق به دانشکده‌های آموزش معلمان تغییر وضعیت داده و برخی نیز تعطیل شد.

در سال ۱۹۷۷ و در نتیجه اصلاح قوانین آموزش عالی، کلیه مراکز آموزش معلمان تحت سیستم آموزش ملی دانشگاهها و دانشکده‌های کشور قرار گرفت. برنامه جدید آموزش معلمان طی سال ۱۹۹۳ به اجرا گذارده شد. هدف اجرای طرح مذکور ارائه برنامه‌های آموزشی ۱۰ هفته‌ای به کودکان استثنائی می‌باشد. دانشگاهها و کالجها که مجریان طرح مذکور محسوب می‌گردند خود به نحوی به اجرای برنامه‌های آموزشی مبادرت می‌نمایند.

شرایط خدمتی معلمین

تاریخچه

معلمین مقطع آموزش پیش دبستانی، آموزش پاره وقت و معلمین و مدیران مدارس معمولاً توسط شهرداریها استخدام می‌گردند. انجمن‌های محلی سوئد نیز به مذاکره با اتحادیه‌های معلمین در خصوص حقوق و شرایط کاری مبادرت می‌نمایند و این درحالی است که معلمین مدارس غیرانتفاعی توسط مدارس استخدام می‌گردند. تا قبل از ژانویه ۱۹۹۱، معلمین مدارس پایه و مقطع متوسطه توسط شهرداریها استخدام می‌شدند اما این انجمن‌های ایالتی بودند که به گفتگو با اتحادیه‌های معلمین در خصوص تعیین حقوق و مزایا و شرایط کاری به گفتگو مبادرت می‌نمودند. در آن اثناء مسئولیت رسیدگی و نظارت بر عملکرد معلمین به روشنی به انجمن‌های ایالتی یا شهرداری محول نشده بود بلکه میان آندو تقسیم شده بود. این درحالی است که طی سال‌های متمادی واگذاری مسئولیت کار فرمائی به

شهرداریها ادامه داشت. از نظر شهرداریها وضعیت کارفرمائی دوگانه، مانعی جدی برسر راه عملکرد شهرداریها جهت اتخاذ سیاست کامل و بهانه‌ای جهت فرار انجمن‌های ایالتی از بر عهده گرفتن مسئولیت انجام فعالیتها به حساب می‌آمد. اتحادیه‌های معلمین نیز بر این عقیده بودند که قوانین ایالتی به عنوان تضمینی جهت فراهم آوردن شرایط آموزشی یکسان در نقاط مختلف مطرح می‌باشند.

باتوجه به این که برسر این مساله طی چندین دهه تحقیق و تفحص صورت گرفته بود، نهایتاً در سال ۱۹۸۹ لایحه‌ای ارائه گردید که براساس آن قوانین ایالتی انتصاب معلمین لغو و مسئولیت تام رسیدگی و نظارت بر امور مدارس به شهرداریها تفویض گردید. به عبارت دیگر با ازمیان برداشته شدن قوانین استخدامی ایالتی، شهرداریها عهده‌دار مسئولیت کامل نظارت بر عملکرد معلمین و مدیران مدارس کشور گردیدند. از اول ژانویه ۱۹۹۱ معلمین مراکز آموزش پیش دبستانی و پاره وقت نیز به عنوان کادر وابسته و تحت نظارت شهرداریها محسوب گردید. در این میان انجمن ایالتیهای محلی سوئد نیز مسئولیت مذاکره برسر حقوق و شرایط کاری معلمین با اتحادیه‌های معلمین را عهده دار گردید.

واپسین مذاکره میان این دو در خصوص تعیین حقوق و شرایط کاری معلمین در مورخه دسامبر ۲۰۰۰ صورت گرفت. واگذاری اختیارات و آزادی عمل بیشتر به شهرداریها بدین معنا بود که علاوه بر مدارس، شهرداریها نیز به تصمیم‌گیری در خصوص چگونگی اداره مدارس با در نظر گرفتن اهداف تعیین شده توسط دولت و مجلس ملی سوئد Riksdag نائل آمدند.

آموزش معلمان پیش دبستانی

تا قبل از دهه ۱۹۶۰، معلمین مقطع آموزش پیش دبستانی در مدارس ویژه آموزش پیش دبستانی آموزش می‌دیدند. رشد سریع مدارس طی دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ منجر به گسترش سریع مراکز آموزش معلمان پیش دبستانی گردید. در همین اثناء آموزش آموزگاران بیکار بدون وضع مقررات خاصی توسعه

یافته و در اشکال مختلفی به اجرا درآمد. لازم به ذکر است که آموزشهای فوق مدت زمان ۲ سال به طول انجامیده و در دانشکده‌های تربیت معلم و آکادمی‌های پیش دبستانی برگزار می‌گردد.

در سال ۱۹۹۷ مراکز آموزش پیش دبستانی و آموزگاران بیکار با یکدیگر ادغام گردید. در مورخه ۱ جولای ۲۰۰۱ روش جدید منسجمی در جهت جایگزینی آموزش معلمان مقطع پیش دبستانی با آموزش معلمان سالهای اولیه آموزش پایه طراحی گردید به عبارت دیگر مدرک تدریس کودکان و نوجوانان با مدرک تدریس مقطع پیش دبستانی و مقطع آموزش ابتدایی جایگزین شد.

طرح مذکور مشتمل بر ۱۶۰-۱۴۰ واحد درسی برابر با ۴-۳/۵ سال اشتغال به تحصیل می‌باشد. محتویات برنامه توسط برگزار کنندگان دوره‌های آموزشی تعیین شده و جهت دریافت مدرک مذکور دانش‌جویان ملزم به محقق ساختن اهداف دوره آموزش عالی می‌باشند.

آموزش معلمان مقطع ابتدایی

جهت تدریس در مراکز آموزش ابتدایی کشور سوئد گذراندن دوره آموزشی ۳ ساله در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور طی سطوح آموزشی به شرح ذیل الزامی است:

سطوح اول و دوم

آموزش پایه ۱ تا ۷ (۳/۵ تا ۴/۵ سال آموزش تئوریک) و گذراندن آموزش نظری و عملی ۱ ساله آموزش پایه ۴ تا ۹ (۳/۵ تا ۴/۵ سال آموزش تئوریک) معلمان این پایه آموزشی در صورت افزایش دوره‌های مطالعاتی خود در موضوعات نظری از مجوز تدریس در مراکز آموزش تکمیلی متوسطه برخوردار می‌گردند. گفتنی است که معلمان دروس عملی (کارگاهی) و معلمان دروس هنری در دانشکده‌های خاص آموزش می‌بینند. از جمله مهمترین شرایط لازم ویژه معلمان مقطع آموزش ابتدایی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. تسلط کافی بر زبان سوئدی

۲. برخورداری از اطلاعات کافی در خصوص قوانین جاری نظام آموزش دولتی و مقررات ویژه اهداف آموزشی

۳. گذراندن دوره ها و برنامه های آموزشی ویژه معلمان سوئدی

آموزش معلمان مقطع آموزشی پایه

تا دهه ۱۹۸۰ تنها شرط لازم جهت فعالیت به عنوان معلم مقطع آموزش پیش دبستانی برخورداری از گواهی قبولی از یک آکادمی پیش دبستانی ایالتی بود. گفتنی است که در آن اثناء، معلمان مقاطع آموزش پایه تحت تعلیم قوانین مسیحیت و کلیساها قرار داشته و تعلیم زبان سوئدی، ریاضیات و آواز به معلمان از اهمیت زیادی برخوردار بود. مدت زمان آموزش معلمان مقطع آموزش پایه از مدت زمان ۲ سال آغاز گردیده و تا ۴ سال افزایش یافت. در آن اثناء مراکز آکادمیک کشور خود مسئولیت پذیرش و تعیین میزان پذیرش دانش آموزان بر مبنای مساحت مراکز آموزشی را بر عهده داشتند، تا اینکه به تدریج ، معیار نمره و آزمون استعدادهای تحصیلی جایگزین معیارهای پذیرش سنتی گردید. فعالیت مراکز آموزشی بخش خصوصی بدون حمایت از سوی دولت آغاز شده و دوره های آموزشی به صورت دوره های آموزش کوتاه مدت به داوطلبین ارائه گردید. در ابتدا، دوره های آموزش معلمان مقطع آموزش ابتدایی توسط بخش خصوصی حمایت می گردید تا اینکه طی سالهای آتی برگزاری چنین دوره های آموزشی تحت حمایت رسمی دولت قرار گرفت. در سال ۱۹۳۱ زمانیکه مراکز ایالتی عهده دار مسئولیت برگزاری دوره های آموزش معلمان مقطع آموزش پایه گردیدند، مدت زمان دوره های آموزشی به ۲ سال افزایش یافت. براساس تفکر تربیت آموزگاهی آن زمان طبقات مختلف معلمان تحت تعلیم دوره های آموزش مشابه روش تدریس قرار می گرفتند تا از این طریق فاصله میان معلمان پیش دبستانی و مربیان مدارس رسمی

کاهش یابد. در سال ۱۹۵۰ تصمیمی در جهت احداث دانشکده ویژه آموزش معلمان اتخاذ گردید. چند سال بعد تعداد ۶ دانشکده جامع تربیت معلم احداث گردید. در سال ۱۹۶۸ دانشکده‌ها و دانشگاه‌های آموزش معلمان کاملاً جایگزین آکادمیهای آموزشی معلمان گردید. از جمله عمده ترین تغییرات اصلاحی به عمل آمده در ساختار آموزش معلمان طی سال ۱۹۶۸ می‌توان به تدوین و تعیین برنامه‌های ملی آموزش معلمان اشاره نمود. در سال ۱۹۷۷ نظام آموزش معلمان با سیستم آموزش عالی ادغام گردید. در پاییز سال ۱۹۸۸ طرح جدید ویژه آموزش معلمان مقطع آموزش پایه تدوین گردید. گفتنی است که طرح مذکور برای مدارس پایه برخوردار از کودکان رده‌های سنی ۶-۱ سال و ۹-۷ سال به مورد اجرا در آمد. هدف عمده اعمال چنین تغییراتی مورد توجه قرار گرفتن مدارس پایه به عنوان مراکز آموزشی منسجم و غیر وابسته به مراکز آموزشی بالاتر بود. بدین ترتیب دوره‌های آموزش معلمان مدارس پایه با هدف ایجاد فرهنگ منسجم تر برای معلمان مدارس پایه سازماندهی گردید. در سال ۹۳-۱۹۹۲ نیز برنامه‌های آموزش معلمان برای گروه‌های سنی بالاتر در مدارس پایه و با هدف ایجاد تنوع و گوناگونی بیشتر در ساختار آموزش پایه کشور ارائه گردید. پس از اعمال اصلاحات در ساختار آموزش عالی در سال ۱۹۹۳ برخورداری از گواهینامه تدریس در مقاطع آموزش پایه برای معلمین دانش آموزان رده‌های سنی ۷-۱ و ۹-۴ الزامی گردید.

قبل از اصلاح قوانین آموزش عالی در سال ۱۹۷۷، دانشجویان ملزم به تکمیل مطالعات نظری خود در دانشگاه یا دانشکده‌های آموزش عملی معلمین، جهت احراز گواهینامه تدریس در مقاطع بالاتر آموزشی گردیدند. پس از سال ۱۹۷۷ دوره‌های آموزش نظری معلمان مقاطع بالاتر در قالب برنامه‌های آموزشی ۴-۵/۵ سال سازماندهی گردید. در سال تحصیلی ۹۳-۱۹۹۲ طرح آموزش آکادمیک معلمان مقاطع بالاتر به صورت برنامه‌های آموزش ۴۰ مرحله‌ای به علاقه مندان ارائه گردید. پس از اصلاح قوانین آموزشی سال ۱۹۹۳ در سیستم دانشگاهی و دانشکده‌ای تنها یک دیپلم مربیگری ویژه مقاطع بالاتر تحصیلی

متمرکز بر مباحث تئوری، عملی و یا تلفیقی از هر دو به فارغ التحصیلان ارائه می‌گردید. در اول جولای سال ۲۰۰۱ طرح متدهای منسجم تر و جدید تر تدریس ارائه گردید.

ارزشیابی مدارک تحصیلی

در طول دوره آموزشی، دانش‌جویان مراکز آموزش عالی مرتباً از طریق آزمون‌های نوشتاری، گفتاری و نگارش مقالات، مورد ارزیابی قرار می‌گیرند.

روابط آموزشی - استخدام

بر اساس توافقات ملی به عمل آمده میان انجمن‌های محلی سوئد و موسسات آموزشی، معلمان و اساتید قبل از استخدام دائم برای یک دوره آموزشی ۱۲ ماهه استخدام می‌شوند. هدف دوره آزمایشی فراهم آوردن فرصت یک ساله برای معلمان جدید جهت تعلیم و تربیت به نحو احسن تحت نظارت معلمان با تجربه می‌باشد.

چارچوب‌های قانونی

قوانین مربوط به معلمان و مدارک لازم جهت تدریس را می‌توان در قوانین آموزش و پرورش کشور سوئد یافت. قوانین مربوط به اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها و کالج‌ها نیز توسط وزارت آموزش عالی بررسی و ارزیابی می‌گردد.

تصمیم‌گیری در خصوص شرایط کاری معلمان

بر اساس قوانین آموزش و پرورش کشور سوئد کلیه شهرداری‌ها و انجمن‌های ایالتی کشور موظف به استخدام و به کارگیری معلمان برخوردار از شرایط تدریس می‌باشند. شرایط کاری بر اساس انعقاد قرارداد اصلی میان انجمن‌های ایالتی و اتحادیه معلمان مشخص می‌گردد. در مدارس غیرانتفاعی، نیز اتحادیه‌های تجاری به مذاکره با سازمان‌های استخدامی مربوطه

مبادرت می‌نمایند. دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها خود راسا ملزم به نصب اعضاء هیئت علمی می‌باشند. در سال ۱۹۹۱ قوانین جدیدی جهت انتصاب، آموزش و ارتقاء اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها ارائه گردیده و موسسات آموزش عالی از حق اعطای عنوان پرفسوری به اساتید برجسته برخوردار گردیدند.

دستیابی به اشتغال

پس از جولای ۲۰۰۰ معلمین متقاضی استخدام دائمی در مدارس ملی، ملزم به برخورداری از مدرک تحصیلی دبیری، آشنایی کامل با زبان سوئدی و آگاهی بر قوانین آموزشی مدارس به ویژه قوانین مربوط به اهداف آموزشی می‌باشند. متقاضیان ملزم به گذراندن دوره آموزش معلمان در سوئد و یا کشورهای عضو EFTA یا EU (اتحادیه اروپائی) می‌باشند. اگر چنانچه متقاضیان دوره‌های آموزش عالی موفق به گذراندن واحد‌های آموزشی در مراکز داخلی یا سازمان‌های مذکور نشده باشند، آژانس ملی آموزش عالی به تصمیم‌گیری در خصوص اعتبار یا عدم اعتبار آن مبادرت می‌نماید. مدارس مقطع تکمیلی متوسطه نیز ملزم به انتصاب معلمینی بامدرک علمی کارشناسی ارشد می‌باشند. گفتنی است که متقاضیانی که از شرایط فوق برخوردار نباشند تنها به مدت ۱۲ ماه به استخدام مراکز آموزشی نائل می‌گردند. براساس قوانین موجود، قبل از استخدام رسمی، کلیه معلمین دوره استخدام آزمایشی ۱۲ ماهه را پشت سر می‌گذارند. هدف از این دوره آزمایشی، فراهم آوردن فرصت آشنائی معلمین جدید و تازه کار با متدها و روش‌های آموزشی تحت نظارت معلمین مجرب می‌باشد. مجلس ملی سوئد (Riksdag) براساس لایحه پیشنهادی دولت به اعمال تغییراتی در قوانین آموزش و پرورش جهت تعیین توانایی‌های زبانی لازم معلمین

مبادرت نموده است.. دلیل تغییرقانون مذکور امکان برخورداری معلمین خارجی از تسلط بر زبان سوئدی هم سطح با معلمین سوئدی می باشد.

موقعیت شغلی

اکثریت معلمین و مربیان مقطع آموزش پیش دبستانی سوئد به استخدام شهرداریها یا مدراس غیر انتفاعی گمارده شده و این درحالی است که مدرسین دانشگاهها و کالجها به استخدام خود موسسات در آمده و در نتیجه در استخدام نهادهای ایالتی می باشند.

پیشرفت تحصیلی

اگر چه در حوزه آموزش ، قوانین ملی خاصی در خصوص فرصت های شغلی معلمین تعیین نگردیده با این حال فرصت های ارتقاء شغلی اعضاء هیئت علمی مراکز آموزش عالی به واسطه تصویب قوانین ویژه آموزش عالی فراهم آمده است. معلمین سوئدی جهت ارتقاء کیفیت کار خود ملزم به برگزاری برنامه های آموزشی مشابه کشورهای عضو EFTA و EU می باشند. در صورت کمبود معلمین کار آزموده از معلمین آموزش ندیده برای مدت زمان محدود بهره گیری می شود. معلمین مدارس پایه در دانشگاهها ، کالجهای دانشگاهی ویا موسسات آموزشی آموزش می بینند. اکثریت معلمین واحدهای ۱-۳ و ۴-۶ به گذراندن دوره های جداگانه ای به مدت ۲,۵ و ۳ سال مبادرت می نمایند. این درحالیست که معلمین سالهای ۷-۹ به کسب مدارک دانشگاهی از کالجهای دانشگاهی ویا دانشگاهها مبادرت می نمایند. علاوه بر این آنها به احراز دیپلمی نائل می آیند که در پایان دوره ۱ ساله تئوری و عملی روش تدریس دروس آموزشی به آنان ارائه می گردد. طی سال دانشگاهی ۱۹۸۸-۱۹۸۹، برنامه مطالعاتی جدیدی ارائه گردید . این برنامه به ۲ شاخه برنامه معلمین سالهای ۱-۷ و برنامه معلمین سالهای ۴-۹ تقسیم شده است. گذراندن یک دوره آموزش یکساله تئوری و عملی در خصوص نحوه تدریس، برای کلیه دانشجویان اجباری است. آموزش تدریس

دروس پایه سال های ۱-۷ و ۴-۳ مدت زمان ۳ سال بطول می‌انجامد. دانشجویان از بین ۳ نوع برنامه آموزشی پایه به انتخاب یکی مبادرت نموده و ممکن است در یک یا ۲ موضوع تخصص یابند.

کار آموزان پایه های ۹-۴ در یکی از ۵ زمینه آموزشی تخصص یافته و بسته به رشته تخصصی خود بین ۳,۵ تا ۴,۵ سال آموزش می‌بینند. دانشجویان مذکور مطالعات موضوعی خود را گسترش داده و اطلاعات لازم جهت تدریس در مراکز آموزش متوسطه کسب می‌نمایند. از سال دانشگاهی ۱۹۹۲-۱۹۹۳ برای معلمان پایه های ۴-۹ متد آموزشی دیگری نیز طراحی گردید. بدین ترتیب که پس از انجام مطالعات موضوعی دروس مختلف آموزش پایه عملی نیز به آنها ارائه می‌گردد. معلمان باز آموزی شده پس از گذراندن دوره آموزشی که برای کلیه معلمان مدارس پایه تدارک یافته به گذراندن برنامه مطالعاتی تکمیلی ۱ ساله نیز مبادرت می‌نمایند. معلمان واحد های عملی و هنری در کالج های دانشگاهی ویژه های آموزش می‌بینند. این معلمان در حیطه کاری خود، به تخصص دست می‌یابند، اما این امکان برایشان وجود دارد که در برنامه آموزشی معلمان مدارس پایه حضور یافته و ترکیبی از رشته اصلی و یک یا دو رشته دیگر را فراگیرند. در کلیه دوره های آموزش معلمان، گذراندن یک ترم آموزش تمام وقت اجباری است. مسئولیت ارائه و نظارت بر آموزش ضمن خدمت بر عهده شهرداریها و دولت می‌باشد آژانس ملی آموزش و پرورش نیز به کسب اطمینان در خصوص برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت در کلیه بخشهای کشور مبادرت می‌نماید. دانشگاهها و کالجها نیز به برگزاری دوره های آموزشی ضمن خدمت ویژه معلمان شاغل مبادرت می‌نمایند. کمیته های آموزش و پرورش منطقه ای نیز به نظارت بر گذراندن دوره ها توسط معلمان می‌پردازند. علاوه بر این، کلیه معلمان موظفند در آموزش ضمن خدمت که ظرف مدت ۵ روز در سال ارائه می‌گردد و همچنین در فعالیتهای آموزشی فوق برنامه مدارس حضور یابند.

کادر آموزشی

بالغ بر ۸۵۵۰۰ معلم در مدارس تحت نظارت شهرداری و ۴۳۰۰ نفر نیز در مدارس مستقل کشور سوئد فعالیت دارند. تعداد کل معلمان شاغل در مدارس پایه بر ۸۹۴۰۰ معلم بالغ می‌گردد. تعداد ۳۷ معلم نیز در مدارس سامی فعالیت دارند. به طور متوسط در مدارس پایه شهرداری به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز ۶/۷ معلم، در مدارس سامی ۹/۱۶ و در مدارس پایه مستقل ۷/۷ معلم فعالیت دارند. به طور متوسط به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز ۶/۶ معلم اختصاص یافته است. در مدارس شهرداری ۹/۸۳ درصد معلمان از مدارک علمی برخوردار می‌باشند. در مدارس مستقل این رقم بر ۶۲/۲ درصد بالغ گردیده و متوسط این رقم برای کلیه مدارس پایه بر ۸۲/۸ درصد بالغ می‌گردد. تقریباً سه چهارم کادر مراکز آموزش پیش دبستانی در زمره معلمان ویژه مقطع آموزش پیش دبستانی محسوب می‌گردند و این درحالیست که بالغ بر ۸۴ درصد از آنان از مدارک علمی ویژه تدریس برخوردار می‌باشند. گفتنی است که تعداد کادر مراکز آموزش پیش دبستانی بر ۸۴۰۰ نفر و میانگین کادر آموزشی به ازای هر ۱۰۰ نفر ۷/۸ نفر بوده است. در بهار سال ۲۰۰۰، تعداد ۱۰۰ هزار نفر از دانش‌آموزان به اتمام مدارس پایه نائل آمدند.

گفتنی است که علاوه بر این تعداد ۷۶۰ معلم نیز در مدارس تحت نظارت شوراهای استانی فعالیت می‌نمایند. در مجموع تعداد ۲۹/۷۰۰ معلم در مراکز تکمیلی متوسطه کشور سوئد فعالیت دارند. به طور میانگین در مراکز تکمیلی متوسطه دولتی به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز، ۷/۸ معلم و در مراکز تکمیلی متوسطه مستقل، به ازای هر ۱۰۰ دانش‌آموز ۷/۰ معلم به خدمت می‌نمایند. نسبت ۸ به ۱۰ (۷۹٪) از معلمان مقطع تکمیلی متوسطه از مدارک ویژه تدریس برخوردار می‌باشند. در مدارس تحت نظارت شهرداری‌ها میزان ۸۱ درصد از معلمان از مدرک علمی ویژه تدریس برخوردار می‌باشند. گفتنی است که این رقم در مدارس مستقل، بر ۵۶ درصد بالغ می‌گردد.

آمار سال ۱۹۹۳

۸۹۳۹۳۲	دانش آموزان	۴۸۲۶	مدارس
۱۳۶۸۹	مدارس مستقل	۱۶۶	مدارس مستقل
۸۴۰۱۱	معلمین	۱۰۰/۸,۳ (دانش آموز)	نسبت معلمین به دانش آموزان

معلمان دروس عمومی از مدارک دانشگاهی برخوردار می‌باشند. این معلمین همچنین پس از گذراندن دوره مطالعاتی خودیک دوره ۱ ساله آموزش تئوری و عملی نحوه تدریس را نیز پشت سر می‌گذارند. حداقل شرایط لازم جهت احراز دیپلم دانشگاهی در آموزش متوسطه گذراندن یک دوره مطالعاتی ۴ ساله، دوره ۲ ساله دروس اصلی، دوره ۱,۵ ساله برای سایر دروس و آموزش ۱ ساله ویژه آموزش روشهای تدریس می‌باشد. کلیه معلمین در زمره کارمندان دولتی بوده و می‌توانند بصورت نیمه‌وقت یا تمام وقت فعالیت نمایند. آموزشهای حرفه‌ای در مراکز متوسطه توسط مدرسین برخوردار از مهارتهای تکنیکی یا اقتصادی و یا توسط آموزگاران حرفه‌ای تدریس می‌گردد. مهمترین خصیصه آموزش ضمن خدمت معلمین مراکز آموزش متوسطه و مراکز آموزش بزرگسالان سوئد، تکمیل قابلیت‌های درسی این افراد است چرا که با این وجود معلمین به احراز قابلیت‌های لازم در برنامه های جدید نظام آموزشی متوسطه نائل می‌آیند.

میانگین نسبت معلمین به دانش آموزان (طی سال ۱۹۹۳)

۳۱۳۶۶۲	دانش آموزان
۲۱۸۲۱۶	مدارس منطقه‌ای
۲۸۸۷۶	مدارس بخشی
۵۵۲۰	مدارس مستقل
۲۹۳۹۸	معلمان
۶۳۸	مدارس
۵۹	مدارس خصوصی

اصلاحات آموزشی

طی اگوست سال ۱۹۹۹ وزارت آموزش و علوم به فعالیت درخصوص برگزاری میتینگهایی با حضور نمایندگانی از معلمین و مدیران مدارس، کارفرمایان، آژانس ملی آموزش و تعدادی از دانشکده‌ها در جهت بحث و بررسی پیرامون فرصت‌های پیشرفت و افزایش ضریب استخدامی آنان مبادرت نمود. نتیجه کار گزارشی بود که طی آن پیشنهادهایی در جهت ارتقای کیفی فعالیت‌های معلمین و جاذبه دار نمودن حرفه معلمی ارائه گردید. علاوه بر این از کلیه شهرداری‌های جهت حضور در پروژه "مدارس ایده‌آل" دعوت به عمل آمد. وزارت آموزش و علوم، اتحادیه مدیران و معلمین مدارس و انجمن ایالت‌های محلی سوئد در زمره مبتکرین این پروژه محسوب می‌گردند. از جمله مهمترین اهداف پروژه مذکور می‌توان به ایجاد سازگارهایی در جهت توسعه و بهبود کیفیت کار مدارس، یافتن فرصت‌های مناسب جهت پیشرفت و ارتقاء معلمین و ارتقاء توسعه مدارس از طریق برقراری همکاری با مراکز آموزش عالی اشاره نمود. اصلی ترین هدف پروژه بسط و گسترش دانش و تجارب مکسوبه و ارائه تجربیات به مدارس سراسر کشور می‌باشد. گفتنی است که تعداد ۳۳ شهرداری در پروژه ۵ ساله مذکور مشارکت داشتند.

شرایط استخدامی اساتید مراکز آموزش عالی

برخی از شرایط استخدام اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌های سوئد به واسطه قوانین آموزش عالی تنظیم می‌گردد. پس از ژانویه ۱۹۹۹، استادیاران رسمی دانشگاه‌ها تنها در صورتی به درجه استادی نائل می‌آیند که توانائی آنها جهت احراز این موقعیت شغلی مورد تایید قرار گیرد. علاوه بر این قوانین مشابهی درجهت ارتقا درجه مربیان به درجات دانشیاری و استادیاری وجود دارد. اعمال تغییرات جدید بدین معناست که آموزش عالی از مسئولیت‌های تعریف شده بیشتری درجهت تعیین وظایف کاری مدرسین برخوردار گردیده است.

انتقالات و جابجائی‌های شغلی

در قوانین ملی کشور سوئد قانون یا قوانین خاصی در جهت جابجائی معلمان مقاطع مختلف آموزشی وجود ندارد. مطالعات نشان داده است که طی دوران رشد اقتصادی معلمان همانند سایر گروه‌های شغلی به جابجائی‌های بیشتر شغلی مبادرت می‌نمایند. طی دهه ۸۰ تعدادی از معلمان به عنوان مشاور در حوزه‌هایی نظیر ارتباطات اشتغال داشته‌اند. عموماً جابجائی معلمان در کشور سوئد چندان زیاد نیست. آینده استخدامی مربیان، معلمان پاره وقت و معلمان تمام وقت تحت تأثیر سیاست‌های محلی قرار دارد. علاوه بر این آینده استخدامی مربیان و معلمان پاره وقت به میزان استقبال والدین از دوره‌های پیش دبستانی و کودک یاری کودکان در سنین قبل از مدرسه نیز بستگی دارد. هیچ قانون ملی جهت برکناری معلمان یا تغییر شغل آن‌ها در کشور سوئد به تصویب نرسیده است. ضعف در مدیریت کاری و انجام فعالیت‌های خلاف قانون از جمله عوامل برکناری معلمان محسوب می‌گردد. در این گونه موارد قوانین جزایی مشابهی در خصوص معلمان اعمال می‌گردد. کار فرمایان موظف به بررسی تقاضای معلمان در جهت فعالیت در مراکز پیش دبستانی و مدارس کودکانی می‌باشند. آن دسته از افرادی که داوطلب تدریس در مراکز مذکور می‌باشند می‌بایستی به اخذ گواهی نامه عدم سوء پیشینه مبادرت نمایند.

حقوق و مزایای کادر آموزشی

حقوق معلمان مقاطع مختلف آموزشی متفاوت بوده و توسط نهاد های منطقه‌ای تعیین می‌گردد. در مورخه دسامبر سال ۲۰۰۰ اتحادیه معلمان و انجمن ایالت‌های محلی سوئد به توافق جدیدی در جهت نظم بخشیدن به شرایط کاری معلمان دست یافتند. لازم به ذکر است که قرار داد مذکور تا مارس ۲۰۰۳ از درجه اعتبار برخوردار می‌باشد. مربیان و معلمان پاره وقت و معلمان بومی از حداقل حقوق دریافتی پس از دوره آزمایشی بالغ بر SEK ۱۴/۳۰۰ و میانگین حقوق معادل

۱۶/۵۱۷ SEK در ماه برخوردار می گردند. معلمین مدارس پایه نیز (معلمین سال های ۷-۱۱ آموزشی) از حداقل دریافتی پس از گذراندن دوره آزمایشی بالغ بر ۱۵/۲۰۰ SEK در ماه و میانگین حقوق ۱۹۵۶۱ SEK در ماه برخوردار می گردند. معلمین مدارس پایه (معلمین سال های ۹-۴ آموزشی) و معلمین ویژه آموزش بزرگسالان نیز از حداقل دریافتی پس از دوره آزمایشی ماهیانه بالغ بر ۱۶۷۰۰ SEK و میانگین حقوق ماهیانه ۲۱۴۴۷ SEK برخوردار می گردند. میانگین حقوق اعضاء هیئت علمی دانشگاه ها و کالجها نیز طی سپتامبر ۲۰۰۰ به شرح ذیل می باشد:

حقوق ماهیانه استادیاران بر SEK ۲۳۰۰۰، دستیاران تحقیق بر SEK ۲۵۳۰۰، دانشیاران بر SEK ۲۹۷۰۰ و اساتید بر SEK ۴۰/۰۰۰ در ماه بالغ می گردد.

ساعات کاری کادر آموزشی

ساعات کاری سالانه معلمین بر ۱۷۶۷ ساعت به غیر از ایام تعطیلات بالغ می گردد. ساعات کاری تنظیم شده توسط کارفرمایان نیز بر ۱۳۶۰ ساعت کاری در سال بالغ می گردد. ۱۰۴ ساعت آموزش ضمن خدمت در سال نیز برای معلمین تمام وقت در نظر گرفته شده است که ممکن است به طور نامساوی در میان افراد تقسیم گردد. ساعات کاری منظم ممکن است بر ۱۹۴ روز در طول سال تحصیلی مشتمل گردد. باقیمانده ساعات کاری به فعالیت های مدیریتی و وظایف نمایندگی اختصاص می یابد. مدرسین دانشگاه ها و کالجها نیز به فعالیت ۴۰ ساعت در هفته مبادرت می نمایند.

تعطیلات

مربیان پیش دبستانی و معلمین همانند سایر کادر شهرداری ها از حق مرخصی به میزان ۳۲-۲۵ روز در سال بسته به رده سنی برخوردار می باشند. مدرسین دانشگاه ها و کالجها نیز به صورت متغییر از ۲۸، ۳۱

تا ۳۵ روز مرخصی بر خوردار می‌باشند. گفتنی است که مدرسین دانشگاه‌ها نیز همانند سایر کارکنان ایالتی از روزهای مرخصی بسته به رده سن (۲۸ روز تا سن ۲۹ سالگی و ۳۵ روز از ۴۰ سالگی به بعد) بهره‌مند می‌گردند. تعطیلات اعضاء هیئت علمی نیز معمولاً حین تعطیلات دانش‌جویان می‌باشد.

حقوق بازنشستگی

کلیه معلمین سوئدی در سن ۶۵ سالگی بازنشسته می‌گردند. روش‌هایی جهت بازنشستگی پیش از موعد نیز وجود دارد که در این گونه موارد حقوق بازنشستگی به ازای هر ماه بازنشستگی پیش از موعد مقرر کاهش خواهد یافت.

آموزش ضمن خدمت

از جمله اصلی‌ترین سیاست‌های آموزش دولت سوئد پرداختن به آموزش ضمن خدمت معلمین به عنوان عامل اساسی کسب استانداردهای بالای کیفی تدریس می‌باشد. کلیه دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر تقویت دستیابی به اهداف ملی و توسعه فعالیت‌های آموزشی مدارس استوار می‌باشد. در همین راستا دوره‌های آموزش ضمن خدمت به افزایش دانش، مهارت‌ها و ادراک کادر آموزشی مدارس کشور منجر گردیده است. گفتنی است که اهداف مذکور توسط دولت و مجلس ملی سوئد (ریکسداک) و تحت قوانین مصوب سال ۱۹۸۹ به اجرا درآمده و تحقق یافته است.

تاریخچه

در کشور سوئد آموزش ضمن خدمت در اواخر قرن ۱۹ به عنوان ابزاری جهت قانونمند کردن دروس و ساختار آموزشی طراحی گردید. دوره رسمی آموزش ضمن خدمت توسط ایالات مختلف کشور در جهت افزایش توانایی معلمین مشغول به تدریس تا اواسط قرن بیستم تشکیل نگردید. با وجود این طی قرن ۱۹

نوعی از آموزش ضمن خدمت با توجه به نیازهای فردی معلمان توسط اتحادیه‌های معلمان برگزار می‌گردید. تصمیمات مجلس ملی سوئد (ریکسداک) طی سال ۱۹۶۲ جهت تشکیل مدارس پایه و اعمال اصلاحات آموزشی در مدارس تکمیلی متوسطه طی سال ۱۹۶۲ باعث شکل‌گیری نظام درسی جدیدی برای مدارس پایه و متوسطه کشور گردید. نظام جدید آموزشی همزمان با برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت طی دهه ۱۹۶۰ توسعه یافت. طی ۲۰ سال منتهی به دهه ۱۹۸۰، اعتبارات کشوری در جهت پرداختن به دوره‌های آموزش ضمن خدمت به همراه فراهم نمودن دوره‌ها و فرصت‌های مطالعاتی برای افراد به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. دولت سوئد نیز به تشکیل نهادهای مرکزی آموزش ضمن خدمت مبادرت نمود که در راس آن انجمن ملی آموزش قرار داشت. در همان اثناء، انجمن‌های آموزشی ایالتی با برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت به تربیت مشاورین آموزشی در سطح ناحیه‌ای مبادرت نمودند. در اواخر دوره ۲۰ ساله مذکور، تغییراتی اعمال گردید. امتیاز معافیت از پرداخت مالیات‌های آموزشی لغو گردیده و دوره‌های آموزش ضمن خدمت به عنوان ساعات کاری کلیه کادر آموزشی مدارس کشور تلقی گردید. طی سال ۱۹۹۰ مجلس ملی سوئد (Riksdag) تصمیم جدیدی مبنی بر تقسیم مسئولیت میان دولت و شهرداری‌ها اتخاذ نمود. در حال حاضر مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر عهده شهرداری‌ها نهاده شده و این در حالی است که تعیین اهداف دوره‌های آموزشی پایه و متوسطه بر عهده دولت می‌باشد. پی‌گیری و ارزشیابی فعالیت‌های محلی نیز بر عهده دولت سوئد می‌باشد.

هیئت‌های تصمیم‌گیرنده

از ژانویه ۱۹۹۱، شهرداری‌ها به عنوان کارفرمایان معلمان کشور از اختیارات تام برخوردار گردیده و طبق قوانین آموزشی کشور ملزم به تضمین برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت ویژه کادر آموزشی کشور می‌باشند. دولت با اختصاص بودجه‌ای به آژانس ملی آموزش به هدایت این گونه فعالیت‌ها در نواحی

برخوردار از اهمیت ملی بیشتر مبادرت می‌نماید و این در حالی است که تنها اداره کنندگان مدارس مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزشی مذکور را عهده‌دار می‌باشند. آژانس ملی آموزش هم چنین به همکاری‌های لازم در جهت تثبیت دوره‌های آموزش ضمن خدمت به عنوان بخشی از برنامه‌های دراز مدت توسعه مدارس کشور مبادرت می‌نماید. گفتنی است که نیل به هدف مذکور مستلزم دستیابی و حصول به کلیه موارد ذیل می‌باشد:

- تغییر سیستم هدایت آموزشی مدارس

- تهیه اسناد و اهداف ملی معینه برای مدارس کشور

- ارزشیابی ملی مدارس کشور

نتایج حاصله از پی گیری و ارزیابی، سیاستی‌های دولت و مجلس ملی سوئد (Riksdag) و اعمال تغییرات جدید و محیطی بر اولویت‌های آژانس ملی آموزش تأثیر می‌گذارند.

شهرداری‌ها نیز از بودجه‌های خاصی جهت توسعه توانائی‌های کادر آموزشی برخوردار می‌باشند. طی سال ۱۹۹۸ طرح گسترده‌ای در جهت توسعه توانائی‌های معلمان در حوزه ICT مدارس به اجرا در آمد. بین سال‌های ۲۰۰۲-۱۹۹۹، بالغ بر ۷۰/۰۰۰ معلم، (نیمی از کلیه معلمان دوره‌های مختلف آموزشی) به استفاده از کامپیوتر به عنوان ابزار حرفه‌ای آموزشی مبادرت خواهند نمود. گفتنی است که طرح گسترش ICT (تکنولوژی اطلاعات و کامپیوتر) که مختص مدارس و مراکز آموزشی کشور می‌باشد، توسط هیئت منصوب شده از سوی دولت به مورد اجرا در می‌آید. لازم به ذکر است که هیئت مذکور از ترکیبی از نمایندگان وزارت آموزش و علوم، آژانس ملی آموزش، انجمن‌های محلی سوئد و اتحادیه معلمان متشکل می‌گردد. براین اساس دولت سوئد طی نیمه اول سال ۲۰۰۲ به اجرای استراتژی ملی توسعه ICT در مدارس کشور مبادرت نمود. دانشگاه‌ها و مراکز توسعه ناحیه‌ای کالج‌های دانشگاهی کشور سوئد که

در حال حاضر رو به گسترش می‌باشند از جمله مهمترین برگزار کنندگان دوره‌های آموزش ضمن خدمت به شمار می‌آیند. علاوه بر دانشگاه‌ها و کالج‌های دانشگاهی، سازمان نشر دانش، سازمان معلمان و سایر ادارات ایالتی نیز در زمره برگزار کنندگان این گونه کلاس‌ها محسوب می‌گردند.

مسئولیت برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر عهده دولت و شهرداریهای مناطق مختلف کشور سوئد می‌باشد. مؤسسه ملی آموزش نیز ملزم به اجرای برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در سراسر کشور می‌باشد. نهادهای محلی آموزشی نیز از طریق قوانین آموزشی به نظارت بر حضور مستمر معلمان در دوره‌های آموزشی مذکور مبادرت می‌نمایند. کلیه معلمان ملزم به حضور در دوره‌های ۵ روزه سالیانه آموزش ضمن خدمت مستقر در مدارس کشور می‌باشند.

شرایط پذیرش تحصیلی

تنها شرط لازم جهت پذیرش در دوره‌های ضمن خدمت اشتغال به کار معلمان دریکی از مدارس کشور می‌باشد. علاوه بر این جهت تدریس برخی از دوره‌های آموزشی برخوردار از شرکت کنندگان از آموزش‌های تخصصی نیز الزامی است.

برنامه‌ها و طول دوره‌های آموزشی

طرح و یا سیاست کلی جهت چگونگی برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت وجود نداشته و دوره‌ها، برنامه‌های تربیتی و روش‌های بسیار متنوع و متفاوتی بسته به این که چه کسی برگزار کننده و چه کسی استفاده کننده آن باشد، به مورد اجرا گذارده می‌شود. آن دسته از معلمینی که به شرکت در دوره‌های آموزش معلمان مبادرت می‌نمایند، معمولاً مرخصی گرفته و یا با جانشینان خود جایگزین می‌شوند. در غیر این صورت این دوره‌ها طی روزهای مطالعاتی و حتی در تعطیلات رسمی و تعطیلات آخر هفته برگزار می‌گردد.

برنامه‌های آموزشی

روش یا طرح کلی جهت چگونگی تدریس دوره‌های آموزش وجود ندارد. دوره‌ها، آموزش‌ها و روش‌های آموزشی با توجه به برگزار کنندگان آن از تنوع گسترده‌ای برخوردار می‌باشند.

روابطه آموزشی - استخدامی

حضور افراد در دوره‌های آموزش ضمن خدمت به خودی خود سبب افزایش حقوق آنان نمی‌گردد. بلکه در هنگام تعیین میزان حقوق افراد، مدارک جدید در نظر گرفته شده و معمولاً باعث افزایش حقوق می‌گردد. علاوه بر این گذراندن دوره‌های مذکور سبب کسب توانائی تدریس دروس تخصصی توسط معلمین شده و در نتیجه این قابلیت‌ها ممکن است به ایجاد فرصت‌های جدید تدریس در سطوح بالاتر آموزشی منجر گردد.

سایر کادر آموزشی

شهرداری‌های سوئد مسئولیت استخدام کادر مورد نیاز مراکز آموزشی کشور را بر عهده دارند. انواع و تعداد کادر آموزشی در سطح ملی تعیین نمی‌گردد. از جمله کادر آموزشی مدارس و مراکز آموزشی کشور سوئد می‌توان به مدیران مدارس، معلمین، مشاورین، پرستاران کودک، مسئولین رفاهی، سرایداران، معاونین، پرسنل تغذیه، مستخدمین و کتابداران اشاره نمود.

آمار تحصیلی

در حال حاضر تعداد ۳۴۰۰۰ دانشجو در رشته‌های دبیری تحصیل می‌نمایند که این تعداد تقریباً ۱/۶ کل دانش‌جویان دانشگاه‌ها و کالج‌های سوئد را شامل می‌گردد.

مقطع آموزشی	تعداد معلمان شاغل	درصد معلمان تمام وقت از ۱۰۰٪
آموزش پیش دبستانی (forskolklass)	۸۴۰۰	
مراکز اوقات فراغت	۱۹۰۰۰	
مدارس پایه	۸۹۸۰۰۰	٪۸۹
مدارس استثنائی	۳۰۰	٪۸۹
مدارس پایه استثنائی	۴۲۰۰	٪۶۷
مدارس تکمیلی متوسطه استثنائی	۱۷۰۰	٪۷۱
مقطع تکمیلی متوسطه	۲۹۷۰۰	٪۸۲
آموزش بزرگسالان	۱۱۱۰۰	٪۶۴
آموزش بزرگسالان با ناتوانی‌های یادگیری	۴۰۰	٪۶۰
آموزش زبان سوئدی ویژه مهاجرین	۱۴۰۰	٪۷۹

در مدارس پایه ۸۳٪ معلمان در مراکز تکمیلی متوسطه، ۷۹٪ در مراکز پیش دبستانی (آمادگی) ۵۳٪ در کلاس‌های پیش دبستانی اعم از مهدهای کودک و آمادگی‌ها، ۸۳٪ در مراکز اوقات فراغت و تفریحی و ۶۱٪ درصد از گواهینامه آموزشی عالی برخوردار می‌باشند. علاوه بر این تعداد ۱۰۵۰۰ نفر به عنوان پرستار کودک به فعالیت مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که تاکنون بالغ بر ۷۱ درصد از افراد فوق تحت تعلیم دوره‌های مراقبت از کودکان (دوره‌های غیر دانشگاهی) قرار گرفته‌اند. طی سال ۲۰۰۲ تعداد کادر دانشگاهی سوئد بر ۲۲۸۰۰ نفر بالغ گردید که حدود ۱/۳ از آن‌را زنان تشکیل می‌دهند. بیش از نیمی از اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها نیز از مدارک علمی بالاتر از فوق لیسانس برخوردار می‌باشند. تعداد اساتید زن ۱۳٪ بوده که در مقایسه با آمار سال ۸۷-۱۹۸۶ دو برابر افزایش داشته است.

نهادهای مرکزی آموزش ضمن خدمت

شهرداری‌های مناطق مختلف سوئد مسوولیت ارائه و نظارت بر آموزش‌های ضمن خدمت رؤسای مدارس کشور را عهده دار می‌باشند. در ابتدا آموزش ملی رؤسای مدارس کشور منحصرأ طی مدت زمان کوتاهی به معلمان ارائه می‌گردید. در واقع دوره‌های آموزش ضمن خدمت رؤسای مدارس توسط سازمان‌های تجاری برگزار و تأمین اعتبار می‌گردید. این در حالی است که در پایان دهه ۱۹۶۰ ترم‌های

کوتاه مدت آموزش ضمن خدمت با محتوای آموزشی و مدیریتی طراحی گردید. در سال ۱۹۷۶ طرح کلی تربیت رؤسای مدارس به تصویب رسیده و طبق آن، دولت و شهرداری‌ها عهده دارمسئولیت اجرا و نظارت آموزش ضمن خدمت رؤسای مدارس گردیدند. بعدها، طرح تربیت رؤسای مدارس به تصویب مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) رسید. طرح تربیت رؤسای مدارس توسط دانشگاه‌ها و دانشکده‌هایی صورت می‌گرفت که از آژانس ملی و آموزش، بودجه دولتی دریافت می‌نمودند. گفتنی است که نهادهای مجری طرح مذکور در ۷ منطقه مختلف کشور (اومیا، اوپسالا، استکهلم، لینکپینگ، گوتنه برگ، کارلستاد و کالمار) مستقر می‌باشند. طرح ملی تربیت رؤسای مدارس ویژه آندسته از افرادی است که مطابق قوانین آموزش به عنوان رؤسای مدارس ملی با مدارس مستقل همکاری می‌نمایند. گفتنی است پذیرش افرادی که قبلا در چنین برنامه‌ای حضور نداشته‌اند با مشاورت شهرداری مناطق مربوطه صورت می‌پذیرد.

آژانس ملی آموزش اخیرا به بازبینی اهداف و اصول کلی طرح ملی تربیت رؤسای مدارس مبادرت نموده است. هدف چنین بازبینی‌هایی افزایش توان مدیریت آموزشی رؤسای مدارس و اعمال سیاستهای ارتباطی دمکراتیک در برنامه‌های آموزشی و تدارک امکانات بیش تر و بهتر برای مدارس تحت نظارت شهرداریهای کشورمی‌باشد. رؤسای مدارس در جهت اجرای مسئولیت‌های خود مطابق با برنامه‌های درسی و ابزارهای قانونی دوره‌های آموزشی رفتارمی‌نمایند. تربیت رؤسای مدارس در طول ساعات کاری ارائه گردیده و شامل سمینارها و ترم‌های آموزشی نظارتی می‌باشد. پس از اتمام برنامه، گواهینامه‌ای به شرکت کنندگان اعطا می‌گردد. گفتنی است ارزیابی تحصیلی آموزش‌های فوق توسط واحدهای دانشگاهی صورت می‌گیرد. طرح ملی تربیت رؤسای مدارس، توسط آژانس ملی آموزش پی گیری و ارزشیابی می‌گردد.

طی سال‌های ۲۰۰۰-۱۹۹۹ دولت سوئد طرح خاصی در جهت ارتقاء قابلیت‌های فردی و اجتماعی رؤسای مدارس و سایر کادر ارشد مدارس به موارد اجرا گذارد. طرح فوق بر مسائل مربوط به نقش مدارس در

ارتقای دمکراسی متمرکز گردید. به طور مثال تلاش بر ضد آزار کودکان خردسال، مبارزه بر علیه نژاد پرستی و استعمال مواد مخدر به عنوان بخشی از خواسته‌های دولت در جهت اهمیت دادن به مسائل مربوط به ارزش‌های بنیادین مطرح شده در برنامه‌های آموزشی، از این دست تلاشها محسوب می‌گردد. گفتنی است که آژانس ملی آموزش مسوولیت اجرای طرح مذکور را عهده دارمی‌باشد.

آموزش غیر رسمی

آموزش از راه دور

آموزش از راه دور در کشور سوئد از سابقه طولانی برخوردارمی‌باشد. امروزه اغلب دانشگاه‌ها و دانشکده‌های ایالتی کشور به ارائه دوره‌های آموزش از راه دور در زمینه‌های مختلف آموزشی مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که اغلب دوره‌های آموزش از راه دور در جهت بر آورده نمودن نیازهای آموزشی فردی و اجتماعی طراحی گردیده و بدون توجه به محل اقامت، کار یا شرایط خانوادگی دانشجویان ارائه می‌گردد. همگام با رشد تکنولوژی در کشور سوئد ارائه این نوع آموزش با استفاده از کامپیوترهای شخصی، ماشین‌های فاکس، دستگاه‌های ویدئو، تلویزیون ملی و ۰۰۰ ارائه گردیده و زمینه‌های بیشتری جهت ارائه برنامه‌های آموزش از راه دور فراهم آمده است. طی سالهای اخیر در جهت توسعه آموزش مبتنی بر تکنولوژی اطلاعات (IT) و ارائه اطلاعات در خصوص ارائه رشته‌های مقاطع مختلف آموزش عالی و برنامه‌های آموزش از راه دور، دولت سوئد به تشکیل آژانس ملی دانشگاه‌های اینترنتی جهت نظارت و رسیدگی بر فعالیت این قبیل دانشگاه‌ها مبادرت نموده است.

دانشگاه اینترنتی سوئد

از اول مارس ۲۰۰۲، امکان برخورداری از آموزش‌های از راه دور از طریق وب سایتهای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های سراسر کشور و مجرای عامی تحت عنوان دانشگاه اینترنتی سوئد امکان پذیر گردیده است. دانشگاه اینترنتی سوئد به برگزاری ترم‌ها و برنامه‌های آموزش از راه دور و برنامه‌های تکنولوژیک اطلاع‌رسانی ثبت شده توسط دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور مبادرت می‌نماید. وظیفه آژانس مذکور ارتقاء آموزش‌های همگانی بر پایه IT می‌باشد.

آموزش خصوصی

هم گام با مدارس تحت نظارت شهرداری، مدارس مستقل (مدارس احداث شده توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی) نیز فعالیت دارند. از مدارس خصوصی کشور در صورت نیل به شرایط و استانداردهای لازم آموزشی تحت عنوان مدارس پایه یاد می‌گردد. مدارس تحت نظارت شهرداری و مدارس مستقل کشور سوئد از مدل‌های آموزشی مختلف اعم از مونتسوری Montessor، والدورف Woldorf و یا Frleinet استفاده می‌نمایند. مدارس بین‌المللی، نوعی از مدارس مستقل می‌باشند که برای دانش‌آموزانی که به طور موقت در سوئد اقامت داشته و یا به دلایل دیگر داوطلب برخورداری از تحصیلات با ابعاد بین‌المللی می‌باشند، ایجاد شده است. آموزش در مدارس مذکور معمولاً به یک زبان خارجی ارائه شده و از برنامه‌های درسی سایر کشورها نیز استفاده می‌شود. طی چندین سال اخیر، شرایط مدارس مستقل کشور تغییر یافته و فرصت‌های جدیدی برای سازمان‌های دست‌اندر کار آموزش خصوصی کشور فراهم آمده است. سهم عمده‌ای از امور مراکز آموزش پیش دبستانی و طرح مراقبت از کودکان سوئدی توسط شهرداری‌ها صورت می‌گیرد. گفتنی است سهم چنین فعالیت‌هایی که به طور خصوصی انجام می‌گیرند، طی سال‌های اخیر بشدت افزایش یافته است.

طی سال ۲۰۰۰ از ۱۵ صد از کودکان در مراکز خصوصی پیش دبستانی ثبت نام بع عمل آمد. گفتنی است که مسوولیت اعطای امتیاز تاسیس مراکز خصوصی پیش دبستانی و مراکز تفریحی ویژه کودکان نیز به شهرداریهای مناطق مختلف کشور سوئد تفویض می گردد. دوره های آموزشی پیش دبستانی که توسط مدارس مستقل برگزار می گردد، تحت نظارت و تأیید آژانس ملی آموزش قرار دارد. شرایط لازم و مقررات تاسیس مراکز خصوصی با شرایط مدارس پایه مستقل تعدیل می گردد. گفتنی است که از اول جولای ۱۹۹۰ مجوز احداث مدارس خصوصی پیش دبستانی به شهروندان سوئدی اعطا گردید.

در کشور سوئد تعداد نسبتاً کمی از مدارس پایه فعالیت داشته اند و این در حالی است که تعداد این مراکز طی سال های اخیر به شدت افزایش یافته است. شرایط مدارس مستقل کشور سوئد بین سال های ۹۳-۱۹۹۲ تغییر یافته است. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱-۲۰۰۰ کمتر از ۴ در صد دانش آموزان مدارس پایه سوئد در مدارس مستقل تحصیل نموده اند. در مدارس پایه کشور سوئد انواع مختلفی از روش های آموزشی اعمال می گردد که از آن جمله می توان به روش های مدارس مونته سوری و والدرف اشاره نمود. هم چنین تعدادی مدارس پایه نیز فعالیت دارند که به ارائه آموزش های مذهبی مبادرت می نمایند. برخی از دانش آموزان نیز به گذراندن تحصیلات پایه خود در مدارس مستقل مبادرت می نمایند. گفتنی است که تحصیلات تنها در آندسته از مدارس خصوص پایه معتبر می باشد که مورد تایید آژانس ملی آموزش قرار گرفته باشد. از جمله مهم ترین شرایط تایید آموزش های خصوص پایه می توان به مطابقت دانش و مهارت های آموزشی ارائه شده توسط مدارس پایه خصوصی یا اهداف کلی مدارس پایه دولتی اشاره نمود. مدارس خصوصی پایه به اخذ تأییدیه از شهرداری های محل سکونت دانش آموزان مبادرت می نمایند. چنانچه فعالیت های آموزش مدارس مستقل به خلق مشکلات عدیده ای برای مدارس تحت نظارت شهرداری ها معین منتهی گردد، آژانس ملی به رد تأییدیه مدارس مذکور مبادرت نموده و

مجوز فعالیت شهرداری منطقه ذیربط نیز از آنان سلب می‌گردد. شهرداری محل سکونت دانش آموزان نیز موظف به تعیین مقادیر اختصاصی هر یک از دانش آموزان می‌باشند. گفتنی است که شهرداریها یا همکاری کمیته‌های آموزشی مدارس و برحسب نیازمندیهای دانش آموزان، به تعیین مقادیر بودجه آموزشی مراکز آموزشی مبادرت می‌نمایند. آژانس ملی آموزش همچنین مسوولیت نظارت بر مدارس مستقل کشور سوئد را عهده دار می‌باشد. مدارس مستقل دریافت کننده بودجه شهرداری موظف به بازرسی و نظارت بر فعالیت‌های آموزشی مدارس توسط شهرداریهای منطقه‌ای می‌باشند.

طبق قوانین آموزشی کشور سوئد بر خورداری از دوره های آموزشی مدارس مستقل می‌بایستی برای کلیه دانش آموزان نظام آموزش عمومی قابل دسترسی باشد. مدارس مستقل نیز همانند مدارس دولتی میبایستی بر مبنای دموکراتیک استوار بوده و تحت ارزش‌های دموکراتیک اداره و نظارت گردند.

دولت سوئد طی اعطای لایحه‌ای به پارلمان کشور، به ارائه پیشنهاداتی در خصوص اعمال تغییراتی در شرایط مدارس پایه مستقل مبادرت نموده است. طبق پیشنهاد مذکور مدارس مستقل نیز همانند مدارس دولتی هیچ گونه شهریه تحصیلی از دانش آموزان دریافت ننموده و همانند مدارس شهرداری موظف به بهره برداری از تجارب معلمین کار آزموده جهت تدریس دروس آموزشی خود می‌باشند.

طبق پیشنهاد دولت ، هیئت ویژه آژانس ملی آموزش در جهت تصمیم گیری در خصوص درخواست‌های تاسیس مدارس مستقل تشکیل یافت . طبق پیشنهاد فوق، آژانس ملی آموزش، مسوولیت بازرسی و نظارت بر عملکرد مدارس مستقل را عهده دار گردیده و شهرداری‌ها از مجوز دقت نظر، پی گیری و ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی مدارس برخوردار گردیدند.

موسسات خصوصی

در سیاست آموزشی جدید کشور سوئد که پس از تغییر حکومت در پاییز سال ۱۹۹۱ اتخاذ گردید، اصل راهبردی بر مبنای فراهم آوری زمینه هایی جهت ایجاد تنوع در سیستم آموزشی و برخورداری اختیارات هر چه بیشتر دانش آموزان در انتخاب انواع مختلف مدارس و موسسات آموزش عالی استوار گردید. از این روی موقعیتهای جدیدی در جهت فعالیت مدارس خصوصی در بطن سیستم آموزشی کشور بوجود آمد. در حال حاضر نرخ مدارس پایه و مراکز متوسطه خصوصی کشور سوئد بر ۱,۵٪ بالغ می گردد. قریب به نیمی از این مدارس به اتخاذ روشهای آموزش معلمان من جمله روشهای رودلف اسانیر و مونتسوری مبادرت نموده و در سایر موارد از روشهای عمومی تر آموزش معلمان بهره برداری شده است. شهرداریها موظف به حمایت از مدارس پایه مستقل مورد تایید آژانس ملی آموزش و پرورش می باشند. گفتنی است که حمایتهای تحصیلی مذکور بر ۸۵٪ میانگین هزینه های تحصیلی دانش آموزان مدارس پایه تحت نظارت شهرداریها بالغ می گردد. از آغاز سال تحصیلی ۱۹۹۵-۱۹۹۴ شهرداریها همچنین موظف به ارائه کمکهای مالی به مراکز آموزش مستقل در جهت رفع نیازمندیهای خاص مدارس می باشند.

این درحالیست که مدارس مستقل به اخذ شهریه تحصیلی از دانش آموزان مقاطع مختلف آموزشی مبادرت می نمایند. از سال تحصیلی ۱۹۹۴-۱۹۹۳ این امکان برای شهرداریها و شوراهای شهری کشور سوئد فراهم آمد که به ترغیب روسای مدارس خصوصی جهت تقبل برخی از هزینه های آموزشی مبادرت نمایند. در حوزه آموزش عالی، تعداد محدودی از موسسات خصوصی به فعالیت مبادرت نموده و تنها موسسه ای که از عملکرد تحقیقاتی برخوردار می باشد، مدرسه اقتصاد استهکلم است.

بر اساس مصوبه سال ۱۹۹۳ مجلس ملی سوئد، ۲ موسسه دولتی در اول جولای ۱۹۹۴ به بخش خصوصی واگذار گردید. برخی از موسسات نیز از مجوز مدیریت خصوصی تحت نظارت دولت برخوردار

گردیده و موسسات خصوصی آموزش عالی نیز به پرداختن فعالیت در چارچوبهای قانونی تحت حمایت دولت مبادرت می‌نمایند. گفتنی است آندسته از دانشجویانی که به تحصیل در دانشگاهها و یا کالجهای دانشگاهی مبادرت می‌نمایند نیز از کمک هزینه های تحصیلی بهره‌مند می‌گردند.

اصول و اهداف کلی آموزشی

اهداف آموزشی

دولت سوئد در قالب اجرای طرحهای مختلف به تمرکز بر ارزش‌های بنیادین آموزشی در مدارس سراسر کشور تأکید ویژه‌ای نموده است. در همین راستا سال ۱۹۹۹ به عنوان «سال ارزشهای بنیادی» و سال تحصیلی ۲۰۰۱/۲۰۰۲ به عنوان سال اجرای طرح ملی مبارزه با بی‌قانونی در حوزه آموزش کشور نام‌گذاری شد. از جمله مهم‌ترین اهداف آموزشی دولت به ویژه در حوزه آموزش بزرگسالان می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

- برخورداری دانش‌آموزان از درک مناسبی از شاخه‌های کلی دانش و توانایی تحلیل و روشی علمی در کار و تفکر
- افزایش معلومات دانش‌آموزان در زندگی کاری در جهت تأثیرگذاری بر پیشرفت‌های زندگی کاری و اجتماعی
- افزایش توانایی‌های دانش‌آموزان بر مبنای دانش تجربی، تحلیل انتقادی و ملاحظات عقلی و اخلاقی
- توانایی در به کارگیری دانش تجربی به عنوان ابزاری جهت شکل دادن به نظریه‌ها و حل مشکلات شخصی

- برخورداری از سطح مناسبی از دانش درخصوص پایه‌های فرهنگ سوئد، فرهنگ نوردیک، سامی و غربی
- گسترش فعالیتهای بین‌المللی و ارتباطات جهانی از طریق افزایش میزان آگاهی عمومی
- کسب توانایی در جهت ارزیابی حوادث کشور سوئد، کشورهای نوردیک، اروپایی و جهان
- دسترسی عادلانه کلیه شهروندان سوئدی به آموزشهای همگانی بدون توجه به موقعیت عقیدتی، اجتماعی و زیستی آنان
- افزایش مدارس پایه و مدارس تکمیلی متوسطه (مدارس جامع) در جهت خدمات رسانی به دانش آموزان سراسر کشور

در کلیه برنامه‌های ملی و آموزشی ویژه، اهداف مهمی پیگیری می‌گردد. مدارس کشور به تعیین اهداف برنامه‌های آموزشی به ویژه برنامه‌های ویژه مبادرت نموده و این در حالی است که اتخاذ تصمیمات مربوط به برنامه‌های آموزش ملی توسط «آژانس ملی آموزش» و تصمیمات مربوط به برنامه‌های آموزشی منطقه‌ای توسط رؤسای مدارس و شهرداری‌ها اتخاذ می‌گردد.

اصول آموزشی

از جمله اصول بنیادین نظام آموزش و پرورش سوئد می‌توان به برخورداری کلیه شهروندان از آموزش و پرورش یکسان صرف‌نظر از زمینه‌های اجتماعی، قومی و سکونت‌ی آنان اشاره نمود. از جمله دیگر اصول آموزشی کشور سوئد می‌توان به احداث مدارس عملی پایه و تکمیلی متوسطه با قابلیت پوشش دهی کامل به نسل جوان اشاره نمود. آموزش بزرگسالان نیز از تاریخچه طولانی در کشور سوئد برخوردار بوده و در حد آموزش پایه و تکمیلی متوسطه به‌عنوان بخشی از نظام آموزش عمومی سوئد مطرح می‌باشد.

قوانین و مقررات آموزشی

از جمله مهمترین قوانین آموزشی کشور سوئد می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. قانون مصوب سال ۱۹۸۵ ویژه نظام آموزشی کشور

۲. قانون مصوب ژوئن سال ۱۹۹۴ ویژه آموزش پایه

۳. قانون مصوب می سال ۱۹۹۲ ویژه مقطع تکمیلی آموزش متوسطه

۴. قانون مصوب می سال ۱۹۹۲ ویژه آموزش بزرگسالان

۵. قانون مصوب جولای سال ۱۹۹۳ ویژه آموزش عالی

مشارکت های آموزشی

هم کاری دولت سوئد با کشورهای اروپایی به واسطه هم کاری کلیه مدارس، مراکز آموزش عالی و آموزش بزرگسالان کشور محقق می گردد. از جمله این گونه هم کاری ها می توان به تدوین دروس بین المللی آموزشی و فراهم آوردن قابلیت تبادل دانش آموزان، دانشجویان و معلمان اشاره نمود.

مشارکت های بین المللی

از جمله همکاری های بین المللی آموزشی کشور سوئد می توان به بین المللی نمودن دروس آموزشی کشور سوئد در هر دو سطح آموزش پیش دانشگاهی و آموزش عالی اشاره نمود. برنامه های درسی مدارس پایه من جمله مراکز پیش دبستانی و اوقات فراغت کشور ملزم به اتخاذ دیدگاه بین المللی در حوزه آموزش می باشد. این دیدگاه از این نظر حائز اهمیت است که به درک و یادگیری واقعیت وجودی دانش آموزان از نقطه نظر بین المللی و تربیت و آمادگی آنان در جهت برقراری روابط میان فرهنگی و میان مرزی با مراکز آموزشی سایر کشورها منجر می گردد. براساس چنین برنامه هایی کلیه

مدارس کشور ملزم به ارائه برنامه زبان های خارجی به دانش آموزان می باشند. بر این اساس آشنایی دانش آموزان مدارس پایه با پایه های اصلی زبان سوئدی و میراث فرهنگی غربی الزامی است. به علاوه دانش آموزان ملزم به افزایش قدرت درک و توانایی خود در نگارش و تکلم به زبان انگلیسی می باشند. علاوه بر این مدیران و روسای مدارس نیز از مسئولیت ویژه ای در خصوص گسترش روابط بین المللی آموزشی و تضمین اطلاع رسانی به کادر آموزشی مدارس کشور در خصوص انعقاد توافقات بین المللی دولت سوئد با سایر کشورها برخوردار می باشند. طرح مذکور از متمرکز در خصوص دروس بین المللی آموزشی و تأکید بر توسعه درک تنوعات فرهنگ بومی برخوردار می باشد. مطابق طرح مذکور کلیه مدارس کشور سوئد ملزم به توسعه مشخصه های هویتی و ارزش های سوئدی هم گام با ارزش های اروپائی و جهانی می باشند. مدارس هم چنین ملزم به حمایت از برقراری روابط بین المللی آموزشی، مبادلات آموزشی با سایر کشورها و کسب تجارب کاری از سایر کشورها می باشند. مطابق طرح مذکور مراکز تکمیلی آموزش متوسطه ملزم به تضمین فراگیری و درک صحیح دانش آموزان از عناصر اصلی زبان سوئدی، نرماندی و میراث فرهنگی غربی می باشند. علاوه بر این دانش آموزان مراکز مذکور می بایستی از قدرت تجزیه و تحلیل حوادث مربوط به سوئد، کشورهای عضو نرماندی و اتحادیه اروپا از دیدگاه های مختلف برخوردار باشند. همانند مدارس پایه مدیران و رؤسای مراکز تکمیلی آموزش متوسطه از وظیفه خطیری در خصوص تضمین برقراری روابط بین المللی میان مدارس و آگاهی کادر آموزشی از انعقاد قراردادهای بین المللی دولت سوئد با سایر کشورها برخوردار می باشد. امروزه جهانی نمودن آموزش و تحقیق به عنوان عامل اصلی کیفیت کاری دانشگاه ها و کالج ها محسوب می گردد. در این راستا اکثریت مؤسسات آموزش عالی کشور سوئد به تدارک طرح های بین المللی آموزشی و اتخاذ قانون یا قوانین خاص در این خصوص مبادرت نموده اند. در حال حاضر روابط دانشگاه ها و کالج های سوئد تا حد قابل ملاحظه ای متأثر از معیارهای اتحادیه اروپا جهت

تبادل دانش جو و همکاری در حوزه تحقیقات می باشد. علاوه بر این روابط بین المللی کشور سوئد در حوزه آموزش عالی گسترده بوده و با کشورهای صنعتی عضو سازمان توسعه همکاری های اقتصادی OECD و کشورهای اروپای غربی به انجام رسیده است.

مشارکت سوئد در برنامه های آموزشی اتحادیه اروپا

در ژانویه ۱۹۹۵، کشور سوئد به عضویت اتحادیه اروپا درآمده و از مجوز مشارکت در کلیه برنامه های آموزشی اتحادیه برخوردار گردید. گفتنی است که پیش از این، کشور سوئد به مشارکت با کشورهای عضو مجمع تجارت آزاد اروپائی EFTA و کشورهای عضو مجمع غرب اروپا EEA مبادرت می نمود. تمایل دولت سوئد به مشارکت در برنامه های آموزشی EU بسیار قابل توجه است. به نحویکه سالیانه بالغ بر ۷۰۰۰ شهروند سوئدی به مطالعه و تحصیل در برنامه های آموزشی EU مبادرت می نمایند.

گفتنی است که دایره برنامه های آموزش بین الملل و آژانس ملی آموزش نیز به بازرسی و ارزشیابی نحوه و عملکرد مشارکت در برنامه های EU می پردازند. تجارب در کل بسیار مثبت بوده و تقریباً به ازای هر ۱۰ مدرسه ۱ مدرسه به تبادل و مشارکت در چارچوب برنامه های آموزشی EU من جمله طرح، لئوناردو داوینچی مبادرت می نماید. بنا بر نظر اکثریت معلمین و مدیران مشارکت مدارس در برنامه های EU از اهمیت به سزای برخوردار بوده و به افزایش کارائی آموزش مدارس کشور منجر گردیده است. اکثریت دانشگاه ها و کالج های کشور سوئد در عمده طرح های بین المللی آموزشی اعم از طرح آموزش عالی با عنوان طرح اراسموس، طرح لئوناردو داوینچی، طرح اروپائی آموزش فنی حرفه ای (Tempus)، طرح مشارکت با کشورهای استقلال یافته و مغولستان و کشورهای جنوب شرقی اروپا مشارکت داشته اند.

دایره بین المللی آموزش

دایره بین المللی آموزش عهده دار مسئولیت اجرای برنامه های تبادلانی آموزشی من جمله طرح لئوناردوداوپنچی می باشد. دایره مذکورهم چنین عهده دار مسئولیت تشکیل مجمع بین المللی دانش جویان جهت برخوردارانی از آموزش های فنی (IAESTE) و ارائه بورسیه آموزش فنی حرفه ای به جوانان فاقد شغل می باشد. اجرای دیگر طرح های آموزشی اعم از طرح SIDA، طرح تبادل دانشجو توسط کمیته وزیران (Nordo plus Junior) و طرح های آموزشی «یک سال در فرانسه» «یک سال در اسپانیا» و «یک سال در آلمان» از جمله دیگر مسئولیت های دایره مذکور می باشد. طی سال ۲۰۰۱، دولت سوئد به مشارکت در تعدادی از برنامه های تبادلانی با ۲۵۰ مدرسه سوئدی به در پروژه درون مدرسه ای با عنوان Comenins مبادرت نموده و قریب ۲۰۰ معلم و مدیر مدرسه از حمایت EU جهت برخوردارانی از دوره های آموزش ضمن خدمت در سایر کشورهای اروپائی برخوردار گردیدند. علاوه بر برنامه لئوناردوداوپنچی، تعداد ۶۴۷ دانش آموز سوئدی و کارگر فنی حرفه ای جوان از فرصت کسب تجارب کاری در کشورهای عضو EU برخوردار گردیده و تعداد ۱۴۷ دانش آموز نیز در برنامه های تبادلانی آموزشی با سایر کشورهای عضو EU حضور داشتند. در همان اثناء کادر آموزشی و معلمین سوئدی، به مشارکت در ۳۰ برنامه آموزشی با هدف پیشرفت آموزش های حرفه ای پایه مبادرت نمودند. گفتنی است، سال ۲۰۰۱/۲ هشتمین سالی است که سوئد در برنامه های سقراط و لئوناردوداوپنچی حضور می یابد. مشارکت چند جانبه آموزشی کشورهای اروپائی عمدتاً در حوزه آموزش عالی و در چارچوب برنامه های اتحادیه اروپائی برقرار می گردد. لازم به ذکر است که تعداد دانش آموزانی که به دریافت بورسیه تحصیلی اراسموس از مؤسسات سوئدی نائل آمده اند بر ۴۹۰۰ نفر بالغ می گردد. از جمله چنین مشارکت هایی می توان به طرح حرفه ای لئوناردوداوپنچی اشاره نمود که طی آن دانش جویان مراکز آموزش عالی سوئد به آموزش عملی در کارگاه های سایر کشورهای

اروپائی مبادرت می نمایند. طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۱، بالغ بر ۱۵۶ دانش جوی سوئدی در مراکز مذکور حضور یافته اند. با وجود اینکه مدرسین دانشگاهها از فرصت های کمتری جهت تبادل با مؤسسات و مراکز علمی خارجی برخوردار می باشند، با این حال به مشارکت در پروژه های پایلوت با هدف توسعه روش های آموزشی، مواد آموزشی، و آموزش های فنی و حرفه ای مبادرت می نمایند. از سال ۱۹۹۱، دانشگاهها و کالج های سوئدی هم چنین در برنامه TEMPUS مشارکت داشته اند. طی سال ۲۰۰۰ دولت سوئد در ۱۴ پروژه اروپائی که عمدتاً در زمینه احداث مؤسسات و مدیریت آموزشی مراکز مذکور بوده، مشارکت داشته است.

مشارکت میان کشورهای نرماندی

اساس همکاری های میان کشورهای نرماندی قرار داد هلیسنکی سال ۱۹۶۲ است. در سپتامبر ۱۹۹۵ قرار داد مذکور در جهت هر چه مستحکم تر شدن همکاری میان کشورهای نرماندی اصلاح گردید. علاوه بر این، قرارداد ویژه فرهنگ، آموزش و تحقیقات با عنوان قرارداد همکاری های فرهنگی از سال ۱۹۶۷ به اجرا در آمد. وزیران آموزش و تحقیق کشورهای نرماندی سالانه ۳ بار در کمیته وزیران نرماندی به ملاقات با یکدیگر مبادرت می نمایند. آموزش و تحقیق از جمله مهم ترین حوزه های همکاری میان کشورهای نرماندی می باشد. بودجه همکاری میان کشورهای نرماندی طی سال ۲۰۰۱ بر ۱۹۵ میلیون MDDK جهت هزینه در ۲ حوزه آموزش و تحقیقات بالغ می گردد. گفتنی است که از بودجه تقریبی ۷۸۷ MDDK طی سال ۲۰۰۲ بالغ بر ۱۹۸ MDDK به حوزه آموزش و تحقیقات تعلق گرفت. کمیته وزیران نرماندی به اجرای طرح های نقل و انتقال دانش آموزان و دانشجویان کشورهای اروپایی با عنوان نوردوپلاس NORDOPIUS مبادرت می نمایند. از جمله دیگر طرحها می توان به طرح اعطای بورسیه تحصیلی به دانش آموزان رده های سنی ۱۹-۱۶ سال اشاره نمود. بر اساس طرح نوردوپلاس

NORDOPIUS کلیه دانش‌جویان، معلمین و کادر اداری آموزش عالی از حق برخورداری از بورسیه تحصیلی در یکی از کشورهای نرماندی برخوردار می‌گردند. انتظار می‌رود که از سال ۲۰۰۳ پروژه مذکور به عنوان طرح دائمی به مورد اجرا گذارده شود.

اتحادیه اروپا و یونسکو

کشورهای عضو اتحادیه اروپا به مشارکتهای بسیار مهمی با دولت سوئد در خصوص تبادل دانشجو مبادرت می‌نمایند. اتحادیه اروپا با مشارکت سازمان یونسکو به انعقاد قرارداد لیسبون جهت به رسمیت شناختن گواهی‌نامه‌های آموزشی عالی در عمده کشورهای اروپایی مبادرت نموده است. گفتنی است که قرارداد مذکور با هدف تسهیل نقل و انتقال دانش‌جویان کشورهای عضو اتحادیه اروپا منعقد گردیده است. طرح مذکور طی سال ۱۹۹۷ اصلاح گردیده و در سال ۲۰۰۱ توسط دولت سوئد به تصویب رسید. طی سال ۲۰۰۱ طرح آموزش همگانی و «ایفاء تعهد جمعی» در کنفرانس مطرح گردید. در کلیه کشورهای حوزه بالتیک مدارس فعالیت دارند که به مشارکت با «پروژه دریای بالتیک» در زمینه رسیدگی به مشکلات و موضوعات محیطی مبادرت می‌نمایند. گفتنی است که پروژه مذکور توسط کشور آلمان رهبری شده و کشور سوئد نیز در اجرای آن سهیم می‌باشد.

مشاوره تحصیلی

نهادهای مرکزی مشاورتی

مطابق قوانین آموزش و پرورش کشور سوئد خدمات مشاوره تحصیلی بصورت محلی و توسط نهادهای محلی کشور به دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. در مدارس پایه، وظیفه معلمین ارشد، ارائه اطلاعات لازم در اختیار دانش‌آموزان و اولیای آنان می‌باشد. والدین نیز به فعالیت در انجمنهای اولیاء و مربیان و یا

انجمنهای اولیا و مبادرت نموده و از این طریق به اعمال نفوذ بر فعالیتهای آموزشی مدارس نائل می آیند. در سطح ملی نیز، انجمن ملی خانه و مدرسه به فعالیت مبادرت می نماید.

خدمات مشاوره آموزشی

مؤسسات خاصی جهت ارائه خدمات مشاوره آموزشی در کشور سوئد وجود نداشته و کلیه راهنمای های فنی و مشاوره های آموزشی در ساختار سازمانی مدارس به دانش آموزان ارائه می گردد. در کلیه مدارس کشور، مسئولیت فوق برعهده رؤسای مدارس قرار دارد. کلیه مدارس کشور سوئد بردخالت دانشجویان و دانش آموزان در زندگی کاری عملی تاکید دارند، به نحوی که دانش آموزان از تجربیات عملی کارآمد ۱-۲ هفته ای در محل کار برخوردار می گردند. در حوزه های دیگر آموزشی، باز دیدهای علمی و اطلاع رسانی در خصوص آشنایی هرچه بیشتر دانش آموزان با بازار کار و حرفه ها و گزینش مشاغل مختلف در مدارس پایه در زمره اهداف اصلی خدمات آموزشی قرار گرفته است. در سطح محلی، مدارس باحوزه صنایع، نهادهای اجتماعی، دانشگاه ها و دانشکده های کشور همکاری می نمایند تا از این طریق از خدمات مشاوره آموزشی برخوردار گردند. علاوه بر این آژانس ملی استخدام نیز به ارائه خدمات آموزشی - استخدامی مبادرت می نماید.

در کلیه دانشگاه ها و دانشکده های کشور نیز خدمات مشاوره آموزشی به دانشجویان ارائه می گردد. کلیه دانشگاه ها و دانشکده های معتبر کشور سوئد از نهادهای ارائه کننده خدمات مشاوره آموزشی در سطوح مرکزی و نهادهای برخوردار می باشند " آژانس ملی آموزش عالی " اصلی ترین نهاد ارائه کننده خدمات مشاوره آموزشی به دانشجویان سوئدی محسوب می گردد. علاوه بر این کتاب راهنمای دانش جو نیز به ارائه اطلاعات پایه در خصوص مقطع آموزش عالی مبادرت نموده و به توصیف برنامه های آموزشی کلیه دانشگاه ها و دانشکده های کشور می پردازد. کتاب راهنمای مذکور در میان کلیه مشاورین آموزشی دانشگاه ها توزیع می گردد علاوه بر این وب سایت آموزشی " استودرانو " به ارائه اطلاعات جمع آوری شده در خصوص

مراکز آموزش عالی مبادرت نموده و به عنوان پایگاه داده‌های آموزش عالی کشور که دربرگیرنده توضیحات ترم‌های آموزشی و برنامه‌های درسی مراکز آموزش عالی می‌باشد، محسوب می‌گردد. طبق قوانین دولت سوئد، کمیسیون مشاوره آموزشی سوئد، ملزم به ارائه گزارشی از عملکرد خدمات مشاوره‌ای خود می‌باشد. مسئولیت اصلی ارائه خدمات مشاوره حرفه‌ای بر سطوح مختلف شهرداری‌های کشور تفویض گردیده است.

ارزیابی نظام آموزشی

تاریخچه

از نظر تاریخی ارزیابی عملکرد مدارس پدیده تقریباً جدیدی است. این مفهوم به تغییر نگرش‌های آموزشی در اوایل قرن ۲۰ باز می‌گردد. در جهت تشکیل جامعه‌ای ایستا، سیاستها و متدهای آموزشی مراکز آموزش کشور سوئد هرچه بیشتر بر نیازهای فردی و اجتماعی دانش آموزان جامعه تمرکز دارد. اصلاحات آموزشی نیمه اول قرن ۲۰ بر طرز تفکر جدید آموزش تحت عنوان (آموزش نه تنها باید برآورنده نیازهای فردی باشد بلکه به توسعه جامعه نیز منجر گردد) استوار بوده است. در نتیجه، سیاست ارزشیابی تحصیلی در جهت انتخاب بهترین متدها و اتخاذ بهترین تصمیمات طراحی گردید. کارکرد اساسی ارزشیابی هنوز هم به قوت خود پا برجا بوده و تاریخچه آن به انواع تلاشها جهت یافتن کاملترین روش‌های ارزشیابی در حمایت از افراد، جامعه و توسعه آموزش آمیخته است. طی دوران اصلاحات تا سال ۱۹۷۰، تاکید بیشتری بر ارزیابی نتایج عملکرد دانش آموزان و مراکز آموزشی معطوف می‌گردید. طی این مرحله اطلاعات مربوط به میزان تحقق اهداف تعیین شده پس از کسب اطلاعات در مدارس برای تصمیم گیرندگان حیاتی بود. چراکه به مدارس به عنوان سیستم‌های کم و بیش بسته نگریسته می‌شد. با شروع دهه ۹۰ و اجرای سیستم جدید، تاکید بیشتری بر جنبه‌های کنترلی معطوف گردید. طی دهه ۹۰

تغییرات قابل ملاحظه‌ای در سیستم تعدیل کننده و تقسیم مسئولیت‌ها در میان مسئولین منتخب سطوح مرکزی و محلی به وقوع پیوسته است. افت اقتصادی از یک سو عامل اصلی افزایش انتظارات و کارایی سیستم محسوب گردید. از سوی دیگر امکان بر خورداری از آزادی عمل بیشتر در انتخاب و فراهم آوری فرصت‌های بیشتر برای دانش‌آموزان و والدین آن‌ها در انتخاب نوع رشته تحصیلی ایجاد گردید. عوامل مذکور سبب ایجاد موقعیتهای جدید جهت ارزشیابی تحصیلی شده و به عقلانیت و مفید بودن با تاکید بر نیازهای فردی اهمیت بیشتری داده است در حال حاضر مدارس می‌بایستی بر اساس فرمولیزه نمودن اهداف مقاطع مختلف تحصیلی و پی‌گیری و حصول به اهداف آموزشی مورد ارزشیابی قرار گیرند. اهداف کلی در هر نظام شامل اسناد فرمولیزه بوده و از این روی گردانندگان مدارس دولتی و غیر انتفاعی ملزم به تعیین اهداف میان مدت جهت نیل به اهداف نهائی می‌باشند. در نتیجه در حال حاضر مسوولیت انتخاب روش‌های ارزشیابی به طور کامل به مدارس واگذار گردیده است. ارزیابی منظم و سازمانبندی شده از آموزش‌های زیرمقطع کارشناسی ارشد در دانشگاه‌ها تنها طی سال‌های اخیر صورت گرفته است. توسعه در جهت تعیین هرچه بیشتر اهداف و اداره دانشگاه‌ها و کالج‌ها بر اساس نتایج بدست آمده موجب گردیده تا دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی بدنبال یافتن راه حل‌های قابل قبول جهت تضمین کیفیت آموزشی باشند. دانشگاه‌ها و کالج‌های محلی تا مدتی به ارزیابی دروس آموزشی به عنوان پایه‌ای جهت پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مبادرت می‌نمودند. هم‌سو با اعمال اصلاحات آموزش عالی طی سال ۱۹۹۳ دانشگاه‌ها و کالج‌ها موظف به ارزیابی کلیه فعالیت‌های آموزشی خود گردیدند. دانشگاه‌ها و کالج‌های کشور سوئد عهده‌دار مسئولیت دستیابی به کیفیت آموزش در مقاطع تحصیلی عالی می‌باشند. گفتنی است که آژانس ملی آموزش عالی تنها نهاد مجری است که به دانشگاه‌ها و کالج‌ها در این مهم یاری میرساند.

سیاستهای ارزیابی تحصیلی

آژانس ملی آموزشی مسئولیت ارزیابی آموزش ملی را عهده دار می‌باشد. گفتنی است که ارزیابی‌های مذکور در جهت تعمیق درک و توضیح نتایج و روابط میان فعالیت‌های آموزشی مدارس صورت می‌گیرد. ارزیابی‌های مذکور به صورت برقراری ارتباطات مستقیم با اهداف قابل اجرا در فعالیت‌های آموزشی مدارس صورت می‌گیرد. ارزشیابی‌های مذکور با هدف دوگانه نظارت و فراهم آوری زمینه‌های لازم جهت توسعه مدارس صورت می‌گیرد. ارزیابی‌های مذکور عمدتاً براساس سه فاکتور ذیل صورت می‌گیرد:

در فاکتور اول آژانس ملی به تشخیص نیازهای آتی مدارس جهت برآورده نمودن و ارزیابی چنین نیازهای نیاز دارد.

فاکتور دوم در صورتی اعمال می‌گردد که پدیده خاص با روش‌های بازرسی موجود قابل مطالعه نبوده یا مشاهدات با انتظارات متغیر باشد

فاکتور سوم در صورتی اعمال می‌گردد که قانون، تبصره و... جدیدی به سیستم اضافه شده باشد.

فعالیت‌های موجود در برنامه‌های ارزیابی تحصیلی به صورت پروژه‌ای و در قالب حوزه‌های ذیل

اعمال می‌گردد:

- ۱- بررسی شرایط موفقیت مدارس کشور
- ۲- اعمال اصول توسعه و قانونمندی در حوزه آموزش
- ۳- بررسی شرایط درونی مدارس
- ۴- بررسی پروسه تدریس و فعالیت‌های آموزشی
- ۵- نیل به دست آوردهای اجتماعی و گزارش نتایج آن

گفتنی است که آژانس ملی آموزش عهده دارمسئولیت توسعه، حمایت و نظارت بر تضمین کیفیت آموزشی مدارس کشوری باشد

خود ارزیابی مؤسسات آموزشی

از آن جایی که خودارزیابی مؤسسات آموزشی به واسطه قوانین ایالتی صورت نمی‌گیرد، از این روی از مؤسسه‌ای به مؤسسه دیگر متفاوت می‌باشد. براساس قوانین آموزش کشور سوئد، مدارس پایه، مراکز تکمیلی آموزشی متوسطه و آموزش بزرگسالان تحت نظارت شهرداری‌های بایستی از طرح مشخصی جهت ارزیابی پیوسته برخوردار باشند. علاوه بر این کلیه مدارس ملزم به ارائه گزارش سالانه کیفیت تحصیلی می‌باشند. گزارش مذکور می‌بایستی بر ارزیابی از میزان تحقق اهداف آموزشی و راه کارهای لازم جهت نیل به آن مشتمل گردد. در هر مدرسه، مدیران مدارس عهده‌دارمسئولیت چگونگی انجام خود ارزیابی‌ها می‌باشند. در نتیجه تفاوت‌های بسیار زیادی در میان مدارس در نحوه انجام ارزشیابی‌های تحصیلی وجود دارد. دانشگاه‌ها و کالج‌های کشور، مسئولیت ارزیابی کیفیت فعالیت‌های آموزشی را عهده‌دار می‌باشد. طی هر دوره ۳ ساله آموزشی، کلیه مؤسسات ملزم به ارتقاء کیفیت آموزشی خود می‌باشند. طرح‌ها و نتایج حاصله طی طرح ارتقاء کیفیت تحصیلی توسط آژانس ملی آموزش عالی مورد ارزیابی کیفی قرار می‌گیرد. نقطه آغازین کلیه معیارهای ارتقاء کیفی تحصیلی فراهم آوری فرصت بر عهده گرفتن مسئولیت‌های آموزشی توسط دانش جویان می‌باشد. این در حالی است که دانشگاه‌ها و کالج‌های کشور موظف به حمایت از دانش جویان در انتخاب و مطالعه دروس تا سطوح پیشرفته می‌باشند. علاوه بر دانش جویان، مدرسین، محققین و سایر کادر فعال در حوزه آکادمی ملزم به تجدید و نوسازی دانش موجود و روش‌های آموزشی می‌باشند. عمده ارزیابی مدارس کشور به صورت محلی و در سطح شهرداریها و

مدارس صورت می‌گیرد. طبق قوانین آموزشی اداره کنندگان مدارس ملزم به ارائه طرحی در خصوص فعالیت مدارس جهت نمایش چگونگی اداره و توسعه سیستم مدارس محلی می‌باشند. طرح ارزیابی شهرداریها از مدارس کشور به صورت دائم صورت می‌گیرد. شهرداریها و مدارس، ملزم به ارائه گزارش‌های سالانه مشتمل بر ارزیابی از میزان تحقق اهداف آموزشی می‌باشند.

ارزیابی محلی

دولت سوئد مسئولیت کلی نظارت، پی‌گیری و ارزیابی عملکرد مراکز پیش دبستانی، مدارس و مراکز آموزش عالی را برعهده دارد. مسئولیت ارزیابی ملی نیز توسط آژانس‌های منطقه‌ای صورت می‌گیرد. آژانس ملی آموزش مسئولیت ارزیابی سیستم مدارس (پیش دبستانی و مدارس محلی) را عهده‌دار می‌باشد و این درحالی است که آژانس ملی آموزش عالی عهده‌دار مسئولیت ارزیابی عملکرد مراکز آموزش عالی می‌باشد. لازم به ذکر است که اجرای برنامه‌های جدید مدارس پیش دبستانی به برخورداری از فرصت‌های بیشتری جهت ارزیابی فعالیت‌های آموزشی در سطح ملی منجر گردیده است. از جمله وظایف اصلی آژانس ملی آموزش می‌توان به بازرسی و ارزیابی عملکرد مدارس کشور اشاره نمود. هیئت ارزیابی کیفی تحصیلی در مورخه ۱ جولای ۱۹۹۹ در آژانس ملی آموزش تشکیل یافت. هیئت مذکور از سوی دولت مسئولیت بررسی کیفیت آموزشی را عهده‌دار می‌باشد. عملکرد شهرداری‌ها نیز توسط بازرسی ملی که هر ساله به خدمت گرفته می‌شوند بررسی شده و مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

نظام ارزشیابی تحصیلی آموزش عالی

ارزیابی آموزشی در نظام آموزشی سوئد به ویژه نظام آموزش عالی از طریق برگزاری آزمونهای ادواری و آزمونهای نهایی و پایان ترم صورت می‌گیرد. عمده ارزیابی تحصیلی دانشجویان مقطع آموزش کارشناسی

عمومی به ارزیابی مقالات انفرادی دانشجویان طی ۲۰ واحد آموزشی و ارزیابی مقالات آموزش دانشجویان مقطع کارشناس تخصصی به ارزشیابی آموزش ۱۰ واحدی محدود می‌گردد. لازم به ذکر است که در دوره‌های آموزش تخصصی مقطع کارشناس نحوه ارائه مقالات به صورت فردی یا گروهی اختیاری است. در سیلابس آموزشی هر یک از رشته‌های تحصیلی، نمرات اعطا شده به هر یک از مقالات آموزشی برای دانشجویان ثبت گردیده و در پایان دوره توسط دایره ملی امتحانات مورد ارزیابی و سنجش قرار می‌گیرد. گفتنی است چنانچه دانشجویان موفق به ارائه مقالات مناسب طی دوره آموزشی خاص نگردند، ملزم به اخذ مجدد واحدهای آموزشی مذکور می‌باشند. کلیه رشته‌های تحصیلی از آزمونهای مداوم کتبی ویا کتبی - شفاهی برخوردار می‌باشند. با این وجود آزمونهای نهایی ویژه دوره‌های آموزشی ۳ تا ۵ ساله وجود ندارد. این بدان معنی است که دانشجویان همواره می‌بایست جهت اثبات آمادگی آموزش خود طی هر ۳ تا ۴ هفته آموزشی از آمادگی لازم برخوردار باشند. نمرات تحصیلی عموماً با مقیاس ۳ گانه مردود، قبول و قبول مشروط ارائه می‌گردد. در برخی واحدهای درسی نیز تنها سطوح قبول و مردود وجود دارد. برخی دانشکده‌ها، نظیر دانشکده‌های مهندسی و حقوق از سیستم نمره‌بندی متفاوتی برخوردار می‌باشند. در کشور سوئد هیأت اعضای علمی که مستقل از دولت و سایر مؤسسات آموزشی فعالیت می‌نماید، مسوولیت ارزیابی عملکرد مراکز آموزش عالی را برعهده دارد. هیأت مذکور با جمع آوری اطلاعات در خصوص نحوه عملکرد نظام آموزشی و تجزیه و تحلیل آن، تغییرات و اقدامات اصلاحی ضروری را پیشنهاد می‌نماید. طرح ارزشیابی هیأت مذکور بر مطالعات جامع در خصوص برنامه‌های آموزشی و پژوهشی مشتمل می‌گردد. گفتنی است که طی فرآیند مذکور از هیچگونه الگوی مشخصی استفاده نشده، بلکه چگونگی ارزشیابی به منظور ارتقاء کیفیت آموزشی مد نظر قرار می‌گیرد. سیاست هیأت امنای ملی بر خود

ارزیابی با مشارکت همتایان ملی و بین المللی استوار بوده و برگسترش روشهای کنترل کیفی و فراهم آوردن شرایطی جهت ارتقاء کیفی مؤسسات تاکید دارد.

نهادهای مرکزی ارزشیابی آموزش عالی

هدف اصلی سیاست مقطع آموزش عالی کشور سوئد این است که کشور از لحاظ علمی به کشوری پیشرو مبدل گردد. دولت و مجلس ملی سوئد مسئولیت کلی نظارت بر کیفیت آموزش عالی را برعهده دارند. این در حالی است که دانشگاهها و کالجها نیز در قبال تضمین کیفیت و توسعه کیفی آموزش و تحقیق به نوبه خود مسئول می باشند. ارزیابی های صورت گرفته توسط آژانس ملی آموزش عالی و مسئولیت نظارتی آن بخشی از راهکارهای تضمین کیفیت آموزش عالی محسوب می گردد. مهم ترین وظیفه آژانس مذکور بررسی و ارزشیابی کیفیت دوره های آموزشی و تلاش در جهت افزایش کیفیت مؤسسات آموزش عالی می باشد.

سیستم کیفی ارزیابی آموزش عالی در کشور سوئد بر موارد ذیل استوار می باشد:

۱- ارزیابی عناوین و برنامه های آموزشی از سال ۲۰۰۱

آژانس ملی آموزش عالی هر ۶ سال یکبار به ارزیابی مواد و برنامه های آموزش عالی مبادرت می نماید.

۲- حق اعطاء مدارک علمی

تقاضای برخورداری از حق اعطاء مدارک علمی توسط آژانس ملی آموزش عالی بررسی شده و براساس معیارهای خاصی که شامل بررسی کامل شرایط مؤسسات آموزش عالی جهت ارائه برنامه های آموزشی است مورد ارزیابی قرار می گیرد.

۳- ارزیابی کیفیت کار مؤسسات آموزش عالی

کلیه دانشگاه‌ها و کالج‌های کشور سوئد ملزم به تقویت کیفی برنامه‌های آموزشی و ارائه گزارشات سالانه از عملکرد خود به دولت می‌باشند. آژانس ملی آموزش عالی نیز به بررسی و ارزیابی تلاش‌های انجام گرفته در جهت ارتقاء کیفیت مؤسسات آموزش عالی مبادرت می‌نماید.

نظام جدید ارزیابی کیفیت آموزشی

سیستم نمره دهی جدید عینی بوده و در عوض نسبی بودن به میزان موفقیت تحصیلی و دستیابی به اهداف غائی آموزشی بستگی دارد. سیستم مذکور با شاخص‌های تقسیم بندی دروس هماهنگی دارد. نمرات نهایی در ارزیابی کشوری طی سال هشتم تحصیلی اعطا می‌گردد. این نمرات در مقیاس سه تایی قبول، قبول مشروط و مردود تحت شرایط ویژه به دانش آموزان اعطا می‌گردد. امکان ارزیابی تحصیلی دانش آموزان از طریق برگزاری آزمونهای کشوری فراهم آمده است. آزمونهای تشخیصی خواندن، نوشتن و ریاضیات در کلیه مدارس منطقه‌ای در پایان سال دوم برگزار می‌گردد. کلیه مدارس منطقه‌ای موظف به برگزاری آزمونهای موضوعی در پایان سال ۵ و ۹ در خصوص زبان سوئدی، انگلیسی و ریاضیات می‌باشند. در مدارس مستقل نیز آزمون سوئدی برگزار می‌گردد. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از طریق سنجش مداوم مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مقطع آموزش پایه هیچ آزمونی برگزار نمی‌گردد. در حال حاضر طی ۷ سال اولیه آموزش هیچ نمره‌ای به دانش آموزان اعطاء نمی‌گردد. این درحالیست که به کلیه دروس پایه های ۸ و ۹ مدارس پایه نمره اعطا شده و به عنوان معیاری جهت ورود به مراکز مقدماتی متوسطه مورد سنجش قرار می‌گیرد. نمرات در یک مقیاس ۵ تایی اعطاء می‌گردد. بالاترین نمره ۵ و نمره میانگین ۳ است. این نمرات نسبی می‌باشند یعنی با توجه به میانگین کشوری بدست آمده در هر واحد تعیین می‌گردند. مقایسه بین دو کلاس تنها از طریق آزمون نتایج مربوط به هر درس صورت می‌گیرد.

مدارس پایه به بررسی پیشرفت و یا مشکلات درسی دانش آموزان از طریق مصاحبه حضوری با والدین آنان مبادرت می نمایند.

مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

مسئولیت رسیدگی بر امور آموزشی و پرورشی کشور سوئد بر عهده وزارت آموزش و پرورش و علوم و مسئولیت نظارت بر عملکرد مراکز آموزشی و پرورشی کشور بر عهده شوراهای استانی، شهرداریها و روسای مدارس خصوصی کشور می باشد. این درحالیست که مسئولیت اصلی نظارت بر نظام آموزش و پرورش کشور بر عهده مؤسسه ملی آموزش و پرورش می باشد. مسئولیت اداره و حمایت از برنامه های آموزشی و پرورشی کودکان استثنایی نیز بر عهده مؤسسات سوئدی ویژه آموزش و پرورش استثنایی است. انجمن ملی کمکهای دانش آموزی سوئد نیز مسئولیت بخش اداری و ارزیابی کمکهای مالی ویژه مقاطع آموزشی پس از آموزش پایه در کشور سوئد را بر عهده دارد.

سیاست های مدیریت آموزشی

جهت گیری های گسترده ای در نظام آموزشی سوئد، بر تمرکز زدائی هر چه بیشتر در مدیریت آموزشی متمرکز می باشد. نظام آموزشی سوئد از سطح مدیریتی منطقه ای برخوردار نبوده و تنها برخی از آژانس های ملی از سازماندهی منطقه ای برخوردار می باشند. شهرداری های کشور عملاً مسئولیت ارائه، رسیدگی و نظارت بر آموزش های عمومی پیش دانشگاهی را عهده دار می باشند.

تقسیم مسئولیتها

مسئولیت های کلی آموزش و پرورش در سوئد بر عهده پارلمان (مجلس ملی سوئد) و دولت می باشد. غیر از دانشگاه علوم کشاورزی که تحت نظارت وزارت کشاورزی قرار داشته و آموزش استخدامی که مسئولیت

آن برعهده وزارت کار است، کلیه آموزشهای عملی و تئوریک تحت نظارت وزارت آموزش و علوم قرار دارد. مسئولیت کلی آموزش پیش دبستانی نیز برعهده وزارت بهداشت و امور اجتماعی است. از جمله خصوصیات بارز نظام مدیریتی سوئد میتوان به تقسیم کار میان وزارتخانه ها و آژانس های مدیریتی اشاره نمود. وزارتخانه های مذکور با برخورداری از ۱۵۰ پرسنل وظیفه آماده سازی برنامه های دولتی جهت ارائه به پارلمان، اعمال قانونگذاری و تصویب و تدوین قوانین کلی ویژه آژانس های مدیریتی را بر عهده دارند. مسوولیت اجرای قوانین و تصمیمات دولت نیز بر عهده ۱۰۰ آژانس مدیریتی نسبتاً مستقل گذارده شده است. از جمله مهمترین مراجع مسئول فراهم آوردن زمینه تحصیلی که تحت نظارت وزارتخانه آموزش و پرورش و وزارت علوم فعالیت می نمایند میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- شوراهای ایالتی و بخشی

۲- مدیران مدارس

۳- مدیران ادارات منطقه ای

گفتنی است که مدیریت آموزش و پرورش در سطح منطقه ای طی سال ۱۹۹۲ لغو گردید. آموزش و پرورش عمومی در کشور سوئد به صورت سنتی ساماندهی شده و تا مدتها بصورت متمرکز اداره می گردید. این در حالی بود که به واسطه وضع قوانین و برنامه های آموزشی، دولت به بررسی دستورالعمل ها و قوانین حاکم بر فعالیتهای آموزشی و بهره گیری از کمک هزینه های تحصیلی دولتی مبادرت نمود، به نحویکه طی سالهای اخیر نظام آموزش و پرورش کشور دستخوش تغییراتی گردیده و در حال حاضر نظارت آموزشی مراکز آموزشی کشور بر اصول کلی توزیع وظایف آموزشی و پرورشی سوئد از طریق تعیین اهداف ملی فعالیتهای آموزشی توسط مجلس ملی و دولت استوار می باشد. به عبارت دیگر کارشناسان آموزش محلی، ملی و ساماندهندگان موسسات مختلف آموزشی عهده دار مسئولیت اجرای فعالیتهای آموزشی در راستای نیل به اهداف ملی می باشند.

ساختار مدیریت آموزشی

مسئولیت مدیریت درون ساختاری مقاطع آموزش پیش دبستانی آموزشی پایه و آموزش عالی به صورت محلی بر عهده خود مؤسسات می باشد. قوانین مدیریت آموزشی توسط ریکس‌دگ تصویب شده، دستورات آن توسط دولت صادر گردیده و این دو چهار چوب کاری مدیریت آموزشی کشور را شکل می دهند. عمده مسئولیت‌های آموزشی شهرداری‌ها به مراکز آموزش پیش دبستانی و مراکز آموزش پایه تفویض می گردد. گفتنی است که تفویض چنین مسئولیتی به مؤسسات محلی آموزشی، تلاش در جهت ارتقاء توانایی تصمیم گیری و سازماندهی آموزشی مراکز فوق محسوب می گردد. در حوزه آموزش عالی، دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها، خود به تصمیم گیری در خصوص روند مدیریتی بر پایه چهار چوب تعیین شده و قوانین و آئین نامه‌های آموزش عالی مبادرت می نمایند. در کشور سوئد قوانین وضع شده آموزشی از زیر نظر پارلمان گذشته و تصمیمات مربوط به سرمایه‌گذاری دولتی در نظام آموزش و پرورش اتخاذ می گردد. دولت نیز به قوانین و خط مشی های کلی حاکم بر انواع گوناگون آموزش رسیدگی نموده و به توزیع بودجه دولتی مبادرت می نماید. دولت همچنین به تعیین طرح و برنامه های آموزشی مدارس کشور مبادرت نموده و مسئولیت بررسی کلیه فعالیت‌های آموزشی و ارزیابی آنها و توسعه، بهبود و تمرکز بر نظام آموزشی کشور را عهده دار می باشد. علاوه بر این، دولت همچنین موظف به اعطای کمک‌های مالی به دانش آموزان می باشد. مطابق نظر کارشناسان مجلس و دولت، فعالیت‌های آموزشی دولت می بایستی از طریق آژانس های دولت مرکزی که یک رده پایین تر از وزارت آموزش و علوم قرار دارند، صورت گیرد. اصلی ترین مرجع دیصلاح که عهده دار مسئولیت بازرسی و نظارت بر نظام آموزشی کشور سوئد می باشد، آژانس ملی آموزش و پرورش است. از جمله مهمترین مسئولیت‌های آژانس مذکور میتوان به بررسی عمومی، ارزیابی و نظارت بر کلیه فعالیت‌های آموزشی مدارس، توسعه متمرکز فعالیت‌های آموزشی مدارس، تضمین انجام

تحقیقات و ارائه آموزش ضمن خدمت به معلمین اشاره نمود آژانس مذکور همچنین به ارائه آموزش های اولیه به مدیران مدارس و ارائه آموزشهای خدمتی به معلمین مبادرت می نماید. مسئولیت ارزیابی عملکرد مراکز آموزش عالی و بازنگری و ارزیابی موسسات وابسته به آموزش عالی نیز بر عهده دفتر ریاست دانشگاههای سوئد می باشد. دفتر مذکور همچنین عهده دارمسئولیت بررسی شایستگی یا عدم شایستگی موسسات آموزش عالی در جهت ارائه مدارک علمی می باشد. بررسی وضعیت فعالیت دانشگاهها و کالجهای دانشگاهی در سطح ملی برعهده آژانس ملی آموزش عالی قرار دارد. آژانس مذکور به ارائه خدمات متنوعی به موسسات آموزش عالی و ارائه اطلاعات درخصوص آموزش عالی در سوئد مبادرت می نماید.

آژانس های ملی ، به ارائه گزارشات سالیانه و پیشنهادات بودجه ای خود به دولت مبادرت نموده و هر ۳ سال یکبار تصویر منطقی و شفافیتی از وضعیت عملکرد موجود خود به دولت و مجلس ارائه مینمایند. گفتنی است که آژانسهای مذکور همچنین اطلاعات لازم جهت توسعه دراز مدت حوزه آموزش را در اختیار مراکز آموزشی سراسر کشور قرار می دهند.

مدیریت آموزش در سطح ملی

مسئولیت مدیریت آموزش در سطح ملی بر عهده وزارتخانه هایی است که به طور مستقیم با مسائل آموزشی در ارتباط می باشند که از آن جمله می توان به وزارت آموزش و علوم، وزارت کشاورزی و وزارت صنایع، استخدام ، ارتباطات و آژانس های مرکزی مرتبط با آن اشاره نمود.

مسئولیت آموزش کودکان استثنایی در سطح ملی (آموزش پایه دانش آموزان استثنایی) برعهده آژانس ملی آموزش دانشگاهها، دانشگدها و مراکز آموزش عالی کشور می باشد. لازم به ذکر است که سایر انواع آموزش توسط نهادهای محلی مدیریت و نظارت می گردد.

وزارت آموزش و علوم

وزارت آموزش و علوم از تعدادی کارشناس امور دولتی به عنوان مشاور برخوردار می‌باشد. بلافاصله از وزیر، تعدادی معاون کشوری مسئولیت کلی رسیدگی بر عملکرد وزارت خانه را بر عهده دارند.

وزارت آموزش و علوم سوئد از دواير ذيل متشكل مي‌گردد:

دايره آموزش بزرگسالان

دايره آموزش عالي

دايره تحقيقات آموزشي

دايره مدارس و مراکز آموزشي کشور

دايره پذيرش و حمايت تحصيلي

مسئولیت برقراری هماهنگی میان بودجه آموزشی و نهادهای مدیریتی کشور بر عهده دبیرخانه امور بین المللی و دبیرخانه حقوقی مراکز آموزشی کشور می‌باشد.

آژانس‌های ملی

آژانس‌های اداری مرکزی مستقل از وزارت آموزش و علوم فعالیت نموده و با مسئولیت خود منطبق با اصول کلی تعیین شده توسط دولت به اتخاذ تصمیم مبادرت می‌نمایند. اصول آموزشی نه تنها در قالب دستورات کلی، بلکه به صورت اسناد سالانه دولتی و آیین نامه‌های تعیین وظایف مسئولین به آژانس‌های مذکور ارائه می‌گردد. گفتنی است که آژانس‌های مذکور هر ساله به ارائه گزارشی از فعالیت‌های خود به وزارت آموزش و علوم مبادرت می‌نمایند. آژانس‌ها و سازمانهای ذیل نیز تحت نظارت وزارت آموزش و علوم فعالیت می‌نمایند:

۱. آژانس ملی آموزش

آژانس ملی آموزش بزرگترین آژانس مرکزی آموزش کشور سوئد می‌باشد که مسوولیت ارائه و نظارت بر فعالیتهای پیش دبستانی، خدمات مراقبت از کودکان مدرسه‌ای و آموزش بزرگ سالان را عهده دار می‌باشد. مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) و دولت نیز به تعیین اصول کلی و اهداف ملی این گونه فعالیت‌ها مبادرت می‌نمایند. آژانس ملی آموزش همچنین وظیفه آزمون، پی‌گیری، ارزش‌یابی نظارت آموزش و هم‌چنین ارائه طرح‌هایی در جهت گسترش این گونه فعالیت‌ها را بر عهده دارد. آژانس ملی آموزش هم‌چنین وظیفه تعیین اولویتهای آموزشی در خصوص مسائل مربوط به برخورداری از امکانات ملی آموزشی برابر و برقراری امنیت قانونی و حقوقی برای دست‌اندرکاران حوزه آموزش را بر عهده دارد. آژانس ملی آموزش هم‌چنین به تخصیص منابع مالی به دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور مبادرت می‌نماید.

گفتنی است که منابع مالی مذکور در جهت انجام فعالیتهای تحقیقاتی در نظام آموزشی، اجرای برنامه‌های تربیتی رؤسای مدارس، ارائه آموزش ضمن خدمت به معلمان و پرسنل مدارس و هم‌چنین اعطای بورس‌های آموزشی به آموزش ضمن خدمات معلمان، صرف می‌گردد. آژانس ملی آموزش هم‌چنین به تدارک منابع اداری و دبیرخانه‌ای مورد مراکز آموزشی خارج از کشور مبادرت می‌نماید.

۲. مؤسسه ملی آموزش استثنایی سوئد

مؤسسه ملی آموزش استثنایی سوئد در اول جولای ۲۰۰۱ تأسیس گردید. مسوولیت اصلی مؤسسه مذکور، تخصیص منابع مالی به مراکز آموزش کودکان استثنایی می‌باشد. مؤسسه فوق به واسطه سازماندهی مجدد مراجع قبلی (آژانس ملی آموزش استثنایی سوئد (SIH) و تعداد ۴ مرکز تامینی دیگر تشکیل یافت. هدف اعمال چنین تغییرات سازمانی در وهله نخست، استفاده بهینه از منابع ملی در جهت پشتیبانی از آموزش کودکان استثنایی و خلق شرایط بهتر در جهت برقراری همکاری میان شوراهای ملی، شهرداریها و شوراهای استانی می‌باشد. وظیفه اصلی موسسات آموزش استثنایی سوئد حمایت از

شهرداری‌ها و سایر دست اندازگان مدارس استثنایی کشور می‌باشد. مؤسسات فوق هم چنین مسوولیت فراهم آوری مواد آموزشی ویژه دانش آموزان استثنایی را عهده دار می‌باشند. گفتنی است که فعالیت‌های عمده مؤسسات مذکور در ۵ منطقه و ۴ مرکز صورت می‌گیرد. دبیرخانه آموزش ملی کودکان استثنایی سوئد نیز به اداره، نظارت و هماهنگی فعالیت‌های مؤسسات فوق مبادرت نموده و مسوولیت اجرای سیاست‌های ملی حوزه کودکان استثنایی را بر عهده دارد.

۳. آژانس ملی ناشنوایان

در ابتدای جولای ۲۰۰۰، آژانس ملی ناشنوایان و کم شنوایان تاسیس گردید. آژانس مذکور از ۶ واحد آموزشی ویژه دانش آموزان ناشنوا و کم شنوا و یک دبیرخانه مرکزی متشکل می‌گردد. گفتنی است که ۵ واحد از ۶ واحد آموزشی فوق به مدارس منطقه‌ای ویژه دانش آموزان کم شنوا و ناشنوا تعلق دارد. واحد ششم آموزشی، مدرسه ملی دانش آموزان ناشنوا است که از اول جولای ۲۰۰۰ به آموزش دانش آموزان نابینا و ناشنوای مادرزادی مبادرت می‌نماید.

۴. آژانس ملی آموزش عالی

آژانس ملی آموزش عالی، نهاد مرکزی حوزه آموزش عالی کشور است که مسوولیت اجرای وظایف عام آموزش عالی (رسیدگی و نظارت بر عملکرد دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و دانشکده‌های خصوصی آموزش عالی برخوردار از امتیازات کشوری را بر عهده دارد. آژانس ملی آموزش عالی همچنین مسوولیت ارزشیابی، پیگیری، تهیه اطلاعات و برقراری همکاری‌های بین‌المللی را بر عهده دارد. آژانس مذکور همچنین از اجرای برنامه‌های آموزشی در جهت ارتقاء کیفی آموزش عالی حمایت می‌نماید. علاوه بر این، آژانس ملی آموزش عالی به ارزیابی آموزش خارجی و ارائه اطلاعاتی در خصوص برنامه‌های آموزش خارجی مبادرت می‌نماید. آژانس مذکور هم چنین به تدارک منابع اداری و دبیرخانه‌ای جهت رسیدگی به مراجعات آموزش عالی و اتخاذ تصمیم‌گیری‌هایی در خصوص انتصاب افراد در مراکز آموزش عالی کشوری و اتخاذ

تصمیماتی در جهت نحوه پذیرش دانشجویان در مراکز آموزش عالی مبادرت می‌نماید. شورای تجدید نظر آموزش عالی نیز که با آژانس ملی آموزش عالی همکاری می‌نماید، به اعطای امتیازات آموزشی به فعالیت‌های گسترده‌ای در رابطه با کیفیت و ابتکارات آموزشی به آموزش پیش از فراغت از تحصیل و پس از فراغت از تحصیل، جمع آوری و توزیع اطلاعات در خصوص فعالیت‌های گسترده آموزشی و ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی که توسط شورای مذکور تامین اعتبار گردیده است، مبادرت می‌نماید.

۵. دفتر ملی پذیرش آموزش عالی

دفتر ملی پذیرش آموزش عالی (VHS) به اجرای عمل کردهای خدماتی معینی مبادرت می‌نماید. گفتنی است که عملکردهای مذکور متعاقب درخواست دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور و در جهت کمک به روند پذیرش دانش جویان، تدارک امکانات و ارائه خدمات حقوقی به مورد اجرا گذارده می‌شود.

سازمان ملی حمایت‌های آموزشی

مرجع اداری مرکزی جهت رسیدگی به مسائل اجتماعی حوزه آموزش، سازمان ملی حمایت‌های آموزشی سوئد (CSN) می‌باشد که مسوولیت ارائه حمایت‌های مالی آموزشی و پی گیری و ارزشیابی خدمات مالی مراکز آموزشی را عهده دار می‌باشد سازمان ملی حمایت‌های آموزشی (CSN) از دفتر مرکزی مستقر در ساندسوال و سازمان منطقه‌ای متشکل از ۲۴ دفتر محلی مستقر در ۶ منطقه کشور متشکل می‌گردد.

شورای ملی آموزش بزرگ سالان

شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئد که در سال ۱۹۹۱ تاسیس گردید، سازمانی غیرتجاری متشکل از فدارسیون شوراهای استانی سوئد و سازمان ملی دبیرستانهای مردمی (RIO) می‌باشد.

شورای مذکور تحت نظارت مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) و دولت به تخصیص منابع مالی به نهادهای آموزش بزرگسالان و مراکز آموزش متوسطه مردمی، ارائه گزارشات سالیانه درخصوص مبالغ بودجه به دولت، ارزیابی عملکرد سازمانهای مردمی و شبکه آموزش آزاد بزرگسالان و راه اندازی ایستگاه الکترونیکی درجهت ارتقای سطح آموزش ملی مبادرت می‌نماید. شورای ملی آموزش بزرگ سالان سوئد به عنوان نماینده اعضای خود به نظارت بر خط مشی آموزش آزاد بزرگسالان و هماهنگی فعالیت‌های بین‌المللی مبادرت می‌نماید. دفاتر خدمات اطلاع رسانی مراکز آموزش متوسطه مردمی سوئد (FIN) نیز به عنوان بخشی از شورای ملی آموزش بزرگسالان سوئد و به عنوان مرکز اطلاع رسانی مراکز آموزشی مذکور، مسوولیت فراهم نمودن اطلاعات کلی برای تعداد ۱۴۷ مرکز آموزش متوسطه مردمی در سراسر کشور و تهیه و توزیع اطلاعاتی درخصوص ترم‌های تحصیلی و ارائه اطلاعات لازم در جهت هدایت تحصیلی دانش آموزان به مراکز آموزش متوسطه مردمی را عهده دارمی‌باشند.

آژانس ملی آموزش غیر رسمی بزرگسالان

آژانس ملی آموزش غیر رسمی (CFL) مسئولیت افزایش نرخ بهره وری افراد از روش‌های آموزش غیر رسمی اعم از آموزش از راه دور و آموزش آزاد بزرگسالان را بر عهده داشته و به تکمیل فعالیت شهرداری‌ها درجهت تأمین آموزش بزرگسالان با ارائه ترم‌های یکسان آموزش از راه دور مبادرت می‌نماید. آژانس مذکور از دو واحد عملیاتی اصلی یکی دره‌ارنوسند و دیگری در نورکوپینگ بر خوردارمی‌باشد. گفتنی است که دفتر مرکزی آژانس مذکور درهاسلن هلم مستقرمی‌باشد.

آژانس ملی آموزش فنی پیشرفته

آژانس فوق درهاسلن هلم مستقر بوده و وظیفه اداره طرح آموزش فنی پیشرفته (KY) را عهده دار می‌باشد. آموزش فنی پیشرفته (KY) شکل جدیدی از آموزش پس از مقطع آموزش متوسطه می‌باشد که

پس از ارائه چندین ساله آن به شکل طرحی آزمایشی، از اول ژانویه ۲۰۰۲ به عنوان بخشی از نظام عادی آموزشی کشور سوئد مطرح می‌باشد.

دایره آمار سوئد

دایره آمار سوئد (SCB) مجری تدارک آمارهای رسمی در کشور سوئد می‌باشد. دایره مذکور تحت نظارت وزارت آموزش و علوم نبوده، اما از طریق آژانس ملی آموزش و آژانس ملی آموزش عالی در جهت جمع آوری اطلاعات آموزشی و ارائه آن به علاقمندان مورد نظارت و ارزیابی قرار می‌گیرد.

مدیریت آموزشی در سطح منطقه‌ای

کارشناسان و مراجع منطقه‌ای واحدهای قانونی بوده و از این طریق خدمات پایه‌ای را ارائه نموده و درازای آن از دولت سوبسید دریافت می‌نمایند. علاوه بر این به وصول مالیات بردرآمد مبادرت نموده و در ازای ارائه خدمات مختلف دستمزد دریافت می‌نمایند. در عمل می‌توان گفت که در کشور سوئد آموزش و پرورش پیش دانشگاهی توسط کارشناسان محلی اداره می‌گردد. از اول ژانویه سال ۱۹۹۱ مسئولیت آموزش کادر آموزشی که قبلاً بر عهده دولت بود به شهرداریهای سراسر کشور واگذار گردید. از اول جولای ۱۹۹۱ نیز مسوولیت تام تدارک و ارائه فعالیتهای آموزشی مدارس سراسر کشور به شهرداریها تفویض گردید. در پی اجرای مقررات و خط مشی اصلی دولت، شوراهای شهرداری، به انتخاب یک یا چند کمیته جهت اجرای فعالیتهای آموزشی و پرورشی و نظارت بر روند پیشرفت تحصیلی مدارس کشور ملزم گردیدند. علاوه بر این کمیته‌های مذکور به نظارت برمناسب و مطلوب بودن شرایط خارجی مراکز آموزش و پرورش موظف گردیدند. از جمله مهمترین وظایف کمیته‌های آموزشی مدارس کشور سوئد میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- نظارت بر روند احداث مدارس و وجود یا عدم وجود تسهیلات لازم آموزشی

در مدارس

۲- تضمین وجود هماهنگی میان فعالیتهای آموزشی مدارس منطقه ای

۳- نظارت بر روند استخدامی معلمان ماهر و سایر کادر آموزشی

۴- نظارت بر روند سرمایه گذاریهای آموزشی و مطابقت یا عدم مطابقت فعالیتهای

آموزشی مدارس با خط مشی اصلی و کلی آموزش

۵- بررسی برخورداری یا عدم برخورداری مدارس سوئد از استانداردهای یکسان آموزشی

گفتنی است که علاوه بر کمیته های مذکور شهرداریها نیز موظف به بررسی و ارزیابی مدارس کشور و ارائه گزارشی در خصوص فعالیتهای، عملکرد و شرایط ارزیابی فعالیتهای آموزشی و پرورشی آنها به دولت می باشند.

مدیریت آموزشی در سطح محلی

دولت و مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) به تعیین چارچوبی حقوقی مبادرت نموده اند که طی آن مدارس محلی کشور از امکان فعالیت برخوردار می گردند. شهرداریها نیز در اداره نظام آموزشی با چهار چوب دولتی از استقلال زیادی برخوردار می باشند. شورای شهرداری، عالیترین هیئت تصمیم گیرنده در شهرداری است که مسوولیت نظارت بر مدارس محلی کشور را عهده داری باشد. دانشگاهها و دانشکدههای دولتی، آژانسهای مستقلی می باشند که مستقیماً تحت نظارت دولت و ریکس‌دگ فعالیت می نمایند. شهرداریهای مناطق مختلف کشور، طبق قانون موظف به ارائه خدمات پایه به آندسته از شهروندانی می باشند که از سوبسیدهای دولتی بهره مند می گردند. گفتنی است که میزان یک پنجم در آمد شهرداریها از محل بودجه دولتی تامین نشده، بلکه از محل اخذ مالیات بر در آمد کالاها و خدمات شهری

تامین می‌گردد. هر یک از شوراهای شهری و استانی از یک یا چند کمیته که مسئولیت اجرای فعالیت‌های آموزشی طبق قوانین موجود و مقررات کشوری را بر عهده دارند، متشکل می‌گردد. از جمله مهم‌ترین وظایف کمیته‌های مذکور می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱. تلاش در جهت تحقیق اهداف و مقررات کلی آموزشی

۲. نظارت بر تخصیص صحیح منابع مالی دولتی شهرداری‌ها به فعالیت‌های آموزشی

۳. حضور پرسنل آموزشی و غیر آموزشی کارآمد در مدارس و بهره‌مندی معلمان از آموزش‌های

ضمن خدمت

۴. نظارت بر روند اعطای امکانات لازم و مناسب به مدارس کشور

۵. حصول اطمینان از اجرای استانداردهای آموزشی در مدارس کشور

در کلیه شهرداری‌های کشور طرح شورای شهرداری در جهت چگونگی سازماندهی و گسترش فعالیت‌های آموزش شهرداری‌ها به‌مورد اجرا گذارده می‌شود. در طرح مذکور معیارهای آموزشی شهرداری‌های کشور در جهت دستیابی به اهداف آموزش ملی مشخص می‌گردد. شهرداری‌ها هم‌چنین ملزم به ارزیابی طرح آموزش و اعطای کمک‌های لازم در جهت ارزشیابی صحیح ملی و ارائه گزارش کتبی در خصوص سطح کیفی آموزش محلی می‌باشند. گفتنی است که طرح آموزش مذکور توسط مدارس محلی مورد نظارت و ارزشیابی قرار می‌گیرد. شهرداری‌های کشور سوئد هم‌چنین مهم‌ترین نهادهای فعال در جهت ارائه خدمات آموزش پیش دبستانی به کودکان رده‌های سنی ۵-۱ سال محسوب می‌گردند.

طبق قوانین مصوب مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) در اول ژانویه ۲۰۰۲، کلیه کودکان رده‌های سنی

۴-۵ سال سوئدی از برنامه‌های آموزشی ۳ ساعته پیش دبستانی برخوردار می‌گردند. شهرداری‌ها هم‌چنین

نهادهای اصلی ارائه کننده آموزشهای پایه و آموزش استثنایی می‌باشند. شهرداری‌ها و شوراهای استانی همچنین به عنوان نهادهای اصلی استخدام کننده پرسنل مدارس و مراکز کشور محسوب می‌گردند. تحت شرایط خاص، برنامه‌های آموزش ملی مقطع تکمیلی متوسطه ویژه جوانان و بزرگسالان توسط شوراهای استانی اداره و سازماندهی می‌گردد.

برنامه ریزی آموزشی

در برنامه های جدید آموزشی بر انتقال اطلاعات و ارزش های آموزشی به عنوان اهداف اصلی مدارس کشور تأکید می‌گردد. طبق تقسیم جدید ملی اهداف آموزشی در پایان سال ۹۰۵ تحصیلی دنبال می‌گردد. بدیت ترتیب امکان ارزیابی دستاوردهای تحصیلی پس از پایان سال ۵ در سراسر کشور فراهم می‌آید. در تقسیم بندی اهداف مذکور تحصیلی، ساختار و خصوصیات هر واحد درسی من جمله دروس علوم طبیعی و علوم اجتماعی تعیین گردیده است. بدین ترتیب به معلمان آزادی عمل زیادی اعطا شده تا جهت تدریس خود برنامه ریزی نموده و به انتخاب روشهای کاری و موضوعات درسی مبادرت نمایند . در این برنامه ریزی حداقل زمان مجاز تدریس بصورت واحد های ۶۰ دقیقه ای طی آموزش ۹ ساله در نظر گرفته شده است. مسئولین آموزش منطقه ای مجازند تا به طراحی برنامه هفتگی مبادرت نمایند. در برنامه مذکور برای واحد های انتخابی فضای اختصاص می‌یابد تا چند واحد درسی مورد مطالعه عمیق تر قرار گیرد . تقویت مسئولیتهای دانش آموزان و اولیای آنان در روند تصمیم گیری های خود در خصوص مسائل آموزشی از جمله اهداف مهم این برنامه بشمار می رود .مسئولیت کلی ارائه راهنمای تحصیلی نیز بر عهده مدارس پایه نهاده شده است. مدارس مذکور می‌بایست به اطمینان در خصوص انتخاب های تحصیلی و ارائه مشاوره های تحصیلی جهت مطالعات بیشتر و آموزش حرفه ای دست یابند.

برنامه آموزشی جدید برای کل سیستم مدارس پایه یکسان است. این در حالی است که به منظور برآورده نمودن نیازهای خاص دانش آموزان مدارس استثنایی و یا مدارس ویژه عقب ماندگان ذهنی برخی تغییرات در اهداف آموزشی صورت گرفته است. در حال حاضر، کلیه مدارس عضو سیستم مدارس پایه از برنامه های درسی متمرکز خود برخوردار می باشند. برنامه های درسی مدارس پایه فراگیر از سال ۱۹۶۲ ارائه می گردد. برنامه های درسی که هم اکنون در حال اجرا است طی سال ۱۹۸۰ ارائه شده و در سال تحصیلی ۱۹۸۳-۱۹۸۲ بطور کامل به اجرا در آمد. در مقایسه با برنامه های درسی اولیه که بر دستورالعملهای جزئی آموزشی مشتمل می گردید، برنامه های درسی جدید، اهداف و خط مشی با ماهیت کلی تر را دنبال می نماید. در این برنامه، ساعات درسی و تعداد ساعات آموزش هفتگی مربوط به هر درس بصورت موضوعی در کلیه سطوح ۳ ساله بیان شده است. در برنامه های درسی بر آموزش مهارتهای پایه از قبیل خواندن، نوشتن و مهارت محاسبه در کل دوران آموزشی تاکید می گردد. همچنین به ارائه اطلاعات پایه در خصوص علوم اجتماعی، علوم طبیعی و تکنولوژی به دانش آموزان اهمیت فوق العاده ای قائل گردیده است. موضوعات آموزشی بصورت موضوعی در سطوح مختلف تقسیم می گردد. تصمیم گیری در خصوص دوره های هفتگی و موضوعات درسی مختلف بر عهده مدارس می باشد. مسئولین آموزشی مدارس همچنین به تعیین برنامه های هفتگی سطوح میانه و بالاتر مبادرت می نماید تا بدین ترتیب یکنوع اختصاص سازی موضعی بوجود آید که از آن جمله می توان به مطالعات عمیقتر برخی کلاسهای خاص و یا گروهی از موضوعات آموزشی اشاره نمود. در سطوح متوسطه و تکمیلی آموزشی کلیه دانش آموزان واحدهای درسی یکسانی را می گذرانند. زبان انگلیسی برای دانش آموزان سال سوم و چهارم اجباری است. در هر سال از سطوح بالای آموزشی دانش آموزان مجاز به انتخاب دروس اختیاری در حدود ۳ تا ۴ بار در هفته می باشند. دروس پیشنهادی باید شامل دروس ۳ ساله زبان فرانسه، آلمانی و یا

زبان مادری باشد. بیش از ۵۰٪ دانش آموزان در سال هفتم آلمانی و در حدود ۱۷٪ فرانسه را انتخاب می‌نمایند. موارد انتخابی دیگر از قبیل دروس هنری - علمی و یا تکنیکی - علمی بر اساس نظر مسئولین آموزش منطقه‌ای تعیین می‌گردد. دروس انتخابی مذکور که بصورت منطقه‌ای تعیین می‌گردد، باید برای دختران و پسران مناسب بوده و با هیچگونه گرایش حنسی ارتباط نداشته و یا از پرداختن صرف به یک واحد خاص آموزشی خودداری نماید. زبان سوئدی به عنوان زبان دوم واحد آموزشی پایه محسوب می‌گردد. علاوه بر این وظیفه مسئولین منطقه ایست که بطور داوطلبانه زبان بومی سوئدی را به کلیه دانش آموزانی که در ارتباطات روزانه خود حداقل با یکی از والدین خود به زبانی غیر سوئدی تکلم می‌نمایند، آموزش دهند. از جمله متداولترین زبانهای بومی که در مدارس پایه ارائه می‌گردد می‌توان به زبانهای فنلاندی، اسپانیایی و عربی اشاره نمود. در سطوح متوسطه و تکمیلی آموزشی، در برنامه های درسی برای فعالیتهای آزاد نیز ساعات آموزشی پایه ویژه‌ای در نظر گرفته شده است. فعالیتهای آزاد بگونه‌ای طراحی شده اند تا به افزایش فعالیتهای گروهی و فعالیتهای خارج از مدرسه دانش آموزان منتهی گردیده و آنان را به خلاقیت و نوآوری تشویق نمایند. راهنمایی های شغلی نیز به کلیه دانش آموزان سطوح بالاتر درحین کسب تجارب کاری در کارگاههای گوناگون آموزشی ارائه می‌گردد. در دوره آموزش پایه ، دانش آموزان ملزم به گذراندن دوره ۶ تا ۱۰ هفته‌ای راهنمایی شغلی می‌باشند.

نظارت آموزشی

آژانس ملی آموزش و آژانس ملی آموزش عالی در زمره آژانس‌های ملی کشور می‌باشند که مسئولیت پیگیری، ارزشیابی و نظارت بر دوره‌های آموزش پیش دبستانی و مراقبت‌های ویژه کودکان دبستانی و دبیرستانی، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور را برعهده دارند. مدارس تحت نظارت قوانین آموزشی از آیین نامه‌های مختلف و مقررات ویژه‌ای برخوردار بوده و شهرداری‌ها نیز ملزم به طراحی برنامه‌های درسی

در حوزه مدارس مختلف کشوری باشند. برنامه‌های آموزشی می‌بایستی نمایانگر سازماندهی فعالیت‌های آموزشی مدارس توسط شهرداری‌ها باشند. علاوه بر این کلیه مدارس از حق طراحی برنامه کاری بر مبنای برنامه‌های آموزشی شهرداری‌ها برخوردار می‌باشند. مدارس نیز مسئولیت پیگیری و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی محلی را بر عهده دارند و این در حالی است که شهرداری‌ها مسئولیت پی‌گیری و ارزشیابی برنامه‌های آموزشی مدارس تحت نظارت شهرداری‌ها را عهده دار می‌باشند. مطابق قوانین آموزشی کشور سوئد کلیه شهرداری‌ها موظفند که اطلاعاتی در خصوص فعالیت‌های مدارس ارائه نمایند. وظیفه اصلی مدارس دولتی کشور سوئد، تدارک شاخص‌های مقایسه‌ای آموزشی از طریق کسب اطلاعات آماری در خصوص تعداد دانش‌آموزان، ابعاد کلاس، نسبت معلمین به دانش‌آموزان، تاخیرات و موانع آموزشی، آموزش‌های ناتمام و هزینه‌های آموزشی می‌باشد. علاوه بر این آژانس ملی آموزش نیز به پیگیری، ارزشیابی و نظارت بر فعالیت‌های آموزشی از طریق بررسی پروژه‌های مختلف آموزشی مبادرت می‌نماید. نتایج ارزشیابی‌های آموزش ملی نه تنها به اطلاع مدارس و شهرداری‌های مربوطه بلکه به اطلاع مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) و دولت نیز می‌رسد. آژانس ملی آموزش هم چنین می‌بایستی به کسب اطمینان از اجرای مقررات آموزشی در مدارس کشور مبادرت نماید. مسوولیت ارتقاء سطح آموزش کیفی مدارس دولتی از سال ۱۹۹۷ به آژانس ملی آموزش تفویض گردیده و روند نظارت بر کیفیت نظام آموزشی گسترش یافت. گفتنی است که هر ساله نظارت بر کیفیت آموزشی مدارس کشور، توسط ناظرین آموزش دولتی وابسته به آژانس ملی آموزش صورت می‌گیرد. با این حال بخش عمده ارزشیابی اهداف آموزشی مدارس و نتایج عملکرد دانش‌آموزان به طور مداوم به صورت محلی توسط خود مدارس اجرا می‌گردد. علاوه بر این، شهرداری‌ها نیز به ارائه گزارش‌های سالیانه مستند کیفی در خصوص فعالیت‌های خود مبادرت می‌نمایند. گزارشات فوق می‌بایستی در جهت افزایش دستیابی به اهداف آموزشی تعیین شده توسط دولت و ارائه پیشنهاداتی

درخصوص اعمال تغییرات لازم در صورت عدم دستیابی به اهداف فوق منجر گردد. آژانس ملی آموزش همچنین به نظارت بر عملکرد شهرداری‌ها و سایر سازمان‌های ذیربط درخصوص اجرای قوانین آموزشی و طرح مراقبت‌های ویژه کودکان مبادرت می‌نماید.

سیاستها و متدهای نظارت آموزشی

نظارت آموزشی در کشور سوئد در طول دوره‌های آموزشی و توسط آژانس ملی آموزش صورت می‌گیرد. نظارت آموزشی مدارس و مراکز آموزشی سوئد بر موارد ذیل متمرکز می‌باشد:

- دستاوردهای آموزشی

- میزان هزینه‌های تخصیص یافته به برنامه‌های آموزشی

- شرایط سازمانی مراکز آموزشی

- بررسی کیفیت آموزشی

آژانس ملی آموزش به ارزیابی فعالیت شهرداری‌ها در مدارس پیش دبستانی، مدارس آموزش بزرگسالان از طریق استاد گردآوری شده و بازرسی و آزمون‌های ملی مبادرت می‌نماید. نظام بازرسی ملی از طریق متدهای چون ارسال پرسشنامه به شهرداری‌ها، تدارک اطلاعات کمی درخصوص شرایط کاری، ساختار و منابع مالی مدارس سوئد اعمال می‌گردد. در طی برگزاری آزمون‌های ملی دانش و مهارت دانش‌آموزان اندازه‌گیری و تعریف شده و تصویری از نتایج بدست آمده توسط دانش‌آموزان ارائه می‌گردد. آزمون‌ها همچنین اساسی جهت ارزیابی نتایج عملکرد مدارس محسوب شده و در رشته‌های زبان سوئدی، انگلیسی و ریاضیات برگزار می‌گردد. آزمون‌ها طی سال ۹ مدرسه، اجباری می‌باشند و این در حالی است که چنین آزمون‌های ملی طی سال ۵ آموزش نیز برگزار می‌گردد. آزمون‌های دیگری طی سال دوم در رشته‌های زبان سوئدی و ریاضیات و سال ۷ در رشته‌های زبان سوئدی، انگلیسی و ریاضی برگزار

می‌گردد. قبل از اعطای مدارک ملی به دوره های زبان سوئدی، انگلیسی و ریاضیات طی سال ۹ آموزش، معلمین موظف به برگزاری آزمون های ملی می‌باشند. این در حالی است که آزمون های مذکور تنها ابزار تعیین صلاحیت آموزشی محسوب نمی‌گردد. لازم به ذکر است که هیچ آزمونی در مدارس پایه و تکمیلی متوسطه برگزار نمی‌گردد.

نهاد های نظارتی مقطع آموزش عالی

نهاد های خاص نظارتی جهت نظارت بر عملکرد دانشگاه ها و دانشکده های کشور سوئد وجود نداشته و هر دانشگاه و دانشکده عهده دار مسئولیت نظارت بر کیفیت فعالیت های آموزشی خود میباشد. دولت، مجلس ملی سوئد (ریکس‌دگ) و آژانس ملی آموزش مسئولیت کلی نظارت بر کیفیت آموزشی مراکز آموزشی کشور سوئد را بر عهده دارند. مسئولیت فوق نه تنها شامل حمایت از موسسات آموزشی، بلکه شامل گسترش کیفی و نظارت بر کیفیت عملکرد آموزش مراکز آموزش عالی کشور نیز می‌گردد. در سطح ملی، آژانس ملی آموزش عالی مسئولیت ارزشیابی، پیگیری و نظارت بر فعالیت های آموزشی دانشگاه ها و دانشکده های کشور را بر عهده دارد. مسئولیت ارزشیابی و پیگیری شامل نظارت بر اجرای سیاست های تساوی جنسیتی در حوزه آموزش نیز می‌گردد. آژانس فوق هم چنین به طراحی و اجرای طرح های مربوط به برقراری تساوی میان جنسیت های مخالف در دانشگاه ها و دانشکده ها مبادرت می‌نماید. در حال حاضر، آژانس ملی آموزش عالی سوئد به ارزشیابی کلیه پروژه ها و برنامه های مقاطع آموزش کارشناس، کارشناس ارشد و دکتری تحت دوره ارزشیابی ۶ ساله مبادرت مینماید.

فعالیت‌های بین‌المللی آموزشی

فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد به همکاری با کشورهای متعددی در زمینه اجرای طرح‌های تحقیقاتی مشترک مبادرت می‌نماید. فرهنگستان مذکور همچنین سالانه ۱۰ میلیون کرون سوئد به اجرای طرح‌های مشترک با کشورهای اتحاد جماهیر شوروی سابق اختصاص می‌دهد. گفتنی است که موسسات تحقیقاتی متعددی در سطح اروپا و جهان با فرهنگستان مذکور همکاری می‌نمایند. علاوه بر این، نهادهای تصمیم‌گیرنده و سیاسی اتحادیه اروپا به مشاوره‌های علمی با این فرهنگستان مبادرت می‌نمایند.

فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد

فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد در سال ۱۷۳۹ تاسیس یافت. از جمله مهم‌ترین و بنیادی‌ترین فعالیت‌های فرهنگستان مذکور برنامه‌های کمیته آموزش سوئد می‌باشد. گفتنی است که فرهنگستان مذکور به برگزاری هیچ‌گونه دوره یا کلاس آموزشی مبادرت نموده، بلکه به انجام اصلی‌ترین فعالیت خود در مدارس سوئدی و به دو گروه معلمین و دانش‌آموزان مبادرت می‌نماید. هدف اصلی کمیته آموزش سوئد که به ریاست دبیر کل فرهنگستان اداره می‌گردد، ترویج و تشویق دانش‌آموزان به مطالعه علوم ریاضیات و طبیعی در مدارس سراسر کشور می‌باشد. بدین منظور فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد جهت نیل به هدف فوق به اجرای طرح‌های متعدد مبادرت می‌نماید. از جمله طرح‌های مذکور می‌توان به طرح عاوم طبیعی و تکنولوژی برای همگان اشاره نمود که در میان دانش‌آموزان دبیرستان‌های جامع اجرا می‌گردد. هدف از اجرای طرح‌های فوق تشویق و افزایش علاقه کودکان و معلمین به علوم طبیعی و تکنولوژی می‌باشد که مشترکاً توسط فرهنگستان سلطنتی علوم سوئد و فرهنگستان علوم مهندسی سوئد به کودکان ارائه می‌گردد. فرهنگستان مذکور همچنین سالیانه به مدت ۲-۱ روز از معلمین دعوت به عمل می‌آورد تا در خصوص موضوعات مورد علاقه خود به سخنرانی مبادرت نمایند. معلمین نیز از فرصت گسترش دانش

خود در زمینه‌های مختلف برخوردار می‌گردند. از آنجایی که یکی از اهداف فرهنگستان مذکور گسترش و انتشار دانش می‌باشد، هر ساله به مناسبت اهدای جایزه نوبل پوسترهایی تهیه می‌شود که در آن موضوع علم برای همگان به عنوان موضوع جایزه نوبل سال تهیه و نوآوری شده و در اکثریت قریب به اتفاق مدارس سوئد توزیع می‌گردد.

اصلاحات آموزشی

بنا بر قوانین اصلاحی آموزشی، درحومه تعدادی از مراکز بزرگ شهری نیز پروژه‌ها و فعالیت‌های پیش دبستانی در جهت افزایش فرصت‌های اجتماعی و ارتقاء رشد زبانی کودکان اجرا می‌گردد. با اینحال در نواحی فوق نسبت به سایر نقاط کشور تعداد کمتری از کودکان به طور منظم در فعالیت‌های پیش دبستانی حضور می‌یابند. بنا بر قوانین اصلاحی آموزشی کشور از پائیز ۱۹۹۹، دولت سوئد توجه ویژه‌ای به مدارس پیش دبستانی واقع در نقاط آسیب پذیر کشور معطوف نمود. طبق قوانین اصلاحی مذکور، کودکان رده‌های سنی ۵-۳ سال از حداقل آموزش رایگان ۳ ساعته در روز با تاکید بر رشد زبان بومی سوئدی برخوردار می‌گردند. دراول ژانویه ۲۰۰۲، سقف میزان شهریه‌های تحصیلی ویژه مقاطع آموزش پیش دبستانی و ابتدایی اعلام گردید هدف از تعیین سقف شهریه‌های تحصیلی، عدم دریافت شهریه تحصیلی بیش تر از میزان معین شهریه تحصیلی می‌باشد. کلیه شهرداری‌های کشور به غیر از شهرداری از سیاست سقف شهریه تبعیت می‌نمایند. گفتنی است آندسته از شهرداری‌هایی که به پذیرش سقف شهریه تحصیلی مبادرت می‌نمایند، از بودجه دولتی خاص به منظور جبران بخشی از درآمدهای خود برخوردار می‌گردند. سقف شهریه مراکز آموزش پیش دبستانی و ابتدایی بر مبنای درصد ثابتی از درآمدهای سوئدی از ۴ درصد (حداکثر ۱۴۰ اسک برای هر نفر) در مقطع آموزش پیش دبستانی تا ۲ درصد (حداکثر ۷۶۰ اسک برای هر نفر) در مقطع آموزش ابتدایی و عدم دریافت شهریه از

فرزندان چهارم خانواده‌ها متغیر می‌باشد. آژانس ملی آموزش وظیفه پیگیری و نظارت بر نتایج کل اصطلاحات و ارزشیابی چنین اصطلاحاتی را برعهده دارد. مجلس ملی سوئد (ریکسداک) نیز به تصویب لایحه دولت در خصوص اجرای پروژه پایلوت با همکاری تعداد ۲۸۹ شهروند سوئدی، شهرداری‌ها و تعداد ۹۰۰ مدرسه در جهت تبیین فعالیت مراکز آموزشی مذکور بدون طراحی جدول زمانبندی ملی برای آنان مبادرت نموده است. هدف از تصویب لایحه مذکور کنار گذاردن جدول زمانبندی ملی آموزشی و اجرای چنین سیاستی می‌باشد. گفتنی است که پروژه پایلوت در پاییز سال ۲۰۰۰ آغاز شده و مدت زمان ۵ سال به طول خواهد انجامید. طی سالهای اخیر دولت سوئد به تقویت هرچه بیشتر فرصت‌های لازم برای شهرداری‌ها جهت آمادگی معلمان مدارس استثنائی جهت توسعه توانایی‌های خود مبادرت نموده است. معیارهای پیشرفت تحصیلی در سال ۲۰۰۱/۲ به واسطه معرفی اولویت‌های آموزش استثنائی، ارائه آگاهی‌های لازم در خصوص مشکلات خواندن و نوشتن و مهارت‌های پایه آموزشی دانش‌آموزان تعیین گردید. گفتنی است که بخش عمده معیارهای آموزشی مذکور، بر آموزش سال‌های اولیه مدارس پایه تمرکز می‌یابد. بنا بر قانون آزمایشی مجلس ملی سوئد (از ۱ ژانویه ۱۹۹۶ تا ۳۰ ژوئن ۲۰۰۵) ثبت نام از کودکان سوئدی مواجه با اختلالات یادگیری در مدارس پایه استثنائی غیر قانونی است. بنا بر قانون مذکور اگر چنانچه والدین حاضر به ثبت نام کودکان در مدارس پایه استثنائی رضایت ندهند، از کودکان در مدارس پایه عادی ثبت نام به عمل می‌آید. آموزش مذکور باید طبق سیلابس مقررات امتحانی و سیستم ارزیابی تحصیلی مدارس پایه عادی صورت گیرد. طی سالهای اخیر دولت سوئد به اجرای طرح آزمایش از راه دور در مقطع تکمیلی آموزش متوسطه مبادرت نموده است. از طریق طرح مذکور دانش‌آموزان از ادامه تحصیلات مقطع تکمیلی متوسطه در شهرداری متبوع و سایر شهرداری‌ها برخوردار می‌گردند. "آژانس ملی آموزش" مسئولیت اجرای طرح آزمایشی مذکور با هدف گسترش اشکال جدید آموزشی را برعهده‌دار

می‌باشد. طرح آموزشی مذکور با عنوان ITC ابزار مناسبی در جهت حمایت و پشتیبانی از دانش‌آموزان محسوب گردیده و هم‌چنین به فراهم‌آوردن فرصت‌های مناسبتر جهت برقراری روابط هرچه بیشتر میان شهرداری‌ها با یکدیگر منجر می‌گردد. در جولای سال ۱۹۹۳ یکسری اصلاحات ریشه‌ای در نظام آموزش تکمیلی پدید آمد که از آن جمله می‌توان به ارائه سیاست جدید تحصیلات تکمیلی و سیستم جدید توزیع منابع در میان دانشگاه‌ها و کالج‌های کشور اشاره نمود. در همان اثنا نقش دولت محدود گردیده، دانشگاه‌ها و کالج‌های دانشگاهی نسبت به قبل خود مختار شده و از حق تصمیم‌گیری در خصوص مسائلی که قبلاً توسط مجلس و دولت اتخاذ می‌گردید و اموری نظیر سازماندهی آموزشی، پذیرش دانشجو، استفاده از منابع و ساختار موسساتی بطور مستقل برخوردار گردید. از اول جولای ۲۰۰۱ مدرک جدید علمی، جایگزین ۸ مدرک ویژه آموزش معلمین با عناوین گواهینامه دانشگاهی تربیت کودکان و نوجوانان، دیپلم هنر، گواهینامه تدریس در مدارس پایه، گواهینامه تدریس در مدارس تکمیلی متوسطه، گواهی‌نامه آموزش موسیقی و گواهی‌نامه ساخت صنایع چوبی گردید. ساختار جدید سعی بر این دارد که کلیه معلمین تحت تعلیم از توانایی‌های اساسی مشترک برخوردار گردیده و علاوه بر آن در رشته‌های خاص آموزشی از تخصص‌های لازم بهره‌مند گردند. ۱۴۰ واحد آموزشی معادل ۳/۵ سال تحصیلی تمام وقت و حداکثر ۲۲۰ واحد آموزشی بسته به نوع تخصص ارائه می‌گردد. برنامه جدید آموزش معلمان بر توانایی‌های خاص آموزشی معلمین در جهت تشخیص مشکلات آموزشی که به کرات در مدارس اتفاق می‌افتد، تاکید دارد. کلیه معلمین، بدون توجه به رشته تخصصی خود ملزم به بهره‌گیری از برنامه‌های آموزش معلمان و برخوردار از توانایی‌های آموزشی می‌باشند. علاوه بر معلمین می‌توانند جهت تعمیق بخشیدن دانش خود به مطالعه رشته‌ها و تخصص‌های گوناگون در حوزه آموزش تخصصی مبادرت نمایند. علاوه بر این، فرصت

هایی نیز جهت حضور دوره های آموزش تکمیلی با گذراندن حداقل ۶۰ واحد درسی در مدت زمان یک و نیم سال تحصیلی تمام وقت فراهم آمده است.

اصلاحات آموزش عالی

دانشگاهها و دانشکدههای دولتی سوئد آژانسهای جداگانه ای می باشند که مستقیماً تحت نظارت دولت و مجلس ملی سوئد (ریکسدگ) اداره و ارزیابی می گردند. طی اصلاحات نظام آموزش عالی در سال ۱۹۹۳، قوانین و آیین نامه های جدید آموزش عالی در راستای نظارت کمتر و استقلال بیش تر به دانشگاهها و دانشکده های محلی کشور تصویب گردید. کلیه دانشگاهها و دانشکده های دولتی می بایستی از گروهی از مدیران در جهت نظارت بر امور مؤسسات آموزشی و اطمینان از اجرای کامل دستورات مؤسسات آموزشی برخوردار گردند. روسای گروه توسط دولت برای دوره ۳ ساله آموزشی انتخاب می گردند. رئیس گروه نمی بایستی در عضویت پرسنل مؤسسات باشد. معلمان و دانش جویان دانشگاهها و دانشکدهها نیز باید از نمایندگان در گروهها برخوردار بوده و نمایندگان پرسنل نیز از حق شرکت و مصاحبه در جلسات گروه برخوردار باشند. گفتنی است که معلمان از طریق انتخابات و نمایندگان دانش جویان توسط خود دانش جویان انتخاب می گردند. به طور معمول، یک گروه از ۱۵ نماینده (رئیس گروه، معاون گروه، ۷ عضو برگزیده دولت، ۳ عضو نماینده معلمان و ۳ عضو نماینده دانش جویان) متشکل می گردد. گفتنی است که ۷ نماینده برگزیده دولت از سیاستمداران، نمایندگان صنایع، شوراهای استانی و دیگر نمایندگان عمومی متشکل می گردد. اداره فعالیت های گروه وظیفه معاونین گروه است که توسط دولت انتخاب می گردند. مقاطع آموزش کاردانی و کارشناسی در قالب ۴ حوزه علمی (علوم انسانی ، علوم اجتماعی ، علوم پزشکی، علوم طبیعی و علوم تکنولوژیک) توسط مجلس ملی سوئد (ریکسدگ) طراحی گردیده و به دانشجویان ارائه می گردد. گفتنی است که کلیه دانشگاههای کشور از حداقل یک چنین حوزه علمی

برخوردار می‌باشند. مقطع آموزش کارشناسی ارشد نیز منحصرًا توسط دانشگاه‌هایی با حوزه علمی تخصصی ارائه می‌گردد. موسساتی که از یک یا چندین حوزه علمی برخوردار باشند، حداقل از یک هیئت علمی در زمینه تحقیق و نظارت بر مطالعات مقاطع بالای کارشناسی ارشد برخوردار می‌باشند. مسوولیت تصمیم‌گیری در خصوص اعطای مسوولیت به اعضای هیئت علمی و تعیین حوزه مسوولیت آنان بر عهده خود موسسات آموزش علمی می‌باشد. لزومی در جهت تطابق حوزه مسوولیت اعضای هیئت علمی با حوزه علمی وجود نداشته و هیئت‌های علمی هم‌چنین مسوولیت آموزش مقاطع زیر کارشناسی ارشد را عهده‌دار می‌باشند. اگر هیئت علمی رسیدگی‌کننده بر امور مذکور در دانشگاهها وجود نداشته باشد، دانشگاهها می‌بایستی به تشکیل هیئت‌های خاص آموزش و تحقیق مبادرت نمایند. در دانشکده‌های ارائه‌دهنده آموزش‌های هنری، گروه‌ها می‌بایستی مسوولیت گسترش کار در این حوزه را به هیئت آموزش تفویض نمایند. دانشگاهها و دانشکده‌های سوئد خود ملزم به اتخاذ تصمیماتی در خصوص سازمان‌دهی درونی خود می‌باشند. پرسنل آموزشی دانشگاهها و دانشکده‌های کشور نیز توسط خود موسسات منصوب می‌گردند.

چهار چوب‌های قانونی

سیستم دانشگاهی و دانشکده‌ای کشور در سال ۱۹۹۳ اصلاح گردید. اصلاح قوانین حاکم بر آموزش عالی با هدف کاهش نفوذ دولت بر عملکرد دانشگاهها و دانشکده‌های کشور صورت گرفت. به عبارت دیگر با تصویب قوانین اصلاحات آموزش نظام دانشگاهی، دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور در تصمیم‌گیری و سازماندهی اهداف خود از آزادی عمل برخوردار گردیدند.

تحقیقات آموزشی

تاریخچه

تا قبل از دهه ۱۹۹۰ مسوولیت اجرای تحقیقات آموزشی در کشور سوئد برعهده انجمن ملی آموزش (NBE) قرار داشت و این درحالیست که از سال ۱۹۹۱ مسوولیت مذکور به مؤسسه ملی آموزش تفویض گردیده است. تا قبل از دهه ۱۹۹۰ بودجه تحقیقاتی کشور سوئد در قالب « پروژه های توسعه » و در جهت انجام مطالعاتی درخصوص روشهای تحقیقاتی، توسعه ابزار کمک آموزشی و تکنولوژی آموزشی صرف می گردید و این درحالیست که در حال حاضر بودجه مذکور به کلیه فعالیتهای پژوهشی تعلق می گیرد.

از جمله مهمترین فعالیتهای پژوهشی حوزه آموزش میتوان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱. گرایش به انجام تحقیقات در سطح مدارس، دانشگاهها و دانشکده های کشور

۲. انجام تحقیقات و پژوهشهای گسترده در زمینه ارزشیابی تحصیلی

۳. اعمال نتایج تحقیقات در فعالیتهای جاری دانشگاهها و دانشکده های کشور

نهادهای مرکزی تحقیقات آموزشی

آژانس ملی آموزش سوئد تنها نهاد مسئول تعیین و تخصیص بودجه های ملی در جهت اجرای تحقیقات آموزشی در مدارس سراسر کشور می باشد. گفتنی است که بودجه های مذکور معمولاً در قالب اعتبارات علمی به دانشگاهها و کالجها پرداخت می گردد. بودجه های مصوب به تحقیقات آموزشی دانشگاهها و کالجها توسط انجمن تحقیقات علوم انسانی و اجتماعی سوئد با عنوان (HSFR) توزیع می گردد. آژانس ملی آموزش عالی نیز عهده دار مسئولیت ثبت آمار دانشگاهها و کالجها و ارائه نتایج حاصل از تحقیقات می باشد.

ابزارهای آموزشی

فناوری اطلاعات

تعداد رایانه‌ها در مدارس و مراکز آموزشی کشور سوئد در حال افزایش است. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱ به طور متوسط (در مدارس تحت نظارت شهرداری) تعداد یک رایانه به ازای هر ۸/۴ دانش‌آموز اختصاص یافته است و این درحالیست که در مدارس مستقل این رقم بر ۷/۹ بالغ گردیده و به نسبت سال ۱۹۹۵ از کاهش ۵۰ درصدی برخوردار گردیده است. اغلب رایانه‌ها در کلاسهای آموزشی و یا در اتاق‌های ویژه‌ای استقرار می‌یابند. بالغ بر سه چهارم مدارس پایه کشور سوئد به شبکه اینترنت متصل بوده و این میزان طی سال ۱۹۹۹ از افزایش چشمگیری برخوردار بوده است. این در حالی است که تا قبل از سال ۱۹۹۹ کمتر از نیمی از مدارس کشور به سیستم اینترنت مجهز بودند.

در سال ۱۹۹۹ به ازاء هر ۶ آموزگار ۱ رایانه در مدارس محلی وجود داشت و این درحالی است که در سال ۱۹۹۵ به ازاء هر ۱۲ آموزگار تنها ۱ رایانه وجود داشت. در سال ۲۰۰۰ این نسبت به اختصاص یک کامپیوتر به ازای هر چهار دانش‌آموز مقطع تکمیلی متوسطه تحت نظارت شهرداری‌ها بالغ گردید. قرار دادن کامپیوترها در اتاق‌های ویژه عمدتاً در مراکز تکمیلی آموزش متوسطه و نه در مدارس پایه رایج می‌باشد. علت این امر وجود دروس خاص کامپیوتری در مقطع تکمیلی متوسطه و لازمه دسترسی همزمان هر گروه به کامپیوتر شخصی می‌باشد که این مورد در خصوص مدارس پایه مصداق نمی‌یابد. گفتنی است که از هر ۱۰ مدرسه ۹ مدرسه به شبکه اینترنت متصل می‌باشند.

مساعده‌های آموزشی و کمک‌های مالی

ارائه مساعده‌های آموزشی بخشی از تلاش جامعه سوئد در جهت فراهم نمودن فرصت و پیش شرط‌های لازم آموزشی برای شهروندان جوان و بزرگسال سوئدی، بدون در نظر گرفتن زمینه‌های اجتماعی و مالی آنان می‌باشد. سیاست مساعده‌های آموزشی توسط انجمن ملی حمایت از دانش‌جویان (CSN) اجرایی گردد. در جولای ۲۰۰۱، نظام اصلاح یافته‌ای در جهت اختصاص مساعده‌های تحصیلی به دانش‌جویان کشور به مورد اجرا گذارده شد. گفتنی است که نظام مذکور کلیه دانش‌آموزان دوره آموزش پایه و متوسطه، آموزش بزرگسالان، آموزش عالی و آموزش کودکان استثنائی را در برمی‌گیرد. طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، حمایت تحصیلی از دانش‌جویان سوئدی بر یک میلیون نفر که عمدتاً در مقاطع تکمیلی متوسطه و آموزش عالی تعلیم می‌بینند، بالغ می‌گردد. علاوه بر این، بالغ بر ۲۷ درصد دانش‌جویان ثبت‌نامی در مقاطع کارشناسی از بودجه تحصیلی برخوردار گردیده‌اند. در نگاهی کلی می‌توان گفت که مبلغ کل پرداختی به دانش‌آموزان و دانش‌جویان کلیه مقاطع تحصیلی بصورت بودجه بر ۸/۱۸ میلیارد سک و بصورت وام بر ۲/۱۲ میلیون سک بالغ می‌گردد.

بودجه آموزشی

از اول ژانویه سال ۱۹۹۳ دولت سوئد به اعطای سوبسیدهایی بصورت کمک هزینه دولتی همسان سازی شده به شهرداریهای سراسر کشور مبادرت نمود. کمک هزینه فوق به عنوان مکمل درآمدهای مالیاتی شهرداریها محسوب شده و به از میان بردن تفاوت‌های موجود میان شهرداریها منتهی می‌گردد. از این‌روی، بودجه دولتی منحصرأ به تشکیلات آموزشی تعلق نداشته و شهرداریها مختار به بهره‌گیری از کمک هزینه‌ها جهت ارائه خدمات و فعالیتهای آموزشی مورد نظر می‌باشند. با توجه به نرخ رو به رشد شهرداریها،

کمیته های آموزشی به اعطای بودجه کلی جهت پرداخت دستمزد کادر آموزشی، هزینه ابزار آموزشی و اجاره یا ابتیاع فضاهای آموزشی مبادرت می نمایند. این درحالیست که اگرچنانچه یک شهرداری به اجرای وظایف خود مطابق قوانین کلی آموزش و پرورش و یا قوانین جانبی این برنامه مبادرت ننماید، دولت از حق مداخله در امور آن برخوردار می گردد. ضمناً کمک هزینه تحصیلی ویژه ای نیز به تحقیق توسعه آموزش ضمن خدمت کادر آموزشی مدارس و تدارک ابزار آموزشی ویژه دانش آموزان استثنایی اختصاص می یابد. ابزار آموزشی و تغذیه دانش آموزان در مدارس پایه سوئد رایگان است. شهرداریها همچنین موظف به تدارک امکانات ایاب و ذهاب رایگان برای دانش آموزان مدارس پایه می باشند. گفتنی است آندسته از دانش آموزانی که به انتخاب مدارس جز مدارس تحت نظارت شهرداری ها مبادرت نمایند از تسهیلات مذکور برخوردار نمی گردند. به کلیه دانش آموزان رده های سنی ۱۶ تا ۲۰ سال که در مدارس متوسطه به تحصیل مبادرت می نمایند، کمک هزینه تحصیلی دولتی اعطا می گردد. گفتنی است کمک هزینه فوق به آندسته از دانش آموزانی که در مدارس خصوصی تحت نظارت دولت تحصیل می نمایند نیز تعلق می گیرد. کمک هزینه تحصیلی مقطع آموزش متوسطه در کشور سوئد از بورسیه تحصیلی (کمک هزینه تحصیلی ویژه دانش آموزان رده های سنی ۱۶ سال به بالا) و بورسیه تحصیلی سنجش استطاعت مالی دانش آموزان من جمله هزینه های تحصیلی، ایاب و ذهاب و تغذیه روزانه متشکل می گردد. هزینه های آموزشی و غیر آموزشی مراکز متوسطه مستقیماً توسط دولت تأمین می گردد. تا مدتها تخصیص منابع مالی به مراکز آموزش پیش دانشگاهی بر پایه تعداد دانش آموزان سال اول استوار بود. تا اینکه در اواخر جولای سال ۱۹۹۱ سیستم توزیع منابع جدید مالی ویژه مراکز آموزش پیش دانشگاهی معرفی گردید. در حال حاضر اختصاص بودجه به دانشگاهها و کالجهای دانشگاهی بر پایه پیشنهادات دولت صورت گرفته و از مجموع بودجه های اختصاصی مجلس به هر یک از موسسات متشکل می گردد. در سیستم جدید

آموزشی، توزیع بودجه براساس نتایج و دستاوردهای حاصله، سطح نمرات آموزشی دانش آموزان و تعداد دانش آموزان تمام وقت موسسات آموزشی در میان مراکز آموزشی توزیع می‌گردد. گفتنی است که بودجه آموزشی معمولاً طی دوره های ۳ ساله پرداخت می‌گردد. گفتنی است آن دسته از مؤسسات آموزش عالی نظیر کالجهای علوم پزشکی که به همکاری با مراجع دولتی مبادرت می‌نمایند، به دریافت سوبسید از دولت نائل می‌آیند. لازم به ذکر است که شوراهای شهری یا شهرداری ها موظف به پرداخت سایر هزینه ها می‌باشند.

نهادهای تأمین کننده بودجه

مسئولیت تأمین منابع مالی مدارس کشور برعهده شهرداری‌ها و دولت سوئد می‌باشد. منابع مالی دولتی از طریق بودجه عمومی دولتی به شهرداری‌ها پرداخت گردیده و سپس به مدارس سراسر کشور اختصاص میابد. مراکز آموزش پیش دبستانی تا حدودی از طریق روش فوق به تأمین مالی مبادرت می‌نمایند و این در حالی است که شهریه‌های آموزشی در جهت تأمین بخشی از هزینه‌های آموزش از کودکان دریافت می‌گردد. مراکز آموزش عالی اعم از دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور، مستقیماً از بودجه دولت تأمین اعتبار می‌گردند. مالیات بردرآمدها، عمده ترین منبع درآمد شهرداری‌های کشور سوئد را تشکیل می‌دهند. علاوه بر اخذ مالیات‌های فوق که بیشترین سهم تأمین مالی آموزش‌های تحت نظارت شهرداری‌ها را تشکیل می‌دهند، شهرداری‌ها هم چنین از بودجه دولتی برخوردار می‌گردند. مقادیر بودجه مذکور، بر مبنای معیارهای اساسی متعددی نظیر اندازه جمعیت محدوده شهرداری‌ها، تراکم جمعیت، ساختار اجتماعی و تعداد مهاجرین ساکن در مناطق مختلف تعیین می‌گردد. مالیات بردرآمدهای مأخوذه و بودجه‌های دولتی، صرف دوره‌های آموزش پایه و غیر اجباری تحت نظارت شهرداری‌ها می‌گردد. در نظام تمرکززدائی شده سوئد هریک از شهرداری‌ها به تصمیم گیری در خصوص چگونگی اختصاص منابع و

سازماندهی فعالیت‌های خودمبادرت مینمایند. از جمله عمده فعالیت شهرداری‌های سوئد می‌توان به برگزاری دوره‌های آموزش پایه، بهداشت و مراقبت‌های بهداشتی، مدیریت آموزشی و احداث مراکز آموزشی اشاره نمود. کلیه شهرداری‌های کشور سوئد معمولاً از یک انجمن محلی آموزشی برخوردار می‌باشند که در خصوص توزیع منابع مالی میان مدارس مختلف تصمیم‌گیری می‌نمایند. گفتنی است که انجمن‌های محلی فوق‌همچنین به تصمیم‌گیری در خصوص اختصاص منابع مالی به مدارس مستقل مبادرت می‌نمایند. برخی از شهرداری‌های کشور نیز به تعیین و اختصاص کمک هزینه سرانه به دانش‌آموزان مبادرت نموده و به تخصیص مقادیر اضافی به مبلغ ثابت فوق‌جهت برطرف نمودن نیازهای خاص دانش‌آموزان مبادرت می‌نمایند. نیازمندی دانش‌آموزان منطق محروم اجتماعی، دانش‌آموزان استثنایی و دانش‌آموزان پناهنده (غیر بومی) و مهاجرین در زمره این گونه نیازمندی‌ها محسوب می‌گردد.

در تعیین میزان حقوق معلمان سوئدی، سیاست تمرکز زدایی آموزشی اعمال گردیده و از این روی حقوق مذکور جهت پرداخت به مدارس ارائه می‌گردد. این در حالی است که صرف هزینه‌های اساسی آموزشی نظیر احداث ساختمان‌ها و مراکز آموزشی تحت نظارت شهرداری‌ها از طریق استفاده از الگوهای یکپارچگی کمتر صورت می‌گیرد. برخی شهرداری‌ها به اعمال سیاست‌های تمرکز زدایی جهت صرف چنین هزینه‌هایی مبادرت نموده و این در حالی است که شهرداری‌ها ملزم به اجرای سیاست صرف هزینه‌های محلی آموزشی در سطح شهرداری‌ها می‌باشند. بنا بر تصمیمات متاخذ دولت سوئد، منابع خاصی جهت انجام تحقیقات در حوزه آموزش کودکان و گسترش مهارت‌های آموزشی معلمان به این امر اختصاص یافته است. شهرداری‌ها همچنین به برگزاری دوره‌های آموزشی بر مبنای کمیسیون دریافتی از شرکت‌ها و سازمان‌های مختلف مبادرت می‌نمایند. همزمان با اختصاص منابع مالی به دانشگاه‌ها و دانشکده‌های سراسر کشور، قراردادهای آموزشی در جهت مشخص شدن اهداف و فعالیت آموزشی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش

عالی با دولت منعقد می‌گردد. تقسیم نهایی منابع مالی، به نتایج به دست آمده درخصوص تعداد دانش‌جویان (دانش‌جویان سالانه تمام وقت) و عمل کرد آموزشی مراکز آموزش عالی (عمل کرد سالیانه) بستگی دارد. آن دسته از دانشگاه‌ها و دانشکده‌هایی که از بودجه سالیانه جهت اجرای اهداف آموزشی خود برخوردار می‌باشند، به اجرای مقاصد ذیل مبادرت می‌نمایند:

۱. برگزاری دوره‌های آموزش عالی چهارساله و اجرای طرح‌های آموزش دانشگاهی

۲. تصمیم به تربیت دانش‌جویان تمام وقت

کلیه دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور ملزم به اختصاص ۸ درصد (۱۵/۰ درصد) از بودجه کل آموزشی جهت کمک به دانش‌جویان استثنایی می‌باشند. از جمله چنین کمک‌هایی می‌توان به برگزاری کلاس‌های آموزش زبان اشاره، اعطای کمک هزینه‌های تحصیلی و... اشاره نمود. میزان بودجه مذکور توسط مشاورین آموزش استثنایی تعیین می‌گردد. هزینه‌های آموزشی ویژه دانش‌جویان استثنایی طی سال ۲۰۰۱ بر ۳۲ میلیون سک بالغ گردید که از این میزان، ۱۶ میلیون سک شامل بودجه اختصاصی به موسسات و مراکز دانشگاهی کشور به اجرای اهداف مذکور اختصاص یافت. ۱۶ میلیون سک باقی مانده نیز در جهت اجرای مناسبت‌ها و برنامه‌های خاص که توسط دانشگاه استکهلم (که مسئولیت ارائه خدمات به دانش‌جویان استثنایی را بر عهده دارد) هزینه گردید. در ابتدای هر سال مالی، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های کشور از مبالغ اختصاصی شامل مبالغ ثابت و مبالغ جبرانی جهت تشکیل کمیته‌های خاص برخوردار می‌گردند. گفتنی است که مبالغ اختصاص یافته به صورت موقتی به دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور اعطا گردیده و به واسطه لحاظ تعداد واقعی دانش‌جویان و عمل کرد دقیق مراکز آموزش عالی در گزارشات سالیانه، کسری مبالغ مذکور مورد بررسی قرار می‌گیرد. مقادیر کمک هزینه‌های سالیانه دانش‌جویان و بررسی عملکرد سالانه مراکز آموزش عالی نیز توسط دولت و مجلس ملی سوئد (ریس‌دک) تعیین می‌گردد. گفتنی

است که مقادیر مذکور برحسب حوزه‌های آموزشی و بر مبنای مبالغ سالیانه دریافتی دانش جویان و عملکرد سالانه حوزه‌های آموزشی محاسبه می‌گردد. مؤسسات آموزش عالی کشور نیز به ارائه گزارش سالانه‌ای از نتایج فعالیت‌ها و درآمدهای مالی سالیانه خود مبادرت می‌نمایند. گزارشات سالانه مؤسسات، مواردی نظیر میزان سودوزیان، ترازنامه، مبالغ اختصاصی یافته به مراکز آموزش عالی و تجزیه و تحلیل مالی مراکز مذکور را شامل می‌گردد. علاوه بر این در گزارشات سالیانه به نتایج چگونگی اجرای قراردادهای آموزشی نیز اشاره می‌گردد. دوره‌های آموزش عالی در کشور سوئد رایگان می‌باشد و این در حالی است که دانش جویان خود ملزم به خرید کتب و سایر ابزار آموزشی می‌باشند. کمک‌های آموزشی به آندسته از دانش جویانی اختصاص می‌یابد که در برنامه‌های آموزشی مورد تأیید دولت مشارکت نمایند. کمک‌های آموزشی ویژه دانشجویان به صورت تخصیص بودجه و پراخت وام آموزشی بدون بهره به آنان اعطاء می‌گردد. به عبارت دیگر کلیه دانش جویانی که توسط دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و یا مؤسسات آموزش عالی مورد پذیرش قرار گیرند، از حق کمک هزینه‌های آموزشی ویژه دوره‌های آموزشی تمام وقت و پاره وقت برخوردار می‌گردند. حداکثر سن مجاز دانشجویان جهت برخورداری از کمک‌های آموزشی ۵۰ سال تمام می‌باشد. گفتنی است که کمک‌های مذکور در نظام جدید آموزشی کشور بر ۷۴۰۰ کرون در ماه بالغ می‌گردد. کمک‌های تحصیلی بر حسب واحدهای آموزشی هفتگی محاسبه شده و معمولاً پس از گذراندن حداکثر ۲۴۰ هفته (۱۲ ترم) تحصیلی پرداخت می‌گردد. گفتنی است که کمک‌های تحصیلی مذکور به دانش جویان دانشگاه‌ها و دانشکده‌های خارج از کشور که تبعه کشور سوئد بوده، از حق عضویت در اتحادیه اروپا برخوردار بوده و یا مشمول «توافقنامه EFA» می‌باشند، تعلق می‌گیرد. بازپرداخت وام‌های تحصیلی، حداقل ۶ ماه پس از اتمام تحصیلات دانش جویان آغاز می‌گردد. دوره بازپرداخت وام‌ها معمولاً ۲۵ ساله و یا تا مرز ۶۰ سالگی فرد تعیین می‌گردد. در قوانین بودجه آموزشی مراکز دانشگاهی «تبصره اطمینانی» وجود دارد که به موجب

آن افراد بدهکار برحسب قدرت بازپرداخت خود. از کاهش در مقدار پرداخت سالانه برخوردار می‌گردند. در این گونه موارد، مقادیر بازپرداخت با درآمد سالیانه بدهکاران، منطبق می‌گردد. مقادیر باقی مانده بدهکاری، چنانچه بدهکار به مرز سنی ۶۸ سالگی رسیده و یا چنانچه فوت نمایند، ساقط می‌گردد.

کمک هزینه تحصیلی

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۱، بودجه سرانه آموزش عمومی دانش‌آموزان مقطع آموزش پایه بر ۹۵۰ سکه در ماه به علاوه مبلغ تکمیلی پوشش دهنده نیازمندی مالی والدین و دانش‌آموزان به میزان ۲۸۵ سکه در ماه بالغ می‌گردد. کمک هزینه‌های اقامتی نیز از حداقل ۱۱۹۰ تا حداکثر ۲۳۵۰ سکه در ماه متفاوت بوده و بنا بر فواصل منازل دانش‌آموزان تا مدارس متغیر می‌باشد. بودجه ویژه دانش‌جویان مراکز آموزش عالی نیز بر ۲۵۰۰ سکه در ماه و وام اعطایی بر ۴۸۵۰ سکه در ماه (مبلغ کل ۷۴۰۰ سکه در ماه) بالغ می‌گردد.

کمک هزینه‌های پرداختی سالیانه به دانشجویان (سال مالی ۲۰۰۲)

مبالغ پرداختی سالیانه به دانشجویان	حوزه‌های آموزشی
۱۴/۷۰۴	علوم انسانی/حقوق/ادین‌شناسی/علوم اجتماعی
۳۸/۴۰۸	علوم طبیعی/فن‌آوری/داروشناسی
۳۷/۲۸۶	بهداشت
۳۴/۸۷۷	دندانپزشکی
۴۶/۹۲۲	پزشکی
۲۷۴۷۸	آموزش *
۱۱۴۴۱۹	طراحی
۱۶۳۱۶۳	هنر
۹۸۵۲۶	موسیقی
۲۳۵۲۱۴	اپرا
۲۲۷۹۵۸	تئاتر
۲۳۰۵۶۱	رسانه‌های گروهی
۱۵۹۸۸۵	رقص
۸۳۷۳۴	ورزش و تربیت بدنی
۳۲۲۶۶	سایر موارد **

* مشتمل بر آموزش درحوزه‌های آموزش عمومی و رشته‌های عملی

** مشتمل بر رشته‌های روزنامه نگاری و کتابداری و دوره‌های عملی زیبایی‌شناسی و آموزش

آموزش بزرگسالان نیز که تحت نظارت شهرداری به شهروندان بزرگسال سوئدی ارائه می‌گردد، رایگان می‌باشد. تنها در مقطع تکمیلی متوسطه آموزش بزرگسالان، کتاب‌ها و مواد آموزشی توسط دانش‌آموزان خریداری می‌گردد. افراد بزرگسال تحت تعلیم آموزش بزرگسالان از حق تقاضای کمک هزینه تحصیلی و بودجه‌های خاص آموزشی برخوردار می‌باشند. نظام مساعده آموزشی کشور سوئد از دو جزء اصلی بودجه و وام تحصیلی متشکل می‌گردد. دو سطح بودجه ۵/۳۴ درصدی و ۸/۲ درصدی به دانش‌آموزان اعطا می‌گردد. بودجه کمتر بدون توجه به مقاطع آموزشی (آموزش پایه، آموزش متوسطه و آموزش عالی) به کلیه دانش‌آموزان پرداخت می‌گردد. مقدار کل (بودجه و وام) به ۷۴۰۰ سک برای هر دانش‌آموز بالغ می‌گردد. بودجه‌های آموزشی خاص (UBS) نوع دیگری از مساعدتهای آموزشی محسوب می‌گردد که به افراد فاقد شغل رده‌های سنی ۲۵-۵۵ سال که تحت تعلیم دوره آموزشی ۳ ساله مقطع آموزش تکمیلی متوسطه قرار نگرفته‌اند، پرداخت می‌گردد. لازم به ذکر است که طرح UBS از مورخه ۳۱ دسامبر ۲۰۰۲ به اجرا در نیامده است.

شهریه تحصیلی

تحصیلات تکمیلی در کشور سوئد رایگان بوده و کلیه دانشجویان دوره‌های کارشناسی در دانشگاهها، کالجهای دانشگاهی و موسسات آزاد و نیز دانشجویان رده‌های سنی ۲۰ سال به بالا که در مراکز متوسطه و سایر مراکز آموزشی به تحصیل مبادرت می‌نمایند کمک هزینه‌های تحصیلی دریافت می‌دارند. به شرکت کنندگان در دوره های آموزش مختلف آموزش عالی، بورسیه تحصیلی رایگان بدون نیاز به باز پرداخت و وام تحصیلی تعلق می‌گیرد. گفتنی است که تسهیلات فوق شامل دانشجویان تمام وقت و پاره وقت

می‌گردد مدارس عمومی مقطع تکمیلی آموزش متوسطه هیچ‌گونه شهریه آموزشی از دانش‌آموزان دریافت نمی‌دارند. علاوه بر این دانش‌آموزان از سایر امکانات رایگان آموزشی اعم از کتب و ابزار آموزشی برخوردار می‌گردند. رؤسای مدارس نیز ملزم به ارائه تغذیه رایگان می‌باشند. طبق قوانین خدمات آموزشی، شهرداری‌ها نیز مسئولیت تقبل هزینه ایاب و ذهاب روزانه دانش‌آموزان را برعهده دارند. گفتنی است که فاصله ایاب و ذهاب نمی‌بایستی از ۶ کیلومتر بیشتر باشد که در غیر این صورت پرداخت هزینه آن توسط خود دانش‌آموزان صورت خواهد گرفت. گفتنی است که قوانین مذکور هیچ‌گونه اجباری برای شهرداری‌ها در خصوص ارائه خدمات ایاب و ذهاب به دانش‌آموزان در پی ندارد. اگرچنانچه دانش‌آموزان از امکانات ایاب و ذهاب شخصی به غیر از نوع فراهم شده توسط شهرداری‌ها مبادرت نمایند، در این صورت شهرداری‌ها موظف به تامین هزینه‌ها نمی‌باشند. در مقطع آموزش تکمیلی متوسطه علاوه بر بودجه عمومی آموزش، بودجه عمومی دیگری برحسب نیاز دانش‌آموزان در جهت هر چه گسترده‌تر کردن حوزه آموزش و بودجه فوق‌العاده جهت هزینه اقامت و مقابله با موانع جغرافیایی پرداخت می‌گردد. لازم به ذکر است که بودجه‌های آموزشی هم‌چنین به آندسته از دانش‌آموزانی که در مدارس خصوصی مورد تایید دولت تعلیم می‌یابند، پرداخت می‌گردد.

هزینه های آموزشی

طبق آخرین آمار بدست آمده طی سال ۲۰۰۰، هزینه کل نظام آموزش پیش دانشگاهی سوئد بر ۶۰۰ / ۹۷ میلیون سک بالغ می‌گردد.

نرخ هزینه کل نظام آموزشی سوئد (بر مبنای میلیون سک)

۳/۷۰۰	مقطع آموزش پیش دبستانی
۵۹/۷۰۰	مدارس پایه (شامل مدارس فرهنگ سامی)
۳/۸۰۰	آموزش کودکان استثنایی
۵۰۰	مدارس ویژه
۲۲/۴۰۰	مراکز تکمیلی متوسطه
۳۰۰	مراکز آموزش عالی
۶/۴۰۰	مراکز آموزش بزرگسالان
۱۰۰	مراکز آموزش دانش آموزان استثنائی تحت نظارت شهرداریها
۷۰۰	مراکز آموزشی ویژه مهاجرین و پناهندگان
۵۰	مدارس ملی بزرگسالان
۹۷/۶۰۰	جمع کل

نرخ تامین بودجه آموزش کشور به تفکیک تامین کنندگان بودجه (بر مبنای میلیون سک)

۹۲/۴۰۰	شهرداریها
۸۰۰	شوراهای استانی
۶۰۰	دولت
۳/۵۰۰	نهادهای مستقل (خصوصی)

طبق آخرین آمار بدست آمده در سال ۲۰۰۰، هزینه کل مراکز آموزش عالی کشور سوئد که شامل

اجرای طرحهای «تحقیقاتی و توسعه R&D» نیز می گردد بر ۷/۴۳ میلیارد سک بالغ می گردد.

این درحالی است که تقریبا کلیه منابع دولتی ویژه انجام تحقیقات آموزشی، به دانشگاهها و

دانشکدههای کشور اختصاص می یابد.

نرخ هزینه کل سالیانه دانشگاهها و مراکز آموزش عالی (بر مبنای میلیون سک)

۳۳/۶۰۰	دانشگاهها و دانشکده‌های دولتی
۱۰۰	دانشکده های علوم بهداشتی
۲/۸۰۰	مراکز آموزش تکمیلی خصوصی
۵۰۰	اژانس ملی آموزش
۶/۷۰۰	کمک هزینه‌های تحصیلی ویژه دانشجویان مراکز آموزش عالی